

ГОСПОДИН ВЕЛИКОВ

ТРИ

ДОБРУДЖАНСКИ РОДА

ТРИ ДОБРУДЖАНСКИ РОДА

ГОСПОДИН ВЕЛИКОВ • ЛЮБОМИР ПЕНЕВ

ТРИ ДОБРУДЖАНСКИ РОДА

Нетезиловият рог
Мангозовият рог
Виковият рог

С приложение „Дълг“

Разкази от Любомир Пенев

София-Москва

2016

© Господин Великов, автор, 2016
© Любомир Пенев, автор, 2016
© Жеко Алексиев, художествено оформление, 2016
© Издателство „Пенсофт“, 2016
ISBN 978-954-642-803-5

Родината започва от родната стъра

*Посвещаваме тази книга на ДАЧКА САВОВА –
потомък и обединител на трите добруджански рода,
описани в нея.*

*Хората я обичаха и търсеха за помощ, съвет и съчувствие.
Тя им отговаряше с любов и уважение.*

Авторите

СЪДЪРЖАНИЕ

Прегovor	9
НЕТЕЗИЛОВИЯТ РОД	11
Историческа част	12
Указание за подреждането и ползването на родословните схеми	46
Родословно гърво	48
Приложение - карти, снимки	53
МАНГОЗОВИЯТ РОД	99
Историческа част	100
Родословно гърво	114
Приложение - снимки	135
ВИКОВИЯТ РОД	157
Историческа част	158
Родословно гърво	197
Приложение - карти, снимки	232
Послеслов	287
Основни информатори	288
Ползвана литература	290
ПРИЛОЖЕНИЕ „ДЪЛГ“	
Разкази от Любомир Пенев	291
Народен враг	294
Войните и сирачето	301
Попинци	310
Дълг	318
Дамга	328
Майка	335

Бурните исторически събития на Балканския полуостров в миналото, пък и сега доведоха до разделянето и разкъсването на много родове. Това бяха потураванията и кърджалийските размирици. Масови движения и разселвания на родове става по време на Руско-турските войни на Балканския полуостров, когато от Тракия и Североизточна България хиляди хора тръгват с руските войски към Северна Добруджа, Молдова, Южна Бесарабия и Приазовието в днешна Украйна. Икономическата криза в края на XIX в. стана причина много българи да напуснат България и се заселят в Канада, САЩ, Латинска Америка и Европа. Първата световна война завърши с откъсването на Южна Добруджа и Босилеградско от България. Хиляди български родове остават разделени и до днес. С демократичните промени у нас през 1990 г. стотици хиляди млади хора се пръснаха по Америка и Европа. Сега с премахването на визовия режим този процес ще се задълбочава.

Затова родителското задължение е да предаваме на своите деца, където и да се намират в България или чужбина, това, което знаем за миналото на рода си. Да носят в сърцата си своя родов корен, своята Родина и го предават на своите наследници, защото Родината започва от родната стряха по своя път от миналото и настоящето към бъдещето и во веки веков.

В този смисъл в тази книга искаме да надгърнем, макар и вече госта позакъснели, в миналото и настоящето на три добруджански рода. Да го съберем, запазим и предадем на техните на-

следници. Става дума за Нетилизовия род от с. Попина, Мангозовия род от с. Калипетрово и селата от района и за Виковия род също от с. Калипетрово, с. Проф. Иширково и района.

Защо тези три рода, навярно ще попитате? Идеята за книгата беше дадена от Любомир Пенев, потомък на трите рода описани в тази книга, а събирането на материалите беше твърде много подпомогнато от родителите му Дачка Савова Пенева и Димитър Михайлов Пенев. Дачка обедини трите рода с историята на живота си, тя ги обединяваше и приживе, със силата на нейната доброта, човечност и съпричастност към радостите и болките на всички роднини. По майка Дачка Савова произхожда от Виковия род, по баща от Мангозовия, но след ранната смърт на майка си, е осиновена от вуйчо си Сава Ников Савов от Виковия род. Омъжва се за Димитър Пенев от Нетезиловия род и така трите рода се събраха заедно, преплетени в живота на няколко поколения и сега, на страниците на този скромен труд.

Досега в нашата научна литература не са правени проучвания за наличието на материали за тези родове. Но това е само на пръв поглед, защото бяха прегледани архивите в Държавен архив, Силистра и всички вестници, излизаци в Силистра. Единствено за Виковия род са разработени отделни клонове в книгите на Господин Великов „С. Проф. Иширково, Силистренско“ (2010), и „Касабовия род“ (2002). Тук му е мястото да изкажем нашето възхищение и благодарност към Иван Нечев Негев (1905–1985), син на Николина Иванова от Мангозовия род. Тежко болен в самия край на своя живот (вече 80-годишен) той прави родословното дърво на Мангозовия род до около 1970 г. Макар да е само поименно подреждане на рода, трудът на Иван Нечев представлява ценен източник за сегашните и бъдещи изследователи на Мангозовия род и на Добруджанския край. Те са в основата при разработването на родословното дърво на Мангозовия род в тази книга.

ГОСПОДИН ВЕЛИКОВ
С. Проф. Иширково, Силистренско

НЕТЕЗИЛОВИЯТ

РОД

Село Попина, Силистренско сякаш е кацнало до самия Дунав, като че с единия крак е във водата, а с другия в плодородната Попино-Гарванска долина, на 30 км западно от Силистра. Плодороден добруджански кът. И може би затова още в дълбока древност тук се установяват и намират препитание родове на тракийското племе гети. Отличните климатични условия им позволяват да се занимават със зърнопроизводство, овощарство, лозарство, а поради наличието на вода и със зеленчукопроизводство. Отглеждат животни за телителна сила, мляко, месо, вълна и кожи. Край селото минава Крайдунавският лимес – важен римски път в Северна България, построен през III в. сл. Хр., когато река Дунав става граница на Римската империя. Тук се настаняват римски легиони, за да пазят империята от нахлуващите варварски племена от север и североизток. Така например гр. Силистра (тогава Дуросторум) е бил база на 11-ти Клавдиев легион. С войските пристигат хора като обслужващ персонал – търговци, хлебари, готвачи, перачи и прочее. Те изграждат свое селище долу в равнината край пълноводната река в отволюваните земи на гетите.

Не след дълго тук се установяват славяните, а после и прабългарите. Те също оценяват района и се настаняват трайно, като основават свое селище, наследник на което е днешното село Попина.

Изследователят на миналото на с. Попина Илия Равадиев
12 допуска две предположения за произхода на името на селището.

Първото идва от латинското „*porina*“ (гостилница, кръчма). Има предвид, че е имало такива обслужващи заведения за римски войници и пътници по междинните станции (гари) на римския лимес (граница, път) за смяна на коне, преспиване и храна. Той допуска, че е възможно името на селото да произхожда и от това, че от селото са излезли много свещеници (попове). Било е време, когато селото се е обслужвало от два свещеника едновременно¹. Това се потвърждава и от писмото на попници до турското правителство през 1866 г. във връзка с църковните борби: „... Ние от долуподписаните жители на селото Поп Къой...“² както виждаме преди повече от 150 години селото се наричало Попкъой, тоест „попско село“.

Жителите на с. Попина са старо местно (коренно) българско население – гребенци. По време на икономическата криза в края на XIX в. тук се заселват няколко семейства от Търновско, Дряновско, Еленско, Панагюрско, Сопотско, както и шиковци от Провадийско – завръщащи се от Северна Добруджа, където са избягали по време на Руско-турските войни през първата половина на XIX в.

В своята история селото преминава всички превратности на миналото на страната и региона – набезите на варварските племена, турското робство, както и румънската окупация на Южна Добруджа в периода 1913–1940 г. И през всички тези времена жителите на селото отстояват своята вяра, род и родина.

Често пъти по време на турското робство положението в селото става твърде непосилно. По-голяма част от жителите пресичат голямата река и се озовават на север от нея в румънските села – Спанцов, Манастира, Верещи, Добробанци и най-вече в Чоканещи. Престояват там до уталожването на положението и отново се връщат в родното си село. В Румънско някои влизат в брачни връзки и остават там или се връщат с булка.

През турското робство в селото се открояват много ро-

¹ Равадиев, И. Попина през вековете, Силистра, 1974, с. 68.

² Пак там.

гове, отличаващи се със своята непримиримост към поробителите и потисници в борбата за национална свобода и независима ъкрква. Един от тях е Нетезиловият род.³

Първите известни сведения за Нетезиловия род са от средата на XIX в.⁴ Честите преминавания на попинци, в това число и на Нетезиловите, на север от р. Дунав по време на робството сближава населението от двете страни на реката. Обменят се селскостопански проодукти, животни. Според една от версиите за произхода на това родово име, румънци определили един от тези попинци като много мил, и внимателен човек, затова го наричат „нетизил“ (netizil – от румънски - глася, милувам, прегръщам, или хора милващи, благосклонни, състрагателни предупсичко към животни и хора). С това име той се завръща в с. Попина и дава начало на нов род с името Нетезиловите. През 1917 г. хора с това фамилно име в България се срещат само в с. Попина⁵. По-късно някои техни представители се срещат в София и Варненско. Всъщност в с. Попина още много преди Освобождението има два рода с това име, без да имат някаква родствена връзка между тях.

Според семейните предания името на рода идва от френската дума „нете“, което означава буйни, твърдоглави, горделиви, но тази връзка със съвременния френски език е трудно доказуема. Без съмнение тези качества са твърде характерни за представителите на рода, затова предполагаме, че в даден момент в миналото са получили това име на рода си.

Нашият разказ е за този голям и влиятелен род с неговия най-стар запомнен представител – Велико Нетезилов, може би Велико Тодоров Нетезилов, за когото не се знае много, освен, че е живял в средата на XIX в. Велико Нетезилов бил госта заможен човек, притежавал 500 декара земя и 200 декара гори в местността „Калфа“ и другаде, големи гъсчени хамбари – складове за зърнени храни на брега на реката, в които складирали собствената си и закупена от населението селскостопанска

³ Пак там, с. 9.

⁴ Равалиев, И. Попина през вековете. Силистра, 1974.

⁵ Виж. Илчев, ст. Речник на личните и фамилни имена в България. С., 1969,

продукция от селото и региона. През пролетта, когато приждат водите и нивото се покачва до хамбарите, зърното се товари на гемите и се превозва до тържищата и пристанищата по поречието на р. Дунав. Една от петте воденици на брега на голямата река била на Велико Нетезилово⁶. До нея се стигало по дървено мостче. Пълноводната река върти водното колело, а то задвижва воденичния камък и мели поставеното зърно. През това време на брега, чакащите ред хора бистрят местните новини, кълъки и какво ли не, докато им дойде реда. Под прикритието, че чакат ред, често пъти скрити от погледите на турските власти, тук се вземат съзаклятнически решения, по различни селски въпроси – църковната борба против фанариотите, против турските намерения по един или друг въпрос. Най-просветените тогава – свещениците (поповете) – будели родолюбиви чувства. Кой знае, може би тук се е взело решение за построяването на църквата на селото през първата половина на XIX в., тук се събират и помощи за построяването ѝ. Църквата се превръща в място за събуждане на родолюбиви чувства от свещениците, за да се стигне до публичното обявяване на църковната независимост от Цариградската патриаршия в средата на XIX в. и изгонването на гръцките фанариоти.

През 1869 г. на път от Варна за Румъния Гено Чолаков превежда Васил Левски в с. Ветрен и го предава на Велико Скуртолов. Турците попадат на следите му, но не могат да го открият скрит в скривалището в мазето на Скуртолов. Преоблечен като селянин, заедно с някои верни хора от с. Ветрен Васил Левски пристига в с. Попина и е скрит в Нетезиловата воденица в лин (корито за правене на вино), затрупан с пълни чували с жито. През нощта е прехвърлен с лодка в Румъния и заведен при Иван Чавдаров в с. Чоканеци.⁷ Според Филип Д. Македонски през 1869 г. Левски, преоблечен като поп, е заведен в с. Попина и предаден на Стоян Къров. Къров го укрива и подготвя прехвър-

⁶ Едно от витлата на тази воденица се пазят и до ден днешен в двора на Ангел Нетезилов в с. Попина.

⁷ Равалиеф, И. Попина през вековете. Силистра, 1974, с. 21.

лянето му в Румъния, където го довежда в чифлика „Циганка“ на Никола Балкански⁸

1. Тодор Великов Нетезилов, син на Велико Нетезилов е роден на 6.08.1856 г. Женен за **Митана**, гъщеря на **Иван** и **Велика Терзиеви**. Наследил от баща си доста имот – ниви, пастбища, гори, животни, и воденицата. Имал е двама баджанаци, с които са били най-богатите хора – първенци в трите съседни села Попина, Ветрен и Гарван. Освен грижата му да организира работата в голямото стопанство, участва активно в обществения живот на селото. Член е на почти всички сдружения и настоятелства в селото – училищното, църковното и гр.

След Междусъюзническата война през 1913 г. Южна Добруджа е окупирана от Румъния, съгласно условията на Букурещкия договор. По време на Първата световна война българите в окупираните територии с интерес следят развитието на военните действия, очаквайки своето освобождение. Няколко дни преди обявяването на военните действия с Румъния през 1916 г., в края на август румънските власти започват масово и насилствено изселване на българи от окупираната Южна Добруджа. Откарани са над 25 000 мъже, жени и деца. Изнесени са животни, зърнени храни и гр. Само от с. Попина са откарани 115 човека, сред тях и Тодор Великов Нетезилов.

На 22.08.1916 г. арестуват всички градски и селски първенци, учители, свещеници и по-заможни хора. Тодор Великов и тринадесетгодишния му внук Димитър се завръщат от полето. Кабриолетът се носи леко по прашния селски път. Изведнъж някой спира коня заставайки пред него. Няколко румънски жандармеристи хващат Тодор и го смъкват. Казват, че е необходимо да отиде с тях до кметството за справка. Той едва успява да каже на български език на внука си да вземат пари и го освободят от секцията (полицейското управление), така както е ставало много пъти с различни арестувани хора. Тук забарва и други селски първенци. И когато всички очакват да бъдат освободени,

⁸Македонски, Ф. Левски в Силистра – неизвестен епизод от живота на Апостола. Вестник „Свободна Добруджа“, бр. 43 от 1 март 1946, Силистра.

на 27 август ги предупредяват да искат от близките си пари и бельо, тъй като ще бъдат откарани. Близки и роднини се стичат пред управлението с настояване да ги освободят. Но това не става. Посред нощ с каруци ги откарват в гр. Силистра. Същата нощ се обявява и мобилизация в цяла Румъния. Камбаните бият. Жангармерийски хайки обикалят селата и градовете, в това число и в Попина. Грабят всеки дом, пари, дрехи, животни, зърнени храни, брашно. Арестуват мъже, жени, деца, цели семейства и ги откарват също в околийския град Силистра, в двора на новите казарми (сега окръжна болница).

На другия ден ги откарват в гр. Каралаш, а после, натоварени по 50 човека във вагони пристигат в гр. Слобозия, окръг Яломица. Разпръскват ги по селата. Тодор Нетезилов с останалите откарани първенци са настанени в община Йок-Гика на 12 км от Слобозия. Първите две нощи прекарват на открито в един селски двор. После ги разквартируват по 4-5 човека по къщите. Свободно се движат из селото. Сега, когато са с повече свободно време и по-самостоятелни, Тодор се мъчи да осмисли какво е станало с него, с останалите, но не може да проумее. Струва му се, че това е лъжа, че си е на село и се готви да сее. И отново се възлежда наоколо и пак все чужди хора и къщи. Какво ли правят сега децата му, ще успеят ли да изорат, да засеят. Време е да се укрепят воденицата преди да настъпни зимата, та ако замръзне реката да може да се задържи на леда. Трябва да се насекат дърва за зимата. Мисли, различни мисли нахлуват в главата му, а отговор няма. Защо е тук, и докога ще го държат? Как се отнасят сега румъните към семейството му? Той не знае, че на 1 септември 1916 г. България е обявила война на Румъния, и че тези дни Попина е освободена от румънска окупация.

На 17 септември им прибират храната и багажа, натоварват го на каруци, а те тръгват отново пеш на дълъг и незнаен път. Цял ден вървят. Гладни и уморени от дългия път спират едва в полунощ да ношуват на открито. След няколко часа тръгват. Вървят до 7 часа вечерта. На третия ден пристигат на гара Фаурей в северозападната част на окръг Браила. Уморени до капване с подбити крака, гладни и жадни, през целия път те получават само псувни и приклагоди от румънските стража-

ри, подигравки и омраза от жени и деца от селата, през които преминават. Нито Тодор, нито някой от българите знаят, че това внимание го дължат на това, че румънската армия е претърпяла страшно поражение край Тутракан и пътят на българските войски на север към Букурещ е открит.

„Гара Фаурей и цялото поле около нея е отрупано с отвлечени хора – българи, турци, мъже, жени, старци и деца, полуголи и боси. По пътя румънци им събличат и отнемат по-хубавите дрехи, калпаци, та даже и цървулите“⁹.

На 20 септември, наблъскани един върху друг в товарни вагони със затворени врати и прозорци, преминават през Браила и Галац. На третия ден пристигат на гара Унгурени, окръг Дорой. Там ги групират на здрави и болни, млади и стари и деца и ги отправят пеш към Савени на 15 км от гара Унгурени. По пътя не вървят, а бягат без да им разрешават да се обръщат назад. Даже и да изтърве нещо по пътя, никой не посяга да си го вземе, защото ще изостане, а изостане ли – теглят му куршума. Тичат по току що застланото с чакъл ново шосе цели 15 километра. Привечер пристигат на гара Савени. Изстрелите на офицерите изкарват цялото население на града по улиците (а то е предимно еврейско), за да видят какво става. Офицерите ги погват още по-бързо да преминат през улиците на града. Много се гърчат от болести, умора, други умират. Едни се установяват в края на града, а други вървят още 4–5 часа.

Изморени до сетни сили, изпотени и гладни, остават да нощуват под открито небе в местността Валя Гооулуй. Много се разбляват и започват масово да умират. Настаняват ги в моцията (селскостопанско имение) Ханеци на 12 км южно от гр. Савени. Тук престояват до освобождаването им на 8 март 1918 година.

Работят насилствено, копят бордеи, в които ги настаняват. Бордеите, дълги по 60 м с две срещуположни врати и по някое прозорче по покрива, са същински ветрилници. По гърбените нарове в тях натъпкват по 300–400 човека във всеки бор-

⁹Янаки Георгиев, свещеник на с. Сребърна откаран в Румъния през 1916 г. Държавен архив, Силистра, ф. 25, опис – 1, а. е. 505, л. 465.

дей. Поради изтощение и струг ежедневно умират по няколко човека, а после през зимата по 15–20 човека. За това помогнали и въшките, които се трупали като рояк пчели. Появява се и епидемия. Навсякъде плач и стенания на умиращи, без някой да може да им помогне в последния час, да ги успокои и им затвори очите. До март 1917 г. само в този район умират 563 души, а до 6 март 1918 г. умират 689 българи и 150 турци и албанци или общо 839 от около 2000 настанени в Ханеци. И така до 18 март 1918 г., когато ги натоварват на влак и ги откарват в гр. Галац. Тук на 9.03.1918 г. ги предават на българските войски, а на 25 март се завръщат най-после в родните си села. Посрещат ги близките им съселяни с много сълзи от радост. Всеки търси близките си, но не всеки ги намира, и сълзите от радост преминават в стенания и плач от мъка.

Да, много не се завръщат, положили костите си в чуждата земя, погребани в общи гробове без знак и кръст. Не се завръща и Тодор Великов Нетезилов. Кога и къде е склонил очи в този ад, никой не знае. Какво ли е чувствал и мислил, както и всички други, как вътре в себе си се прощава със своите близки, без да може да ги види, да се прости и им поръча нещо съкровено, последно, преди да тръгне към отвъдното, към вечното.

Така завършва своя земен път Тодор Великов Нетезилов, без прошка, топла целувка и хладен гроб. В Попина близките му го погребват символично. Успокой се дядо Тодоре, ти вече имаш свой гроб, макар и да е празен. Ние, твоите близки положихме мил спомен за теб в него. Идваме на гроба ти и търсим твоя непокорен дух.

Така изчезнаха в чужда земя десетки хиляди българи, а духът им броди и рее в синевата и напомня за себе си на живите там голу и продължава да живее с тях в спомени и предания до сега и до амина.

Тодор Нетезилов имал три деца – **Пеньо**, **Димитра** (Мита) и **Тодора**. За Мита се знае, че е била омъжена за учителя **Йордан Карауванов** и че зестрата ѝ е била 100 декара земя от баща ѝ дядо Тодор.

2. Пеньо Тодоров Великов (Нетезилов). Дълги години е в сянката на баща си. Скита се из „Европата“ по търговски работи, да продава „стоката“ нагоре по Дунава, най-вече зърнени храни, главно в Австрия и Унгария. Рядко се връщал в Попина, та съселяните му казвали за него на шега: „Връща се за малко, направя по едно дете и пак заминава в чужбина“.

През октомври 1912 г. е мобилизиран в Балканската война, а после и в Първата световна война. За военните си заслуги е награждаван с ордени и медали, с които се гордее много. Демобилизиран е през 1919 г. след седемгодишно бродене по пътищата на войната. Заварва семейството си в много трудно положение. Баща му, дядо Тодор Нетезила, е откаран в „Молдовата“ и не се завръща от там. Цялата стопанска работа е паднала на плещите на жена му Парашкева и по-големите синове. Веднага се заема с укрепването на стопанството – 500 декара ниви и 200 декара гори, животни, воденицата. Колкото и да е трудно времето след войната поради новата румънска власт, стопанската разруха и ниските цени на селскостопанската продукция, без храна не може – макар и по-малко хората търсят селскостопанската продукция. След няколко години стопанството се съвзема и работата потръбва.

Сега има повече време, може да помисли отново и за себе си. Среден на ръст, пълен и широкоплещест, пуска си мустаци, започва да се носи изискано, по европейски, с ръкавици на ръцете, макар да не е студено, но както е модно в „Европата“, в Букурещ, Будапеща, Виена пък и другаде, както е видял по време на търговските работи по тези места. Често закача и медалите. Думата му се чува и в Царанистката (Земеделската) партия. Наред със собствените си стопански задължения го тегли и към политиката. С твърд характер, не обича много да повтаря или уговаря. Както в стопанството и в семейството, така и в политиката всеки трябва да си знае мястото. Цени реда и дисциплината и никой не може да му се бърка в работата. Взискателен е към себе си и към чужди, но справедлив. Веднъж съглежда главата на малкия си внук Димитър да се показва през капанурата (отвора на тавана на къщата), и веднага му показва с помощта на бастиуна, че няма работа на тавана. Иначе пак ще

опита бастуна. Следи Парашкева – съпругата му, да не „дикусва“ много дечурлигата (внуците). Затова, когато баба им им дава нещо, не забравя да ги предупреди: „Гледайте да не види дъртио“. Жени децата си, отделя ги самостоятелни, но не им дава земя, освен да му работят на половина или под аренда. През 1944 г. след като излиза Закона за земята, оставя на себе си 200 декара и едва сега разпределя останалата земя на децата си, които са вече на по около 30–40 години.

Когато синът му Ангел строи новата си къща след наводнението на старата през 1940 г. дядо Пеньо отива да види с кабриолета си какво става на строежа. Главният майстор Негелчо Минев иска мнението му, а дядо Пеньо отговаря: „Не е за Ангеловата уста лъжица, няма пари за толкова голяма къща“. Когато преди години се трасира терена за пътя Русе–Силистра, който по план трябва да мине през с. Ветрен и с. Сребърна, Пеньо Нетезилов не допуска трасето да мине през личната му гора към с. Ветрен, за да не се дели на две. А това е бил прав и удобен път за околните села. Трасето е променено и насочено към с. Поляна.

В по-късните си години се чувства още по-отдалечен от земята, тя вече не го влече. Постепенно занемарява стопанството. Докато се реши спора за наследството за воденицата, тя е изоставена и неукрепвана водата я отнася. Остава само котвата, която до неотдавна стоя в двора на кметството, както и едно от крилата (перките), обковано с железни шини, което и досега се пази в къщата на сина му Ангел Нетезилов в Попина.

3. Стоян Пенев Тодоров (Нетезилов) е най-големият син на Пеньо Тодоров. По характер бавен и мудар, самостоятелен, спокойно гледа на всичко случващо се около него. В същото време много приказлив. Трудно понася положението на приведен зет, което е едно от малкото неща, които го правят нервни, та открито да изразява недоволството си пред близките си. Не допуска да го командват.

4. **Петрана Стоянова Енчева** е дъщеря на Стоян. Буѝна, жива и работлива. Участва най-активно във всички селски мероприятия – празници и обичаи, на които често пъти е инициатор и организатор. В същото време е много грижовна майка и съпруга. Полага много грижи за болния си съпруг. Дъщеря ѝ **Мария** е омъжена в с. Дюлино, Варненско. Внучката ѝ **Светла** е омъжена в с. Ботево Варненско.

5. **Йордан Стоянов Пенев (Нетезилов)** е син на Стоян Пенев. Бабен и муден като баща си, но в същото време и много добър по душа. Заселва се във Варна и работи в БДЖ (Български държавни железници) до пенсионирането си.

6. **Димитър Пенев Тодоров (Нетезилов)**. Вторият по възраст син на Пеньо Тодоров Великов. Много работлив, услужлив, търпелив и доста приказлив. С голяма любов се отнася към животните. Когато подкарва впрезнатите в каруцата коне или ги язди, никога не ги ругае, не ги бие, а просто ги моли „Де – е – ба“. Добър стопанин. Всичко в двора му е подредено и е на мястото си. Съпругата му **Тодора** прави най-хубавото биволско сирене в селото.

Увлеча го политиката, членува в земеделската партия. През петдесетте години изкарва един мандат като кмет на с. Попина. При допитването чрез референдума за мира и войната, явно пиѝнал, без да му мисли отговаря, че е за война и така гласува демонстративно. Това става повод, дълго време след това, да го привикват и разпитват в кметството. Как може един нормален и много трудолюбив човек да е против мира. Всичко това дава повод на зебзеците дълго да го задяват и подмятат. „Дядо Мити беше много добър човек, – си спомня внучката му **Мария Николова**. – Работлив, търпелив, услужлив. Но и той като всички си има свои пропуски. След някакво пиѝване изтърсил една глупост, че иска война, че не е доволен от тогавашната политика, макар и по това време да е бил кмет на селото“.

22 7. **Тодора Димитрова Каталуева** е съпруга на Димитър Пенев Тодоров (Нетезилов). Въпреки че е болава е много работна

и скопосна домакния. Изпълнява задълженията си отговорно и с голям усет към красивото.

8. Милана Димитрова Пенева е единственото дете на Димитър и Тодора Пеневи (имали са група дъщеря, която почина като дете на осем години). Милана също като майка си е добра домакния. Тиха, скромна и честна в отношенията си с близки и познати. След смъртта на дъщеря си **Петрана**, получава парализа, но въпреки това изпълнява домашните си задължения, доколкото ѝ позволява болестта. Омъжва се за **Никола Тодоров Георгиев**, по професия бърбар. Никола е участник във Втората световна война, като свързочник. За проявена храброст в изпълнение на военните си задължения е награден с орден за храброст. Спечелил авторитет пред своите военнопочетници, след края на войната му предлагат работа в щаба на ВМС (Военно морските сили) във Варна, където се преселва заедно с жена си Милана и дъщеря си Петрана. Тук мичман Тодоров прекарва целия си трудов живот и тук се пенсионира. В същото време има и много неприятности, защото баща му имал 100 овце, пък и не искал да стане член на ТКЗС (кооперативното стопанство), а и тъстът му също бил заможен.

Дъщеря им **Петрана** завършва полувисше транспортно училище. Два пъти се омъжва и развежда, защото няма деца. Това ѝ причинява твърде много мъка. Силното ѝ желание да даде живот и бъде майка я разболява. Умира на 50 години, както се казва в такива случаи с отворени очи.

9. Мария Николова е второто дете на Милана и Никола. Мария завършва средно специално образование – машинен техник. Почти целият ѝ трудов стаж преминава като инструктор във военен завод, произвеждащ гранични сателити и военна техника за Близкия Изток. Заобиколена от много големи военни специалисти, проявява неимоверни усилия да не изостава и бъде на ниво с останалите в трудовия колектив. През 1980 г. завършва задочно полувисше техническо образование. От 1985 г. се занимава с първите компютри в България. Следват сегем години, когато работи в СОУ като домакин. Осъзнава, че в жи-

вота си има по-големи амбиции, защото Нетезиловите имат силен ген и природна интелигентност. Радва се, че е наследила нещо от това. Гордее се с децата си, защото са постигнали доста и се стремят да са на челните места.

Мария Николова е единственият наследник на роговия клон на Димитър Пенев от Нетезиловия род. Баба ѝ Тодора е от груп известен попински род. „Знам, че дотук сме живели честно и почитено. Трудили сме се винаги много“, – казва Мария. Затова обича и се гордее със своя род – Нетезиловите.

Съпругът на Мария Николова **Стефан Илиев Генчев** е стропителен техник. Имат две деца – **Светослав** и **Мая**. „Моите деца израстнаха щастливи“, – казва майка им Мария. „Светослав и Мая са много приветливи, симпатични и контактни. Винаги са в центъра на компанията, с чувство за хумор.“ И двамата се увличат по астрономията – затова винаги са канени на симпозиуми. Като юноши се занимават с „Конг-фу“ (източно бойно изкуство) и са носители на черен колан. Светослав е с три висши образования, между които техническо и икономическо. В момента е технически директор на немска фирма за обков във Варна. Съпругата му **Ирина Владимировна** е завършила международни отношения. Светослав има син **Александър**.

Дъщерята на Мария и Никола – **Мая** е също с три висши образования – техническо, икономическо и педагогика. В момента е главен експерт в Здравно осигурителната каса (ЗОК) Варна. „Децата са моята гордост, – казва Мария. – Радвам се, че станала добра хора“.

10. Тодор Пенев Тодоров (Нетезилов), третото дете на Пеньо Тодоров, е висок, силен, буен, решителен и своенравен. Известен е като дългогодишен „чистач“ на хорото в селото, т.е. следи в хорото да са само музикантите и ергените, за да могат ергените и момите да се избират и хванат да играят един до друг, харесат и осветомяват, защо някоя мома я няма на хорото, къде ще е сега и прочее. Тук на хорото се решават „важни“ въпроси и бай Тодор помага за това. Върши си работата с желание, без да му се заплаща, за авторитет, и никога не може да го измести.

Попийва си добре и на събора в с. Малък Преславец се хваща на бас с някои свои приятели на бутилка вино, че може да удари камбаната и след малко време камбаната зазвънява по никое време – вече приближавало обяг. Селото било пълно със сборяни и всички отпразвили учудени погледи към църквата, решили, че има пожар.

Една вечер излиза от кръчмата пийнал и не щеш ли се озовава в младежкия салон, където се провежда младежка вечеринка. Виждат го, че е готов за сеирджийки прояви, отклоняват го в отделна стая и го маскират. Един от организаторите обявява: „Сега ще видите най-интересния номер през тази вечер на вечеринката“. На сцената излиза бай Тодор облечен като турчин, израейки кръшен ключек, с широко отворени очи и подгъващи се крака. Е и това ако не е номер, здраве му кажи.

След образуването на кооперативното земеделско стопанство го назначили като дамджия (гледач на конете в обора – „дама“). При една проверка на обора от окръжното ръководство, се оказало, че конете са свободни без капистри (от румънски – юлари).

- Защо конете са свободни, без юлари? – попитал проверяващият.

- Защото вие ги смъкнахте от конете и ги сложихте на хората, – отговорил Тодор, уж в кръга на шегата.

Тодор има осем деца от жена си **Йордана Димитрова**, от които живи остават пет.

11. Пеньо Тодоров Пенев. Най-големият син на Тодор Пенев Нетезилов. Хлебар в Попина. Оженва се за **Гина Енева** и има две деца – **Вена** и **Васил**.

12. Васил Тодоров Пенев, син на Тодор Пенев, заедно със съпругата си **Добрица** се удавя в р. Дунав при потъването на шлепа, на който са работили. Синът им **Красимир** е осиновен от брат на майка му.

13. Любен Тодоров Пенев, син на Тодор Пенев, боледува от малък. Всички в махалата го бият и той не може да се защити. Напуска селото и се заселва в Провадия. След смъртта му, су-

нът му **Васил** живее сам неизвестно къде, без контакти с близки и роднини.

14. Корнел Тодоров Пенев. Като войник служи моряк. След уволнението си остава на работа в търговския флот в Русе. Жени се за рускиня – **Мария** (Маша). Непосредствено след пенсионирането си се завръща в Попина да гледа болната си самотна майка, където и почива през 2012 г. Двете му дъщери **Люгмила** и **Таня** живеят в с. Попина.

15. Парашкева Тодорова Пенева. Омъжва се в Русе за моряк на име **Игнат Рангелов Попов**. Имат едно дете – **Иван**. Не поддържат близки връзки с близките си в с. Попина, затова и няма данни за тях.

16. Ангел Пенев Тодоров (Нетезилов). Четвъртото дете на Пеньо и Парашкева се родило на 28.10.1907 г. около християнския празник „Архангел Михаил“ – Архангелов ден. Кръщават го Михаил, но всички го наричат Ангел. Децата му се именуват Михайлови. Когато откарват гядо Тодор в „Молдовата“, той е едва деветгодишен, а най-големият му брат е на шестнадесет години.

Жени се за **Гина Илиева Димитрова (Хаджигенова)** от с. Нова Попина, хубава мома и луда като него за работа. Междувременно вече е изучил коларо-железарския занаят. Регуват се дни на труд и участие, а после идват и трудни моменти. През една ранна пролет на 1942 г. Дунав приижда и залива къщата му до хамбарите в долния край на селото. Едва се спасяват и временно се наставяват в къщата на баща си.

Понякога животът ни предлага различни изненади, превратности, поставя ни на изпитание, които не винаги можем да осмислим, да преодолеем и коренно променим живота си. След 9 септември 1944 започва да се говори за кооперирането на земята, за образуването на ТКЗС (Трудово кооперативно земеделско стопанство). Обикновените селяни – създатели на хляба, които от малки израстват на нивата, се борят със земята, но и треперят над нея и за нея. Те не знаят друг начин на организация в обработването на земята. Така е било при родителите

и прародителите им, така е и сега, пред тях е неизвестното. Как да си даде Ангел своите 60 декара земя? Нали с тях изхранва семейството си. Как ще се изхранват без нея? Ще я обработват ли добре, ами ако затреви, как ще мине край нея, как ще я погледне. Такова нещо досега не са виждали. Хвалят се в с. Ситово със своята нова кооперация, но кой знае. Защищавайки си земята, защитава хляба на децата си, имота си.

Така мисли Ангел, пък и като повечето попинци, не може да преодолее частнособственическите си убеждения, премесени със страх от това, което не знаят, от неизвестното. А агитацията продължава, на места и доста грубовато, принудително. Появяват се хора за групов отпор – опозиция, подклаждани някъде от по-отгоре. През това време Ангел е избран за член на УС на потребителската кооперация и делегат на конференция на ЦКС (Централен кооперативен съюз) в София. След като опозицията, водена от земеделците „николанетковисти“ спечелва изборите в Попина през 1946 г. Ангел е вече мишена за наблюдение от неговите опоненти и комунистическата репресивна машина, начело с тогавашния кмет на Попина Костадин Минков. Веднъж по време на почерпка в кръчмата на с. Ветрен се завързва разгорещен спор. Още същият ден било докладвано в милицията (полицията), че Ангел Пенев ги убеждавал: „Скоро тук ще дойдат американците и англичаните, че те са тук вече, като идвали към с. Ветрен ги забелязали в местността Розована“¹⁰. Обвинен е за разпространение на позиви против народната власт. Това става повод за неговото арестуване и осъждане.

Арестуват го на нивата на 20.07.1949 г. Всичко му идва като гръм от ясно небе. След кратък разпит на грубия ден го откарват на шеп в Силистра. Тук продължават разпитите с много мъчения и бой. Били са го най-много от всички, защото „гразнел“ мъчителите си. Обвиняват го в конспирация за насилствена смяна на властта и в агитация против коопериране на земята. Осъждат го на осем години затвор, които отначало излежава в Старозагорския затвор, а после в Белене.

¹⁰ Розована – горска местност между селата Попина и Ветрен.

Присъдата влиза в сила въпреки, че графологичната експертиза доказва, че позивите, за които го обвиняват не са писани от него и че впоследствие авторът на позивите прави самопризнания. В беленския затвор започва да прави и ремонтира каруци за вътрешното обслужване и селскостопанската дейност в затвора. Това спомага за намаление на престоя му в затвора от осем на пет години.

Завръща се в с. Попина след като е освободен от затвора на 4.04.1954 г. Влиза в ТКЗС с последната група, към 1959 година, съгласно издаденото му удостоверение. Не след дълго го назначават да разнася горивно-смазочните материали по тракторите на нивите на кооперацията. Кръстосвайки по блоковете надлъж и нашир, на много места се натъква на лоша обработка и занемарени с трева блокове, лоша оран и копан. Често критикува ръководството на кооперацията на кооперативните събрания. Доста по-късно му дават нова работа като нощен пазач в общинската сграда и дежурен на телефона на общината¹¹. После излиза в пенсия и от време на време ремонтира по няколко каручка, грижи се за животните в двора. Може би това е най-хубавия, най-спокойния период от живота със съпругата му Гина. Почива на 25 април 1981 г.

За историята на Ангел Нетезилов писателят Стефан Поптонеv написа книгата „Босоногия и следствието“ (1997).

17. Гергина (Гина) Илиева Димитрова (Хаджигенова), по мъж **Нетезилова**. Съпруга на Ангел Нетезилов, родена на 25.10.1912 г. в с. Нова Попина. Още когато е пеленаче, баща ѝ **Илия Димитров Хаджигенов** е убит в Междусъюзничката война на 10 юли 1913 г. при с. Калиманци в Осоговската планина. Майка ѝ **Димитра** (Мита) се омъжва повторно в Попина за Димитър Карагенов и взема и Гина със себе си. Скоро разбира, че вторият баща не я желае в семейството и търси начин да се отърве от нея. След време вторият ѝ баща почива от туберкулоза и майка ѝ Мита се омъжва за трети път в с. Сребърна. Така от малка Гина преживява всичките сирашки несгоди.

С омъжването си за Ангел Нетезилов, Гина идва на богато място, тук има всичко, но много е и работата. Тя е работна и не се плаши. Разгат им се четири момчета, но две от тях умират като малки. И така до 1949 г., когато арестуват съпруга ѝ на нивата за „антидържавна“ дейност. От началото не може да осъзнае, какво се е случило, като че ли всичко е сън, да го няма Ангел въобще. А сега какво да се прави? Не може да остане повече на нивата. Трябва да се прибере в селото да разбере какво ще стане със съпруга ѝ. И си тръгва. На другия ден Ангел е откаран в Силистра, после осъден и затворен в Старозагорския затвор. Знае се кои са били най-активните попинци в набездаването на Ангел и осъждането му – Костадин Минков, Тодор Костов и Кудука.

Настъпват трудни дни и години. Сега трябва сама да върши всичко в домакинството и на полето, да се грижи за животните. Трябва да намери време да посети съпруга си в затвора. Сутрин става да ошета, да нахрани конете, овцете, да приготви гецата за училище, после на нивата. Вечер се връща уморена, храни животните, дои овцете, грижи се за гецата. Добре, че те почват да ѝ помагат, пък и се грижат за себе си. Единствената ѝ помощ е от възрастната ѝ майка, баба Мита. Тя ѝ е и помощник, и съветник, и другар.

Като че ли това е малко, та върху нея се оказва и психологически натиск и обиди. Веднъж, като се връща в къщи заварва нагпис на външната стена на къщата – ТЖНВ (Тук живее народен враг). Придумват я да напусне съпруга си, да се разведе. Но Гина проявява твърдост, воля, държи се достойно и така преодолява трудностите, за да дочака след пет години своя съпруг.

Когато синът ѝ Димитър е вече ученик в земеделското училище в Образцов чифлик, Русенско, не са ѝ гавали бележка, че е предала зърно на държавата, срещу която синът ѝ можело да получи хляб в училищния стол в Русе. Кметът Тодор Ериков и рекъл тогава: „Синът на народния враг да яде пръст!“ Защо?! Никой няма право да отнема хляба на другите! Никой не е поголям от хляба!

Почива през 2002 година на 90 години, оплакана и изпратена от синове, снахи, внуци и съседи.

18. Димитър Михайлов Пенев е роден на 25.06.1934 г. в голямото и трудолюбиво Нетезилово семейство. В него се научава на труд, скромност, уважение и обич към хората, животните, земята. Расте и учи безгрижно, по-детски. На 15 години, когато арестуват баща му, той трябва да се откъсне от игрите и помага на майка си, да се грижи за животните и двора, за по-малкия си брат. Той вече е мъжът в семейството. През 1948 г. се записва да учи в „Образцов чифлик“ край Русе, специалност зоотехника. Детското сърце е препълнено със смесени чувства. Радостен е, че вече е ученик в по-горното училище и учи това, което обича, но тъгува за баща си и семейството в Попина, страх го е от неизвестното бъдеще. Тук го очакват още нови непогодирани неща.

Още от началото на училището се сприятелява с едно момче. Стоят на един чин, разбират се, помагат си. Момчето е избрано за секретар на младежката организация, поставят му задача, пък Митко му помага в организацията на младежкия живот, забави, излети, срещи. Не след дълго в училището пристига характеристиката на Димитър Михайлов от с. Попина, в която се казва, че баща му е народен враг. Веднага се променя отношението към него от всички, които го заобикалят. Искат да го изключат, в селото забраняват на момичетата да танцуват с него по забавите през ваканциите. Въпреки че майка му предава жито на гържавата, за да получи купони за хляб, от кметството на Попина не ѝ дават удостоверение за това, за да бъде изпратено в училището. Вместо хляб му дават четири картофа, а вкуса на хляба опитва от някоя филийка подадена му понякога от съучениците в столовата, докато пристигне от Попина тази измъчена, изплакана, дългоочаквана бележка, тайно написана, подпечатана и изпратена до училището от Маришка Кирилкината - младичка служителка в кметството на с. Попина, която се смилила над плача на майката. Защо е било необходимо всичко това? Виновно ли е детето за деянията на баща си и то с лишаване от хляб, след като изискванията на властта са изпълнени? Не е ли това престараване и престъпление на отделни пионки? Колко мъки създаваха тези пионки, добре че бяха малко и не просъществуваха дълго.

През 1952 г. Димитър завършва образованието си в „Образцов чифлик“ със специалност зоотехника. Баща му още е в затвора. Поради тази причина, му отказват назначение по специалността в кооперативното стопанство в с. Добротица, а после и в Дулово. През 1953 г. заминава в казармата. Той е единствен от набора в селото, пратен в трудови войски. Отначалото работи в мина в гр. Бобошево, а по-късно в строеж на път край г. Мелник. С проявената дисциплина, труд и човечност спечелва доверието на командването и другарите си. Преместват го на работа в стаята за културно-просветна работа, като художник и масовик в поделението. После служи като куриер на поделението до уволнението си през 1955 г.

И така до 1957 г., когато най-после идва прелома в неговия живот. Назначават го за зоотехник в кооперативното стопанство „Христо Ботев“ в с. Проф. Иширково, Силистренско. Назад остават трудностите, мъките, пренебрежението. Тук почувства какво е да си равен с останалите младежи, да не те отбягват. Приемат го заради неговата скромност и трудолюбие. Сближава се най-вече с учителя Трифон Желязков, с когото са учили първи курс в „Образцов чифлик“. Активно участва в младежкия живот на селото и в театралната самодейност. През деня на работа във фермата, а вечер в училището на репетиция. По време на почивките и свободното си време, ние пишехме урочните си планове за гruzия ден, а той правеше джобените наряди за животните. В същото време се включва в състава на футболния отбор като вратар. Със своята красива игра и плонжове стана любимец на всички, за което го обичаха и аплодираха. Когато питаха някой малчуган, какъв ще стане, като порасне, отговаряше: „Вратар, като чичо Митко“. Рагваха се баща му и майка му на щастието, което го сполетява след многото лошо. Веднъж, след един футболен мач в с. Попина по настояване на баща му минахме край тях на път за Иширково. В камиона имаше над 30 човека, футболисти и публика. Бай Ангел изнесе един котел с вино. Пълнеше каната и черпеше наред. Очите му излъчваха благодарност към иширковец, гали топъл приют на сина му, това, което не направиха в родното му село. Тук в с. Проф. Иширково се среща и оженва за Дачка Савова.

През 1984 г. животновъдството в кооперацията на с. Проф. Иширково бе оглавно от Иван Дочев. Димитър Михайлов става негов помощник, а после и завеждащ комплекса. Именно тогава кравефермата става много пъти окръжен и два пъти национален първенец за добрата му племенна работа. Тук идваха много животновъди на обмяна на опит, много гости, партийни и сържавни ръководители, членове на Политбюро и министри, като Тодор Живков, Гриша Филипов, Иван Пръмов, Пенчо Кубагински, много гости и делегации от чужбина.

Трудът на Димитър Михайлов Пенев бе забелязан и оценен със сребърен орден на труда, многократно бе награждаван с екскурзии в Съветския Съюз, Германия, Унгария, Турция и др. Над 30 години е член на управителния съвет на кооперацията, а след 1993 г. и на земеделската кооперация „Нива-93“ в селото до 2008 г.

В иширковското кооперативно стопанство започва трудовата си дейност и тук я завършва. Това бяха годините на изграждане и модернизирание на стопанството, на голям и модерен кравекомплекс, на благоустрояване и разхубавяване на селото. Това го кара да се чувства иширковец и милее за него, като за родно село. Тук се жени, тук му се раждат и отрасват децата. Затова с огромна болка посреща през 1992 г. разформироването на кравекомплекса и разпродажбата на елитните крави. Всичко онова, което градиха с години, което им осигуряваше работа и хляб за децата, сега се рушеше, разграбваше. Не остана нищо от доилните зали, нито от шведската доилна система „Алфа Лавал“. Защо? Няма ли кой да ги спре?! Нали това е строено с много труд и обич, тяхно богатство. Повечето от раздадените крави бяха продадени на кланицата само за един месец. Двадесет и седем от закланите крави бяха бременни. Някога баща му не можеше да спре изграждането на кооперацията, сега пък синът не може да спре нейното унищожение. Защото бяха стопани, обичаха земята, животните. Каква ирония, каква съдба! Затова той бе един от първите ревностни създатели на новата кооперация в Иширково през 1993 г.

32 Вече минават повече от двадесет години, откакто Димитър Михайлов Пенев е в заслужена пенсия, но дълго време след

пенсията продължава да работи и помага на земеделската кооперация „Нива-93“ в с. Проф. Иширково, като член на Управителния съвет, като дава ценни съвети и идеи за бъдещето развитие, за възраждане на животновъдството в нея.

След пенсионирането се премества да живее за през лятото в родната си къща в с. Попина, като известно време работи в рибарската бригада на приятеля си от детинство Иван Карагенов. Възражда малкото къщно стопанство, посажда овощна градина, отглежда пчели и зайци заедно със съпругата си Дачка Савова до нейната кончина през май 2014 г.

19. Дачка Савова Пенева. Родена на 06.07.1940 г. в с. Ястребна, Ситовска община, Силистренска околия. Родителите ѝ са Георги Костов Мангозов от с. Ястребна (вж. Мангозовият род), и Пена Савова Никова (вж. Виковият род) от с. Проф. Иширково, Силистренско. След смъртта на майка ѝ през 1942 г. е осиновена от семейството на вуйчо си Сава (Сави) Савов и съпругата му Йорданка (Дана) Димитрова, от с. Проф. Иширково, които са били бездетни. По-големият ѝ брат Сава Георгиев Мангозов остава при баща си в с. Ястребна.

Дачка има щастливо и радостно детство, подарено от добрите нови и грижовни родители. Завършва основно образование в с. Проф. Иширково. През 1958 г. завършва педагогическо училище „Димитър Благоев“ в Силистра за начални учители. Няколко години учителствува в родното село. По-късно завършва педагогика в Софийския университет „Климент Охридски“. Още първите години в началното училище прави впечатление на своите учители със своите дадености: умна, мислеща, жива, любознателна с концентрирано внимание, от което не може да убегне нищо. В същото време внимателна, услужлива и коректна към другите. Много по-после тези нейни качества се утвърждават в професионалната ѝ кариера. В работата си проявява инициативност и най-вече справедливост. Готова винаги да помогне според възможностите, които ѝ позволява заемания пост. Затова е търсена и обичана. Тези нейни качества са оценени и тя тръгва по трудния път на организационен и административен ръководител. Отначало в Пионерския дом

в Силистра, после в Градския комитет на Димитровския комунистически младежки съюз (ДКМС), следват Градския комитет на Българската комунистическа партия (БКП), първи заместник председател на Градския народен съвет и накрая - заместник председател на Окръжния народен съвет. Междувременно в периода 1974-1976 г. завършва висша партийна школа в Москва

Където и да е била на работа, винаги изпълнява съвестно своите задължения. Не служи на догми и закостенели правила. Намира време и да помага на всички, които я търсят и помолят за съвет по лични или служебни въпроси. Веднъж ѝ се обажда свещеникът на едно близко го града село, че кметът му създава пречки да погребее мъж по желание на близките му. След обаждането въпросът е решен. Нещо повече, създава се обстановка, при която никои от окръга няма право да се меси в начина на провеждане на отделни ритуали, свързани с религиозни вярвания.

През 1958 г. се омъжва за Димитър Михайлов Пенев, зоотехник в с. Проф. Иширково, родом от с. Попина, от Нетезиловия род. Вече знае, че бащата на съпруга ѝ е осъден по политически причини. На външната стена на къщата в Попина е написано с големи букви: ТЖНВ (Тук живее народен враг). А тя е с леви убеждения, член на Българската комунистическа партия (БКП) а родният ѝ баща Георги Мангозов е партиен и административен ръководител на с. Добротица и отначало е смутен от избора на гъщеря си, но това е временно. После сватовете се опознават и сближават. Разбират, че свекърът няма вина за това, а е пострадал заради политическите си убеждения и силната си обич към земята и стремежа тя да се обработва с грижа и желание. Колкото повече се грижиш за нея, толкова повече тя се отплаща. Не всички се отнасят така със земята. Тези чувства и мисли, породили изказвания и постъпки на свекъра ѝ Ангел Нетезилов, за които е наклеветен и осъден някога. За този случай Георги Мангозов казва: „При общото обработване на земята хората се отчуждават и по-малко се грижат за нея. А него го боли. Такива бяха времената“.

След женитбата си живеят със съпруга си в с. Проф. Иширково и впоследствие в гр. Силистра. Раждат им се деца - Любомир и Даниела, които отглеждат с много обич. Има съзла и успешна

кариера на общественик и ръководител. Но идва 1990 г. – година на обръкване от неизвестното, на желание да се премахне каквиречи всичко, свързано със старите порядки. Като че ли не знаехме какво искаме и как да го постигнем. Въртяхме се насам-натам и очаквахме, докато някои вече си присвояваха народното имане и викаха: „Къде са парите?“ Правеха се, че не виждат, че това, което бангитски крадат е направено с парите, които търсят, че те са в строителството на градовете, на заводите, в социалните придобивки, хулеха партийните, административните и стопанските ръководители и др. На първата окръжна конференция на партията някой се провиква конференцията да не започва работа, докато бившите ръководители не я напуснат. В този момент Дачка Савова решава, че е най-удачно да напусне заеманият от нея пост на заместник-председател на Окръжния народен съвет и председател на Окръжния съвет за духовно развитие по собствено желание. Може би това е най-правилното решение, да не се допусне разцепление в окръжната организация. Така и става. Започва работа като възпитател в средношколско общешитие в града, където се пенсионира.

След пенсионирането си Дачка Савова и съпругът ѝ Димитър Михайлов, след като отгледаха своите деца, си останаха добри общественици, лични и уважавани граждани на града и окръга. В късните си години тя беше любяща същера и полагаше грижи за облекчаване на старините и на истинския си баща и на вторите си родители до последния им час.

Дачка Савова загива на 73-годишна възраст при автобусна катастрофа на разклона за с. Борисово, Русенско на 2 май 2014 година, преди издаването на тази книга. Оплака я и я изпрати голямо множество от близки, приятели и колеги от Силистра и цялата област.

Дачка Савова и съпругът ѝ Димитър Михайлов спомогнаха много за събирането на информацията за тази книга. Съгбата не пожела Дачка да дочака да види книгата за трите рода, на които е достоен потомък!

След кончината на Дачка Савова синът ѝ Любомир и същера ѝ Даниела учредяват годишна стипендия на нейно име в Природоматематическата гимназия „Св. Климент Охридски“ в гр. Си-

листра. Стипендията „Дачка Савова“ се присъжда на ученици с изявена любов към знанието и общественно-полезната дейност, които се нуждаят от материална подкрепа за да проявят свободно дарбите си.

20. Любомир Димитров Пенев. Роден на 28.11.1959 г. в с. Проф. Иширково Силистренско. Началното си образование започва в с. Проф. Иширково (до трети клас) и продължава в гр. Силистра. Още тогава се откроява сред съучениците си с голямата си любознателност и интерес към животинския свят. С лекота му се отдават всички предмети. За него ученето е необходимост и наслада. Мисълта му лети напред и търси все нови отговори, за да заговори своите търсения извън учебния материал. Постоянно се рови в книгите на баща си, който е зоотехник. Всяка година завършва с пълен отличен и грамота. В Политехническата гимназия „Св. Климент Охридски“ в Силистра участва във всички олимпиади и печели първите места. За активно участие в масовите републикански мероприятия по биология и селско стопанство и отлично представяне на републиканския устен многобой през 1972, 1973 и 1974 г. е награден с диплом. С диплом е награден и за участието му в Първата републиканска средношколска олимпиада по биология през август 1976 г.

Завършва гимназия със златен медал и е приет специалност „биология“ в Софийския университет „Климент Охридски“ без приеман изпит, след класиране на Републиканска олимпиада по биология. Отбива военната си служба в Плевен и Шумен като свързочник и постъпва в университета, който завършва през 1984 г. с Димитровска стипендия и златен медал, като първенец на випуска. По време на следването си печели награди от републикански научни сесии и още като студент публикува три научни статии. През 1983 година е поканен в Деловия президиум на срещата на Политбюро на Централния комитет на БКП със студентския комсомолски актив по случай Празника на българските студенти – 8 декември на 07.12.1983 г., в Националния дворец на културата.

36 През 1991 г. авторът на настоящата книга води ученици

на екскурзионно летуване в Стара планина. В туристическата база на в. Чумерна срещнахме туристи, които търсеха медицинска помощ за един от тях с наранен пръст на крака. Когато разбраха, че сме от с. Проф. Иширково, Силистренско, загледаха ни с интерес и започнаха да разпитват познаваме ли Любомир Пенев и неговата съпруга Влада Кирилова. После ни разказаха, че Любо и Влада са им състуденти. Говореха с възхищение за тях, че били изключително добри студенти, първенци на випуска. А ние учители и ученици слушахме със скрита гордост, защото ставаше дума за човек, излязъл от нашето село, от нашето училище.

От 1985 до 1989 година завършва аспирантура в Москва, в областта на екологията и опазване на екосистемите. Тук има възможност да работи под непосредственото ръководство на големия руски учен, академик Юрий Иванович Чернов. След това работи още три години в Руската академия на науките като старши научен сътрудник. След завръщането си в България през 1992, е безработен една година, след което започва частен бизнес. По-късно, през 1996 година е избран за старши научен сътрудник в тогавашната Централна лаборатория по обща екология при БАН (понастоящем Институт за биоразнообразие и екосистемни изследвания), където работи и досега като професор. Владее руски, английски и немски език. В резултат на научно-изследователската си работа има около 100 самостоятелни и колективни научни публикации в областта на ентомологията и екологията, съавтор и редактор е на 8 книги. Неговата любознателност и научна дейност се простира далеч извън България. Обходил е много страни в Европа и цял свят. Научните му интереси го отвеждат чак до устието на р. Колима по бреговете на Северния Ледовит океан, Кавказ, Сибир, Австралия, САЩ, Бразилия, Филипините, Виетнам, Индонезия, Тайланд и много други.

През 1992 г. основава и ръководи научното издателство „Пенсофт“, издало досега над 1000 книги. Голяма част от тях са оригинални научни монографии на автори от Русия, САЩ, Англия, Израел, Германия, Франция, Нова Зеландия, Австралия и др. Издателството е вероятно най-големият износител на

научни книги от България, които продава по света чрез интернет книжарници. Много от издателите книги за България и чужбина са университетски учебници, речници, специализирана литература за селското стопанство, краеведчески и езикови трудове. В момента издава научни списания, които се считат за технологично едни от най-добрите в света в областта на биологичното разнообразие.

Голям родолюбец и патриот. Събира народни носии от родния си край, някои от тях облича на празници и чествания. С широко сърце, винаги в центъра на веселбата и компанията. Общителен и добродушен, но в същото време възискателен както към себе си, така и към колегите си. Състрадателен и великодушен дарител. Няколко пъти посещава Атонските манастири и издава повече от 15 православни книги с общ тираж над 30 000 броя за българския манастир „Св. Вкмчк. Георги Зограф“. Възхищава се от подвига на пазителите на православната вяра и българския национален дух. През 2003–2009 година построява параклиса „Св. Варвара“ на границата на землищата на селата Гулийна Баня, Елешница и Добринище в Разложко, а през 2013 година ремонтира покрива на църквата в село Долен, Сатовчанско в Родопите, която е паметник на възрожденската ни култура. Дарител и на църквата „Св. Успение Богоолично“ в гр. Добринище. Трудно му е да устои на всяка възможност да запази част от историята и националната идентичност на България. Мечтата му е да възстанови една типична, традиционна добруджанска къща, така, както е възстановил една родопска къща в архитектурния резерват село Долен и една разложко-банска къща в гр. Добринище.

В двора на къщата си в Драгалевци, София, построява малка добруджанска къща, украсена по модела на родната му къща в с. Проф. Иширково.

Любомир Пенев е първият професор от с. Проф. Иширково и се радва на голямо уважение от своите съселяни за научните си постижения, за доброто му отношение към родното му село за издаването на родовото изследване „Касабовия рог“ и преиздаването на историята на селото. Той е инициатор и спомоществовател за издаването и на настоящата книга.

21. Влада Кирилова Рагкова (Пенева). Съпруга на Любомир Пенев. Родена в гр. Благоевград на 31.03.1957 г. Завършва гимназия в родния си град и е приета за студентка по биология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където се запознават с Любомир. Завършва през 1980 г. специалност „ентомология“ и след това следдипломна квалификация в Природонаучния комплекс в гр. Благоевград. През 1984 г. спечелва конкурс за аспирантура по нематология, която завършва през 1987 година. Оттогава досега работи в Института по паразитология, след това в Централната лаборатория по обща екология и понастоящем в Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българската академия на науките. Специализира в гр. Вагенинген, Холандия, и гр. Дънди, Шотландия. Много целестремени и отдадена на науката. Автор на повече от 80 научни статии, много от тях в съавторство с водещи световни учени в нейната специалност. Избрана за професор по зоология през 2011 г. Със съпруга си Любомир имат две дъщери – **Деница** и **Славена**, а от 2014 г. и внучка – **Катерина**.

22. Деница Любомирова Пенева. Дъщеря на Любомир Пенев и Влада Кирилова Пенева. Родена е на 19.05.1983 г. в Благоевград. Още като дете показва големи наклонности към рисуването и печели награди от конкурси по изобразителното изкуство и международни детски изложби в чужбина. Завършва Художествената академия „Николай Павлович“ в гр. София и магистратура по изобразително изкуство в Академията по изящни изкуства в гр. Маастрихт, Холандия. Работи при баща си в издателство „Пенсофт“. Впрочем този талант на художник тя вероятно наследява от прадядо си Ангел. Деница има собствен почерк и стил на поведение. Живее с **Павел Николов** и през 2014 година се ражда първото им дете **Катерина**. Павел е биолог, работи в БАН.

23. Славена Любомирова Пенева. Втората дъщеря на Любомир и Влада Пенев е родена на 15.05.1989 г. в гр. Благоевград. Носи и тя гена на прадядо си Ангел – обича в свободното си време също да рисува, особено сполучливо работи в областта

на скулптурата и компютърния дизайн. Завършва приложни изкуства в Академията по изящни изкуства в гр. Маастрихт, Холандия през 2013 г. Открита, свободололюбива, самостоятелна. Понастоящем работи като дизайнер в издателството на баща си „Пенсофт“.

24. Даниела Димитрова Пенева (Костадинова). Дъщеря на Дачка и Димитър Пеневи. Родена е на 16.07.1962 г. в с. Проф. Иширково, Силистренско. Завършва средно образование в Силистра. Отличава се между съучениците си със своето ученолюбие, упоритост и самостоятелност. Във всички степени на учението си с угостоверението си за завършен клас получава и похвална грамота и благодарствени писма до родителите ѝ. Завършва средно образование с пълно отличие и златна значка, а после медицина в Медицинска академия в гр. София. Има три специалности – вътрешни болести, нефрология, ехография и здравен мениджмънт. Работи в окръжната болница в гр. Силистра като старши лекар на II вътрешно отделение, по-късно като семеен лекар и като специалист по бъбречни заболявания. От 2007 година досега е директор на Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) в гр. Силистра. Тя е открита и принципна при вземане на решения. Изключително организирана и пряма в отношенията си с колегите. Ползва се с авторитет сред лекарската гилдия. Внимателна и задълбочена в лекарската си практика и затова се радва на уважението на пациентите си. Вижда в перспектива задачите в областта на здравеопазването, с помощта на колектива се стреми да постигне поставените цели. Омъжена за **Митко Стоянов Костадинов**, с когото имат син **Веселин**.

25. Митко Стоянов Костадинов. Съпруг на Даниела Димитрова Пенева. Роден на 16.11.1959 г. в гр. Радомир, Пернишко. Детството му преминава в гр. Радомир, където завършва местния електротехникум. После завършва Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – специалност „социология“. Започва работа в Окръжния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз (ДКМС) в гр. Силистра. Известно време е дирек-

тор на Младежкия дом в Силистра а понастоящем работи като социолог в община Силистра. Има широк кръгозор от интереси. Изключително открит и добронамерен в отношенията си с колеги и приятели. Готов е да се отзове и помогне на всеки.

26. Веселин Митков Костадинов. Син на Даниела и Митко Костадинови, роден на 17.07.1984 г. в гр. Силистра. Завършва математическата гимназия в Силистра. Следва в Университета за национално и световно стопанство (УНСС), София, специалност Международни отношения, а след това се прехвърля и завършва Нов български университет. Веселин също носи наследствената закъска на праядо си Ангел, който рисува и изографисва прекрасни селски каруци. Печелил е международна награда по изобразително изкуство на конкурс в Италия като дете в IV клас. Пише стихове и издава първата си стихосбирка още като ученик. Чете много. Отличава се с голяма самостоятелност и собствена оценка на явленията в живота.

27. Васил Михайлов Нетезилов. Вторият син на Ангел и Гина Нетезилови. Роден е на 8.04.1938 г. Също с нерадостно детство като син на „народния враг“ Ангел Нетезилов. Много скромен и добродушен, готов да помогне на всеки. Когато брат му заминава да учи в Русе, той е едва 10-годишен, остава сам до майка си. До обяд е на училище, след обяд се грижи за животните вкъщи, защото баща му по това време е политически затворник в затвора в Белене. Често ходи за другар на майка си на нивата. Завършва основно образование, но не продължава по-нататък, все някой трябва да остане в къщи да помага. По късно завършва курсове и работи като шофьор на камиони и тирове до пенсионирането си. Уважаван от колеги и приятели. С много изявено чувство за хумор и добра родова памет, Васил Нетезилов е един от основните източници на информация за отдавна отминали събития в с. Попина и Нетезиловия род. Първата му съпруга е **Йорданка (Данка) Иванова Дочева**, родена на 06.05.1943 г. в семейството на **Къна Атанасова** и **Иван Христов Дочев** от с. Срацимир, Силистренско. Данка е била много лъчезарна, весела и общителна. Намирала е приказка с все-

кизо, както са казвали за нея нейни познати многократно. Почива на 19-годишна възраст при раждането на първото им дете **Галина**. По-късно Васил се оженва за **Стефана (Стефка) Николова** от гр. Силистра, от която има също дъщеря – **Мариана**.

28. Стефана Николова Нетезилова. Втората съпруга на Васил е родена на 18.07.1944 г. в гр. Силистра. Израстнала в бедно семейство, но не е лишена от родителска обич и грижа. От малка се отличава със силен дух, непоколебимост и трудолюбие. Завършва средно техническо образование в ТМТ „Владимир Комаров“, след което работи дълги години в завод „Оргтехника“, гр. Силистра. По-късно започва работа в същия техникум като домакин и завършва трудовата си дейност в предприятието „Медицински резерв“ в с. Калипетрово. Две години от живота си прекарва в чужбина, за да помогне на децата си в най-тежките години на прехода. Уважавана от приятели и колеги като пряма, услужлив и честен човек. През 1999 г. се пенсионира и понастоящем се радва на деца и внуци заедно със съпруга си.

29. Галина Василева Нетезилова. Дъщеря на Васил Нетезилов от първата му жена **Йорданка (Данка) Иванова Дочева**. Родена е на 3.08.1962 г. Завършва Политехническата гимназия в Силистра през 1980 г. с отличен успех и златна значка и след това медицина във Варна. Специализира педиатрия и работи като детски и по-късно като общопрактикуващ лекар. Изключително амбициозна в професията си и е добър специалист. Пряма, трудолюбива, последователна при постигане на целите си. През 1983 г. се омъжва за колежата си лекар **Валентин Петров Драганов**, с когото имат две деца – **Велина** и **Полина**. И двете много обичат събиранията с братовчедите си в Попина и чувстват голяма близост с тях въпреки, че се виждат рядко.

30. Валентин Петров Драганов. Съпруг на Галя Василева Нетезилова, роден в гр. Ген. Тошево в семейство на икономисти. От началото на кариерата си работи като специалист-хирург в болницата в гр. Силистра. Всеотдаен като лекар, уважаван и търсен от пациентите.

31. Велна Валентинова Драганова. Дъщеря на Галина Нетезилова и Валентин Драганов. Родена на 30.06.1983 г., завършва с отличен успех езиково гимназия „П. Яворов“ в гр. Силистра през 2002 г. и след това висше образование във Висшия институт за народно стопанство (ВИНС) – гр. Варна, със специалности „Туризъм“ и „Реклама и връзки с обществеността“. Една година от учението си изкарва в Германия. Живее в гр. Варна и работи в областта на туризма. Много самодисциплинирана, отговорна и възискателна към себе си в работата си. Умее да си отстоява мнението. Омъжена от 2015 г.

32. Полина Василева Драганова. Дъщеря на Галина Нетезилова и Валентин Драганов. Родена на 16.03.1989 г., завършва с отличен успех езиково гимназия „П. Яворов“ в гр. Силистра през 2008 г. и висше образование във Висшия институт за народно стопанство (ВИНС) – гр. Варна, със специалности „Счетоводство и контрол“ и „Реклама и медийни комуникации.“ Живее във Варна и работи по специалността си. Също много отговорна, открита и свободолюбива.

33. Мариана Василева Вълкова. Дъщеря на Стефка и Васил Нетезилови. Родена на 24.06.1966 г. Завършва ЕСПУ „Климент Охридски“ в гр. Силистра и след това Великотърновския университет, специалност „детска педагогика“. Работи като детска учителка в гр. Силистра. Омъжена е за **Валентин Димитров Вълков** от с. Ветрен, който се оказва син на близък приятел и идеен другар на дядо ѝ Ангел Нетезилов. Познанството между дядо Ангел и бъдещият свекър е колкото случайно (на сбор в селото в съседна къща), толкова и неслучайно като среща на хора, обединени от идеите на земеделското движение, и най-вече на фракцията в него, ръководена от Никола Петков. Хора, милеещи за земята, непримирими към нейното плячкосване и ограбване. Затова и естествения възглас, който Мариана чува при представянето ѝ като бъдеща снаха е радостен: „Ти си внучка на Ангел Нетезилов! Трябва много да се гордееш с дядо си“! Имат две деца – **Десислав** и **Славена**. Десислав е роден на 29.09.1990 г., а Славена на 16.08.1990 г. И двамата са възпита-

ници на Езикова гимназия „Пејо Яворов“, гр. Силистра. След завършване на средното си образование Десислав завършва Университета за национално и световно стопанство (УНСС) в гр. София и понастоящем се занимава с музика. Славена е студентка по право в Нов български университет (НБУ) в гр. София.

34. Валентин Димитров Вълков. Съпруг на Мариана Василева Нетезилова, роден на 22.01.1958 г. в с. Ветрен, Силистренско. Наследник на заможна преселска фамилия от с. Липница, Румъния. Завършил е селскостопански техникум, специалност „животновъд-техник“. След военната си служба започва работа в завод „Родоп“, гр. Силистра и остава там 23 години. Сред колегите си се отличава като човек с твърд характер, непоколебим и решителен. Тези черти от характера му помагат да търси изход в трудните години на масови съкращения на работни места и безработица. Понастоящем работи като дистрибутор към „Интер-Ес“ 2000 ЕООД в с. Ситово.

35. Митана Пенева Тодорова (по мъж **Димитрова**) е първата гъщеря на Пеньо Тодоров Нетезилов. Родена е през 1911 г. С основно образование. По характер прилича на брат си Ангел. Пряма, строга, вискателна, своенравна и „чепата“. Тежко понася смъртта на първото си дете, вече мома. Заедно със съпруга си **Никола Димитров** се преселват да живеят в гр. Русе. Митана по цял ден работи на плетачната машина и плете красиви фланели и рокли. Има гъщеря **Йова** и син **Димитър**.

36. Йова (Йовка) Николова Димитрова е родена през 1935 г. в семейството на Митана Пенева и Никола Димитров. Със средно образование. Синът им **Михаил** е с висше образование, а неговите деца **Мирослав** и **Галина** са със средно образование. Децата на **Светла - Детелина** е с висше, а **Ивайло** със средно образование. **Кристиян Юлиянов** е от втория съпруг на Светла и е ученик.

37. Димитър Николов е второто дете на Митана. Той и неговата съпруга **Пена Стоилова** са със средно образование. Синът им **Валентин** и гъщеря им **Милена** са с висше образование.

38. Тодора (Дока) Пенева Тодорова (по мъж **Стойкова**) е втората дъщеря на Пеньо Тодоров Нетезилов. Съпругът ѝ **Драган Великов Стойков** е техник. Синът ѝ **Илия** е женен за **Елена Маринова** и е шофьор, има две деца – **Росен** и **Веселин**. Другият син **Борис** и съпругата му **Марина** са с осиновена дъщеря – **Кремена**.

УКАЗАНИЕ

за подреждането и ползването на родови схеми

Родът е кръвно родствено обединение по мъжка линия. Родовете обаче са разработени и подредени и по майчина линия. За по-нагледната представа на рода в началото е направена основна схема, където внуците на родоначалника са отбелязани с арабски номера. Когато някой търси своето потекло, намира в основната родова схема своя прародител, а в текста наличната информация за него. Читателят трябва да има предвид следните обозначения:

- С едър ненадебелен шрифт са посочени наследниците по мъжка кръвна линия
- С едър ненадебелен шрифт са посочени наследниците по женска линия (деца на дъщерите на рода).
- Със знак (-) и гребен шрифт на половинките (съпруг, съпруга) придошли в рода, година на раждане и смърт.
- Когато е дадена само една година, то тя е рождената година.
- Преди някои имена е поставена цифра (пореден номер). Срещу този номер ще намерите допълнителни сведения за него или нея в общия текст преди родословието.
- Когато не се знае името на наследника, на мястото на имената е поставено многоточие.

Поради липса на документи, в повечето случаи са ползвани сведения от близките им. Затова е възможно някои години да не са точни. Важно е всеки член на рода да намери мястото си в родословието. Възможно е да има неоткрити и невключени

наследници на рода, които заслужават мястото си в родословното дърво, като тяхно родово право, за което им се извиняваме. Нека всеки който открие грешка я поправи в своя екземпляр книга и предаде на своите наследници да водят родословието си точно.

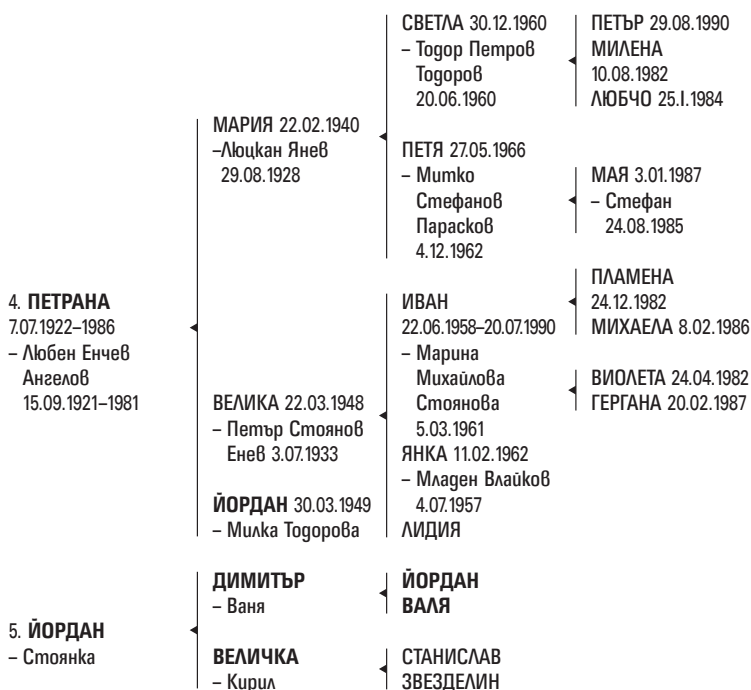
Благодарим Ви!

СХЕМА
на родословното дърво на Нетезиловия род

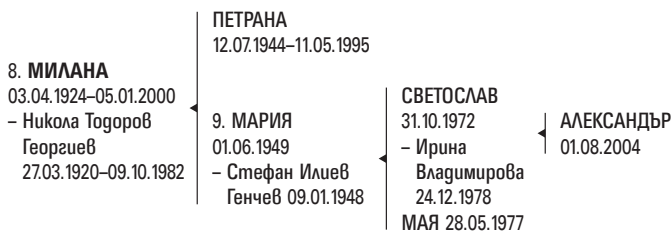
3. **СТОЯН ПЕНЕВ НЕТЕЗИЛОВ** (16. 10. 1900–21. 10. 1968)
 – Димитра Илиева Нетезилова (27.10.1898–27.11.1968)

Наследници: Петрана, Йордан

6. **ДИМИТЪР ПЕНЕВ НЕТЕЗИЛОВ** (08.02.1903–25.01.1986)
 – 7. Тодора Пенева Каталчева (01.03.1905–12.01.1961)

Наследници: Милана

10. **ТОДОР ПЕНЕВ НЕТЕЗИЛОВ** (12.04.1905–06.03.1980)
– Йордана Димитрова (07.03.1907–22.02.1994)

Наследници: Пеньо, Васил, Любен, Корнел, Парашкева

16. **АНГЕЛ ПЕНЕВ НЕТЕЗИЛОВ** (28.10.1907–25.09.1981)
 – 17. Гина Илчева (25.09.1912–30.03.2002)

Наследници: Димитър, Васил

35. **МИТАНА ПЕНЕВА НЕТЕЗИЛОВА** (1911)
 – Никола Димитров Иванов (1908)

Наследници: Йова, Димитър

38. **ТОДОРА ПЕНЕВА НЕТЕЗИЛОВА (СТОЙКОВА** по мъж) (03.10.1914–1997)
– Драган Великов Стойков (17.06.1910–1972)

Наследници: Илия, Борис

ИЛИЯ
– Елена Маринова
28.06.1934

РОСЕН 31.07.1957
ВЕСЕЛИН 11.09.1965

БОРИС
– Марина 12.06.1941

КРЕМЕНА
04.02.1975

ЗДРАВКА ЙОРДАНОВА ДУНЧЕВА (28.08.1924–1983)
– Петър Бонев

Наследници: Йордан

ЙОРДАН живее във Варненско

НАДЕЖДА ЙОРДАНОВА (15.09.1929)
– Стойчо

Наследници: Венета, Йордан

ВЕНЕТА 21.01.1951
ЙОРДАН 22.01.1955

НИКОЛА КРАЙЧЕВ

КИРИЛ КРАЙЧЕВ

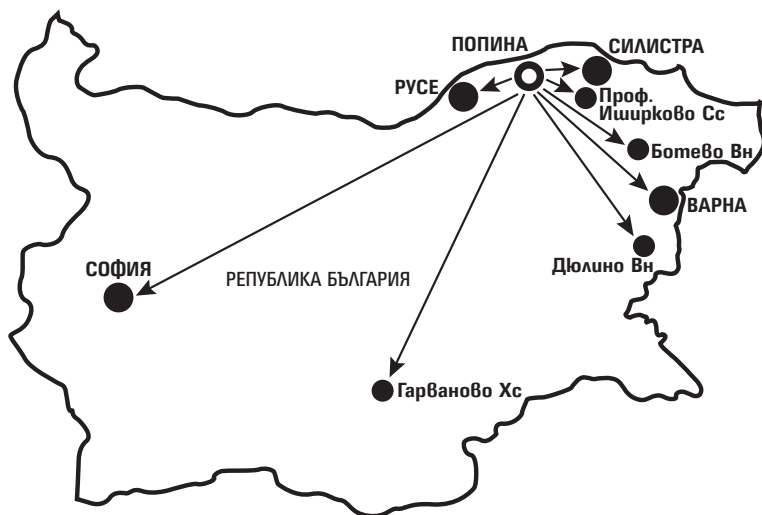
ТОДОР КРАЙЧЕВ

Карта 1. Село Попина в Крайдунавска Добруджа

Карта 2. Връзките на с. Попина с румънските селища на север от Дунав

Карта 3. Разпределение на Нетезиловите в пределите на България

Тодор Великов Нетезилов (дядо Тодор Нетезила) – син на Велико Нетезилов, най-старият запомнен, носещ името на рода

Наследници на Тодор Великов Нетезилов

Митана Тодорова
Нетезилова, съпруга
на Тодор Нетезилов

Пеньо Тодоров Нетезилов,
син на Тодор и Митана
Нетезилови

Парашкева Т. Нетезилова,
съпруга на Пеньо и снаха
на Тодор Нетезилов

Обща снимка на децата на Парашкева и Пеньо Нетезилови. Седнали: Митана, Тодора;
прави от ляво на дясно: Стоян, Димитър, Ангел, Тодор

Наводнената къща на Ангел Нетезилов през 1942 г.

В средата е Ангел Пенев Нетезилов

На двете снимки – обичаят „Брезая“.
Горе: На втория ред седнал най-вляво е Ангел Нетезилов

Наследници на Стоян Пнев Нетезилов

Петрана Стоянова –
гъщеря

Любен Йовчев – съпруг
на Петрана

Йордан Стоянов – син

Отляво надясно: Йордан Любенов – син на Петрана и Любен, Милка Тодорова –
снаха на Петрана, Петрана Стоянова, Величка Любенова – гъщеря, Петър Стоянов – зет
и Лидия – внучка на Петрана

Наследници на Димитър Пенев Нетезилов

Димитър Пенев Нетезилов, Тогора Пенева – съпруга и баба Парашкева – майка му

Отляво надясно: Димитър Пенев Нетезилов, Петрана – внучка, Милана – гъщеря и Мая – правнучка

Наследници на Митана Пенева Нетеилова

Мичман Никола Георгиев

Стефан и Мария – гъщеря

Светослав – внук със съпругата си Ирина и сина Александър

Мая Стефанова Илиева –
внучка

Наследници на Тодор Пнев Нетезилов

Тодор Пнев Нетезилов

Йордана Димитрова –
съпруга на Тодор

Тодор Пнев Нетезилов със съпругата си Йордана Димитрова

Пеньо Тодоров – син

Любен Тодоров – син

Васил Тодоров – син

Корнел Тодоров – син

Парашкева Тодорова –
гъщеря

Мария (Маша) – съпруга
на Корнел

Наследници на Ангел (Михаил) Пенев Нетезилов

Прави отляво надясно: Тодор Калчев – близък приятел на Ангел Нетезилов; Никола Димитров – съпруг на Митана Пенева Нетезилова; Ангел Нетезилов; Гина Илиева – съпруга на Ангел Нетезилов. Седнали отляво надясно: Митана Пенева Нетезилова – сестра на Ангел Нетезилов; Димитра Димитрова – майка на Гина Илиева. В скута им: Йовка и Величка Николови и Димитър Михайлов Пенев

Ангел Пенев Нетезилов пред портата на къщата си в с. Попина

Гина Илиева Нетезилова със снахите си Стефана Николова (отляво) и Дачка Савова (отдясно)

Свидетелство за народна признателност за Илия Димитров Хаджигенов от с. Нова Попина, убит в Междусъюзническата война в битката със сръбските войски при с. Калиманци в Осоговската планина. Илия Хаджигенов е баща на Гина Илиева Димитрова (по мъж Нетезилова), съпруга на Ангел Пенев Нетезилов. Илия Хаджигенов така и не успява да види дъщеря си Гина, родена през 1912 г.

В шейната: отпред Ангел Нетезилов, Гина – съпругата му. Отзад от ляво на дясно: близък на семейството, баба Мита – майката на Гина; Борис Драганов – син на Тодора, която е дъщеря на Пеньо Тодоров Нетезилов

Ангел и Гина Нетезилови

ДЯДО И ВНУК

Любомир Пнев, внук на Ангел и Гина Нетезилови, със съпругата си Влада Пнева

Наследници на Димитър Михайлов Пенеv

Димитър Михайлов Пенеv

Дачка Савова Пенева

Прави: Димитър и Дачка Пеневи, Стефана и Васил Михайлови с децата си. В средата: Даниела и Любомир на Димитър и Дачка, открая: Мариана и Галина на Васил и Стефана

Димитър Михайлов Пенов с тъщата си Дана (отляво) и майка си Гина (отдясно)

Димитър Михайлов (с двете футболни топки) като вратар с футболистите на с. Попина

БАЩА И СИН

Горе: Димитър Михайлов Пенев като пощальон на поделението в Мелник (1955). Долу: синът му Любомир Димитров Пенев на Гергьовден в местността Перивол в Рила планина, над разложкото село Бачево (2005). Любомир е в автентична иширковска носия – калпакът, ентерията и елека са на дядо Сава Савов Ников, ризата и пояса са от дядо Нейко Великов (Касабов) (съпруг на баба Калина – сестра на дядо Сава), а „пачелиште“ потури са от стар иширковски род, от баба Каля.

Димитър Михайлов Пенев на състезание по спортна стрелба от отбора на с. Проф. Иширково

Димитър Михайлов Пенев (отгясно) на животновъдна изложба

Горе: Дачка Савова – курсистка, 1974–1976 г., във Висшата партийна школа в Москва в бившия Съветски Съюз заедно със своите съкурсисти Анеля (първата отляво) и Виктория (в средата). Долу: цялата група курсисти, Дачка е четвъртата отдясно наляво

Дачка Савова в гр. Хмелници, областен център на Хмелницка област, побратимена със Силистренски окръг пред паметника на Николай Островски

Дачка Савова – зам.-председател на ОНС и председател на ОС за просвета и култура, Силистра (третата отляво) в с. Сребърна, Силистренско. Прав най-вляво Никола Стоянов – председател на общинския съвет. Присъстват наследници на бивш жител на с. Сребърна, Силистренско – Марина Бобчева (втората отдясно), народният артист Коста Цонев (вторият отляво) и писателят Васил Цонев (третият отдясно), които подаряват средства за построяване на чешма

Дачка Савова след откриването на чешмата в с. Сребърна.
На преден план Васил и Коста Цонев

Дачка Савова на конференция

Откриване на изложба в дома на учителя в Силистра. Прав: Сава Христов –директор на историческия музей в Силистра; Дачка Савова – зам.-председател на Окръжния народен съвет и председател на Окръжния съвет за духовно развитие; Марина Бобчева и съпругата на Сава Христов

Евстати Бурнаски, Дачка Савова, Матей Шопкин, Стефан Поптонев и Слави Иванов

Дачка Савова открива художествена изложба

СТИПЕНДИЯ „ДАЧКА САВОВА“

за учебната г. се присъжда на:

Дачка Савова Пенева (1940-2014) е педагог и дългогодишен деятел на образованието и културно-просветната дейност в Силистра и Силистренски окръг. През целия си живот тя се стараеше да поддържа всички, които имаха нужда от нейната помощ и отговорност.

Стипендията „Дачка Савова“ се присъжда на ученици с изразена любов към знанието и общественно-полезни дейности, които се нуждаят от материална поддръжка, за да прехват своите дарби си.

Природоматематическа гимназия „Св. Климент Охридски“, гр. Силистра

Директор

/Анелия Невска/

Грамота за стипендия на името на Дачка Савова, учредена от семейството ѝ

Горе и долу: Любомир и Даниела Пеневџи како малку

Любомир Пенеv акордеонист

Димитър Михайлов и Дачка Савова с децата си Даниела и Любомир

Любомир Пенев с дядо си Ангел Нетезилов къпят коня в Дунава

Любомир Пенев на експедиция в езерото Сребърна

Любомир Пенеv на биологична експедиция в делтата на р. Дунав в Румъния

Любомир Пенеv като старшина-школник (1979)

Сватбата на Любомир и Влада Пеневи. До младоженците са кумовете Анета и Владимир Лилкови. Седнали отляво на първия ред са Сава Савов и Дана Савова, осиновители на Дачка. Последната, седнала отясно е Гина Михайлова Нетезилова

Сватбата на Любомир и Влада Пеневи в Благоевград. Отляво надясно: Димитър Михайлов, Дачка Савова, кумата Анета Лилкова, Любомир и Влада Пеневи, кумът Владимир Лилков и родителите на Влада – Станка и Кирил Рагкови. Отпред Даниела, сестрата на Любомир и Ивайло, брат на Влада

Любомир и Влада Пеневи в деня на втората си сватба в Благоевград

Дъщерята на Любомир и Влада – Деница и братовчедката Велина. Вляво на преден план е Веселин Митков, син на Даниела и Митко Костадинови

Димитър и Любомир Пенчеви

Димитър Михайлов Пенчев сред пчелите в двора си в с. Попина

Семейството на Любомир и Влада Пеневи в къщата им в гр. Добринище. Снимката е от осветяването на къщата на 11.07.2015. Отляво надясно: Славена Любомирова в автентична добруджанска (алфатарска) носия, Деница Любомирова в разложка носия (дар от с. Бачево, Разложко), Любомир Пенев в автентична добруджанска (иширковска) носия от дедите му и Влада Пенева в провадийска носия.

Къшк на иширковската къща. На преден план Дачка Савова и снаха ѝ Влада Пенева

Горе и долу: Къщата на Любомир и Влада Пеневци в с. Долен, община Сатовча, Родопите. Синята черга е тъкана от бабата на Любомир по бащина линия Гина Димитрова Нетезилова от с. Попина. Зелената черга до нея (с подобна шарка) е тъкана от Дока Алексиева, съседка и най-близка приятелка на баба Гина Нетезилова, тъща на Сава Георгиев Мангозов

Горе и долу: Къщата на Любомир и Влада Пеневи в гр. Добринице.
Горе на преден план дъщеря им Славена Пенева в автентична добруджанска (алфатарска) носия поднася ракия в „юзчета“ на гостите

Даниела Пенева

Вляво – горе и долу: Даниела Пенева
с брат си Любомир Пенеђ

Сватбата на Даниела и Митко. Горe – младоженците;
долу – с Димитър Михайлов и Дачка Савова, родителите на Даниела

Даниела и Митко Костадинови с племенницата си Деница

Даниела и Митко Костадинови

Веселин Митков Костадинов –
син на Даниела и Митко

Д-р Даниела Костадинова в своя работен кабинет

Даниела със своя съпруг Митко Костадинов и сина им Веселин

На абитуриентския бал на Веселин Костадинов. Отляво надясно: Мария, племенница на Даниела и Митко Костадинови, Димитър Михайлов (гядо на Веселин), Веселин Костадинов, Стоян Костадинов от гр. Радомир (гядо на Веселин) и Дачка Савова (баба на Веселин)

Даниела Костадинова и съпругът ѝ Митко Костадинов в Брюксел, Белгия

Димитър Михайлов и Дачка Савова с гъщеря си Даниела и внука си Веселин Костадинов

Димитър Михайлов Пенев и Дачка Савова Пенева

Наследници на Васил Михайлов Нетезилов

Васил Михайлов със съпругата си Стефана и децата им Мариана и Галина

Васил и Стефана Нетезилови с внуците си Десислав и Славена

Мариана Василева и съпругът ѝ Валентин с децата си Десислав и Славена

Димитър Михайлов (прав) и брат му Васил Михайлов (вторият отляво) със съпругите си Дачка (третата отляво) и Стефана (третата отясно) и Любомир Пенев (вдясно) след погребението на баба Гина, майката на Димитър и Васил Михайлови в двора на родовата къща в с. Попина

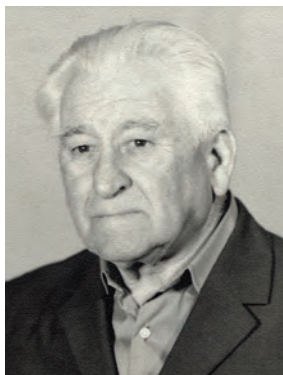

Дачка Савова (отляво) и Стефана Николова (отясно) с внучките си Деница и Велина

Наследници на Митана Пенева Нетезилова

Митана Пенева Нетезилова

Никола Димитров Иванов –
съпруг

Йова Николова Иванова –
гъщеря

Димитър Николов
Димитров – син

Димитър Димитров Иванов

Михаил Димитров
Димитров

Светла Димитрова
Димитрова

Пенка Стоилова Димитрова

Валентин Димитров
Николов – внук на Митана
и Никола

Милена Василева Николова

Катерина Валентинова
Димитрова

Илия Драганов – син на
Тодора Пенева Нетезилова

Митана Пенева Нетезилова с децата си. Отпред от ляво на дясно: Васил Михайлов, братов син на Митана, Йовка – гъщеря на Митана, Димитър Николов – син на Митана, Величка – гъщеря на Митана, в скута на Митана е синът ѝ Димитър. На втори ред: Димитър Михайлов – братов син и Илия Драганов – син на Тодора Нетезилова (Стойкова)

Венета – гъщеря на Надежда и Стойчо, Йордан Караиванов, Данчо Стойчев – син на Надежда и Стойчо, баба Тодора Крайчева – гъщеря на дядо Пеньо Тодоров

МАНГОЗОВИЯТ

РОД

Two stylized floral ornaments, identical to the one above, flanking the word 'РОД'. Each ornament consists of a central flower-like shape with two curved lines extending upwards and outwards, ending in leaf-like shapes.

Голям добруджански род, който крие началото си в далечното ни минало. Някога са обитавали Източните Родопи и Беломорска Тракия. Мангозовите били известни хора. Всички ги уважавали и почитали. Затова ги наричат със старото арабско определение *mon-göz* (мон гъоз) – изявена личност, която предвижда, нарежда, предвожда, личност която е отворена, красива, „хваща очи“, представителна, способна, върши работа. Вероятно в миналото, още по време на турското робство, това название е било дадено заслужено на някой представител на рода. В рода наистина е имало и сега има изявени личности, които се открояват от останалите с качества на водачи, в които много се вслушват и търсят мнението им. Велико Иванов и Георги Костов са кметове на селата Калипетрово, Ястребна, Добротица и Златоклас. Дачка Савова бе ръководител от окръжен мащаб, а брат ѝ Сава Георгиев Мангозов е инженер и беше дълги години директор на институт в гр. Русе. Добри Киряков, Енчо Добрев и други са учители още в периода 1873–1916 г. След това се появяват още много учители, научни работници, административни и стопански ръководители. На лице са мурзави, затова според някои името на рода идва от турското название манго (черен) и ман-гъоз (черни очи, черно лице). И трите предположения са допустими поотделно, но по-вероятно е първото. Това фамилно име почти не се среща в други райони в страната.

В края на XVIII и началото на XIX в. напускат родното Беломорие в Ксантийско и поради опасност от потурчване се крият

гълбоко навътре в Родопска планина. По-късно, по време на Кърджалийските размирици в началото на XIX в., се придвижват на север към по-големите градове. Опитват се да се доберат до руските войски в Североизточна България, където се водят военни действия, за да се установят в пределите на Бесарабия. По пътя срещат много дружи кервани от гъчовци (големи гървени каруци, покрити с чергила, теглени от волове и натоварени с всякаква храна и хора), след тях стада животни, бързащи на североизток. Тръгнали отдалеч, те не успяват да се придвижат преди изтеглянето на руските войски. Преди тях турски пълчища, от юг на север към Добруджа палат къщи, горят села, избиват и отмищават на българите, защото помагали на руските войски, гързнали да освобождават България. Едва стигнали до с. Кривня, Провадийско, но то вече било опожарено. Жителите му били вече в Бесарабия или из околните гори. Тук в с. Кривня заварват дружи южняци, приготвящи се да зимуват. Касабовите се настанили в неизгоряла къща до Бельовия приют. До тях се устройват и Мангозовите, а после и дружи. Набързо направили земянки за себе си и навеси за животните.

И така близо двайсет години. Разработват изоставените земи, засяват нови лозя, завъждат нови животни. Навсякъде по полето извира вода. Затова на новите си ниви из района построяват „клайци“ – малки чешми с изворна вода. Построяват къщи и стопански сгради, очаквайки това да е новото им постоянно местоживееие. Но не би. В 1828 г. започва поредната Руско-турска война. Заедно с Виковите, Касабовите, Джебелчевите, Камелиевите, Узунята, Камбурята, Петърчовите и Боронята от с. Кривня, Папазовите пък и дружи от с. Черковна и с. Равна, активно помагали на руските войски – грижели се за ранените, събирали сено за конете, сечели гърва и правели кломюр за барут, снабдявали войниците с храна и вода, показвали пътищата. И тази война обаче завършва с оттегляне на руските войски на север, според Оуринския мирен договор в началото на месец декември 1829 г. Преди изтеглящите се тръгнали Мангозовите и всички дружи заселници от 1811 г. Трябвало да бягат, да се спасяват от очакващите ги золуми от турския башибузук, както преди, след поредната Руско-турска война, тъй като още помнели какво заварили в с. Кривня.

По пътя си към Бесарабия в Северна Добруджа около Бабагаз

срещат свои съселяни – кривненци дошли тук още през 1811 г. и основали с. Горно Чамурли. Остават при тях, уж за малко, но минали две години. Трудно било по чуждите земи. Работели по нивите на румънските чокоци, а с припечеленото едва се издържали. В същото време изоставените им земи в Източна България пустеели без стопаните си, нямало вече кой да плаща данъци и турската хазна е празна. Няма достатъчно постъпления. Високата порта не само опрощава „золумите“ на забягналите българи, но им обещава значителни улеснения и премахване на много ограничения и забрани за раята. Така кривненци отново се връщат по родните места, където са техните къщи, ниви, лозя, клайци и въбели. Било вече късна и студена есен на 1833 г., когато натоварват старите гървени гъчоове, впрягат воловете и отново на път, но сега на юг. Младите мъже водели стадата, а през нощта ги пасли край колите, в които спели старите хора с жените и гечурлигата под чергилата. По-големите привечер скачали от колите и прибягвали към стадата, да се поразкъришат и стоплят. Всички бързали да се върнат навреме и засеят есенниците, да постегнат инвентара, че след това идва пролетната сеитба. Вървят, вървят по калните есенни пътища а в главите се нижат какви ли не мисли. Няма храна, „зайре“ за животните, гърва за огрев през зимата, какво ли е станало с къщите, как ще ги заварят. Колко неизвестности, колко неща има да се вършат!

Вървели унесени в мислите си, не усещали дори студения вятър, брулец лицата им, не чували и плача на децата. Така неусетно стигнали до гр. Силистра и с. Калипетрово, които са в руски ръце, докато турците си изплатят наложените им репарации към руската държава. Кметът на с. Калипетрово чорбаджи Иван ги посреща, скланя ги да останат, като им обещава да им даде земя, дворни места да си построят къщи, пък и най-важното – жито за хляб. Повечето остават. Някои едва стигат до с. Алфатар, до Караула – руски пост. Само една малка част успяват да се доберат до целта си – с. Кривня, Провадийско. През пролетта една част от установилите се до Караула се върнали в с. Калипетрово, а други продължили до Провадийско. През зимата мъжете сечали гърва в гората и топили семействата в малките земянки. Събирали къмъора и правили от него барут за руските

солдату, срещу което получавали жито за хляб. Напролет преселниците, в това число и Мангозовите, разорали гадените им мери и ги засяли. Построили си и приземни къщи в една махала. Тя била наречена Кривата махала – на името на с. Кривня, откъдето идват, а жителите им кривенчани, или „шиковци“, защото употребявали „ши“ пред глаголите от бъдеще време „ши одим“, „ши видим“, „ши чакам“. След Освобождението един от синовете на Киряк Мангозов – Йордан се заселил в с. Ястребна, Силистренско.

С времето хората се замогват, увеличава се челядта, родовете се разрастват. Това довежда до разпадане на големия род на Мангозовите и на патриархалния начин на живот. Сега на преден план излиза семейството, което вече е в състояние само да се издържа и грижи за членовете си. Връзките в рода обаче не се прекъсват, макар и някои да се заселили в други села.

Мангозовите участват активно в Балканските войни, Първата и Втората световни войни. Много от тях са откарани от румънците през 1916 г. в Молдова и някои не се завръщат, оставяйки костите си по чуждата земя, умирайки от студ, глад и болести. Между тях е и учителят Енчо Йорданов Мангозов. По-късно някои от тях, като Харалан Костов, Георги Костов Йорданов и други, активно участват в общественно-политическия живот, в изграждането и ръководството на земеделските и потребителски кооперации. Още през средата на XIX в. начални учители от Мангозовите са Добри Иванов Киряков (1878–1893 г.) и Енчо Йорданов Мангозов, учителствал в периода 1873–1916 г., а после и още много други.

Днес Мангозовите живеят в много селища в Силистренски окръг – Калипетрово, Проф. Иширково, Брадвари, Водно, Дулово и Силистра, а също и в гр. Русе. Характерно за рода е, че неговите представители са ученолюбиви, трудолюбиви, благородни и добродушни. Почти всички сегашни наследници са хора грамотни и интелегентни. Голяма част са с висше, полувисше и средно образование и работещи във всички сфери на общественно-политическия живот.

Най-старият запомнен представител на рода е Добри Мангозов. Роден е около 1790 г. по времето, когато родът напуска родното Беломорие и красивата Родопска планина със средиземно-

морски климат и буйна растителност. Сигурно силно е плачел като бебе, а майка му го е залъгвала да мъчи, за да не ги открият кърджалиите из затънтените дебри на планината, згето се крият. Пяла му е тихо родопски песни, за да заспи преди залез, когато страшните разбойници тръгват за плячка. Вярваме, че като юноша е подбъгвал след натоварените гъчове по време на големия поход на север или подгонвал стагото овце, да не изостава по дългия път, а може би вече е бил женен, защото в с. Кривня му се ражда и първия син – Йордан. Достига до Северна Добруджа и после се връща обратно. Така че Добри е свидетел на тежкия и дълъг преход от красивата и богата Беломорска Тракия и богатата Златна Добруджа – на тоя бурен период от борбата на стотици български родове за отстояване на вяра, род и Родина.

1. Киряк Добрев Мангозов е роден около 1810 г., може би по време на прехода или след пристигането в с. Кривня. Живял около 70 години. Жени се за **Добра**, и двамата преселници от с. Кривня. В с. Калипетрово си правят къща в Кривата махала. Занимават се със земеделие. Раждат им се осем деца – **Йордан, Добри, Иван, Танаса, Жека, Керана, Катерина** и **Калица**.

2. Йордан Киряков Мангозов. Не се знае рождената година. Допуска се, че е роден около 1830 г. Живял около 75 години. Жени се за **Вела** от Маранжововите. През 1903 г. със семейството си Йордан се преселва в с. Ястребна, Силистренско. Занимава се със земеделие.

3. Киряк Йорданов Мангозов. Не заминава с баща си в с. Ястребна и остава в с. Калипетрово. Занимава се със земеделие. Жени се за **Руса Караиванова**. Дъщеря му **Вела** се омъжва за **Михаил Касабов**. Вела и Михаил имат дъщеря **Яна**. От втория брак на Вела с **Колю Койчев** от Силистра са **Койчо, Йордан** и **Дона**.

4. Енчо Йорданов Мангозов. Също не заминава с баща си в с. Ястребна и остава в Калипетрово. Жени се за **Марийка Фучежиева**. Учителства в с. Калипетрово, а след това става секретар на адвокат в гр. Силистра. Живее около 45 години, когато

е откаран в Молдова от изтеглящите се румънци през 1916 г., откъдето не се връща жив.

5. Добра Енчева Йорданова. Родена е през 1892 г. в с. Калипетрово. Омъжва се за **Желязко Вълчев Хаджиев** и се преселват в с. Слѳичук (Водно) до Дулово. Внукът им **Стефан** е лекар в Дулово.

6. Бойка Енчева Йорданова. Внучката ѝ **Бойка Енчева** се занимава с бизнес. Живее в гр. Силистра.

7. Николина Енчева Йорданова е омъжена в с. Проф. Иширково.

8. Керана Енчева Йорданова. Омъжена също в с. Проф. Иширково за **Димитър Камбуров**. Правнучката ѝ **Елеонора** е с висше образование – международен туризъм, а съпругът ѝ **Антон Марков** е съдия. Другият правнук **Ивайло** е инженер. Правнучката ѝ **Гая Димитрова** е известна в шоубизнеса. Тя ръководи и участва в балета „Сатен“ в популярното телевизионно шоу на Слави Трифонов.

9. Станка Енчева Йорданова. Омъжена за **Георги Бацинов Гебешев**. Умира през 1933 г. при раждане и остават без наследници. Според друг източник, **Станка** и съпругът ѝ били заклани в дома им и имали само едно дете – **Енчо**.

10. Еньо Йорданов Мангозов е женен за **Пена Чанкова**. Преселват се в с. Ястребна с баща си. Живял около 76 години. Синът му **Йордан** се преселва в Дулово и дълги години работи като счетоводител на кооперативното стопанство в гр. Дулово. Другите му деца остават в с. Ястребна, но после напускат селото и се преселват основно в гр. Дулово.

11. Коста Йорданов Мангозов. Живее в с. Калипетрово и е женен за **Николина Йовкова**. През 1903 г. се преселва с баща си в с. Ястребна. Занимава се със земеделие. Живял 78 години.

12. **Вела Костова Йорданова.** Омъжва се в с. Проф. Иширково за **Янко Нейков Касабов** (Кара Янко).

13. **Дана Костова Йорданова.** Омъжена в гр. Дулово.

14. **Иван Костов Мангозов.** Роден в с. Ястребна.

15. **Георги Костов Йорданов (Мангозов)** е роден на 1.04.1910 в с. Ястребна, Силистренско. Пораства в мизерия в многочислено семейство. Завършва II клас (VI клас) в българско училище. Буген и буен младеж. Изучава коларо-железарство като чирак при различни майстори, отначало при Димитър Райчев от с. Калипетрово. След казармата чиракува на Борис Радев от с. Йорданово. От 1935 г. работи занаята самостоятелно. В казармата се среща с унгареца Марин Мареш от Сибуу (Румъния). От него за първи път слуша за комунистически идеи, а после и от Иван Енев от с. Добротица. Отива при Иван Енев да си поръча обувки, а той му поставя първото поръчение – да разлепи афиш по стените в Ястребна. На следващата година получава и сруги афиши, сега от Велико Христов от с. Калипетрово, които чете на някои близки сругари в селото.

До около 1934 г. с. Ястребна е наполовина населена с турци, след което те продават земите си и се изселват в Турция. Всичките им имоти ги закупува румънският чокоин Георге Петреску. Новият стопанин огражда по-голяма част от селската мера за себе си и не пуска сруги животни в нея. През сушавата 1938 г. Петреску заключва един от двата кладенци, които са единствените водозточници за питейна вода. През същата година румънският чокоин огражда селския мездан в центъра на Ястребна за собствени нужди. Костов организира българите и те си пускат добитъка на паша в забраненото от чокоина. Идва цялата селска администрация – кметът, бирникът и пазачите, подбират добитъка и искат да го карат в общината. Младежите под ръководството на Георги Костов се възпротивяват. Обезоръжават пазачите и си прибират животните. Забежда се дело, което спечелват младежите-българи, защото селската мера е обща и не може да се дели. По същия начин младежите счупват куфара на заключения кладенец и разграждат заградения селски мездан. Георги Костов е един

от инициаторите за откриване на читалището в с. Ястребна след изтеглянето на румънските окупационни войски през 1940 г. В продължение на пет години е негов председател. В него се организира редовно слушане на забранената радиостанция „Христо Ботев“. Между най-редовните слушатели са Михаил Вълчанов, Тодор Манолов, Йордан Енев, Харалан Костов, Стойчо Николов и Димитър Ангелов и учителят Христо Ванев от с. Радомирици, Луковшишко. Вечер слушат новините, а на другия ден ги разнасят по близки из селото. Разбира се, не след дълго това не остава незабелязано от властта. Младежите биват арестувани и предупредени, радиоапаратът е запечатан, поставят се огледници.

След Девети септември изпълнява различни задачи на местата, на които го назначават да работи: общински милиционер, на административна, стопанска и партийна работа. Използва всички възможности за повишаване на образованието си и придобива опит, другото го има. Непосредствено след Девети септември създава партийна организация в селото, на която е избран за секретар. От 01.01.1945 г. е вече назначен за пълномощник на Ястребна, а от 1948 г. е председател на Общинския съвет в с. Златоклас. От 01.01.1950 г. до края на 1952 г. работи като инструктор в Околийския комитет на БКП в гр. Дулово. От 01.01.1953 г. до края на март 1956 г. работи като директор на филиал на Зърнени храни в гр. Дулово. През 1956–1957 г. е председател на селския Общински народен съвет в с. Добротица. В периода 1958–1960 г. е секретар на движението за българо-съветската сдружка. След това става директор на Комунални услуги в периода 1961–1962 г. Пенсионира се като директор на Транспред – Дулово през 1965 г. Навсякъде, където е назначаван работи съвестно и нормативите се преизпълняват. Награждаван е многократно с ордени и медали, а в периода 1945–1959 г. непрекъснато е член на Околийския комитет на БКП в гр. Дулово. Жени се за **Пена Савова Никова** от с. Проф. Иширково от Виковия род. Раждат им се две деца – **Сава** и **Дачка**, но Пена почива скоро след раждането на Дачка. От втората си съпруга **Христа Стойчева** има син **Стойчо**. Почива на 13.09.1980 г. в болницата в гр. Силистра.

За първата му съпруга Пена Савова се разказва при Виковия род в тази книга.

16. Сава Георгиев Мангозов. Роден на 15.01.1937 г. в с. Ястребна, Силистренско. Завършва висше образование в Русенския технически университет „Ангел Кънчев“. Дълги години работи като главен механик в завода „Петър Караминчев“ и директор на Института за ремонт на селскостопанска техника. Женен е за **Дечка Иванова Алексиева**, родена на 21.12.1944 г. в с. Попина, Силистренско. Завършила е руска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и работи като учителка по руски език. Имат едно дете – **Иван Савов Мангозов**. Роден е на 09.01.1970 г. и понастоящем живее в гр. Варна. Иван има син **Давид** (1999) от първата си съпруга и син **Александър** (2010) от втората си съпруга.

17. Дачка Савова Пенева, гъщеря на Георги Костов и Пена Савова е родена на 06.07.1940 г. в с. Ястребна. След смъртта на майка си през 1942 г. е осиновена от вуйчо си Сава Савов Ников от с. Проф. Иширково, Силистренско. Подробности при Нетезиловия рог.

18. Стойчо Георгиев Мангозов е роден на 24.05.1943 г. в с. Ястребна, община Ситово, Силистренска околия. Завършва средно образование в гр. Дулово, а висше в Висшия технически университет „Ангел Кънчев“ в гр. Русе. Работи около 10 години като проектант-инженер към НИПКИ – Русе, а впоследствие става офицер от Българската армия. Пенсонира се като командир на поделение на Трудови войски в гр. Русе с чин подполковник. Стойчо е от втората съпруга на баща си **Христа Стойчева Камбурова** от с. Проф. Иширково, Силистренско. Съпругата му **Румянка Михайлова Халваджиева** е родена на 26.11.1946 г. и е със средно образование. Имат две деца. Дъщеря им **Миглена Стойчева Мангозова** е родена на 02.11.1969 г. в гр. Русе, където завършва средно образование в Математическа гимназия „Баба Тонка“. Впоследствие завършва ВТУ „Ангел Кънчев“ със специалност „инженер изчислителна техника“. Омъжена е за **Людмил Василев Попов**. Имат гъщеря **Калина**, родена на 01.04.1998г. Синът на Стойчо и Румянка Мангозови **Георги Стойчев Мангозов** е роден на 09.03.1975 г. в гр. Русе. Завършил е висше образование във Висшия технически университет „Ангел

Кънчев“ в гр. Русе. Женен е за **Ангелина Мангозова**. Имат син **Борис Георгиев Мангозов**, роден на 31.03.2011.

19. Харалан Костов Йорданов (Мангозов). Роден в с. Ястребна, Силистренско, брат на Георги Мангозов. Живял в с. Добротица. Женен е за **Иванка Иванова**. Харалан е първият председател на Земеделското кооперативно стопанство в с. Ястребна, основано през 1959 г. до обединението им със стопанството в с. Добротица през 1967 г. От 1968 г. е ръководител на комплексна бригада в с. Любен и като такъв се пенсионира. Дъщеря му **Бинка** е икономист, другата му дъщеря **Димитричка** – медицинска сестра, а синът му **Коста** е техник по пътно строителство.

20. Жечка Костова Йорданова е омъжена в с. Проф. Иширково, Силистренско за **Нено Стефанов**.

21. Иванка Стефанова Жечкова. Омъжена в с. Проф. Иширково за **Райчо Димитров Ненков**, дългогодишен служител в общинското управление като завеждащ военно-отчетно бюро. Синът ѝ **Нечо Райчев** е научен работник в Института по пшеницата край гр. Генерал Тошево. Дъщеря ѝ **Стефка** е правист.

22. Добри Куряков Добрев. Женен за **Мита** от Дядовчовице. Работи като учител, а после като бирник. Живее около 30 години. Единствената му наследница **Добра** е омъжена за **Кольо Недялков** от с. Алмалий и живее в с. Ламбриново. Дъщерите ѝ живеят в с. Айдемир, а синът ѝ в с. Ситово.

23. Иван Куряков Добрев. Не се знаят рождените години на него и съпругата му **Коприна Великова**. Иван живее 82 години, а Коприна – 91 години. Децата им умират малки.

24. Иван Нечев Невев е роден на 30.02.1905 г. в с. Калипетрово, Силистренско. Хуманен фелдшер. Един ярък и заслужил представител на Мангозовия род. В самия край на живота си, болен, с последни сили горежда родословното гърбо на Мангозовия род (по майчина линия) до 1984 г. Колко много обич, колко

труг и мъка му е струвало това. Неговото изследване е включено в този материал, за което сме много благодарни. Женен е за **Радка Дочева** (1905 г.) от с. Есекеви, Северна Добруджа. Умира през 1985 г. Дъщеря му **Мария** живее в Силистра. Внучката му **Радостина** е технолог, а зет му **Борислав** е инженер. И двамата са работили в завод „Оргтехника“ в Силистра.

25. Димитра Нечева Георгиева. Има внучка **Лидия**, чийто съпруг **Димитър Кулев** е художник.

26. Недьо Нечев Недев. Дъщеря му **Николина** е от първия му брак. Синът му **Нечо** е от втората съпруга.

26а. Гана Нечева Алексиева. Съпругът ѝ **Стойчо Алексиев** е убит от полицията при освобождаването на затворниците от затвора в Силистра на 8 септември 1944 г. един ден преди Девети септември 1944 г.

27. Коприна Нечева Върбанова. Има внук – **Димитър Василев** по линия на първия съпруг, а **Цена** – от втория си съпруг **Стоян Цонев**.

27а. Тодор Нечев Недев е един от учредителите на Кооперативното земеделско стопанство в с. Калипетрово. Почти през целия си трудов живот е работил като милиционер. Синът му **Нечо Тодоров** е с висше образование, бизнесмен. Децата на Нечо са от първата му съпруга **Радка Тодорова**.

28. Киряк Иванов Мангозов. Живее 78 години. Първата му съпруга **Ганча Добрева** живее около 30 години. От Ганча са **Копринка** и **Иван. Нейко** е от втория брак с **Керана**, която живее 76 години. Занимава се със земеделие. Зет му **Атанас Георгиев** е шофьор.

29. Велико Иванов Киряков. Два мандата последователно е бил кмет на с. Калипетрово. Като такъв бил много строг. Въвел ангарията – трудово самооблагане в с. Калипетрово и това засянало много богаташите. На няколкокостотин метра северозападно

от гнешната читалищна сграда вляво покрай пътя построил средно голяма чешма, близо до казана за варене на ракия. В канцеларията на кметството се загържал рядко. Сутрин давал набързо нарежданятия си на чиновниците и останалото си време през деня прекарвал на лозята си. Случвало се, но много рядко, понякога и през деня да се вестне в кметството, колкото да се осведоми как се изпълняват задачите, отново нарежда, и отново отивал на лозята.

Внукът му **Велико Иванов Великов** научава от г-р Мижорков: „Дядо ти Велико бе заклан от един лекар, а казаха, че е болен от синя пъпка, това не е вярно. Просто лекарят му прерязва кръвоносен съд, защото не е спазил някакво условие за имота на Кюрдали“. Сега никоой не може да докаже истината. Велико живее в Силистра. Иван живее със семейството си също в Силистра, където работи в пощата.

30. Жеко Великов е с висше образование – инженер.

31. Цветанка Вълчева Кубадинова. Омъжена е във Велико Търново за **Владислав Кубадинов** – офицер.

32. Димитра Станкова е зъболекар.

33. Добри Иванов Киряков и съпругата му **Мария** са родени в с. Калипетрово, където преживяват целия си живот. Наследниците им живеят в с. Калипетрово и гр. Силистра.

34. Велико Боев Иванов. Живее в с. Калипетрово. Наследниците му живеят в гр. Силистра. **Бою** работи като шофьор в болницата. Внучката му **Милена Боева** е прокурор във Варна.

35. Добра Боева Иванова (Габарова). Семейството ѝ живее в гр. Силистра. Синът ѝ **Димитър** е инженер, работил е в завод „Оргтехника“. Живее също в гр. Силистра.

36. Неделя Боева. Живее в гр. Силистра. Съпругът ѝ **Никола Великов Сарафов** е с висше образование – икономист. Бил е директор на Окръжно търговско предприятие, преди това е бил на организационна работа в Окръжния комитет на ДКМС.

111

Синът му **Пламен** е бизнесмен. Дъщеря му **Станка** е омъжена в с. Аксаково, Варненско.

37. **Илия Иванов Киряков**. Първата му съпруга **Жека Михалева** умира при раждане. Децата му от нея почиват като малки. От втората си съпруга има две деца – **Коприна**, която живее в гр. Силистра, и син **Стоян**, който е инженер. Втората ѝ дъщеря **Христа** живее със съпруга си в гр. Силистра. Работили са в кооперация „Дунав“ като шивачи.

38. **Добра (Донка) Иванова** е омъжена за **Иван Енчев Чолаков**. От млади се изселват в гр. Русе, ул. „Неофит Рилски“, блок „Дочо Михайлов“, вх. А, ет. 4. Наследниците им живеят също в Русе на същия адрес.

39. **Танаса Кирякова Добрева**. Омъжена за **Павел Курдугманов**. Не се знаят годините на раждане и смърт. По всяка вероятност – през средата на XIX в. Живяла е около 55 години. Умира затисната от пръстилица при копаене на жълта пръст за мазане. Занимавали са се със земеделие в с. Калипетрово. Синът ѝ **Киряк** също е затиснат от пръст, може би заедно със майка си. Киряк е ерген и не е женен.

40. **Жека Кирякова Мангозова**. Непосредствено след омъжването си за **Вълчо Урумов** се преселва в с. Алеково. Там живеят сега наследниците им.

41. **Кера (Керана) Кирякова Добрева**. Живяла около 80 години. Прекарала живота си в с. Калипетрово, където е родена. Работила е земеделие. Синът ѝ **Иван** е живял около 70 години в Силистра. Според Иван Нечев Недев, **Иван Христов Каранеев** има четири деца – **Веселина, Керана, Рада** и **Влаго**. За Веселина и Рада няма данни, Керана е омъжена в гр. Русе, а Влаго – в Русенско.

42. **Димитра Христова Каранеева**. Родена е в с. Калипетрово, където и живее 89 години. Съпругът ѝ **Михаил Великов** живее 68 години. Занимавали са се със земеделие.

43. Христаку Христов Карапеев. Когато Христаку е на 26 години е убит, за да не наследи от имота на баща си и остане всичко за брат му.

44. Киряк Христов Карапеев. Женен за **Пена Вичева Кекемянова**. Умира на 24 години. Живял е в Калипетрово и се занимавал със земеделие.

45. Върбан Христов Карапеев. Живее около 70 години. Цялото му семейство се занимава със земеделие в с. Калипетрово. Малкият му син **Иван** е лекар.

46. Калица Кирякова Мангозова. Омъжена за **Пеньо Христов Черкончев**. Година след това тя умира на 22 години. Няма деца. Втората съпруга на Пеньо Христов е Мита, а третата – Вълкана Караиванова.

47. Катерина Кирякова Мангозова. Омъжена за **Димитър Господинов Совалчев** от с. Бабук, Силистренско, после се преместват в с. Върбино, Силистренско. Там живеят сега и наследниците им. Занимават се със земеделие. Катерина умира на 35 години.

48. Добра (Добриня) Димитрова Господинова. Омъжена за **Тодор Йорданов**. Живели са в с. Коневево, Разградско. Умира млада. Наследниците им живеят в този край.

49. Йордана Димитрова Господинова. Родена е през 1899 г. Омъжена е за **Илия Николов Матев**. Живяла е 60 години в с. Върбино, Силистренско. От първия си съпруг има 5 деца – **Бобчо, Димитър, Никола, Дена и Танаса**. От втория си брак има син **Иван**. От третия си брак в с. Ястребна няма деца. Децата ѝ от първия брак остават в с. Върбино, а Дена в Казълджилар. Иван живее и работи в гр. Балчик, ул. „Пею Яворов“ №3. Работи в МВР.

50. Марина Димитрова Господинова умира млада и неомъжена.

СХЕМА
на родословното дърво на Мангозовия род

1. **КИРЯК ДОБРЕВ МАНГОЗОВ**, живял около 70 години
– Добра

1. 2. **ЙОРДАН КИРЯКОВ ДОБРЕВ**

– Вела от Маринчовите

Наследници: Киряк, Енчо, Еньо, Коста и Керана

3. **КИРЯК ЙОРДАНОВ МАНГОЗОВ**

– Руса Караиванова

Наследници: Вела, Димитра, Йордан, Иванка, Михаил и Куна

ВЕЛА

– Михаил Касабов
– Кольо Койчев
Маджаров

ЯНА
КОЙЧО
ЙОРДАН
ДОНА

ДИМИТРА

– Михаил Димитров
Курдуманов

ХРИСТА
БОЙКА

ЙОРДАН

– Неджа Йовкова
от с. Кутловица

РУСКА

ИВАНКА

– Станко Великов
Касабов

ЖЕЧКА
ВЕЛИКО

МИХАИЛ

– Яна Георгиева
Трендафилова

РУСКА
РАДА
КИРЯК

КУНА

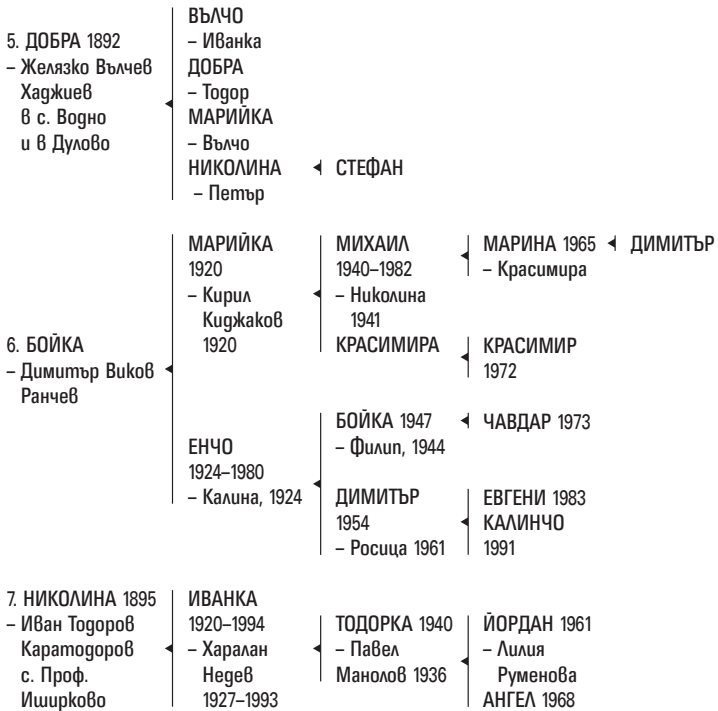
– Димитър Върбанов
Боранов

ВЕЛА
ВЪРБАН

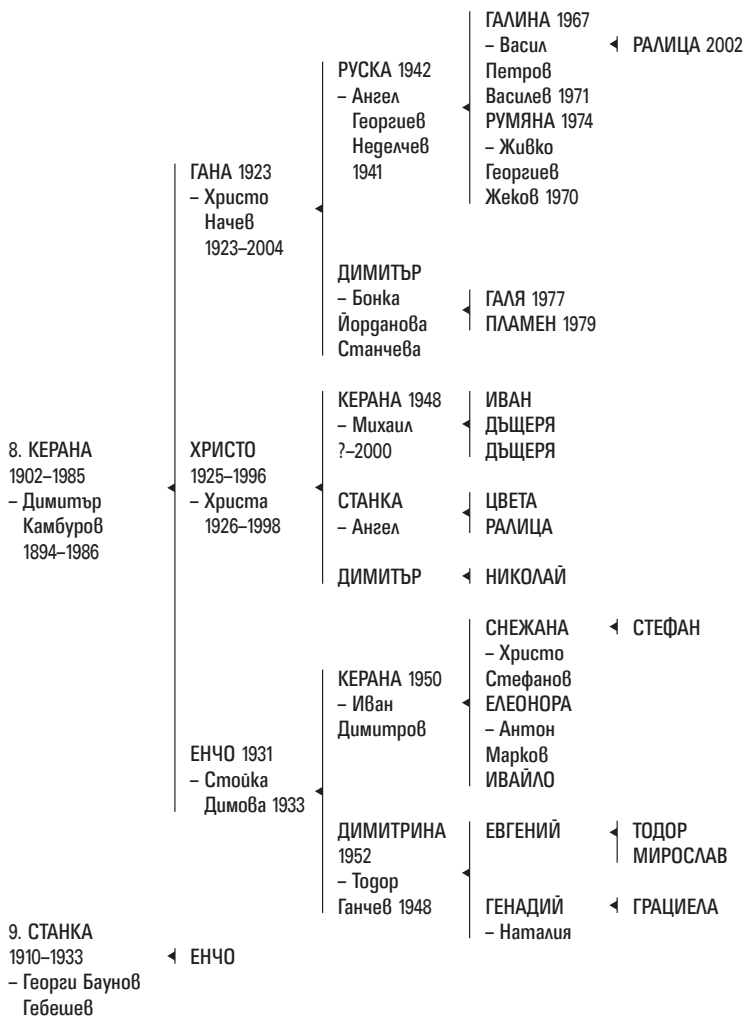
4. ЕНЧО ЙОРДАНОВ МАНГОЗОВ

– Маринка Фучеджиева

Наследници: Добра, Бойка, Николина, Керана и Станка

Продължава на с. 117

10. **ЕНЬО ЙОРДАНОВ МАНГОЗОВ**, живял около 76 години
– Пена Чанкова

Наследници: Вела, Йордан, Добри, Велико, Кольо и Стоян

ВЕЛА

– Васил Михалев
Моканов

ЙОРДАН 1900
– Станка Йорданова
Койчева

ЙОРДАН 1922

– Тодорка

НАДЕЖДА

– Велико

ПЕНКА 1933

– Христо Йорданов

СТОЯНА

– Иван Великов

ПЕНА

ТОДОР

ЕНЬО

ДОБРИ

ВИКТОРИЯ

ЕНЧО 1932

– Елена

ПЕНКА 1933

– Кирил 1932

← **РОСИЦА**

← **СВЕТЛА**

ВЕЛИКО 1910–1992
– Иванка

ЕНЬО 1932

ПЕНКА

– Нейко Кънчев

МИХНА

– Борис Маринов

Добрев 1941–1998

КОЛЬО 1923
– Данка

КОЛЬО

– Маринка от

с. Проф. Иширково

← **ЙОРДАН**

← **НИКОЛИНА**

ВЕЛИКО

– Маринка

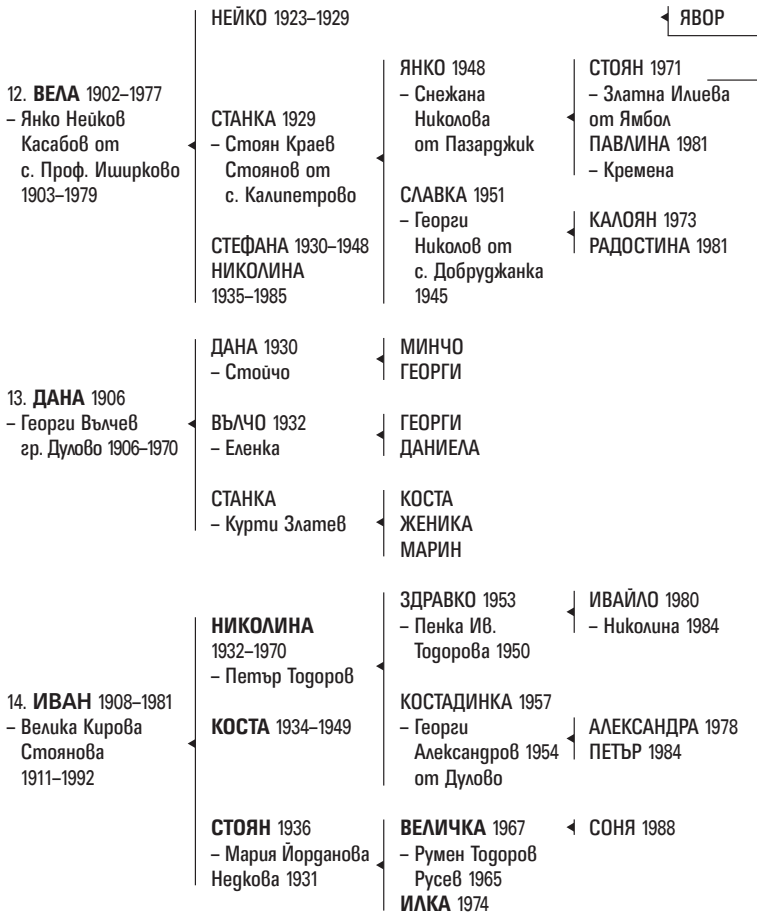
← **ДЪЩЕРЯ**

← **СИН**

11. КОСТА ЙОРДАНОВ МАНГОЗОВ

– Николлина Йовкова

Наследници: Вела, Дана, Иван, Георги, Калица, Станка, Харалан и Жечка

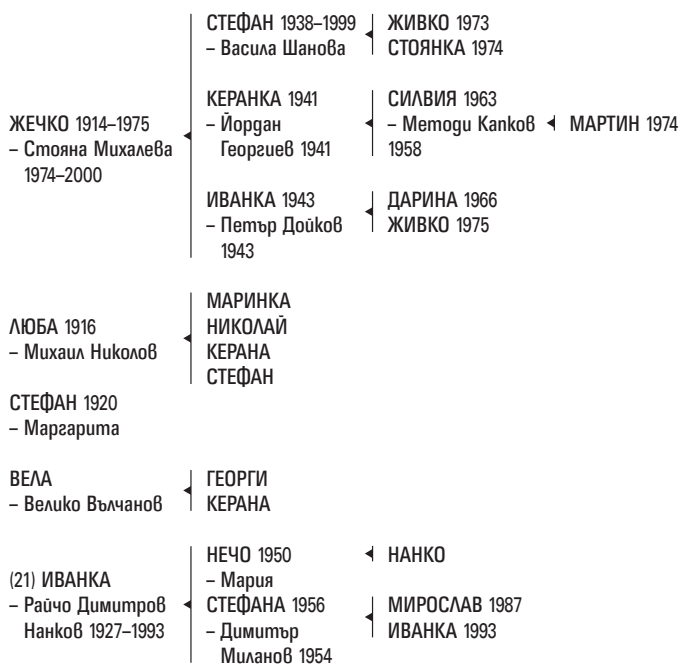

Продължава на с. 120

	16. САВА 1937 – Дечка Иванова Алексиева 1944	◀ ИВАН 1970	▶ ДАВИД 1999 АЛЕКСАНДЪР 2010
15. ГЕОРГИ 1910–1980 – Пена Савова Никова 1913–1942 – Христа Стойчева 1920–1988	17. ДАЧКА 1940–2014 – Димитър Михайлов Пенеv 1934	▶ ЛЮБОМИР 1959 – Влада Кирилова Рагкова 1957 ДАНИЕЛА 1962 – Митко Стоянов Костадинов 1959	▶ ДЕНИЦА 1983 СЛАВЕНА 1989 ▶ ВЕСЕЛИН 1984
	18. СТОЙЧО 1943 – Румянка Михайлова 1946	▶ МИГЛЕНА 1969 – Людмил Василев Попов ГЕОРГИ 1975 – Ангелина	▶ КАЛИНА 1998 ▶ БОРИС 2011
КАЛИЦА 1941 – Петър Д. Енчев	МАРИЙКА 1936 – Иван Петков БИСТРА 1941 – Петър Недев	▶ КАЛЯ БИСЕР	
СТАНКА 1945 – Курти Петров	ЖЕНИКА 1935 – Петър Великоv КОСТА 1939 МАРИН 1942	▶ КРИСТОФОР	
19. ХАРАЛАН 1917–1983 – Иванка Иванова 1918–2000	НИКОЛИНА 1937 – Неико Йорганов 1938 БИНА 1939 – Сава Димитров от Крумовград ДИМИТРИЧКА 1942 – Васил Върбов 1942 КОСТА 1944 – Славка Стоянова 1952	▶ БИСЕР 1969 ▶ МАРИЯ 1976 – Цветан Илиев 1976	▶ ХРИСТИЯН 1998
20. ЖЕЧКА 1920 – Нено Стефанов	▶ КАЛИНА – Йордан ▶ СТЕФАН – Тонка	▶ ДРАГОМИР ▶ ЖИВКО 1997 КРАСИМИР	

5. **КЕРАНА ЙОРДАНОВА МАНГОЗОВА** 1901–1985
 – Стефан Жечков 1889–1969

Наследници: Жечко, Люба, Стефан, Иванка и Весела

II. 22. **ДОБРИ КИРЯКОВ ДОБРЕВ**, живял около 30 г.
 – Мита от Дядовчивите

Наследници: Добра

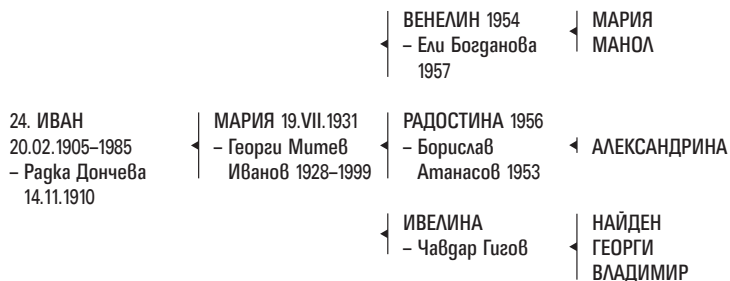

III. 23. **ИВАН КИРЯКОВ ДОБРЕВ (МАНГОЗОВ)**, живял около 82 години
 – Коприна (Пина) Великова Величова, живяла около 91 години

Наследници: Николина, Киряк, Велико, Христа, Добри, Бою, Илия, Добра (Донка),
 Иван, Трендафил

7. **НИКОЛИНА (КУНА) ИВАНОВА МАНГОЗОВА**, (1878–27.IV.1951)
 – Нечо Недев Нечев, 1877–27.XII.1958

Наследници: Иван, Димитра (Мита), Негьо, Ганча, Коприна (Пина) и Тодор

Продължава на с. 123

25. ДИМИТРА 1907 – Георги Нончев 1906–1972	НИКОЛИНА 1929 – Курти Иванов 1929	ПЕТРАНКА 1949 – Деньо Енчев Терзиев 1945	◀ БОЯН
	ГАНЧА 1932 – Кирил Хорозов 1930–1993	МИЛЕНА 1965 – Иван Друмеv	◀ КАЛИНКА 1983 КИРИЛ 1985
	ПЕТЪР 1935 – Янка Стефанова Негева 1942	ЛИДИЯ 1959 – Димитър Кулев	◀ ТАНЯ 1983 ВЛАДИМИР 1985
26. НЕДЪО 1910–1993 – Николна – Димитра – Гана	НИКОЛИНА 1932 – Георги Василев	ВИОЛЕТА	◀ ДЪЩЕРЯ СИН
	ГИНКА 1937 – Камен	МАРИАНА	◀ MARTIN ГЕОРГИ ДЪЩЕРЯ
	НЕЧО 1946 – Веска Димитрова	ВЛАДИМИР КАТЯ	
26а. ГАНЧА 1912–1992 – Стойчо Алексиев 1911–1944	АЛЕКСИ 1935 – Неда Пенчев 1936	ДИМИТЪР КАТЯ	◀ СТОЙЧО 1958
	СТОЙКА 1938 – Ненчо Райчев	СТОЯНКА – Жеко РУМЕН	◀ ВИРЖИНИЯ СИН
	КОСТА 1940 – Станка Добрва	ГАНКА ДОБРОМИР	
27. КОПРИНА 1915 – Димитър Върбанов Златев 1919	МАРИЯ – Васил – Стоян Цонев	ДИМИТЪР ЦЕНА	◀ СИН СИН
27а. ТОДОР 1919–1999 – Станка Великова Сарафова 1923	НЕЧО 1943 – Радка Тодорова – Мария Липкова	СТАНКА 1968 ТЕОДОРА 1975	◀ ЯНИЦА
	НИКОЛИНКА 1949 – Коста Петров Тодоров от с. Айдемир	ПЕТЪР 1969 – Веска 1979	

28. **КИРЯК ИВАНОВ МАНГОЗОВ** (1882–1960)

- Ганча Добрева
- Керана Желязкова Папазова

Наследници: Коприна (Пина), Иван, Нейко

КОПРИНА

умира като дете

ИВАН 1911–1994
– Теодора Вълчева
1912–1982

КЕРАНА 1945
– Атанас Георгиев 1949
МАРИАНА
ВЪЛЧО 1949
СТЕФАН
ДОНКА

НЕЙКО 10.04.1920
– Калина Димова
Кюсева
12.07.1922–2000

КЕРАНА 1945
– Атанас Георгиев 1948
НИВЕЛИН 1974
– Мирослава
Излика 1974
КАТРИН 1995
ЙОАНА 2002
ХРИСТА 2.08.1947
– Илия Николов
1949
МИРОСЛАВ 1974
НЕЙКО 1976
– Бойка Тодорова 1980
ХРИСТИЯН 2000

29. **ВЕЛИКО ИВАНОВ МАНГОЗОВ** (1885–1938)

- Цвета Василева (1885–1951)

Наследници: Коприна, Иван, Райка, Вълчо, Димитра

КОПРИНА умира
на 20 години,
неомъжена

ИВАН 1910
– Ота (Хота) Пеева
Еникова 1909–1983
от Касабовия рог

ЦВЕТА 1931
– Христо Станев
Моллов 1927–1986
ВЕЛИКО
– Цонка Неделчева
1940
ИВАН
ВАНЯ
– Тодорв Христов
1960
СЕВДАЛИНА 1966
– Румен Димов
Димитров 1963
ВАЛЕРИЯ 1984
ВОЛЕН 1985
ДЕЯН 1995
ЦВЕТА 1998

Продължава на с. 125

РАЙКА	ИВАН 1932 – Ивanka Генова 1930	РОСИЦА 1965 – Камен ЖАНЕТА	◀ ИЗАБЕЛ
	ВЕЛИКО 1934 – Керана Великова Моканова 1936	30. ЖЕКО 1955 – Даниела Балева 1957	ВЕЛИКО 1983 КРАСИМИР 1986 БОЯНА 1997
	ЧАКО 1936 – Еленка 1942	ЖИВКО 1964 – Цветана 1966	
	ЗЛАТА 1938 – Костадин Димитров 1938	МАРИЙКА 1960 – Пламен Аврониев ДИМИТЪР 1962 – Павлина Костадинова	◀ КАЛОЯН ◀ ЗЛАТИН
ВЪЛЧО 1922 – Маринка Духнева (Джи) Гулова 1922–1992	ДИМИТЪР 1945 – Рагка Белева 1947	ЖЕЛЯЗКО 1965 – Кремена РАЛИЦА 1971	
	31. ЦВЕТАНКА 1942 – Владислав Петров Кубадинов 1940	◀ ВЕНЕЛИН 1969	
	РУСКА 1946 – Кольо Тодоров Маринов 1950	◀ МАРГАРИТА 1976	
32. ДИМИТРА 1925 – Димитър Станков Коев (Каратодоровите)	СТАНКО 1945 – Веселина Василева Димитрова 1948	ДИМИТРИНА 1970 ДРАГОМИР 1974	
	ГОСПОДИНКА 1950 – Пеньо Върбанов Пенев 1948	◀ ВЛАДИМИР 1977 ◀ ГАЛИНА 1979	

ХРИСТА ИВАНОВА МАНГОЗОВА (1916–1988)

– Иван Тодоров Папазов (1886–1954)

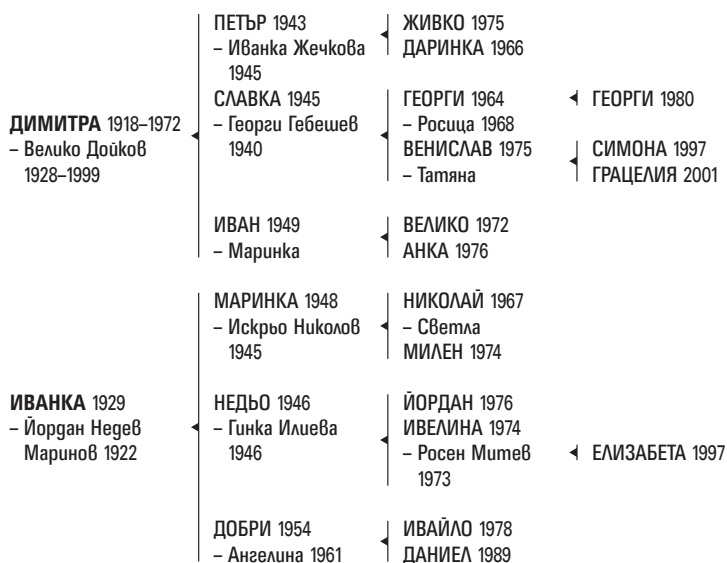
Наследници: Тодор и Иван

33. ДОБРИ ИВАНОВ КИРЯКОВ (1889–1967)

– Мария Иванова (1891–1970)

Наследници: Димитра, Иванка, Добра, Иван, Станчо и Калин

Продължение от с. 126

ДОБРА 1926–1996 – Илия Искрев Николов 1993	←	КАЛИНКА 1949 – Кънчо Кюранов 1943	←	ДИАНА 1972 – Атанас 1968 ПАВЛИН 1979	←	МИХАИЛ 1997
ИВАН 1928–1998 – Добра Димова Сарафова 1928	←	ДОБРИ 1952 – Анета Николова 1965	←	ИВЕЛИН 1985 НИНА 1988		
СТАНЧО 1930 – Чеба Боева 1930–2002	←	АНДРЕЙ 1954 – Вяра Йорганова	←	СТИЛЯН 1978		
КАЛИН 1939 – Върба Александрова Бъдинова 1935–2000	←	ДОБРИ 1955 – Лилия Георгиева 1959	←	ВАЛЯ 1980 – Николай КРАСИМИР 1981	←	ЛИЛИЯ 2001
	←	МАРИЯ 1962 – Димитър Георгиев 1953	←	ВЛАДИМИР 1990 СИЛВИЯ 1992		

БОЮ ИВАНОВ КИРЯКОВ (1891–1967)

– Елена Великова Каратанасова (1899–1978)

Наследници: Коприна, Велико, Васила, Добра, Неделя

КОПРИНА (ПИНА)

1915–2000

– Йордан Добрев

Върлинков 1912–1998

34. **ВЕЛИКО** 1920
– Маринка Николова
Пенозова 1922

БОЙО 1940
– Христа Иванова
1949

ВЕЛИКО 1960
– Галя Атанасова
1962

МИЛЕНА 1972

РОСИЦА 1988
БОЯН 1989

ВАСИЛА 1929
– Койчо Недялков
1924–1998
от Хъшовите

ВЕЛИЧКА 1942
– Димитър
Иванов Градев
1937
ЕЛЕНКА 1945
БОРИС 1941

ИВАН 1965
ВЕСКО 1970

35. **ДОБРА** 1926
– Васил Димитров
Габаров 1925–1982

ДИМИТЪР 1943
– Мария 1922

ВАСИЛЕН 1981
ГАБРИЕЛА 1985

36. **НЕДЕЛЯ** 1930
– Никола Сарафов
1928

СТАНКА 1949
– Алекси Иванов

ПЛАМЕН 1955
– Анета Георгиева
1958

НИКОЛАЙ 1975
КОНСТАНТИН
1984

НАДЯ 1984
ГЕРГАНА 1989

37. **ИЛИЯ ИВАНОВ КИРЯКОВ** (1894–1974)

- Жека Михалева
- Йордана Станчева Кинджакова

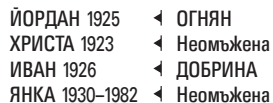
Наследници: Коприна, Христа

38. **ДОБРА (ДОНКА) ИВАНОВА МАНГОЗОВА** (1896)

- Иван Енчев Чолаков (1893)

Наследници: Йордан, Христа, Иван и Янка

IV. 39. **ТАНАСА КИРЯКОВА ДОБРЕВА**

– Павел Курдуманов

Наследници: Стояна, Киряк, Димитър, Добра и Йордан

СТОЯНА ПАВЛОВА КУРДУМАНОВА (1877–1969)

– Еника Савов

Наследници: Сави, Пена, Танаска, Велико

САВИ 1903–1977
– Пена

СТОЯНА
ЕНИКА
ИВАНЧО

ПЕНА
– Иван Енчев
Енгъзов

КОЛЪО
МИЛКА
ВЪЛЧО

ТАНАСКА
– Станко Станков

СТАНКА
СТОЯНА

ВЕЛИКО 1915
– Бойка Николова
Кинджакова

ЕНИКА
САВИ

КИРЯК ПАВЛОВ КУРДУМАНОВ, умира неженен

ДИМИТЪР ПАВЛОВ КУРДУМАНОВ

– Керана Аджемова

ДОБРА ПАВЛОВА КУРДУМАНОВА (1888) ♣ ПЕНЪО

– Никола Михайлов от Петричкините

ЙОРГИ ПАВЛОВ КУРДУМАНОВ

V. 40. **ЖЕКА КИРЯКОВА МАНГОЗОВА**, живяла 62 години
– Вълчо Урумов, живял 98 години

Наследници: Добра

ДОБРА ВЪЛЧЕВА УРУМОВА 1881–1967

– Кольо Станков

Наследници: Вълбо, Станка, Жеко, Мария

ВЪЛБО 1910 | ДИМИТЪР
– Нега | ИВАН

СТАНКА 1912 | КОЛЪО
– неизвестен | ДОБРА
– неизвестен | НЕДЪО

ЖЕКО 1915 | ДОБРИ
– Мария | СТОЯНКА

МАРИЯ 1921 | КУНА
– Велико Стефанов | ДОБРА

VI. 41. **КЕРА КИРЯКОВА МАНГОЗОВА**

– Христо Карапеев

Наследници: Иван, Димитра, Христаки, Киряк, Върбан

ИВАН ХРИСТОВ КАРАПЕЕВ

– Димка Иванова Йовчева

Наследници: Веселина, Керана, Рада, Владо

ВЕСЕЛИНА |
КЕРАНА | ДИМИТЪР
– Георги Сарафов |
РАДА |
ВЛАДО |
– Русанка |

42. **ДИМИТРА ХРИСТОВА КАРАПЕЕВА**

– Михаил Великов Славчев

Наследници: Руска, Велика, Кера, Христо, Добри, Дянка

РУСКА 1900–1981	}	МАРИН
– Духни Джибулов		МИТАНА
		МИХАИЛ

ВЕЛИКО 1902	}	МИХАИЛ
– Димитрова		ДИМИТРА
		КЕРА

КЕРА 1905	}	БОЙКА
– Жеко Недялков		ПЕТКАНА

ХРИСТО 1910–1946	}	МИХАИЛ
– Станка Колева		ВЕЛИКО
		ДИМИТРА

ДОБРИ
ДЯНКА

43. **ХРИСТАКИ ХРИСТОВ КАРАПЕЕВ**. Убит на 26 години заради наследство

44. **КИРЯК ХРИСТОВ КАРАПЕЕВ**. Умира на 25 години

Наследници: Иван, Ивана и Кера

45. **ВЪРБАН ХРИСТОВ КАРАПЕЕВ**

– Станка Чакова от с. Алеково

Наследници: Кера, Куна и Ивана

КЕРА	}	ТОДОР
– Вълчо Тодоров		ВЪРБАН
Боранов		ЖЕКА

КУНА	}	НЕЙКО
– Стойчо Нейков		ВЪРБАН
Даскалов		

ИВАН	}	ВЪРБАН
– Марича		ИВАН

VII. 46. **КАЛИЦА КИРЯКОВА МАНГОЗОВА**

– Пеньо Черкончев

Наследници: няма

VIII. 47. **КАТЕРИНА КИРЯКОВА МАНГОЗОВА**

– Димитър Господинов от Славчевите от с. Бабук

Наследници: Стоянка, 48. Добра, 49. Йорданка, 50. Марина

СТОЯНА ДИМИТРОВА ГОСПОДИНОВА

– Иван Василев Станколов

Наследници: Димитър, Бобчо, Иванка

ДИМИТЪР ◀ ТОДОРКА
– Маринка

БОБЧО ◀ Две деца
– Тодорка

ИВАНКА | ИВАН
– Иван Николов | КОЛЪО
Пързулов | СТОЯН

51. **ДОБРА ДИМИТРОВА ГОСПОДИНОВА**

– Тодор Иванов

Наследници: Йорган, Борис, Васил, Катерина

52. **ЙОРДАНКА ДИМИТРОВА ГОСПОДИНОВА** 1899

– Илия Николов Матев

– Овчаров

– Петър Давидов

Наследници: Бобчо, Димитър, Никола, Дена, Танаска, Иван

БОБЧО – Станка	┌ └	ДАНКА МИТА ЕЛЕНКА
ДИМИТЪР – Руса	┌ └	ДИМИТЪР ДЕНКА
НИКОЛА – Николина	└	Без деца
ДЕНА – Цони Дончев	┌ └	ПЕТРАНА ИЛИЯ ЙОРДАНКА ЖЕКА
ТАНАСКА – Желязко Георгиев	┌ └	ЯНКА ГЕОРГИ
ИВАН ОВЧАРОВ, от втория брак		

53. **МАРИКА**, умира неомъжена

Наследници на Коста Йорданов Киряков (Мангозов)

Николинка Йовкова Курдова – съпруга на Коста Йорданов (баба Николина), Мария Костова Петкова, Калица Костова, Сава Георгиев Костов и малката Каля

Коста Йорданов Киряков (Мангозов)

Погребение на Николина Йовкова Костова, съпруга на Коста Йорданов Мангозов.

Седнали отгясно наляво: Вела – дъщеря, Коста – съпруг и Дона – дъщеря

Наследници на Вела Костова Йорданова (Мангозова)

Вела и Янко Касабови

Станка и Стоян Станевци

Семейство Станчеви: Илиан, Снежана, Янко, Явор, Станка, Златина и Стоян Станчеви

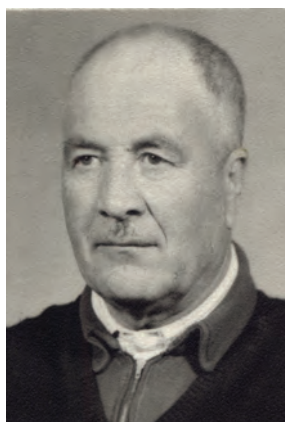

Павлина и Кремена (в дъното)

Наследници на Дана Костова Йорданова (Мангозова)

Дана Костова – дъщеря на Коста Йорданов Мангозов

Георги Вълчев – съпруг на Дана

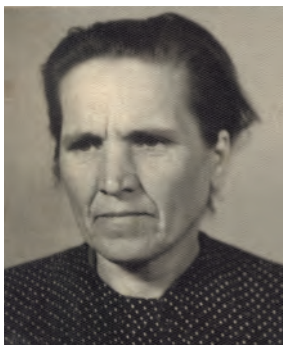

Дана Георгиева – дъщеря на Дана и Георги

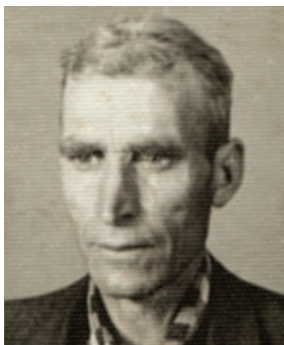

Вълчо Георгиев – син на Дана и Георги

Наследници на Станка и Курти Златеви

Станка Георгиева Златева

Курти Златев, съпруг
на Станка Георгиева

Коста Златев,
син на Станка и Курти

Женика Златева, дъщеря
на Станка

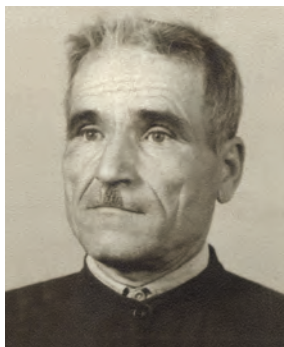

Марин Златев, син

Семейна снимка
на Станка и Курти
Златеви на сватбата
на Марин Златев

Наследници на Иван Костов Йорданов (Мангозов)

Иван Костов Йорданов

Велика Кирова Йорданова,
съпруга

Коста Иванов Костов, син

Николинка Иванова Костова,
гъщеря

Наследници на Георги Костов Йорданов (Мангозов)

Георги Костов Мангозов
със съпругата си Пена Савова Никова

Долу, отляво надясно:
Вторият е Нейко Павлов
със съпругата си
Неда Савова Никова, до него е
Киряк Павлов със съпругата си
Елена Георгиева Павлова.
Най-отдясно вероятно е
Пена Савова Никова

На двете снимки: Георги Костов и съпругата му Пена Савова със сина им Сава

Георги Костов Йорданов (Мангозов)

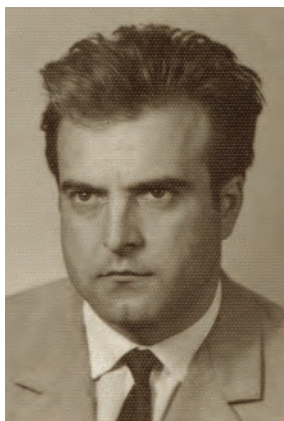
Георги Костов Йорданов (Мангозов) със синовете си
Стойчо и Сава

Дачка Савова,
гъщеря на Герги Костов
и Пена Савова, осиновена
от Сава Савов Ников, брат
на Пена Савова

Сава Георгиев Костов (Мангозов) със съпругата си Дечка Алексиева (Мангозова)

Сава Георгиев Костов
(Мангозов)

Иван Савов Мангозов, син на Сава и Дечка Мангозови

Сава Георгиев Мангозов, син на Пена Савова и Георги Мангозов

Христа Стойчева Камбурова, втора съпруга на Георги Костов Йорданов (Мангозов)

Стойчо Георгиев Костов (Мангозов), син на Христа Стойчева и Георги Мангозов

Георги Мангозов с втората си съпруга Христа Стойчева и внучката Миглена

Сватбена снимка на Румянка и Стойчо Мангозови

Сватбата на Стойчо и Румянка Мангозови

Стойчо и Румянка
Мангозови

Стойчо и Румянка
Мангозови с внуците си
Калина и Борис

Брат и сестра – Миглена и
Георги Стойчеви Мангозови

Георги и Ангелина
Мангозови със сина си Борис

Миглена Мангозова-Попова
със съпруга си Людмил
Попов и дъщеря им Калина

А В З В Б О Г Р А Ф И Я

ОТ ГЕОРГИ КОСТОВ ЙОРДАНОВ жител на село Дулово-Дуловска-околина, бр. работник при ОК на ВКП, Дулово.

Реден съм на 15. IV. 1910 година в село Ястребна Дуловско, произхождам от бедно селско семейство. Не претегнавам никаква обротова работа, а само временно работя от баща си 18 декара земя и 5 декара претегнава земята ми овешлен съм със 25 декара, на който съм подал заявления да се причислят към държавния посеелен фонд.

През 1920 година постъпих като ученик в първоначалното училище и продължих до 1923 година, като взвърших III отделение Руманско училище.

През 1924 година станах чирак за 1 година, на Йордан Ешев Йорданов жител на същото село. През 1925 година станах отново чирак за 1 година на вучо си Димитър Йовчев от село Проф. Иширково Силистренско, и през

1926 година, отидох в село Петрово като ученик да уча занаят Копаро-во лезар при Добри Стоянов Милев, на който работих две години. Следният бях стар и затвори работилницата. Тогаваша починах при майстора Димитар Димов Ганчев, от същото село където работих още две години до 1930 год.

От 1930 год. до 1932 година аз работих занаята сзмостоятелно в с. Ястребна.

От 1932 год. до 1934 година постъпих в Руманската армия, за да си взема военната повинност, където бях в 82-ра Алтерелийски полк в гр. Клуз. В армията вземах следната длъжност: 20 дена ходих на обучения след това бях направен на четири месеца школа за подковач, след като завърших школата влязох в работилницата като подковач и работих там докато се овладя.

Овладях се на 18. Ноември 1938 година. След като се овладях започнах да работя занаята пак сзмостоятелно в с. Ястребна и работих до 1944 год.

На 8. VIII. 1944 година, бях мобилизиран в пехоти Алтерелийски полк в гр. Прилеп в Македония където бях в трета батарея и служих до 9. IX. 1944 година. На 9. IX. обявихме война на Германците и се сравахме до 21. IX. 1944 година, след което напуснахме фронта и се завърнахме в България.

След завръщането в село образувахме партийна организация, на която бях избран за секретар. След това станах общ. милиционер до 1. I. 1945 година след тази дата станах кметски наместник в с. Ястребна и служих три год. като такъв. До 1. III. 1947 година след това бях задържан и направен в

затвора по нарушения маредбата № 1. - 1947 година на храноснабдяването, като стои 34 дена и то по нареждането на Околийския управител на улониша от озадача длъжност. Като кметски от затвора станах касиер на Востранската кооперация в с. Ястребна, която по моя инициатива беле учреден и на която бях председател. Също по моя инициатива бе учредено и читалня на която бях пет дюдни председател. По моя инициатива се учреди и ТКЗС в с. Ястребна. До 10. IV. 1948 година бях касиер на кооперацията и след като се учредиха Времените съвети бях преместен в село Златоград като Председател, на Временната управа на съветите от 10. IV. 1948 година тук останах до 1950 година. След това по решения на ОК на ВКП. минах на партийна работа при съдия в Дулово.

Баща ми Коста Йорданов се занимава с земеделия претегнава 50 дек. работна земя той е жив и на 72 години. Има трима брата и една сестра. Првата му се по големи и са починали. Следна се били бедни и минала по 4 дек. раб. земя Сестрата е по малка и на 65 год. Каза се Керена Стефанов Кецкола, омъжена е в с. Ястребна и е безпартийна. Цъка и Стефан Кецков, е безпартийна и претегнава 38 дек. раб. земя член на ТКЗС.

Майка ми Николлина Костова, е жива на 75 год. Има 3 брата и 2 сестри. Единият са по големи бедни селени са и са починали. Единият брат на 68 год. Димитар Георгиев, жител на с. Иширково-Силистренско претегнава 35 дек. раб. земя и е член на ТКЗС, беден е и не знае в каква политическа организация членува. Сестра и по големча Христо била жителка на село Иширково, също е починала. Сестра и Неделка Върбанова жителка на с. Дулово Силистренско претегнава 15 дек. земя и е членка на ТКЗС.

партизната партизна организация. В момента е на 2 месечна партизна школа. Вторият ми брат Харлан Костов член на с. Дятебна притежава 40 дек. работна земя и е член на т.к.з.с. в председател на селското член е на БНП. Сестра ми Вера Якова жителка на с. Дятебна-Силметренско безпартийна, мъжът и Яко Нейчев член на БНП притежава 45 дек. земя и е член на т.к.з.с. 4. Сестра ми Йордана Георгиева жителка на с. Дятебна безпартийна мъжът и Георги Вълчанов член на БНП и в бирото на партизната организация притежава 30 дек. земя и е член на т.к.з.с. 5. Калпа Петрова жителка на гр. Силметра ул. 9 Септември 88 безпартийна, мъжът и Петър Димитров член на В.К.П. не занаятния строителен работник 6. Сестра ми Ставка Куртева жителка на с. Дятебна безпартийна мъжът и Курти Петров притежава 30 дек. земя член на т.к.з.с. и член на б.к.д. 7. Сестра ми Теча Никова жителка на с. Дятебна-Силметренско безпартийна мъжът и Нено Стефанов притежава 20 дек. земя член на т.к.з.с. Прикметно.

През 1936 год. бях задържан като комунист от румънската полиция в с. Голембана-Силметренско където бях тормосен 7 дена в Бечера полаган на бой и други. През 1942 год. бях предопреден от българска полиция от полицаят Дявляк че ако са яви нещо в с. Дятебна нищо не ще ни отговарям за това. През 1944 год. по нарежданото на учителя Христо Йорданов Ванев който беше в селото ни, аз агитирах и да не се предава венчката езишка мас от селските, след това не знаех къде от централната община е. Значително където не знаех и аз се закамва че не ме запали да не изгоря и не направя да не е след това не предопреда и ми каза че ако селото ако некое нещо немо реквизицията езишка мас не отговарям аз. Тогава моманов ме докара на Ок. Началник на полицията който дойде в с. Дятебна и ме задържа. Билиебтайкини Димитров и Атанас Мичев. След като ни задържа ни пуна и се закамва като ни каза че не ни направя също както е правил в сърбия наймного от нас наквее и побой.

През 1938 год. румънско време аз бях като жителки немски ние който стоах два месеца и половина без заплатата. През 1944 годината в с. Дятебна се образува една селска организация която идваха шема моланов и Ок. управител да я образува където бях моя притежаваше земята и мене и при покана да подмина аз отказвах.

През 1922 година аз се оженах за Нена Савова Савова където на с. Дятебна-Силметренско ездата провакожда от бедно селско семейство, баща и е починал през 1918 год. тя е била на две години ездата има две сестри и пет братя, следат 1. Нечо Савов жител на с. Дятебна притежава 40 дек. земя член на т.к.з.с. и на б.в.и.с. 2. Вилка Савов жител на гр. Силметра член на В.К.П. занаятния майстор евреитех. 3. Нико Савов член на В.К.П. притежава 30 дек. земя член на т.к.з.с. с. Дятебна 4. Нени Савов жител на гр. Рубе улица Доростол № 38 занаятния учител Директор на профинанси член на В.К.П. 5. Сава Савов член на В.К.П. притежава 30 дек. земя член на т.к.з.с. с. Дятебна, сестра Катина Нейкова безпартийна мъжът и Нейко Господинов притежава 30 дек. земя реакционно настроен жител на с. Дятебна 7. Неда Нейкова без партизна мъжът и Нейко Нейков притежава 30 дек. земя правозънник на кулните жител на с. Дятебна. С ездата другарка живях до 1942 год. който поради тесно наблюдение ездата почина живях!

През 1942 год. след като почина първата ми другарка се оженах за втора Христо Стойчева също жителка на с. Дятебна е дошло живее и сега ездата провакожда от бедно селско семейство баща притежава 40 дек. работна земя главното му занаятния е козаро желязкарство. През 1947 год. акцибациа почина. Христо има двама братя и една сестра 1. Деланко Стойчев член на В.К.П. притежава 20 дек. земя и член на т.к.з.с. не настоящек закупил в Бесестраната кооперация с. Дятебна 2. Деланко Стойчев Камбуков член на В.К.П. бирник при железница с. Дятебна и е член на т.к.з.с. с. Дятебна

който по настоящем работи в О.К. на В.К.Н.-Силестра. З. Сестра Мария Денева жителка на с. Инарково безпартийна майка и Пелагичев хител на с. Инарково претъжава 50 дека. земя член на В.К.Н. и член на Т.К.З.С. с. Инарковс-Силестренско.

Гарантите дана са точни и верни и са написани лично от мен и за верисета им се поднавам.
с. Дулово 29. I. 1951 год.

Подписе:

Ж. Костов
Г. Костов
Мез 1949 год Козаша Духа
соду дим е рододител и
дях тма
Мез 1946 год Козаша
дях Козаша Козашини
соду садим диз дях
офрауд и дях тма

А В Т О Б И О Г Р А Ф И Я

на Георги Костов Мангозов, жител на гр. Дулово, Силистренско член на БКП от 1.X.1944 год.

Роден съм на 2.IV.1910 год. в с. Ястребна, Силистренско. Произхождам от бедно селско семейство - имам трима братя и пет сестри, братята ми са членове на БКП.

Порастнал съм в много мизерия, бяхме многочленно семейство, баща ми беше беден, имаме само 45 декара земя и с нея трудно се препитавахме.

През 1917/1918 год. бях ученик в българското училище в село Ястребно, завърших 2 клас българско училище. През 1919/1920 год. бях чирак на Йордан Койчев от с. Ястребна, от 1921/1926 год. бях ученик в румънското училище в с. Ястребна и през летните ваканции чиракувах на Димитър Йовчев и Янко Нейков и двамата от с. Иширково. През 1927 год., до 1931 год. бях чирак на Димитър Рачев от с. Калипетрово и едновременно учих занаят железаро-колар, от 1932 до 1934 год. бях войник в румънската армия. След като се завърнах от военна служба станях чирак на Борис Радев от с. Йорданово, Силистренско. От 1935 г вземах една стари инструменти и започнах да работя занятието си самостоятелно железаро-колар. Инструментите бяха взети под наем. През 1933 год. като войник в румънската армия бях изпратен на школа за подковачество, запознах се с един войник унгарец и той ме убеди да отида в школата за подофипери. Каза ми, че ще дойде ден, ще дойдат комунистите на власт и ще бъдем произведени за офипери, обаче ръководството на коваческата школа не ме освободи. Унгареца се казваше Марин Мареш от гр. Сибиву.

През м. октомври 1935 год. отидох в с. Добротипа при Иван Енев да си поръчам обувки, обаче той почна да ми говори какво значи комунизъм и какъв бил живота в Русия. Даде ми 8 броя афиши и ми каза да ги валеца по стените на с. Ястребна, но аз се опасих да не ме види някой и ги изхвърлих около кладеница, който е сред с. Ястребна. Сутрига рано хората като отиват на работа - намират ги, една част от тях намира Стоян Георгиев и Иван Ковачев, занесли ги в работилницата на Иван Ковачев и ги унищожили.

През м. януари 1936 год. Велико Христов от с. Калипетрово ми донесе също такива афиши, които четох пред младежите Тодор Манолов, Михаил Вълчанов, Харман Костов, Жечко Стефанов, Йордан Енев и др.

След като се получи провала на партийната организация село

Сребърна през 1936 год. материалите бяха в мене, аз отидох и питах Иван Енев от с.Добротица какво да правя с тях, той ми каза да ги укривя и да не ги давам на никого. След като почнаха арестите и в село Йорданово, аз бях арестуван и закаран в с.Йорданово. Седем денонощия бях мъчен и бит, но не изказах нищо, чак през есента на м.октомври 1936 год. занесох материалите и ги хвърлих същи при кладенците, които са във от селото - към село Йорданово, където ходи за вода другата махала. Сутринта рано афишите ги намира един турчин, който се казва Мехмед Коружу, взема ги и ги занася в жандармерийския участък в село Йорданово. Тогава шефа на жандармерията го разпитва за мен, да не би да съм ги хвърлил аз. Какво е казал турчина за мен не ми е известно, но шефа казал, че това е работа на комунистите от с.Йорданово.

Село Ястребна беше половината българи и половината турци. Турците продадоха имотите си и заминаха за Турция. Тези имоти ги купи един румънски чокой на име Георги Петреску. Този чокой забрани повечето от пасбището да пасе чужд добитък, като същото използва за своя. Ние се оплакахме в съвета, обаче никой не ни обърна внимание. Аз организирах селяните да си пуснат добитъка в забранената мера. През това време дойде румънската администрация (кмета, бирника, пазачите), прибраха добитъка и искаха да го закарат в съвета. Аз през това време организирах младежите от село със сила да си вземат добитъка, завърза се бой, младежите вземаха пушката на кмета и пазачите. Следствие на това се заведе дело. По този начин в селото се създаде омраза между буржоазната власт и чокойството и трудовото селячество.

През 1938 година имаше голяма суша, в селото ни водата е в недостиг, имахме само два кладенеца. От там пият хората и добитъка. Чокоят Петреску взема единия кладенец, сложи му капак и го заключи само за собствени нужди. Аз събрах една група хора от селото и начело с мен развихме кладенеца и започнахме да ползуваме вода.

През същата година площада сред селото, който е в съседство с къщата на чокоя Петреску, бе обсебен от същия за собствени нужди. Аз събрах младежите от селото, съборихме цялата ограда и освободихме площада. Работниците, които беше докарал да му работят там бяха от с. Добротица и се казваха Велико Белев, Илия Белберов, Ангел Илев и др. За това ми деяние буржоазните власти си създадоха отношение към мен и търсеха по какъвто и да е начин да ми напакостват. При изтеглянето на румъните от Добруджа през 1940 год. бях 40 дена укриван в Силистра защото ме търсеха. След като се освободи Добруджа от румънско, българската полиция разпитвала пълномощника на селото има ли комунисти в селото, но той казал, че няма. Тогава те го питали за мен, но пълномощника, който се казваше Стоян Георгиев Митев казал, че нищо не знае за мен.

От началото на 1941 год. в с.Ястребна организирахме читалище.

Аз бях избран за председател на читалището и ключовете стояха в мен.

След като се обяви войната между СССР и Германия, аз и една група младежи редовно слушахме нощно време радиостанция "Хр.Ботев", заключени в читалището. Най-редовни слушатели бяха Михаил Вълчанов, Тодор Манолов, Йордан Бнев, Харман Костов, Стойчо Николов - всички от с. Ястребна. Редовен слушател беше и Димитър Ангелов от гр. Дулово, който беше командирован в с. Ястребна от здравната служба гр. Дулово и по този начин събитията от източния фронт се знаеха в нашето село. Аз редовно давах сведения на един учител, който беше в нашето село, много прогресивен, сега не го зная къде е. Казваше се Христо Ванев, родом от с. Радомир, Луковишко. Също временно в селото ни имаше една учителка. Казваше се Маринка Иванова Попова от гр. Търговище. Мъжа и е казваше Иван Попов. Това беше в началото на 1942 год. Същият беше начетен мъж и всеки ден в читалището ни говореше за постиженията и живота в Съветския съюз. Събитието заинтересова полицията и той си замина. Дс сега повече нищо не зная за него.

През пролетта на 1944 год. ние бяхме издадени от пълномощния на с. Ястребна Белчо Йорданов, че слушаме радиостанция "Хр.Ботев". Окол полицейски началник с няколко полицаи задържаха мене, Стойчо Николов Атанас Минчев - държаха ни цяла нощ, разпитваха ни, като ни одариха няколко плестяци, казаха ни, че ще ни откарат в Дулово ако не си признаем. Ние издържахме и не признахме, сутринта ни освободиха, но бяха поставили техни верни хора да ни следят.

На 1.VIII.1944 год. аз бях мобилизиран в 15-ти артилерийски полк и там се срещнах със Стоян Дулев от гр. Силистра, който ми разказваше за събитията на източния фронт. На 20.IX.1944 год. се завърна и ме назначиха като общ. милиционер, на 28.IX.1944 год. организирахме и съставихме първичната партийна организация за с. Ястребна, на която бях избран за секретар и продължих до замиванането ми в с. Златоклас. От 1.I.1945 год. бях назначен като пълномощник в с. Ястребна. Тъй като първичната партийна организация в селото ни беше една от здравите партийни организации веднаж ме повикаха в околийския комитет на партията гр. Дулово, др. Пенков - директор на горското стопанство и Мария Добрев - Байгъна и ми поставиха задача да изпратя 4-5 момчета в Дулово за милиционери, аз изпълних тази задача, изпратих 4 момчета, някои от които още са в милицията. През 1948 год. бях назначен от Президиум на НС за председател на ОНС село Златоклас. Също през есента на 1948 год. бях повикан в ОК на БКП-Дулово, там имаше един другар от Русе, който не познавам и ми поставиха същата задача да изпратя 3-4 момчета млади - завършили или на гимназия за офицери в армията, аз изпратих такива 4 момчета със завършена гимназия и един незавършил, някои от които са още в армията.

Като председател на съвета първата година държах вреходното червено знаме на околийския народен съвет Дулово. Втората година - също. Третата 1950 год. - също и аз за 9.IX.1950 год. бях награден от Президиума на НС с орден сребърен. През 1949 год. изкарах тримесечната партийна школа в гр. Русе. От 9.IX.1950 год. до края на 1952 год. бях на работа в ОК на БКП-Дулово като инструктор.

От 1.I.1953 год. до края на март 1956 год. бях изпратен на работа в Зърнени храни-Дулово като управител на филиал, което беше най-тежката работа през тия времена в Дулово.

През 1956/57 год. съгласно постановлението за селските кадри бях изпратен на работа в с. Добротица като председател на селския общински народен съвет. През 1958, 1959 и 1960 год., след създаването на движението за българо-съветска дружба, бях назначен за секретар на същата в гр. Дулово и изпълнявах службата до 1960 год. докато се съкрати длъжността секретар.

От 1961 год. в Дулово се учреди за първи път служба Комунални услуги, на която бях назначен за директор. Същата изпълнявах 1961 и 1962 год. През 1963, 1964 и 1965 год. бях изпратен да углавявам предприятието Транспред-Дулово, като началник на същото, което предприятие до тогава никога не си е изпълнявало плана, след това заедно с комунистите от същото бяхме първенци в окръга и всеки три месеца получавахме награди и от там се пенсионирах през 1965 год. В момента съм пенсионер и се занимавам с обществена работа, партниен секретар съм на териториалната партийна организация, председател съм на пенсионерското дружество и културния пенсионерски клуб-Дулово, председател съм на една ОФ низова организация, съдебен заседател и др.

Награждаван съм от международния комитет за българо-съветска дружба с грамота, от Отечествения фронт с грамота, от Националния съвет на ОФ като председател на другарския съд, със значка и в чест на юбилейната 25-годишнина - със златен медал.

От 1945 год. до 1959 год., до реорганизацията на окръзите съм бил непрекъснато член на ОК на БКП-Дулово.

За верността на горното се подписвам.

Наследници на Харалан Костов Йорданов (Мангозов)

Харалан Костов

Иванка Костова, съпруга
на Харалан

Бина, дъщеря на Харалан
и Иванка

Семейството на Харалан и Иванка Мангозови

Мария Петрова Мангозова

Бистра Петрова Мангозова

Калина, дъщеря на Нено
и Жеча

Иван Нечев Нечев

Мария и Иван Петкови с внучката си

Тодор Нечев Нечев

ВИКОВИЯТ

РОД

A decorative flourish consisting of a central stem with three leaves and a small circular element at the bottom, mirroring the one above.

Турското робство остава дълбок отпечатък в живота на поколения българи. Издевателствата по време на потурчванията, на кърджалийските погроми в края на XVIII и началото на XIX век стават причина за масови размествания на много родове от Одринска и Беломорска Тракия, търсейки спасение в Родопска планина.

Внезапното нахлуване в края на XVIII в. на еничари и башибозук в селата Исьорен, Шахин, Алмал, Ксантийско попречило на жителите да се организират и побягнат или скрият от поробителите. Но все пак голяма част от родовете предусетили какво ги чака и успели да вземат най-важното решение – натоварили гъочовете (големи гървени коли, покрити с чергила, теглени от волове) с най-необходимите неща – брашно, храна, посуда за готвене и посуда за обработване на млякото, грехи. Натоварили децата и тръгнали нанякъде, само да са по-далече от тук. А след тях младите мъже водят стадата с животни. Отначало се движат из горите, а после някои остават по околните села.

В общи линии те се насочват в две посоки. Едната на изток а другата на северозапад. Групата на изток се разпръсква чак до Малко Търново, а после на север до Бургас и Варна. На много места създават нови селища в забутани пасбища, дерета и им поставят в повечето случаи името ДЕРЕКЪОЙ.

Около 1811 г. Дядо Дяко престоял в с. Калайджичи дере, а после се пренасочил с рода си на северозапад, на девет километра южно от прохода Маказа, където се установява и дава началото

на Узуновия рог и на новото селище Дерекьой. После тук идват няколко рода, бежанци от с. Исъорен – Гебешевите, Карапачовите, Касабовите и гр. Най-после се успокояват и установяват за повече от стотина години.

Вече е краят на XIX в. България отдавна е свободна, а те останали извън пределите на България още не могат да почувстват свободата и носят на плещите си жестокия ярем на робството. Затова най-активно участват в организацията и в самото Илинденско-Преображенско въстание през 1903 г. Между тях се открояват двамата братя Стоян и Тодор Димитрови Касабови, Георги Касабов и гр.

В периода 1903–1913 г. българите от околността се изселват на север в с. Тракиец. Тук престояват до 1913 г. Най-активно участват в помощ на българските войски и се завръщат отново в село Дерекьой. След Първата световна война в селото се установява гръцка административна и духовна власт. Сключването на спогодбата Моллов-Кафангарис и настаниването на гръцки бежанци в с. Дерекьой след поражението на Гърция във войната с Турция стават причина за обезбългаряването на селото през 1923–1924 г. Карапачовите, Гебешевите, Узуновите, Касабовите и други родове българи са прокудени в България без обезпечение за земята, къщите и дворните мееа.

Интересно е да отбележим и това, че по време на Балканската война за първи път българи използват самолет за военни цели – разузнаване и бомбардировка над обсадената от българските войски Одринска крепост през 1913 г. В този полет в самолета е била участвайки в акцията Райна Касабова, наследничка на Касабовите от с. Исъорен, Ксантийско в днешна Гърция.

Другата група безълци от с. Исъорен по време на помохамеданчването потегля на северозапад. Минават през село Габрово. Тук остават десетина-двадесет рода, между които клонове от Сивковите, Сахановите, Дълчевите, Коруевите и други. Виковите, Касабовите Терзиевите, Мангозовите, Узуновите, Камбурята, Папазовите, Джебеловите, Карапачовите и други преминават през с. Фатово. Тук се разпръскват из околните села. Някои от Касабовите остават в с. Фатово, а групите Касабови бягайки от кърджалиите, навлизат навътре в Родопите

и създават собствено селище, Касабско, където и днес, през 2014 г. има наследници и се помни, че имат рогнини на юг в Беломорие-то. Клонове от Сивковия род продължават на север и се установяват в с. Стрелча. Стремежът им да бягат все по-далеч от този размирнен район не стихва. Поредната Руско-турска война през 1811 г. отново запалва тази тяхна мечта. И отново стягат гъчовете, пак ги натоварват и – отново на път. Сега на североизток, към Добруджа, където са руските спасители. Но било късно. Новината за русите идва късно до тях в дебрите на Балкана. В Провадийско заварват само пепелища, русите се изтеглили временно на север. Местното население избягало на север след руската армия, а селищата им били изпепелени. Няма накъде вече – студена есен ги притиска. Разпрягат воловете и така се установяват в околните села Равна, Кривня и Черковна, Провадийско. Ремонтират си къщи, правят земянки и навеси за животните. Обират необраната царевица по полето и така преживяват зимата. Напролет сковават гървени рала, орат, сеят, а земята се оказва плодородна, застояват се.

Идва 1828 г. Започва следващата Руско-турска война. Провадийско отново е освободено. Бежанците отново натоварват гъчовете (големи гървени покрити с черги коли, теглени от волове) и отново тръгват на път и пак на север. Гладни, умарени от дългия път, примамени от местните румънски боерци, се установяват в техните мошици (частни земеделски имения). В същото време турското правителство (Високата порта) ги опрощава за участието им във войната на страната на руските войски, като водачи по пътищата, участници в снабдяването и разузнаването, а и във военните действия. Високата порта ги опрощава, защото хазната ѝ се изпразва и няма кой да работи и плаща данъци. И отново Виковите, Мангозовите и другите рогове тръгват обратно към рогните си места. Отново студена есен. Едва се добират до с. Калипетрово. Кметът на с. Калипетрово чорбаджи Иван ги спира да останат в с. Калипетрово, обещава им земя, дворни места, а те и да искат не могат да продължат. Построяват си боргеи за себе си и навеси за животните. Събират гърва в околните горички за отопление. Въглищата ги предават на

руските войски за направа на барут срещу жито за прехрана¹. На следващата пролет само отделни семейства продължават на юг към родните места.

Спокойният живот довежда до увеличаване на раждаемостта. Родът се разраства. Вече е тясно в бащината къща. Настъпва родово и икономическо разслоение. На 10.02.1878 г. Силистра и района са освободени и на робството идва край. Всичките жители на селото се стекли долу до църквата и в очакване на освободителите се извило кръшно хоро. С пристигането си руските войници поставят пушките си на пирамидки и веднага се хващат на хорото. Някои от момите се срамуват и се пускат. Старите излизат от църквата и хорото става двойно по-голямо.

С изтеглянето на турската войска от Силистра и района, за Турция заминава и много от турското население. Опусхват дворовете на изоставените къщи. Много от нивите се превръщат в келемета (пустеещи ниви) в селата Балтаджу Ени Кеви (с. Брагвари), с. Кочина (с. Проф. Иширково), с. Аскеви или Аскьой (с. Добротица), с. Ястребна и др. Затова и погледите на Виковите, Мангозовите, Касабовите и много други се насочват към тези села. През 1882 година първи напускат с. Калипетрово братята Нико и Йовко и се установяват в с. Кочина (с. Проф. Иширково). През 1907 г. към с. Аскеви (Добротица) се насочва друг представител на Виковия род – Велико Белев.

В с. Проф. Иширково Нико и Йовко заварват само турци и един прехождащ българин от Силистра, терзия (шивач) на име Руси Сърмаджията. Обшивал грехите им – потури, ентерици, елеци, шалвари с гайтани и сърма. Българите от двете махали – Чошмя кулак и Акче ач напускат селото по време на изтегляването на руските войски по време на Кримската война през 1854 г. Заселват се в Бесарабия, а после се установяват в с. Николаевка, Приазовски район, Запорожка област. Новозаселилите се братя се установяват в южната страна на село-

¹ След Руско-турската война 1828–1829 г. др. Силистра и района до с. Алфатар остават в руски ръце до изплащането на репарациите от страна на Турция за около пет-шест години.

то – Нико в Кирез махала на Югоизток, а Йовко в Тене махала в Югозападната част на селото.

И двамата били бедни, малко им се пагнало при подялбата на бащинията им. Челядта била много – на кого по-напред. На единия се пагнала биволицата, а на другия – крава. Впрягат ги в една каруца с малко багаж, натоварват жените и дечурлигата, и пристигат в новото село. Тук заварват много изоставени къщи с буренясали градини. Нивите също с години не са виждали рало, бразда и стопанин. С много труд и не след дълго време Виковите стават най-богатите в селото.

С това име Виковите се именуваат незнайно от кога в миналото. В рода е имало много неговци членове с името Велико. Когато са малки ги наричат с умаленото Вико. Един от тези Виковци пораства и повежда рог с името Виковите². С това родово име те идват от Беломорска Тракия и го запазват и до днес.³

В началото на XX в. от Виковите в с. Иширково се отделят нови клонове на рода – Кичук Йовковите, Вълнаровите, Мочовите и Чиньовите.

Кичук Йовковите. В рода имало много Йовковци. За да ги различават им слагали по някой епитет. Най-малкия по години е Йовко Стоев Йовков. Затова го наричат Малкият Йовко (малък на турски – „кючук“, или „кичук, както се използва по-често от българите⁴). Неговите наследници дават началото на нов рогов клон – Кичук Йовковите.

Вълнаровите. Води началото си от XX в. Христо Ников Пенеv отдал под наем плевнята си за склад на вълна, изкупувана в двора на Христо от изкупчик отвън селото. Занова ги наричат Вълнаровите. Има и друга версия за произхода на името. Според внуците му Тодор и Върбан, дядо им Христо отишъл на гости или излязъл из селото облечен в кожух наопаки, т.е. с вълната навън и поради това оттогава ги наричат Вълнаровите.

Мочовите. Води началото си от двадесетте или тридесе-

² Вж. Илчев, С. Речник на личните фамилни имена в България. С., 1969, БАН.

³ Рог с това име се среща и днес в Смолянско.

⁴ Правилното произношение е „кючук“, но по-често се използва „кичук“.

мте години на ХХ в. Нико Савов Ников от Виковия род бил обчар. Забръщал овцете с дряннова гжомага (сопа), надебелена на самия край (на турски – мочук или мочи). Нико Савов никога не се разделял със своята сопa (мочука си). Турците назовавали наследниците му Мочовите. Сега неговии наследници живеят в гр. Русе и другаде в района.

Чиньовите. Така се наричат наследниците на Йовко Александров Йовков. Според Марин Русев и Иван Христов Караиванов името на рода идва от следната случка. Около 1922–1923 г. Йовко Александров се скарва, а после и се сбива с първия си братовчед Павел Петров в спор за земя. Павел се оплаква за това на румънския „шеф де пост“ (началник на румънския полицейски пост) по време на румънската окупация на Южна Добруджа. Шефът събира свидетели в махалата и пита Павел Петров:

- Чине те батум? (Кой те би?)

- Чине – му отговаря, т.е. петия.

В румънския език гумата чине има две значения – кой и пет. Шефът я използва като „кой“, а Павел Петров, като „петия“, т.е. петия пред вас, без да назове името му. Шефът не се досеща, защо така му отговаря Павел и отново пита:

- Чине те батум?

- Чине (петия) – му отговаря отново Павел Петров, който също не се досеща за двете значения на гумата. Шефът дръпва една румънска благословия на Павел Петров и си заминава.

Понеже определеното чине (петия) се отнася за Йовко Александров, турците започват да го задяват с обръщението Чини, а наследниците Чиньовите. Сега неговите наследници живеят в гр. Русе и гр. Дулово.

1. **Бельо Виков.** Най-старият запомнен представител на рода, живял в края на XVIII и началото на XIX в. Свидетел на ония бурни години, на последните опити за потуравания, на борба за запазване на род и вяра, на борба за оцеляване по време на кърджалийските погроми. На своя гръб понася всички несгоди и трудности по пътя от топлия юг към студената Добруджа, устройвайки рода на по-спокойно и тихо място. Родът се запазва и развива вече повече от 200 години.

2. **Паруш и Велико**, макар и юноши са свидетели на трудния път към новите добруджански хоризонти, водейки стагата по гългия път.

3. **Пеньо и Добри Парушеви**, и **Бельо Велико** са родени в с. Кривня, Провадийско и помагат на чичовците си в карането и завръщането на стагата овце и кози към Северна Добруджа и обратно към с. Калипетрово.

4. **Нико Пенев** е роден в Северна Добруджа, преди завръщането на рода в с. Калипетрово. След 50 години през 1882 г. заедно с брат си Йовко повежда семейството си към тогавашната Кочина (сега с. Проф. Иширково). Умира през 1918.

4а. **Сава Ников Пенев**. Син на Нико Пенев и основател на голямо ново погрзделение на Виковия род заедно с жена си **Нега**, с която са имали девет деца (**Нечо, Калина, Еника, Нико, Танаса, Пеньо, Нега, Сава, Пена**). Знае се, че е бил две години кмет на с. Иширково и умира като такъв през 1916 г. (по други сведения - през 1918 г.). Жена му Нега и най-старият му син Нечо Савов (тогава на 22 години) поемат грижата за стопанството и отглеждането на най-малките деца. Баба Нега е била грижовна стопанка и много добра готвачка. В селото рядко е минавала сватба или погребение, без да са я канели да готви.

5. **Нечо Савов Ников** (1895-1979). Най-възрастният от деветте деца на **Сава и Нега Никови**. След ранната смърт на баща си Сава през 1916 г. (според някои през 1918 г.), на 22 години по принуда става глава на семейството и управлява с твърда ръка многолюдната челяд и имотите. Като характер доста чепат и стиснат, но грижовен стопанин. Известно е, че твърде много се обидил на сват си Димитър и сина си Тодор, заради обещана, но непредадена зестра от 15 декара, поради излязъл по това време нов закон за оземляване на младите семейства. Земеделец и пчелар, известен с черешовата си градина в горния край на селото - любимо място за игра на внуците му и многобройните им братовчеди от коляното на родителите му

дядо Сава и баба Неда. До края на живота си запазва 1-2 кошера пчели, за които се грижи. Женен за **Бина Тодорова Нечева** (1897-1979), работлива и грижовна домакиня като него и много добра готвачка. Била е със строг, но справедлив характер. Обичала народните танци и предавала тези умения на внуците си. Имат четири деца (**Сава, Тодор, Еника и Иванка**).

6. Сава Нечев Савов. Най-големият син на Нечо и Бина Никови. Роген през 1914, женен за **Николина Савова**, живели са в с. Проф. Иширково. Били са шивачи. Николина е пеела много хубаво. Имат две деца, **Нечо** (1939) и **Иванка** (1944).

7. Нечо Савов Нечев. Роген през 1939, работи в гр. Силистра в системата на Министерството на вътрешните работи. Женен за **Парашкева Нечева**, с която имат две деца – **Севдалин** и **Николина**. Севдалин Савов е женен за **Венета** и имат две деца – **Павлина** и **Никола**. Николина Нечева е омъжена за **Мариан**, имат дъщеря **Михаела**.

8. Иванка Савова Нечева. Рогена през 1944 г. Съпругът ѝ се казва **Стоян**, имат две деца – **Пламен** и **Атанаска**.

9. Тодор Нечев Савов. Вторият син на Нечо и Бина Никови. Ученолюбив, но поради липса на средства след 7-ми клас е даден от баща си да учи занаят – лозарство и винарство при кума им Сава в с. Калипетрово, който занаят се превръща в негово увлечение за цял живот. По време на чиракуването е бил доста експлоатиран, та една гъждовна нощ избягал и се прибрал в Иширково, обаче баща му дядо Нечо го набива и връща обратно. По-късно се грижи основно за голямата овощна градина на баща си, в която само черешите са били над 50 гървета от много сортове. До края на живота си работи като бригадир на лозарската и овощарската бригада в с. Иширково, като следи литературата за последните достижения и експериментира с нови сортове. Един от основателите на голямата кооперативна кайсиева градина в с. Иширково, която съществува и до днес. Благ и възпитан човек, музикален, свирел на гъдулка и бил желан

гост на сватби и тържества заедно с още един гайдар. Говорел е турски и румънски език. Женен за **Станка Савова**, с която имат две деца – **Йорданка** (1941) и **Нечо** (1950).

9а. Йорданка Тодорова Нечева (по мъж **Тончева**). Родена през 1941 г, израства до 14-годишна възраст в къщата на дядо си Нечо. Като малка пада от стълбите, счупва си таза и изпада в пълна неподвижност, но успява да се излекува с похвати на народната медицина под грижите на майка си и бабите си, баба Пена и баба Бина. Израства заедно с братовчедка си Дачка Савова (всъщност първа братовчедка на баща ѝ Тодор, но иначе нейна връстница), с която са били като сестри. Увлеча се по народните танци, които умения получава от баба си Бина и участва в много танцови състави. Завършва гимназия в гр. Силистра и след това работи в Окръжната библиотека в гр. Силистра с основно задължение да разнося книги на работниците във филиалите на библиотеката в големите заводи на града. Впоследствие завършва Държавния библиотечен институт, след което създава отдел „Изкуство“ в Окръжната библиотека. Гости на отдела са били най-известните дейци на изкуството в България по това време – писатели, артисти, певци и музиканти. Понастоящем е пенсионер и живее при дъщерите си в Италия.

Омъжена за **Димитър Тончев** и имат две деца – **Валентина** (1966) и **Павлина** (1970). Димитър Тончев е един от изявените ръководители в гр. Силистра по това време. Завършва комсомолска школа в гр. Москва, бил е учител и организационен работник (секретар на Окръжния комитет на ДКМС (Димитровски комунистически младежки съюз), председател на Окръжния комитет на Държавен народен контрол, председател на Окръжния комитет на Профсъюзите и др.). Честен и състрадателен човек, много услужлив към всички. Димитър Тончев почина в Италия на 13 юни 2015 г., от инфаркт след голям стрес, изживян заради отнетата му с измама къща в България.

9а. Валентина Димитрова Тончева (по мъж **Бароне**). Родена на 17.05.1962, завършва Политехническа гимназия „Климент

Охридски“ в гр. Силистра със златен медал, а след това висше образование по икономика във Висшия институт по народно стопанство (ВИНС) в гр. Варна и след това второ висше образование по педагогика в Университета на Падуа, Италия. Рисува добре, обича музиката и танците. От 1986 до 1992 работи в Окръжен младежки дом – Силистра, след което се премества да живее в Италия. Понастоящем работи към институт за квалификация на възрастни в Падуа към Министерството на образованието на Италия. Омъжена е за **Розарио Бароне**, който е лекар. Имат дъщеря **Диана-Мария Бароне** (рог. 6.09.1992), която е завършила езикова гимназия в Падуа (с английски, френски и немски) и понастоящем е студентка по право в Университета в Падуа.

9б. Павлина Димитрова Тончева (по мъж **Демичелис**). Родена през 1970, завършва Политехническа гимназия „Климент Охридски“ в гр. Силистра. Понастоящем живее в гр. Лоано, Италия. Омъжена е за **Пиерфранко Демичелис**, който е лаборант в болница. Имат син **Даниел** (2006).

9в. Нечо Тодоров Нечев. Син на Тодор и Станка Нечеви, брат на Йорданка Тодорова Тончева. Роден е през 1950 г. и завършва механотехникум в гр. Силистра. Работил е в завод Оргтехника в гр. Силистра, понастоящем има магазин за авточасти в града. Женен за **Станка** (1960), с която имат дъщеря **Елеонора** (1986). Елеонора живее в гр. Варна със съпруга си **Любомир**, с който имат дъщеря **Мартина** (2014).

10. Еника Нечев Савов (1923–2009). Трети син на Нечо и Бина Никови, при когото те остават да живеят до смъртта си. Живее в с. Проф. Иширково, женен за **Йордана Йорданова Савова** (1923–1992) от с. Брагвари. Добър и мек характер, като почти всички представители на рода. Занимава се със земеделие и животновъдство. Има две деца – **Нейчо** и **Бинка**.

11. Нейчо Еников Савов (1949–2011). Роден в с. Проф. Иширково, работи като шофьор и механизатор в кооперацията на **167**

родното си село до пенсионирането си. Много добър и услужлив, радва се на общта и уважението на роднини и съседи. Женен за **Николинка Пейчева Савова** (1954) също от с. Проф. Иширково, по професия учителка, в момента пенсионерка, занимава се с частен бизнес в гр. Силистра. Имат две деца – **Емилиан** и **Десислава**.

12. Емилиан Нейчев Савов. Роден през 1978, работи като шофьор в гр. Силистра. Женен за **Живка Димитрова Савова** (1982), която работи в Агенция по вписванията – Търговски регистър в гр. Силистра. Имат две деца – **Никола** (2004) и **Димана** (2008).

13. Десислава Нейчева Савова-Минева. Родена през 1981, понастоящем живее в гр. Русе и работи в Агенция по вписванията. Омъжена е за **Калоян Николов Минев** (1976), който се занимава с частен бизнес. Има дъщеря **Надежда** (2002).

14. Бинка Еникова Савова (по мъж Маринова). Дъщеря на Еника и Йоргана Савови. Родена през 1953 в с. Проф. Иширково, работи в системата на Министерството на вътрешните работи (МВР) до пенсионирането си. Омъжена за **Дойчо Маринов** (1949) от с. Сребърна, работил също в системата на МВР в гр. Силистра. Понастоящем живеят в родната къща на Дойчо в с. Сребърна. Имат две деца – **Милен** и **Георги**. **Милен Дойчев** е женен за **Янка Маринова**, имат две деца – **Бетина** и **Мартин** и живеят в гр. Варна. **Георги Дойчев** е женен за **Мария Неделчева**, имат две деца – **Дамян** и **Браян** и живеят в гр. Силистра.

15. Иванка Нечева Савова (по мъж Вълчанова) (1926–1976). Дъщеря на Нечо и Бина Никови. Работи към ТКЗС в Иширково дълги години. Добра и грижовна стопанка и домакиня. Била е добра певица. Омъжена за **Вълчо Куртев Вълчанов** (1926–2003), с когото са неразделни до смъртта ѝ през 1976 г. Вълчо Куртев работи също в ТКЗС като земеделец и хлебар, привързан към дома и семейството. Много добър и кротък по характер, услужлив. Обичал много животните особено конете. Имат две деца – **Йорданка** и **Курти**.

16. Йорданка Вълчева Петрова. Родена през 1945 г. в с. Проф. Иширково, завършила техникум по „Обществено хранене“ в гр. Русе. Работи като главен готвач в ресторантите „Златна Добруджа“ и „България“ в гр. Силистра. В момента е пенсионер и живее в с. Проф. Иширково заедно със съпруга си **Тодор Тодоров Петров** (роден прз 1940 г. в с. Куиджук – Румъния), също готвач по професия. Имат две деца – **Румяна** и **Валентин**.

17. Румяна Тодорова Петрова (1965–1996). Завършва Селскостопанския институт в гр. Пловдив, работи в семеконтролната инспекция в гр. Силистра и в Първа частна банка. Слънчев и контактен човек, но почива млада, на 30 години, след продължително заболяване.

18. Валентин Тодоров Петров. Роден през 1965 г. в гр. Силистра. Завършва Техникум по механотехника в гр. Силистра. Работи като дистрибутор и сервитьор. В момента работи в строителния бранш в Лондон. Живее на семейни начала с **Петя Николова**, родена в с. Смилец, завършила Художествена академия в гр. София,

19. Курти Вълчев Куртев. Роден през 1954 г. в с. Проф. Иширково. Завършва висше образование към Полицейската академия на МВР и Военна академия „Г. С. Раковски“. Работи в системата на МВР – гр. София, в момента пенсионер. От първия си брак с **Нина Кръстева Къчева** от гр. Враца, икономист по професия, има дъщеря **Весела Куртева Вълчева**, родена през 1980 г. Понастоящем Курти Куртев живее на семейни начала с **Елена Йорданова Итева** (1960), работила също в органите на МВР, в момента учителка. От съвместното съжителство имат дъщеря **Лилия Куртева Вълчева** (1998). Лилия има всестранни интереси, музикална, обича много животните, най-вече конете, с които тренира и участва в състезания. Участвала е в концерти към вокална група „Радиогеца“ към БНР (Българско национално радио).

20. Калина Савова Никова, 1898-1980. Първата гъщеря на Сава и Неда Никови. Помним я като мъчалива и работна жена. Омъжена за **Нейко Господинов Касабов**. Имат син **Велико**, и гъщери **Станка** и **Ненка**.

21. Нейко Господинов Касабов, 1898-1969. Съпруг на Калина Савова Никова, един от основателите и първи председател на потребителската кооперация в с. Проф. Иширково през 1941 г. Дядо Нейко се обеси по неизяснени причини през 1969 г. на сайванта в къщата си в с. Проф. Иширково.

22. Станка Нейкова Нечева, 1921-1953, гъщеря на Калина и Нейко Касабови. Съпругът ѝ **Руси Нечев** е убит от гръмотевица през 1951 г. в местността „Русев гроб“, скоро след него умира и тя. Бил е изявен футболист в иширковския футболен отбор. Имат гъщери **Руска** и **Калинка**.

23. Руска Русева Нечева, 1940. Детска учителка. Омъжена за **Михаил Иванов Стоянов**, също учител. Имат гъщери **Марцела** и **Ивелина**.

24. Калинка Русева Нечева, 1944, омъжена в гр. Русе за **Димитър Христов** (1937). Имат осиновена гъщеря **Зорница**.

25. Ненка Нейкова Господинова (по мъж **Вълнарова**). Родена през 1927 г., гъщеря на Калина и Нейко Касабови. Съпругът ѝ **Йордан Никол Вълнаров** е дългогодишен счетоводител, а после и плановик на ТКЗС (Трудово кооперативно земеделско стопанство) „Христо Ботев“ в с. Проф. Иширково, Силистренско. Общественик. Имат две деца – **Петър** и **Рагга**.

26. Петър Йорданов Вълнаров. Роден през 1947 г., дългогодишен механизатор, монтьор, ръководител на ремонтна работилница на бившето ТКЗС, а после и на земеделската кооперация в селото. Любител акордеонист. Синът му **Йордан** е с висше образование.

27. Рајка Йорданова Петрова. С висше образование, инженер-химик. Ученолюбива, трудолюбива, скромна и добра. Омъжена и живее в гр. Варна, съпругът и се казва **Георги Петров**. Имат синове **Петър** и **Драгомир**.

28. Велико Нейков Господинов, 1934–2001. Завършва основно образование. В казармата изучава готварство и впоследствие става майстор-готвач в в ТКЗС на с. Иширково. Съпругата му **Елена Тодорова** е също готвачка (почива през 2013 г.). Много от описаните тук членове на Виковия род са празнували семейните си тържества с прекрасните гозби на чичо Велико. Има две деца – **Станка** и **Нечо**.

29. Станка Великова Радева, 1954-2015. Завършва по-висше педагогическо образование в гр. Силистра и работи през целия си живот като прогимназиална учителка по литература в с. Проф. Иширково. Омъжена за Румен Радев. Има две деца – **Елена** и **Драгомир**. Елена е отлична ученичка, загива в автомобилна катастрофа в деня на абитуриентския си бал.

29а. Нечо Великов Господинов, 1958. Завършва средно образование. Известно време работи като корабен заварчик и обикаля света с търговски кораби. Понастоящем живее в гр. Силистра. Има син **Валери**.

30. Еника Савов Ников (1900–1980). Вторият син на Сава и Нега Никови. Живее в гр. Силистра и е бил майстор строител, съпругата му е **Цана Цанова**. Има синове **Нено** и **Петър** и гъщеря **Маринка**. Синът му **Петър Еников Савов** (1925–2000) е инженер, живее и почива в София. Съпругата на Петър **Милка** е с висше образование, по специалност лекарка. Имат осиновена гъщеря **Билияна**, която живее в София. Дъщерята на Еника Савов **Маринка (Димитричка) Никова Савова** е със завършено педагогическо образование и е работила като начална учителка. Омъжена е за **Гичо Милушев** от с. Подгайва, застрахователен агент в гр. Силистра, с който имат две деца – **Венета** и **Светлин**.

31. Никол Савов Никол (1903-1981). Третият син на Сава и Неда Николви. Със строг и твърд характер, доста време е бил овчар и никога не се разделял с дрянвата си джозага (сопа), набелена на самия край (на турски – „мочук“ или „мочи“) и оттам турците назовавали наследниците му Мочовите. Бил е и пазач по нивите и градините в селото. Има синове **Бацин** (бръснар по професия, женен в гр. Русе за арменка на име Ева), **Сава** и дъщеря **Атанаска**. Внукут му **Станчо Георгиев** (син на Атанаска и Христо Георгиеви) е лекар-гинеколог. Наследниците му живеят в Русе, Калипетрово и Силистра.

32. Танаса Савова Николви. Втората дъщеря на Сава и Неда Николви. Омъжена е за **Косйо Пейчев**, който умира като войник. Непосредствено след това умира и Танаса. Умира и единственото им дете.

33. Пенйо Савов Никол. Роден през 1905, син на Сава и Неда Николви. Дипломиран учител от с. Проф. Иширково. Учителствал в с. Лиляче, Търговишко, след това живее в гр. Русе, бил е директор на прогимназия. Бил е много ученлюбив, табанът на къщата на родителите му дълго време е съхранявал санджуци с негови книги. Поне един път в годишно си е идвал в Иширково да види майка си Неда, която е имала слабост към него. Има дъщеря **Лиляна**.

34. Неда Савова Николви (1910–1987). Третата дъщеря на Сава и Неда Николви. Много общителна и работлива, на гости винаги ходи с хурка и къделя в ръка. Омъжена за **Нейко Павлов Курияков** (1908-1980), с който имат три деца – **Гана**, **Гоца**, и **Павел**.

34а. Гана Нейкова Павлова (по мъж **Пенева**) (1929–2000). Дъщеря на Неда и Нейко Павлови. Омъжена за **Върбан Пенев Балухев** от Камбуровия род. Имат двама сина – **Пенйо** (1948) и **Нейко** (1952). Пенйо Върбанов е с висше образование, инженер и бизнесмен. С бизнес се занимава и брат му Нейко Пенев.

346. Гоца Нейкова Павлова (по мъж **Желязкова**) (1933–1995). Дъщеря на Нега и Нейко Павлови. С весел и общителен характер, като майка си Нега. Омъжена за **Кирил Желязков Балушев** (1935–1964) от Камбуровия род, който загива млад като миньор. Гоца сама отглежда единствения си син **Нейко** (1954), който е електротехник по образование и живее в гр. Силистра. Нейко има син **Георги** (1982) от първата си съпруга **Христина Костадинова**.

35. Павел Нейков Павлов (1937–1990). Син на Нега и Нейко Павлови. С висше образование, инженер. Бил е директор на комбинат „Дръвстър“ – Силистра. Женен за **Фиганка Павлова** от гр. Велико Търново. Имат две дъщери **Нела** (1964) и **Елка** (1966.) Нела е омъжена в гр. Симитли, съпругът ѝ се казва **Йордан** и имат две деца (**Васил** и **Полина**). Елка има син **Йоан**.

36. Сава Савов Ников (1912–1992). Най-малкият син на Сава и Нега Никови. Работлив и добър по характер, шегоджия. Много услужлив, обича да помага на хората, винаги готов да даде и „ризата от гърба си“ на нуждаещия се. Майката на автора на тази книга Господин Великов му разказва следния епизод. Била бременна с Господин и носела менците с вода от чешмата в селото. Дядо Сава, по това време младо момче, копал в градината, но като видял бременната жена да идва по склона хвърлил мотиката и се забтекъл да ѝ носи менците. Така че кавалерството по нашите земи не ще да е било само „купешки“ обичай, донесен от „Европата“! По времето на Втората световна война служил в българския корпус в гр. Битоля, днешна Македония. Земеделски стопанин, впоследствие работи в ТКЗС в с. Проф. Иширково като конегледач и каруцар. След преместването на семейството в гр. Силистра се пенсионира като строителен работник. Женен за **Йордана (Дана) Димитрова Савова** (1912–1999), но нямат деца. След смъртта на сестра му Пена през 1943, основават детето им – **Дачка Савова**, която е била двегодишна тогава (подробности при Нетезиловия род).

37. Йордана Димитрова Савова (1912–1999). Съпругата на **Сава Ников Савов** е също от с. Проф. Иширково. Баба 173

Дана беше домакиня, напълно отгадена на осиновеното си дете **Дачка** и внуците си **Любомир** и **Даниела**. С подчертано усещане за собствено достойнство и силно чувство за хумор, общителна, баба Дана следваше строго здравите морални устои и житейски принципи на малките селски общини в Добруджа по онова време. През 1969 година Сава и Йордана се преместват да живеят в гр. Силистра заедно със семейството на гъщеря си Дачка.

38. Пена Савова Никова (по мъж Мангозова) (1913–1942). Дъщеря на Сава и Нега Никови. Омъжена за **Георги Костов Мангозов** от с. Ястребна, Силистренско. Имат две деца – **Сава Георгиев Мангозов** и **Дачка Савова Савова**. Била много весела, общителна и гостоприемна. Съпругът ѝ Георги си я спомня за нея така пред гъщеря си Дачка: „Бяхме бедни, но майка ти умееше да нахрани всеки човек, влязъл в къщата ни само с усмивка и думи!“. Скоро след раждането на гъщеря си Дачка, се разболява след инфекция от неуспешен аборт и умира. Подробености за Пена, Георги и Сава читателят може да намери в описанието на Мангозовия род в тази книга. За Дачка Савова, която е осиновена от семейството на вуйчо си Сава Савов Ников – при Нетезиловия род.

39. Христо Ников Вълнаров. От Христо Ников започва голям клон на Виковия род - Вълнаровите. Брат на Сава Ников, който пък е основател на друго голямо разклонение на Виковия род – „Савъовите“. Идвайки в с. Кочина (с. Проф. Иширково), стават притежатели на ниви, които са на мястото на изгорената българска махала над Акчите след Кримската война, когато жителите му бягат в Южна Русия (Бесарабия).

40. Христо Ников Вълнаров. Един от инициаторите и съоснователите на ТКЗС в селото, бил е негов председател. Активен борец против фашизма и капитализма.

41. Рагка Христова Вълнарова (Кардашева) (1935–1994), със средно икономическо образование. Съпруга на **Георги Василев Кардашев**. Георги Кардашев е също от с. Иширково, завър-

шил е Висше военно училище и Висша партийна школа в София и Москва. Бил е първи секретар на Окръжния комитет на комсомола, първи секретар на Окръжния комитет на Българската комунистическа партия, Силистра (1967-1989). Трудовата си дейност завършва като първи секретар на партията на българите, живеещи в пределите на тогавашния Съветски съюз.

42. Веселин Георгиев Каргашев. С висше образование, след това завършва аспирантура по право в Москва. Понастоящем адвокат в гр. София. Женен за **Цветанка Стефанова Пенева** от с. Проф. Иширково, която е завършила английска филология в СУ „Св. Климент Охридски“ и понастоящем се занимава с частен бизнес в областта на образованието.

43. Росен Георгиев Каргашев. Работи в системата на МВР, първо на летището в с. Ламбриново и впоследствие в гранична полиция в гр. Силистра.

44. Иванка Христова Вълнарова, 1941-2014. Завършила Педагогическото училище в гр. Силистра. Работила е като начална учителка в с. Смилец, Проф. Иширково и гр. Силистра.

45. Ганка Христова Вълнарова. Родена през 1947 г. в с. Проф. Иширково. С полувисше образование от Института по съобщения в гр. София. Работила е в Български пощи в гр. Силистра, понастоящем пенсионер. Омъжена за **Господин Иванов Господинов** (род. 1943) от с. Проф. Иширково, строителен инженер, работил дълго време като проектант-конструктор, бил е 12 години директор на проектанска организация в гр. Силистра.

46. Тодор Ников Вълнаров. Активен общественик и стопански кооперативен деятел, председател на потребителската кооперация.

47. Иван Тодоров Ников. Активен общественик. Бил е зам.-председател на Общинския народен съвет в с. Проф. Иширково, председател на потребителската кооперация, председател

на Общинския комитет за култура, организатор на производството в новосъздаденото кооперативно стопанство през 1993 г. Вискателен, честен и справедлив.

48. Йордан Ников Вълнаров. Виж № 25.

49. Гана Никова Вълнарова. Отправя се като мома, защото не е съгласна с избранника на родителите ѝ и не иска да се омъжи за него.

50. Димитър Ников Христов (Вълнаров). Дългогодишен централен защитник на футболния отбор в с. Проф. Иширково, определен за най-добър централен защитник на отбора на първото петдесетилетие (1936–1986).

51. Радка Димитрова. С висше образование, учителка по математика. Съпругът ѝ **Илия Върбанов** е монтьор на битова техника.

52. Николинка Димитрова. Николинка и съпругът ѝ **Живко Добрев** са икономисти. Николинка е главен счетоводител на ЗК „Плодородие“ в с. Проф. Иширково, Живко работи в Областната данъчна служба.

53. Иванка Нечева Койчева. Съпругът ѝ **Иван Койчев** е дългогодишен бръснар на селото.

54. Елена Иванова Нейкова. Родена през 1937 г. в с. Проф. Иширково. Завършва Педагогическото училище в гр. Силистра и работи като сдружинен ръководител, а после и като учител в училище „Св. Климент Охридски“ в родното си село. Педагог с дългогодишен стаж, носител на орден „Св. Св. Кирил и Методий“. Има голямо влечение към автентичния фолклор и ръководи няколко хорови формации за деца и възрастни, носител на много награди от събори на народното творчество, фестивали и конкурси. Събира и съхранява песни от с. Проф. Иширково и ги издава в отделен и единствен засега сборник „Мари Радо,

бяла Раго“, а впоследствие много от тях записва на компактен диск. Съпругът ѝ, авторът на тази книга **Госпогин Великов**, е също учител и общественик.

54а. Йонка Господинова Великова. Родена през 1961 г. в гр. Силистра. Завършва Политехническа гимназия в Силистра и висше образование във Висшия педагогически институт (ВПИ) в гр. Благоевград, специалност „Изобразително изкуство“. Впоследствие завършва второ висше образование във Варненския свободен университет, специалност „Мениджър-културолог“. Нейни кръжочници по изобразително изкуство в гр. Силистра са носители на много отличия от конкурси и изложби в България и чужбина (Япония, Македония и др.).

54б. Магдалена Димитрова Николова. Родена през 1984 г. в гр. Благоевград, завършва средно образование в Езикова гимназия „Пејо Яворов“ в гр. Силистра, с френски и английски език. Висше образование завършва в Университета по национално и световно стопанство (УНСС) в гр. София със специалност „Международни отношения“ и магистратура по европеистика в гр. Брюксел, Белгия.

54в. Веселина Господинова Минкова. Родена през 1966 г. в с. Проф. Иширково. Завършва средно образование в механотехникума в гр. Силистра със специалност „Електронно-изчислителна техника“ и няколко години след това работи в завод „Оргтехника“ и в автотранспортно предприятие в гр. Силистра. Понастоящем има собствен бизнес заедно със съпруга си **Пламен Минков**.

54г. Габриела Пламенова Минкова. Родена през 1991 г. в гр. Силистра. Висше образование завършва в Икономическия институт в гр. Варна със специалност „Икономика на строителството“. Понастоящем работи в Германия.

55. Койчо Иванов Иванов. С висше образование, инженер по двигатели с вътрешно горене. Бил е директор на механотехни-

кума по автотранспорт. След това се занимава с бизнес. Съпругата му **Антония Димитрова** е с висше образование, работи в териториално поделение на Национално-осигурителния институт в гр. Силистра. Синовете им са с висше образование, **Иво Иванов** завършва Висшето военноморско училище, а **Димитър Иванов** е инженер.

56. Димитър Нечев. Дългогодишен търговски работник (магазинер) в с. Проф. Иширково.

57. Нечо Димитров. Дългогодишен механизатор. Съпругата му **Елена Раганова** е детска учителка. Синът им **Димитър Нечев** е с висше образование, впоследствие работи и учи второ висше образование в Канада.

58. Стойчо Димитров. С висше образование, математик, общественик. Работил е като секретар на Общинския партиен комитет. Председател на Общинския народен съвет, както и председател на потребителската кооперация в с. Проф. Иширково. Съпругата му **Славка Георгиева** е детска учителка. Децата им са също с висше образование.

59. Христо Нечев Желязков. С висше образование, агроном. Бил е председател на земеделските кооперативни стопанства в с. Проф. Иширково и в гр. Силистра. Известен футболист на „Доростол“ Силистра. Съпругата му **Стоянка Симеонова** е с висше образование, аптекарка, дългогодишен директор на Окръжно аптечно управление. Синът им **Симеон** завършва висше образование в САЩ, понастоящем живее и работи в Белгия.

60. Васил Йорданов Димов. Общественик. Ръководил е различни стопански единици в кооперативното земеделско стопанство в с. Проф. Иширково. Брат му **Димо** е с висше техническо образование, инженер. Бил е на военна работа. Съпругата на Васил Димов **Кера Кръстева** е дългогодишен бригадир на каисевия комплекс в с. Проф. Иширково.

61. Врѓба Никова. Омѓжена в гр. Генерал Тошево.

62. Бойка Жекова. Дѓлгогодишен служител в Общинския народен съвет в с. Проф. Иширково, завеждащ служба „Гражданска администрация“. Синѓт ѓ **Борислав Пейчев** е с висше техническо образование, инженер, гоцент и преподавател. Дѓщеря ѓ **Невяна** е начална учителка.

63. Станка Жекова. Медицинска сестра. Съпругѓт ѓ **Мишаил Гавазов** от гр. Алфатар е учител по изобразително изкуство, изследовател и краевед. Има издигдени книга и изследвания върху миналото на гр. Алфатар.

64. Кольо Христов Йовков (Вълнарв). Със средно образование. Като ученик в гимназията през 1931 г. възприема идеите на комунистическата партия. Един от създателите на младежката комсомолска организация през есента на 1930 г. в родното си село Проф. Иширково. Умира като младеж, неженен.

65. Мария Димитрова Райнова. Икономист, дѓлгогодишен главен счетоводител на предприятие в гр. Дулово. Баща ѓ **Димитър Стоянов** е от гр. Алфатар. Съпругѓт ѓ **Николай Райнов** е общественик, дѓлгогодишен партиен и стопански ръководител. Имат две дѓщери. След пенсионирането си живее при тях в София. Дѓщеря ѓ **Димитрина** е математик, а нейният съпруг **Валентин Сендов** – летец. Малката ѓ дѓщеря **Росица** е инженер, а съпругѓт ѓ **Георги Стефанов** е също инженер. Дѓщерята на Росица и Георги – **Симка** е мениджър, а съпругѓт ѓ **Бисер** е художник.

66. Добранка Димитрова Терзиева, учителка и дѓлгогодишен работник в Окрѓжния пионерски дом в гр. Силистра. Съпругѓт ѓ **Добри Терзиев** също е учител – по физкултура.

67. Кольо Христов Колев. От малѓк работи като овчар. Военната си служба отбива като моряк. Изключително спретнат и красив войник, затова е определен за куриер на командващия Военно-морския флот. След уволнението си го пенсионира-

нето работи като бригадир на овцефермата на земеделското стопанство. Наричат го Чобан Кольо.

68. Христо Колев Христов. С висше техническо образование. Работи като инструктор в курсовете за подготовка за шофьори, а след 1990 г. има собствена фирма за подготовка на шофьори. Дъщеря му **Ивелина** е омъжена в Италия.

69. Янка Колева Русева. С висше образование, стоматолог.

70. Марин Русев Маринов (Касър Марин), роден 1951 г. Работи към поделенията на БТК, Силистра. Съпруг на **Янка Колева Русева**.

71. Тогор Христов Каратодоров. Завършва стопанско училище, а после Полувисшия учителски институт по трудово обучение в гр. Станке Димитров (сега гр. Дупница). Работи като учител по трудово обучение в гр. Силистра. Жена му **Николинка Борисова** също е учителка – по биология.

72. Кольо Киров Черналиев. Наследник на преселци от с. Черна, Северна Добруджа, установили се там по време на Руско-турската война в началото на XIX в. През 1905 г. се заселват в с. Проф. Иширково. Други техни близки от Черна се установяват на тридесетина километра южно от Русе и създават с. Нова Черна и с. Стефан Караджа. Прародителят им **Киряк** остава в с. Черна, Тулченско. От малък Кольо работи и живее в София. Дъщеря му **Ела** е омъжена за сириец – **Ибрахим** и живее в София и Сирия.

73. Марин Киров. През по-голяма част от живота си работи като магазинер в потребителската кооперация. Снаха му **Ганка Стефанова** е изпълнителка на народни песни.

74. Курти Малчев Куртев. Агроном. През 1971 г. почива след катастрофа – колата му е ударена от автобус, чийто шофьор е пиян. Съпругата му **Ганка Малчева** е учителка по биология и химия.

75. Недялка Малчева Тонева е учителка. Омъжена в с. Кайнарджа за **Илия Тонев**. Той е бил секретар на Общинския партиен комитет, стопански и административен ръководител.

76. Жечка Йорданова Стоянова. Дългогодишен читалищен деятел – библиотекар, технически секретар на Общинския комитет на Българската комунистическа партия и на Общинския съвет за народна просвета в с. Проф. Иширково. Пенсионира се като технически секретар и библиотекар в основно училище „Климент Охридски“ в с. Проф. Иширково.

77. Нико Маринов Ников. Дърводелец.

78. Жеко Маринов Ников.

79. Минка Тодорова. Съпругът ѝ **Павел** е бил шофьор в Централния комитет на Българската комунистическа партия в гр. София.

80. Марин Желязков Тодоров. Дългогодишен финансов изпълнител в общината в с. Проф. Иширково. Съпругата му **Мария Желязкова** е дългогодишен магазинер в потребителската кооперация. Дъщеря им **Жечка** и синът им **Николай** са с изяви математически способности. Жечка е с висше икономическо образование. Работила е като главен счетоводител в различни учреждения в гр. Силистра. Николай е учител по математика.

81. Слави Денков Иванов. Електротехник. Съпругата му **Тодорка** е учителка по математика, а дъщерите му **Нела** и **Цветелина** са с висше икономическо образование. Работят като икономисти.

82. Вълчо Желязков Тодоров. С полувисше педагогическо образование. Учител по руски език и рисуване. Бил е директор на основно училище в с. Проф. Иширково. Съпругата му **Величка Василева** е начална учителка. Синът му **Живко** работи едн

181

мандат като секретар на Общинския народен съвет в с. Проф. Иширково, Силистренско.

83. Нико Калчев. Има две деца – **Иван** и **Калчо**. Иван живее в гр. Силистра. Нико умира рано, а съпругата му **Цанка** се омъжва повторно в с. Калипетрово.

84. Каля Калчева се омъжва за **Тодор Карамалчев**. Имат три деца – **Рада**, **Маринка** и **Танаса**. След като почива, съпругът ѝ **Тодор Карамалчев** се жени за **Дянка**. Тя му приражда две деца – **Каля** и **Величка**.

85. Танаса Тодорова. Неомъжена, без деца.

86. Каля Тодорова е от втората съпруга на **Тодор – Дянка**.

87. Мита Калчева, неомъжена.

88. Павел Петров Йовков. Заможен, голям скъперник и доста дребнав като характер. Лесно се обижда, винаги си търси правото по съдебен път, голяма част от състоянието му отива по съдии. Пише оплаквателни писма наляво и надясно – до Народното събрание, до Държавния съвет, до Тодор Живков и то все по дребнави въпроси. Например, като бил млад имал една слива на половин метър от синура в неговата градина, а сега след 40 години останала извън синура – в градината на съседа му. И други такива. Затова моли горните и други инстанции да му помогнат да си реши проблемите. По време на събирането на материалите по написването на книгата за миналото на с. Проф. Иширково, авторът на настоящата книга го снима и му дава една снимка. На другата сутрин дядо Павел му търси сметка, колко снимки е направил и какво ще стане с него, ако някоя снимка попадне в чуждо разузнаване. Затова пише писмо до Министерството на вътрешните работи, че неговите снимки има в гръди хора. Такъв беше дядо Павли – и приятел, и забавен, докато жив, заядлив и скандалджия. След скандал с Йовко Александров, последният получава прозвището Чинито.

89. Петър Павлов. Син на ядро **Павел**, но коренно различен по характер. Внимателен, пресметлив и коректен. Прилича на майка си баба **Коприна**. По образование счетоводител. Един от създателите на комсомола в с. Проф. Иширково. Счетоводител на новооснованата Всестранна потребителска кооперация в селото, а после и главен счетоводител на редакцията на в. „Дунавска правда“, издаван в Русе (около 1950).

90. Павел Парушев. Женен в гр. Велико Търново, където и почива.

91. Мариана Павлова, омъжена в Италия, където и живее.

92. Рада Павлова Маркова. Умира млада. Дъщеря ѝ **Гана** е със средно педагогическо образование, учителка. Живее и работи в гр. Русе. Съпругът ѝ **Йордан Стоянов** е художник. Художници са и двете им дъщери. Синът на Рада, **Марко**, умира като ученик. **Златко Марков** е от втората съпруга на **Георги Марков**. С висше образование по ветеринарна медицина. Работи като ветеринарен лекар.

93. Николета Никова. Има собствен бизнес.

94. Васил Нанков. С висше образование по архитектура. Живее и работи в гр. Русе. Там почива през 2007 г.

95. Стефка Нанкова. С педагогическо образование. Живее в гр. Добричище, Благоевградско, където учителства. Снаха ѝ **Мариана Петрова** завършва основно образование в с. Проф. Иширково, средно – в Силистра, полувисш институт в Добрич и висше – в гр. София. Мариана бе една от надарените личности в селото и бе готвена за ръководител от окръжен мащаб. Понастоящем живее и работи в София, където има собствен бизнес.

96. Бялка Нанкова. С педагогическо образование, учителка по математика. Омъжена, живее и работи в гр. Генерал Тошево.

97. Петра и Рада Павлови са омъжени в с. Калипетрово.

98. Марин Йорданов. Със средно образование от дърводелско училище, мебелист. Живее и работи в гр. Русе.

99. Сава Йовков. От първата съпруга са децата му **Йовко** и **Илия**, а от втората **Васила** е **Гунка Савова**. Гунка е с висше образование, химик. Омъжена, живее и работи в гр. Силистра.

100. Йовко Димитров Димитров. Завършива средно земеделско училище, агроном. Дългогодишен агроном и бригадир на ТКЗС в с. Проф. Иширково. Известен футболист, централен защитник на футболните отбори „Ботев“ и „Дружба“ в селото. Добър баскетболист. Човек, на когото му се отдава всичко в спорта с лекота. Занимава се със собствен бизнес в областта на земеделието.

101. Миглена Иванова. Отлична ученичка, умна и красива, изпреварила галеч съучениците си в своето развитие. Умира при нещастен случай – задушаване от автомобилен газ в затворено помещение (гараж) заедно с приятеля си **Николай Димитров** след неговия рожден ден на 24.03.1984 г.

102. Пеньо Стоев Йовков. Отрано се изселва в гр. София. Там живеят неговите наследници.

103. Иван Жечев Йовков. Със средно специално образование (мебелист). Съпругата му **Златка Мишева** е медицинска сестра и е от гр. Тръстеник, Плевенско. Децата му са с висше педагогическо образование – учители. Дъщеря му **Ивелина** живее и работи в гр. София.

104. Господин Жечев. Синът му **Жеко Госпоинов** е дългогодишен механизатор, а снаха му **Недялка** е дългогодишен счетоводител в земеделската кооперация „Нива-93“. Внуците му **Елена** и **Магдалена** са с висше образование.

105. Стефанка Великова. С висше образование – инженер. Синът ѝ е физик.

106. Димитра Йовчева Вълкова. Почти целият ѝ трудов стаж преминава като библиотекар на читалище „Просвета“ в с. Проф. Иширково, Силистренско. Тя успя да запази целия читалищен книжен фонд и читалищното имущество през периода на установяването на демократичните промени след 1990 г.

107. Тодорка Стоева. Отлична ученичка, изпълнителна, с високо чувство за отговорност. Омъжена, живее и работи в гр. Русе. Баща ѝ проявява изключителен героизъм в Дравската епопея (1945) през Втората световна война.

108. Димитър Стоев. От първата му съпруга – **Руска** са децата му **Станислав** и **Ивайло**. С децата и втората си съпруга живее и работи в чужбина – в Израел, Канада и САЩ.

109. Христо Йовков Пенев. Със среден ръст, строен, със сини очи, руса коса и добро телосложение. Затова като войник служи като гвардеец при цар Фердинанд в края на XIX в.

110. Нейко Христов. Умира неженен.

111. Тодор Йовков. Синът му **Йовко** умира неженен, а наследниците на втория му син **Христо** живеят в София.

112. Христо Николов Йовков. Дългогодишен касиер в ТКЗС, състезател по колоездене и спортна стрелба. Участвал е в национални състезания по стрелба. Страстен ловец. Съпругата му **Стоянка** е начална учителка.

113. Николаï Христов Йовков. С висше военно икономическо образование. Бил е командир на военно поделение, базирано край с. Ламбриново, Силистренско. Работи в Генералния щаб на военно-въздушните сили. Съпругата му **Теменужка Йорганова** е с висше образование, по професия начална учителка.

114. Бонка Христова Йовкова. Родена през 1959 г., с висше образование по химия, начална учителка. Неомъжена, почива от раково заболяване през 2009 г.

115. Мариука Стойчева Кръстева. С висше образование, учителка по химия.

116. Пейчо Балушев. Със средно специално образование (мебелцист). Майстор по всичко, самоук монтьор. Съпругата му **Бойка** е дългогодишен завеждащ служба „Гражданска администрация“ в общината в с. Проф. Иширково.

117. Борислав Пейчев. С висше образование – инженер, доцент във Висшия технически университет (ВТУ) „Ангел Кънчев“ в гр. Русе. Съпругата му **Мариана** също е инженер.

118. Невяна Пейчева. Начална учителка.

119. Венко Нейков. Учител в селскостопанския техникум в с. Средище. След това се занимава със собствен бизнес и има частно училище за подготовка на шофьори.

120. Диана Илиева. С висше образование, учителка.

121. Снежана Нейкова. С висше образование, стоматолог.

122. Стойчо Йорданов. С висше образование – лесовъг. Сега се занимава с частен бизнес. Съпругата му **Гинка Великова** е с висше образование по химия.

123. Веселин Думанов. Лекар по професия, осиновен от **Димитър Думанов** от с. Калипетрово. Осиновителката **Иванка** и родната майка на Веселин са сестри.

124. Йовко Александров (Чинито). Майка му **Кера** умира рано, когато Йовко е едва 15-годишен. Ниби много, а няма кой да работи. Затова го задомяват за **Дена Ганчева Атанасова**

от Косевите. Така и ще запази имота си. Йовко е скъперник и стиснат, и некоректен платец към наемните си работници. На обяд на нивата напиба работниците отначало с ракия, за да не ядат много. Ако някой от съседите или от селото закъсат през зимата за един кош слама, или някоя жена поиска калъп сапун, веднага им дава, но срещу задължението през лятото да му жънат няколко дни на нивата. През 1943 г. Пею Начев се връща пеш от Силистра. Стигнал го бай Йовко до Айдемирския разклон и го взел на каруцата при положение, че ще му оре три дни на нивата на пролет. Няма как, съгласил се Пею и се качил на каруцата. Рано през пролетта не закъснял хабера Пею да отиде да си плати борча – да оре три дни, както е обещал.

125. Кремена Христова, правнучка на **Йовко Александров**, има дъщеря **Джесмина**.

126. Христа Александрова. Сестра на Йовко Александров. Много красива, стройна, възпитана и работна. Предава тези хубави черти на своите дъщери, внуци и правнуци.

127. Жека Йовкова Пенева. Омъжена за **Иван Баяв** от рода на Баявджийските от с. Смилец, Силистренско.

128. Донка Райчева и нейните сестри **Стоянка** и **Добринка** също са омъжени в с. Проф. Иширково. Децата на Добринка – **Николай** и **Румен** са близнаци, и двамата са с висше образование. С висше образование е и големият ѝ син – **Емил**.

129. Йовко Йовков Йовков. С висше военно-артирелийско училище, офицер.

130. Теменужка Йовкова. С висше икономическо образование, завършено в гр. Свищов. Работи като главен счетоводител.

131. Злати и **Иван Стоянови** са убити във Втората световна война, Злати – в първата фаза, а Иван – при Кишбойом, Унгария.

132. **Гергина Златева Стоянова.** Завършва висше образование в Института по хранително-вкусова промишленост) в гр. Пловдив.

133. **Кольо Колев Костадинов.** Работи в МВР – КАТ.

134. **Райчо Колев Костадинов.** С техническо образование. Началник отдел капитално строителство в някогашния завод „Стомана“.

135. **Деньо Колев Костадинов.** Учител в ТМТ „Комаров“. Два мандата кмет на с. Смилец (2001–2004 и 2004–2007).

136. **Даниела Колева.** Педагог, с висше образование.

137. **Николай Райчев Костадинов.** Има висше икономическо образование. Работи в Англия.

138. **Диана Денева.** С висше икономическо образование, завършено в гр. Свищов.

139. **Николина Денева,** студентка по социология и право.

140. **Гергина Русева.** Завършва висше образование в Софийския университет, биология. Преподавател в Учителския институт в Силистра, кандидат на биологическите науки.

141. **Диана Великова.** С висше медицинско образование, лекарка.

142. **Рада Йовкова.** Неомъжена.

143. **Димитра Пенева Парушева.** При преселването на братята ѝ в с. Проф. Иширково, тя остава в с. Калипетрово.

144. **Пеньо Велев Великов.** Роден през 1843 г. в с. Калипетрово, Силистренско. Остава в Калипетрово, не се преселва. Же-

нен е за **Николина Добрева Хаджицлиева**. Единственната им дъщеря **Станка** е омъжена в Калипетрово.

145. Велико Белев Великов. Женен за **Руска Никова Николова** от Касабовия рог. Брат ѝ умира като дете. Омъжва се за **Велико Белев** от Виковите. С твърд характер, силна по дух и голям родолюбец, Руска Николова налага името на своя рог Касабови. След смъртта на родителите ѝ и назначаването на сина ѝ на работа в с. Добротица се преселва със съпруга си Велико Белев в с. Добротица. През 1907 г. закупуват малка къщица и 20 гка земя (ниви). За около 40 години ги умножават на 300 гка.

146. Еника Великов Белев. Роден в с. Калипетрово. През 1907 г. завършва фелшерско училище и е назначен за фелдшер в с. Добротица. Тук се оженва за Димяна (Димана). Голям общественик и организатор. Още с идването си в Добротица става инициатор и организатор на „Земеделско стопанско взаимоспомагателно сдружение“ с кредитна дейност, учредено на 26.01.1908 г. Той е и първият му деловодител, а по-късно – председател и касиер. В „История на с. Добротица“ авторът ѝ Йордан Христов го определя като най-заслужил деятел на кооперативното движение на Добротица. През 1919 г. организира съпротива против повторното завземане на властта в Добротица от румънските представители. Непосредствено след това емигрира в България, установява се в гр. Исперих. След освобождението на Добруджа, се завръща в Добротица, където отново работи като фелдшер до 1943 г. Установява се в гр. Разград при децата си поради старост. Съпругата му **Димана** е сестра на известната народна певица от с. Калипетрово, баба Васила.

147. Руска Никова Великова (по мъж Димитрова Хадживасилева). Със средно реално образование, ученолюбива с многостранни интереси.

148. Вълчо Димитров х. Василев (Въйко). С висше икономическо образование, експерт счетоводител. Живее в гара Самуил, Разградско.

149. Любчо Вълчев Димитров. С висше икономическо образование.

150. Светозар Стоянов Данчев. Художник, живее и работи в САЩ. През 2000 г. прави изложба в София.

151. Манка (Димана) Димитрова х. Василева. С висше образование по химия. Работи като лаборантка в Почвено-изследователския институт „Пушкаргов“. Владее английски и немски език. Съпругът ѝ **Стоян Дачев** е с висше военно образование – летец, загива като пилот.

152. Евгений Димитров х. Василев. Завършил е механотехникум и педагогика.

153. Еника Ников Величков (Анчо). През 1916 г. е откаран в Молдова, откъдето се връща жив и здрав. На 20.02.1949 г. става член на новоизграденото кооперативно земеделско стопанство, на което е инициатор и първи председател. В стопанството си внася всичката си земя – 165 дка.

154. Асен Еников Ников. Фелдшер.

155. Лъчезар Асенов Великов. С висше математическо образование – учител и училищен инспектор по математика. Съпругата му **Станислава** е също с висше образование по математика.

156. Анета Асенова. Детска учителка. Съпругът ѝ **Петър** е с висше образование по педагогика.

157. Маришка Никова Никова (по мъж Атанасова). Била е член на управителния съвет на читалището. Съпругът ѝ **Георги Ставрев Атанасов** е инженер по пътно строителство. Много духовит човек с разностранни интереси.

158. Атанас Георгиев Ставрев. Спортист, състезател по вдигане на тежести.

159. Петя Великова Великова. Със средно гимназиално образование.

160. Донка Димитрова Димитрова. Аптекарка.

161. Димитър Димитров Димитров. С висше образование по медицина.

162. Величко Ников Великов. С висше образование – инженер. Съпругата му **Дечка** също е с висше образование, лаборантка в Почвено-изследователския институт „Пушкарѳ“.

163. Еника Величков Касаѳов. С висше образование, кинооператор на филмите „Пътят към София“, „Записки по българските въстания“, „Осъдени души“, „Под игото“, „На всеки километър“ и др.

164. Стефанка Величкова (Фани Каишева). Водила е културно-образователна програма по Канал 1 на Българската телевизия.

165. Йѳвко Еников Великов. Завършва медицина в Белград и остава там. Женен за сръбкиня – **Раѳоѳка**.

166. Раѳа Великова Белева. Майка на големия общественик и учител **Злати Христов Никѳв** от гр. Силистра, родом от с. Калипетрово.

167. Бельѳ Великов Белев. Общественик, деец на кооперативното движение в селото. През 1911 г. при възобновяване на дейността на взаимоспомагателната каса под името „популярна банка“, е избран за касиер. По-късно, в началото на румънската окупация през 1913 г., когато в резултат на дейността на румънските власти съществуването на касата стана невъзможно, при-

бира архива заедно с парите и ги пази до 1940 г., когато Добруджа е отново свободна. Всички в селото вече са забравили, а той, честният българин, връща парите непокътнати след 19 години.

168. Албена Димитрова. С висше ветеринарно-медицинско образование. Живее в гр. Пиргон.

169. Орлин Димитров. Завършва медицина, лекар.

170. Любомир Кирилов. Завършва руска гимназия и международен туризъм.

171. Росица Борисова. Завършва инженерство в гр. Русе, а после икономика и мениджмънт.

172. Велизар Борисов. С висше военно образование.

173. Мита Великова. Завършва руска филология. Живее и работи в гр. София.

174. Светлин Петков. Завършва българска филология.

175. Любомир Петков. С висше образование, физкултура.

176. Лиляна Белева. Завършва Висшия библиотекарски институт в гр. София.

177. Пенка Анчева. С висше образование – инженер-химик.

178. Стоянка Петрова. Начална и детска учителка, общественичка.

179. Росица (Руска) Петрова. С висше образование – българска филология. Учителства в средно училище в Силистра. Голям родолюбец и пазител на родовата история. Приема от Руска Великова Денчева и запазва родословието на Касабовите (Белевите), направено в с. Добротица от Руска Петрова Никова (1921–1986).

180. Сава Белев. Завършва средно образование в гр. Силистра, а после Духовна семинария в гр. Пловдив. Остава на семинарията личната си библиотека и се връща в Добруджа с голям запас от знания по светски науки, езици и богословие.

Впоследствие завършва Търговската академия в гр. Варна и става икономист. До края на трудовия си път е икономист и счетоводител. Работи и като инспектор-счетоводител. Може да се каже, че беше „живата история“ на развитието на кооперативното земеделско стопанство и потребителската кооперация в с. Добротица и принадлежащите им тогава в общината села – Ирник, Босна, Ястребна и Любен, както и групи села в района. Много ерудирана личност, със завиден авторитет като счетоводител и човек. Скромнен, честен, тактичен и коректен. Макар и в напреднала възраст, безвъзмездно консултира и поучава всички, потърсили съвет и помощ от него. Дългогодишен член на Управителния съвет на читалището. За близките е Савито, за приятели – Савича, а за всички останали – Савата и бай Сава. Въплъщава у себе си качества на духовно извисена личност. Почива през 2005 г.

181. Николай Асенов. С висше икономическо образование.

182. Рагка Николова. Завършва съдебна медицина в Германия.

183. Тодор Петров. Инженер пътно строителство. Бил е заместник директор на Пътни строежи в гр. София.

184. Дянка Николова. С висше образование по химия. Съпругът ѝ **Симеон Петров** е инженер.

185. Минка Вълчева. Детска учителка.

186. Здравка Любомирова. С висше образование по литература.

187. Желязко Любомиров. Инженер.

188. Негко Нанчев. С висше образование, живее в гр. Русе.

189. Денка Нанчева. С висше образование по химия, лаборантка.

190. Петър Стоилов.

191. Петър Великов Белев. Роден в с. Калипетрово, Силистренско през 1884 г. Завършва средно образование в гр. Силистра и гр. Разград. Като студент в Софийския университет участва в протестни демонстрации против Фердинанд и неговото осирекване пред Народното събрание, за което е изключен. След това завършва висше образование в гр. Белград, Сърбия. Работи като учител по история в гр. Силистра. Участва и в двете Балкански войни и в Първата световна война. След войната се установява в гр. Троян за постоянно, защото Южна Добруджа е под румънска окупация. Междувременно родителите му са се преселили в с. Добротица. През 1940 г. се завръща в с. Добротица, където живеят близките му от 1907 г. Вече пенсионер се занимава със селскостопанска работа. Учредител е на ТКЗС, в което влиза с 98 дка земя. Почива през 1962 г. Той и съпругата му **Бонка Иванова Шипковенска** са погребани в с. Добротица.

192. Велико Петров. Инженер-химик, живее в гр. Русе.

193. Руска Великова Денчева. Завършила е медицина и работи като лекар в гр. Варна. Поема и предава разработките на леля си Руска за клона на Касабовия род в с. Добротица. Съпругът ѝ **Денчо Вълчев** е с висше образование – корабостроител.

194. Валентин Денчев. С висше образование по морска навигация.

195. Деница Денчева. С висше образование по икономика.

196. Петър Великов. Шлосер. Живее в гр. Троян.

197. Борил Петров. С висше образование по икономика. Съпругата му също е икономист.

198. Иван Петров. С висше образование, инженер-химик.

199. Христо Иванов. Със средно образование, художник. Бил е на работа в Чехия. Живее в гр. Русе.

200. Боряна Кирилова Климова. С висше образование, инженер. Със съпруга си живее и работи в гр. Русе.

201. Руска Петрова Касабова. Родена през 1921 г. в гр. Троян. Неотлъчно следва родителите си. След завършване на средното си образование учи няколко семестъра архитектура в Берлин, Германия. Поради смутното време, в навечерието на Втората световна война, се завръща в България и прекратява образованието си. След 1940 г. заедно с родителите си се преселва в с. Добротица. Работи като нередовна учителка и в читалището. През 1950 г. е избрана за член на Управителния съвет на читалището. В края на живота си я правят почетен член на читалището. Участва във всички по-големи прояви в селото като организатор или почетен гост.

Любовта към природата е част от нейната духовна биография. Завършва зооинженерство в Селскостопанската академия. Постъпва на работа в с. Добротица, а по-късно и в гр. Троян. Като студентка се включва в авиокурс по парашутизъм. За кратко време е омъжена за ветеринарен лекар, но се развежда. Няма деца. По характер е много весела и жизнена, контактна. Обичат я всички роднини, приятели, и колеги-животновъди. Олицетворение на обществено ангажирана личност с ярко изявено родолюбиво чувство. Не само че носи името на баба си Руска, но и прилича на нея по характер и поведение. Авторитетът и на двете еднакво респектира и възпитава.

Обича да пътува. Като алпинист покорява неведнъж Вихрен, Мальовица, Мусала, Ботев и грузи върхове. Докато е жива, неуморно посещава своите роднини. Сужи като истинска духовна връзка на рода в с. Добротица, в Троян, Силистра, Варна, Раз-

град, Шумен, Русе, Пловдив и София. Знаят я като „многодетната лелка“. През последните години живее във Варна при племенницата си Руска Денчева - Жичито (така я наричат роднините). Летните месеци прекарва в с. Добротица у братовчедите си Петър (Пенко) и Савата. Обградена е с обич и внимание от близки и приятели. Подтикната от Злати Ников разработва родовото разклонение на Велико Белев от Виковия род и Руска Никова Николова от Касабовите. Умира през 1986 г. във Варна, но я погребват с голяма почит до родителите ѝ в с. Добротица по изрично найно желание, изразено в предсмъртно писмо до Коста Иларионов - общественик и секретар на Общинския комитет на Българската комунистическа партия.

СХЕМА
на родословното дърво на Виковия род

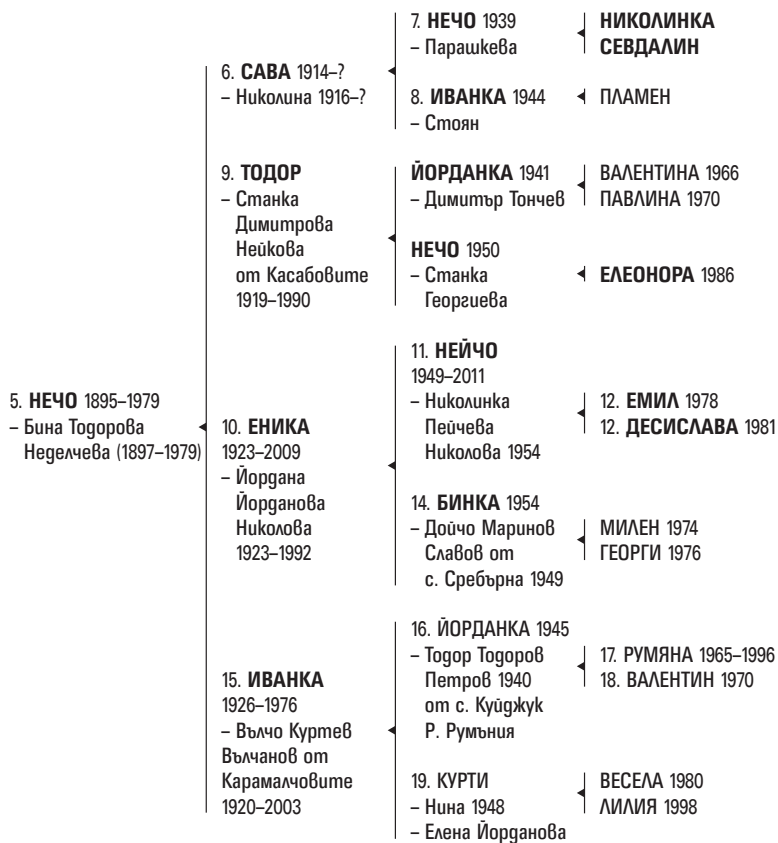

I. НИКО ПЕНЕВ ПАРУШЕВ (1832–1918)

1. САВА НИКОВ ПЕНЕВ (?–1916)

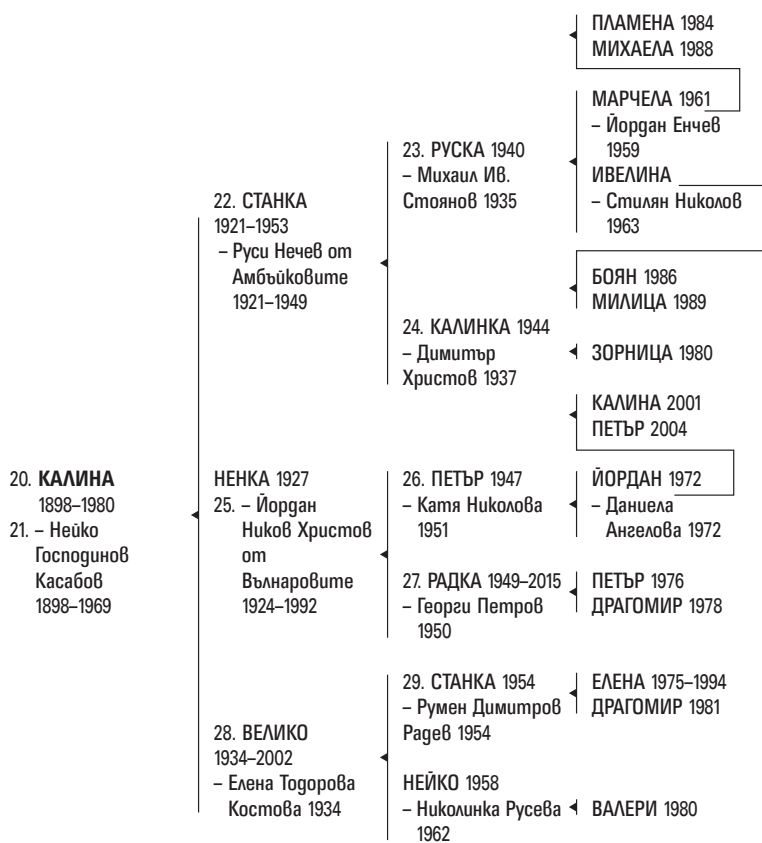
– Нега

Наследници: Нечо, Калина, Еника, Нико, Танаса, Пеньо, Нега, Сава, Пена

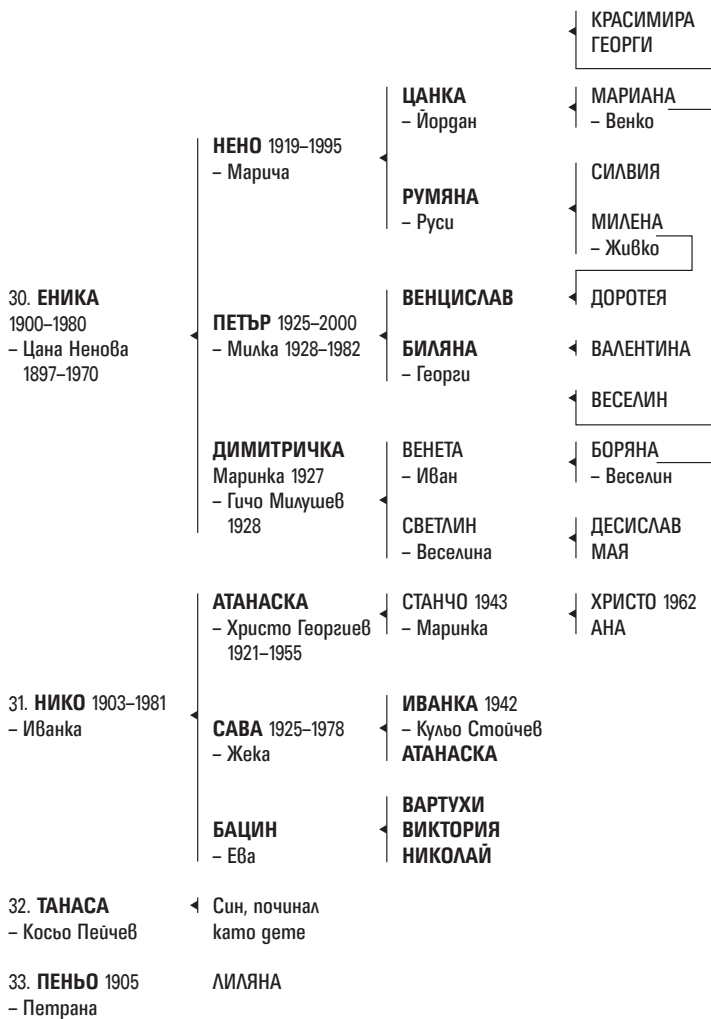

Продължава на с. 199

Продължение от с. 198

Продължава на с. 200

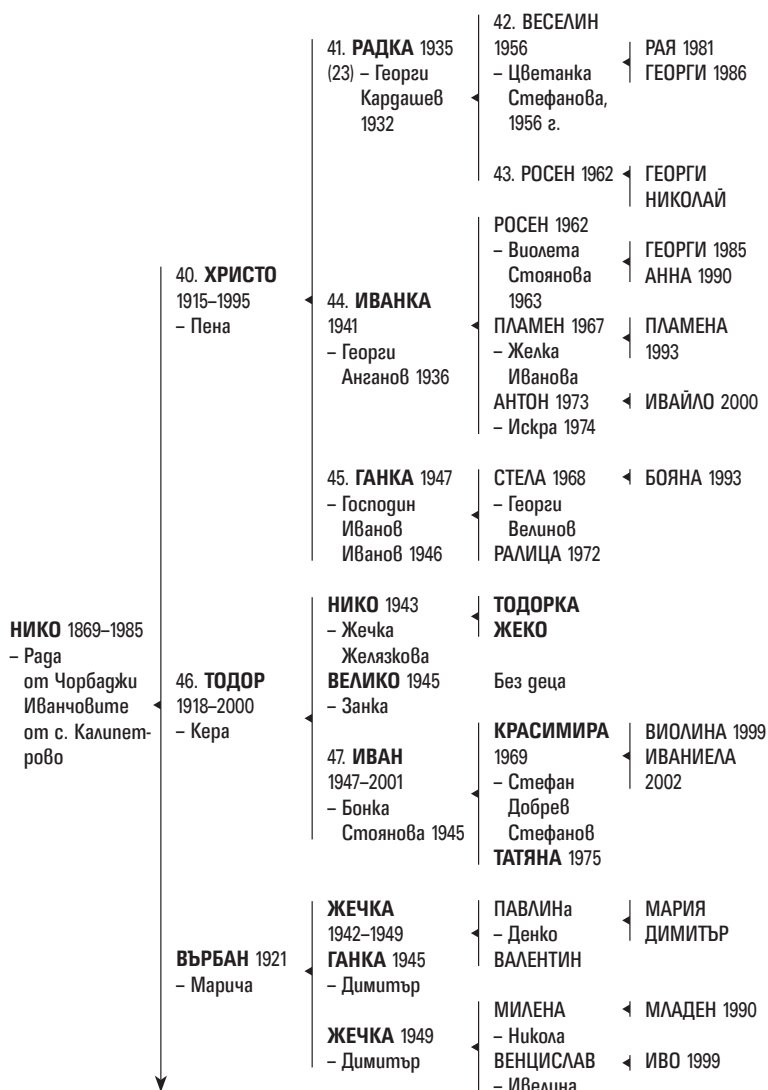
<p>34. НЕДА 1910–1987 – Нејко Павлов Кираков 1908–1980</p>	<p>34а. ГАНА 1929–2000 – Върбан Пенев Балушев от Камбуровите 1928</p>	<p>(17) ПЕНЬО 1948 – Господинка Димитрова от Арабаджиевите 1950</p> <p>НЕЙКО 1952 – Юлия Георгиева от с. Алеково</p>	<p>ГАЛИНА 1979 ВЛАДИМИР 1977</p> <p>ДЕНИСЛАВ 1990 ВЕРНИКА 1992</p>
	<p>34б. ГОЦА 1933–1995 – Кирил Желязков Балушев от Камбуровите 1935–1964</p>	<p>НЕЙКО 1954 – Христина Костадинова – Радка Стойкова Иванова от с. Варненци 1960</p>	<p>ГЕОРГИ 1982</p>
	<p>35. ПАВЕЛ 1937–1990 – Фиданка от Велико Търново</p>	<p>НЕЛА 1964 – Йордан</p> <p>ЕЛКА 1966</p>	<p>ВАСИЛ ПОЛИНА</p> <p>ЙОАН</p>
<p>36. САВА 37. – Йордана Димитрова</p>	<p>ДАЧКА, гъщеря на Пена и Георги Мангозови, осиновена от Дана и Сава, брат на Пена след смъртта ѝ. Вж. Нетезиловия рог</p>		
<p>38. ПЕНА 1913–1943 – Георги Костов Мангозов 1910–1981</p>	<p>ДАЧКА 1940 – Димитър Михайлов Пенев 1934</p> <p>САВА – Дечка Иванова Алексиева 1944</p>	<p>ЛЮБОМИР 1959 – Влада Кирилова 1957</p> <p>ДАНИЕЛА 1962 – Митко Костадинов 1959</p>	<p>ДЕНИЦА 1983 СЛАВЕНА 1958</p> <p>ВЕСЕЛИН 1984</p>

По-подробно за Сава и Стойчо може да се прочете в Мангозовия рог,
а за Дачка Савова – в Нетезиловия.

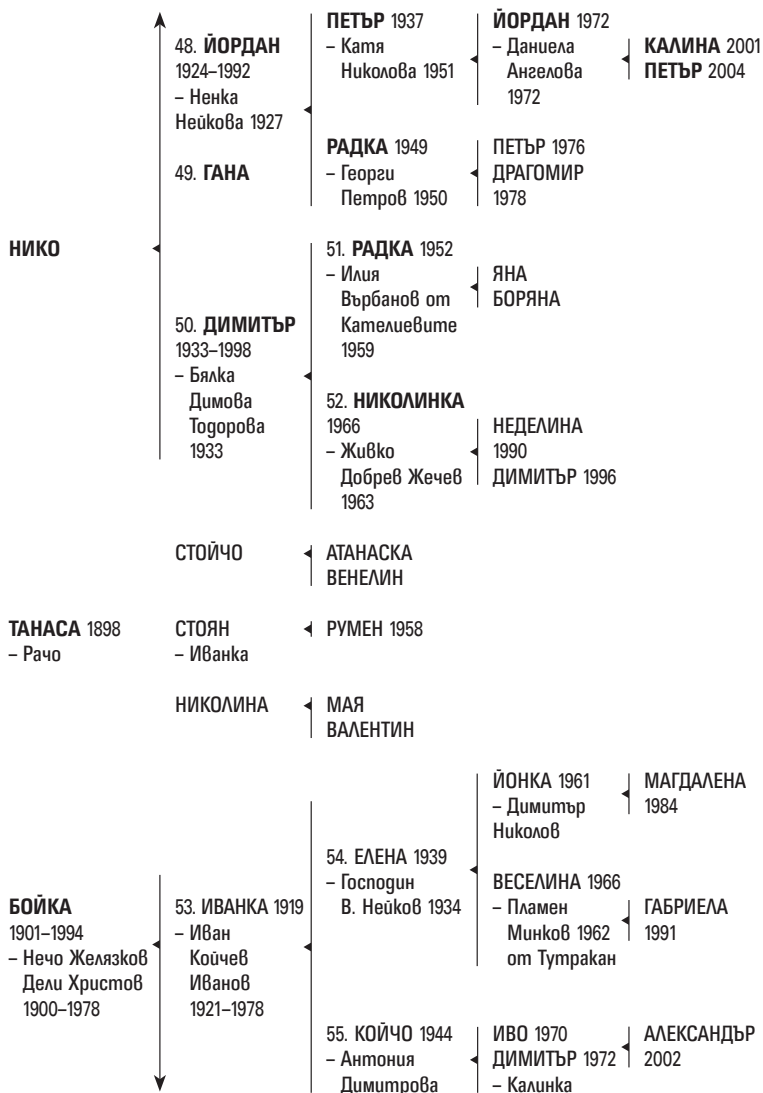
2. 39. **Христо Ников Вълнаров** 1877–1957

– Върба

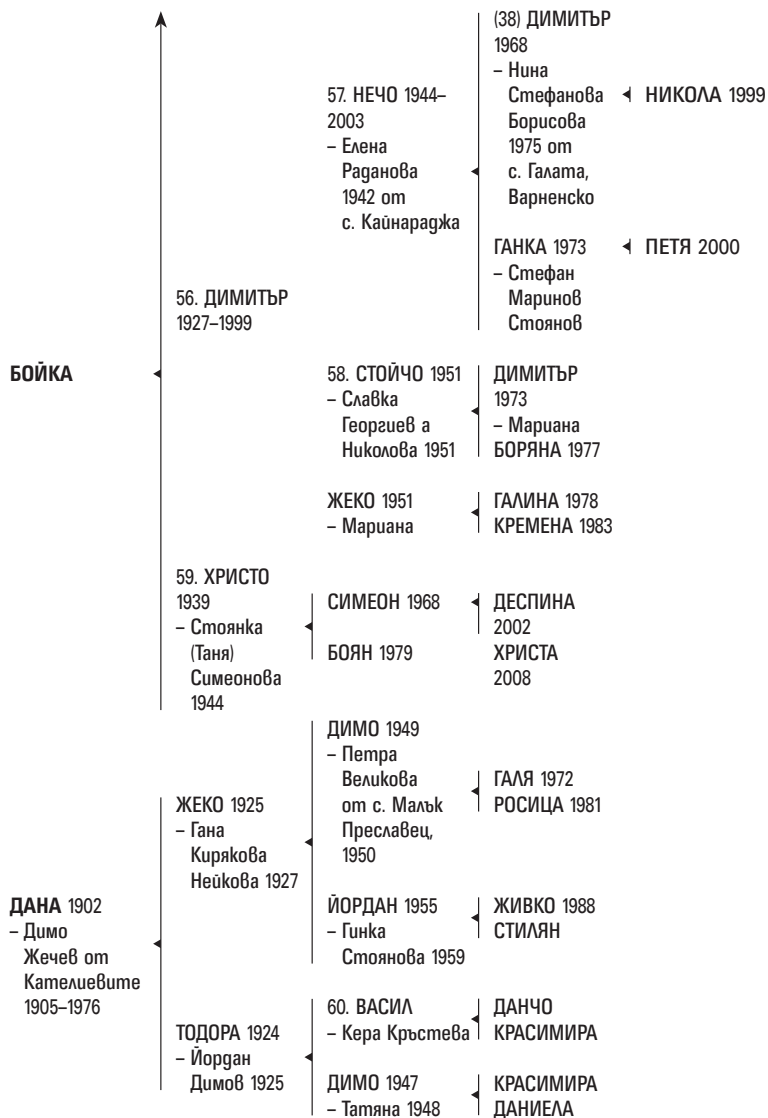
Наследници: Нико, Атанаска, Бойка, Дана, Жеко, Кольо

Продължение от с. 202

Продължава на с. 204

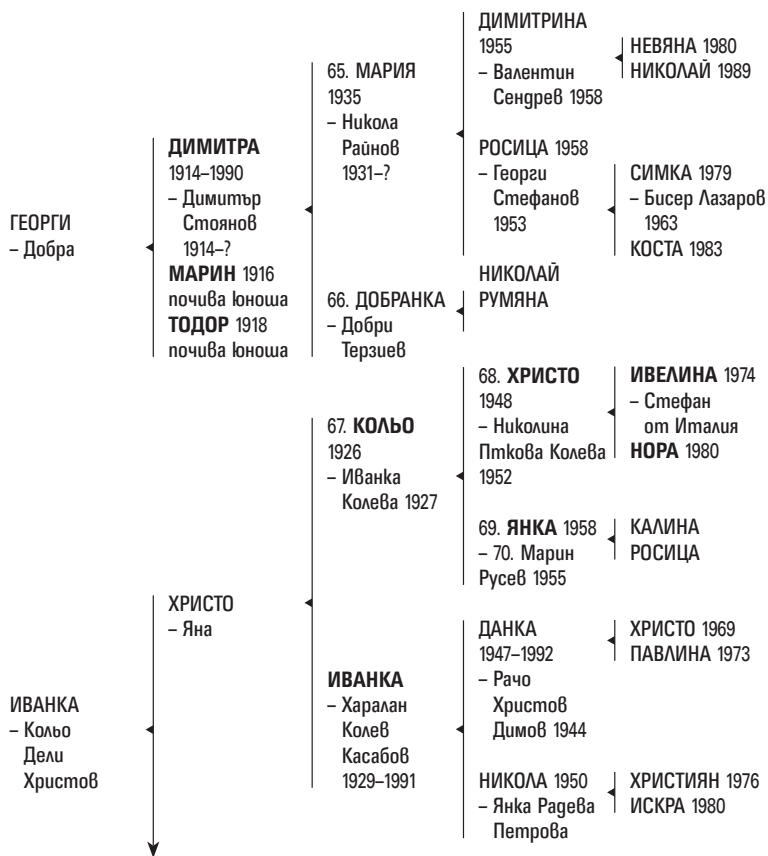

ЖЕКО 1904–1981 – Стойка Христова 1905–1976	НИКО 1928–1995 – Димитра	61. ВРЪБКА 1947	– Димитър Славов 1945 от Генерал Тошево	СВЕТΟΣЛАВ 1975 НИКОЛАЙ 1977
		ЖИВКО 1953	– Лиляна 1959 – Негка 1960	ДРАГА 1981 НИКО 1986
		БОРИСЛАВ 1956	– Мариана Ненчева Христова 1958	БОРИСЛАВ 1987 ПАВЕЛ 1989
64. КОЛЪО 1915–1934	62. БОЙКА 1935	НЕВЯНА 1963	– Красимир Димитров	ДИМИТЪР 1987 ДЕНИЦА 1990
		63. СТАНКА 1937	ДАНИЕЛА 1959 – Людмил Георгиев Мутафчиев	ГЕОРГИ 1981 СОФИЯ 1983
			– Михаил Гавазов от Алфатар 1931	СВЕТА 1966

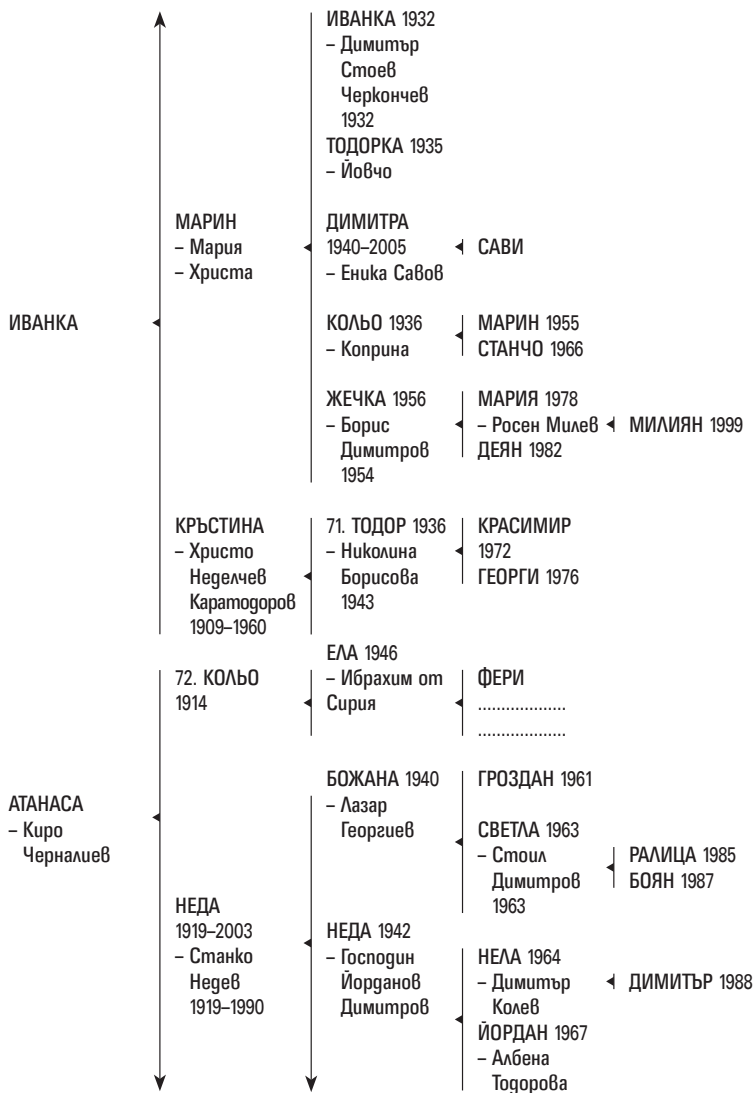
3. ДИМИТРА НИКОВА ПЕНЕВА

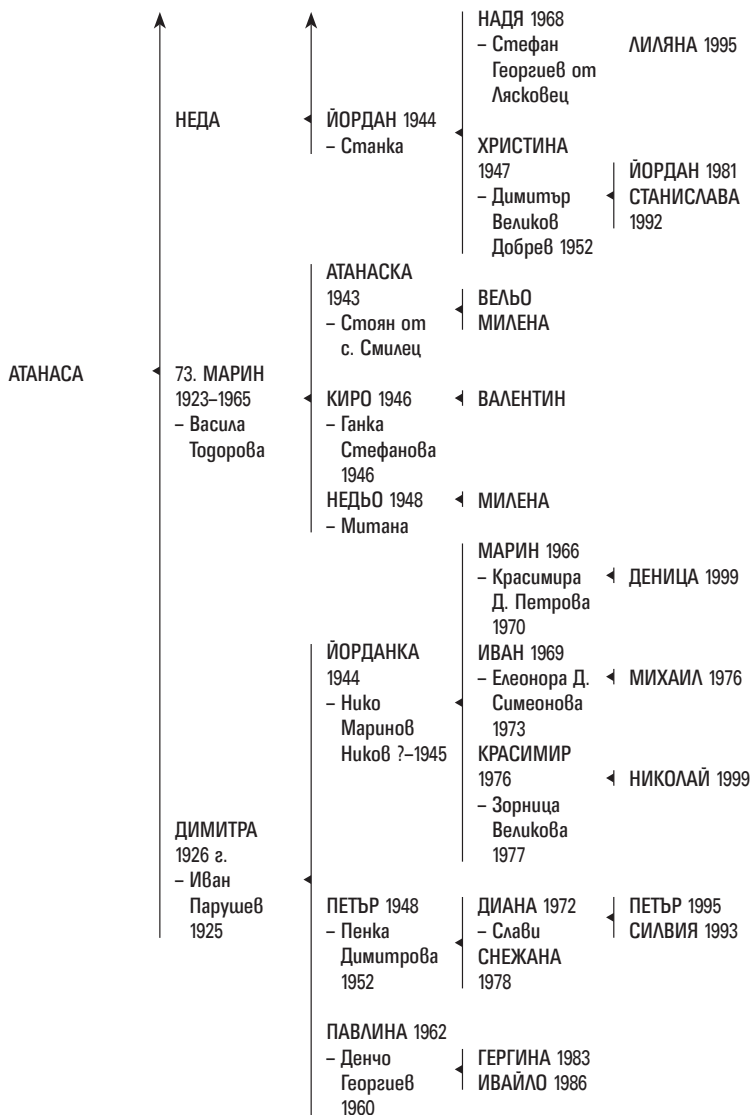
– Марин Георгиев Дели-Маринов

Наследници: Георги, Иванка, Атанаса, Нико, Минка

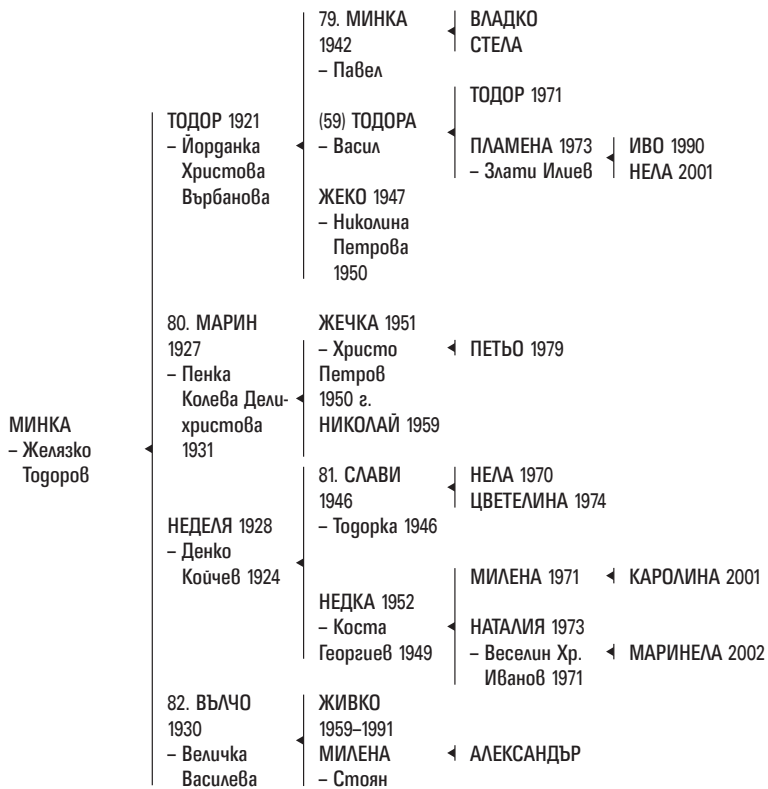

Продължава на с. 207

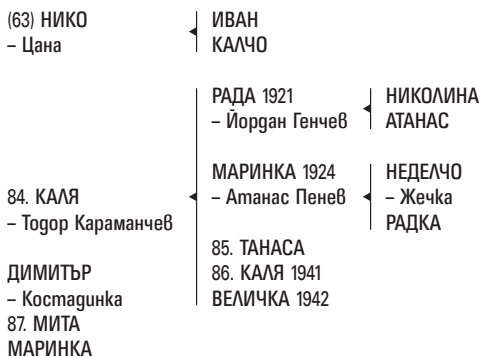
НИКО 1894–1973 – Жека Белчева Гебешева	ГАНЧА 1919 – Малчо 1919	74. КУРТИ 1919 – Ганка	ГАЛЯ 1967 МИРОСЛАВ 1982 НЕДЪО 1984	
		75. НЕДЯЛКА 1944 – Илия Тонев	АНАТОЛИЙ	ИЛИНКА
		РАДА 1923 – Йордан Димитров Касабов 1921	ПЕНКА 1943 – Димитър Драгнев 1934	ДРАГОМИР 1964 КРАСИМИРА 1970 – Стефан Иванов Стефанов
	76. ЖЕЧКА 1946 – Неделчо Атанасов 1945	АТАНАС 1968 – Ирена Жекова РУМЕН	ДЕНИСЛАВ 1987 ЗЛАТАН 1991 ЖОРО 1991	
МАРИН 1926 – Иванка Колева Дели- христова 1926–2004	77. НИКО – Йорданка Парушева	МИРОСЛАВ 1973 – Сърбина Петрова 1972	РЕНЕТА 1999	
	ЖЕКО 1950 – Райна Георгиева Бусерска	ИВАНКА 1975 – Иво Жеков	ЯНИЦА 2003 Г.	
	МАРИЯ 1932 – Петър Куртев 1930	КОСТАДИН 1943 – Добра	СТОЯН ВЕСЕЛИН	КОСТАДИН
	СТАНКА 1953 – Величко Михайлов	МИХАИЛ 1980 ПЕТЯ 1982		
	ЕЛЕНА 1953 – Марин			

4. РАДА НИКОЛОВА ПЕНЕВА

– Колчо

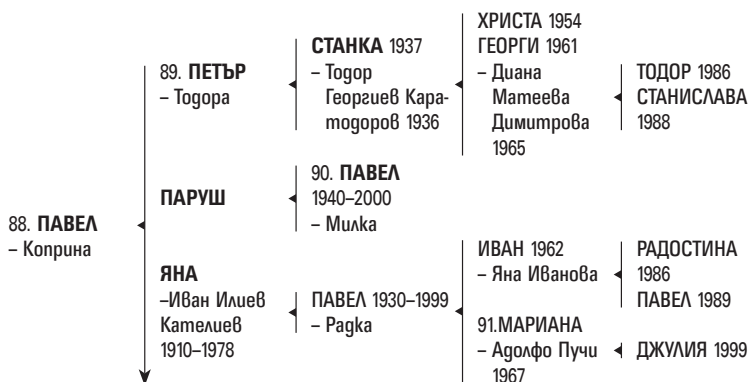
Наследници: Нико, Каля, Димитър, Мита, Маринка

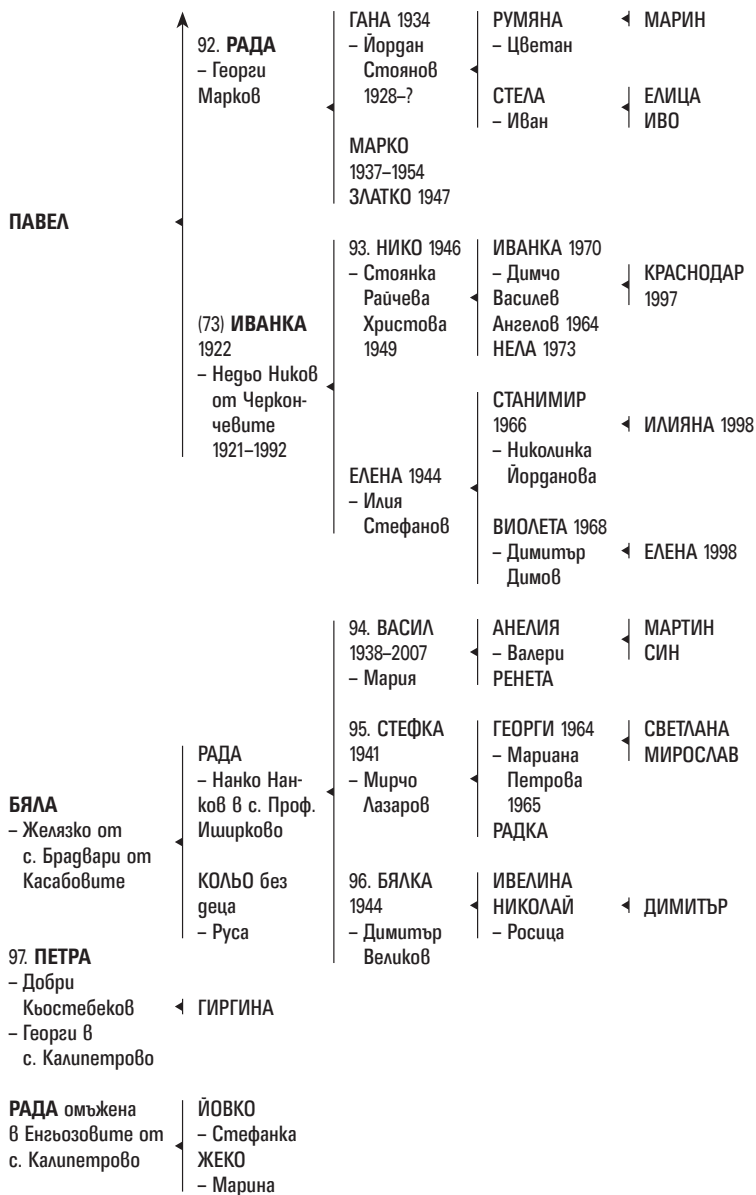
II. ЙОВКО ПЕНЕВ ПАРУШЕВ 1839–20.VIII.1917

5. ПЕТЪР ЙОВКОВ ПЕНЕВ

Наследници: Павел, Бяла, Петра, Рага

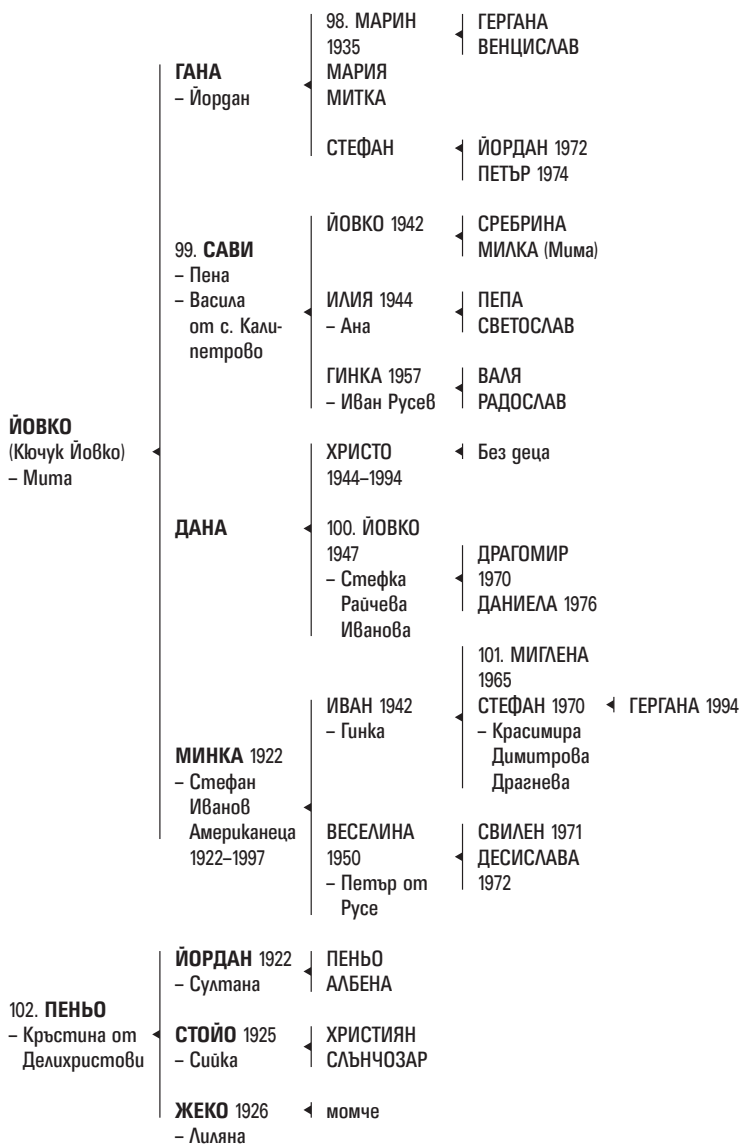

Продължава на с. 212

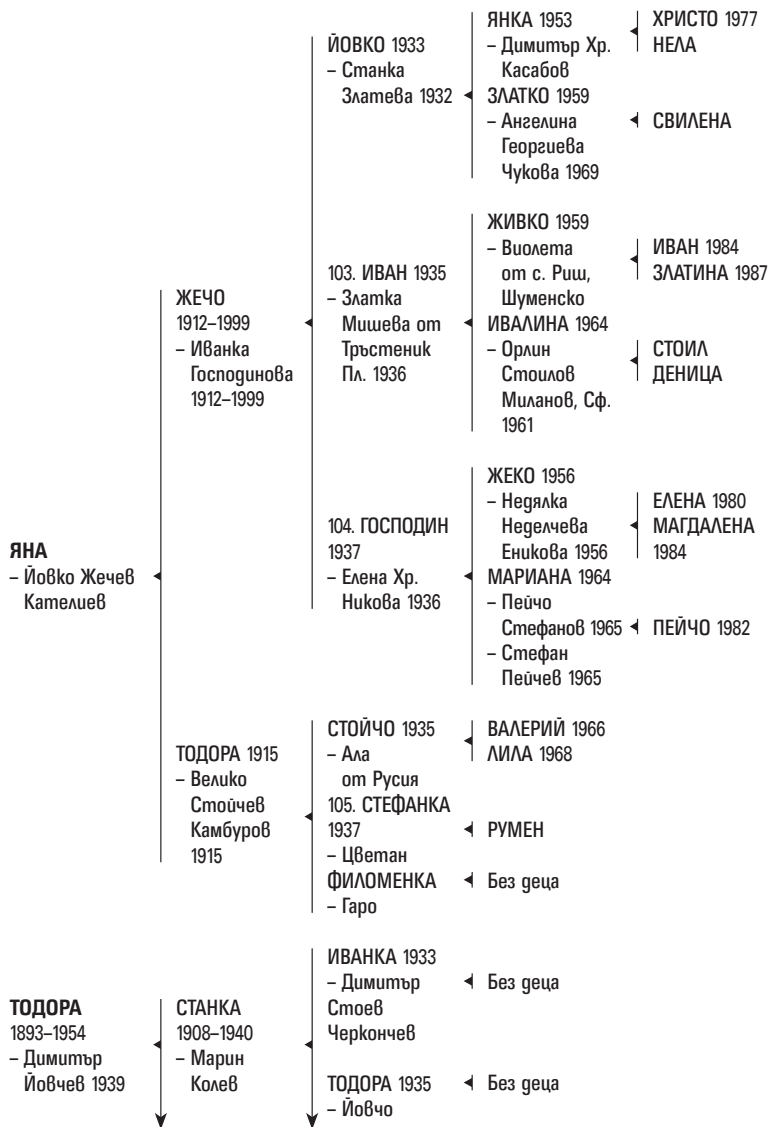
6. СТОЙО ЙОВКОВ ПЕНЕВ

Наследници: Йовко, Пеньо, Яна, Тодорка

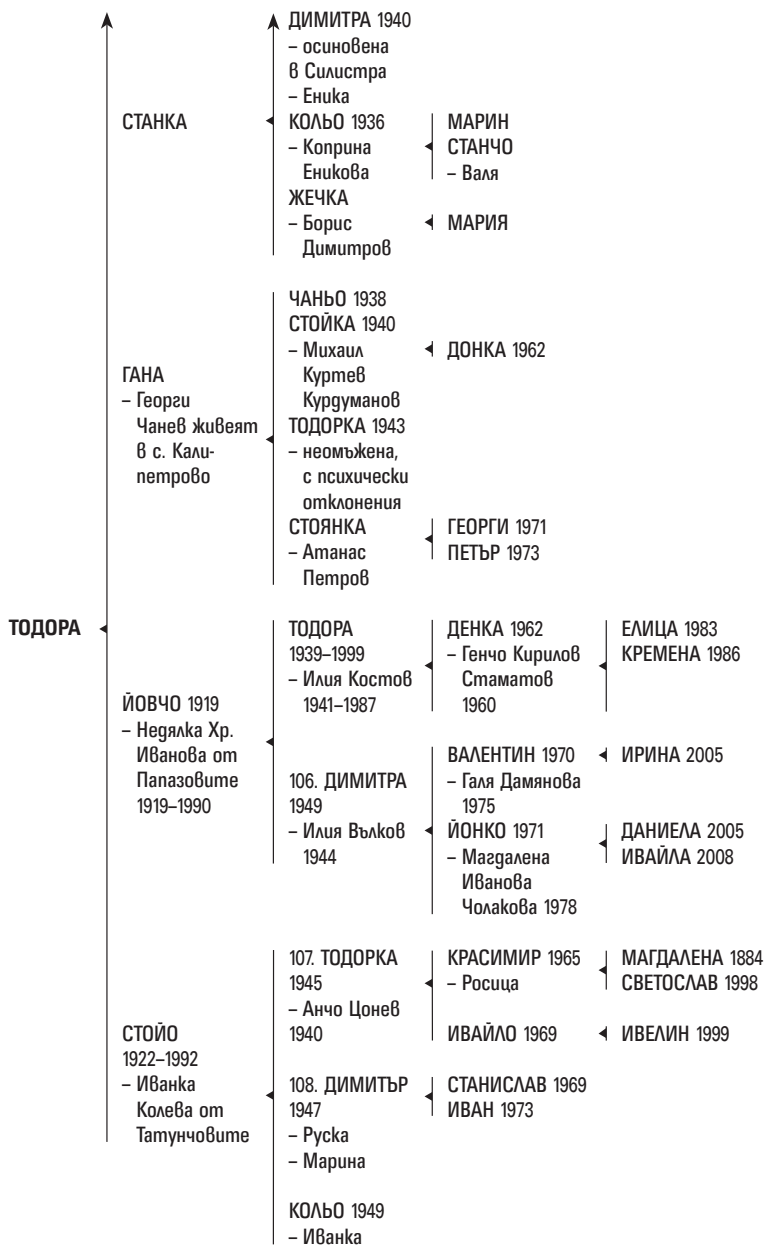

Продължава на с. 214 213

Виковият род

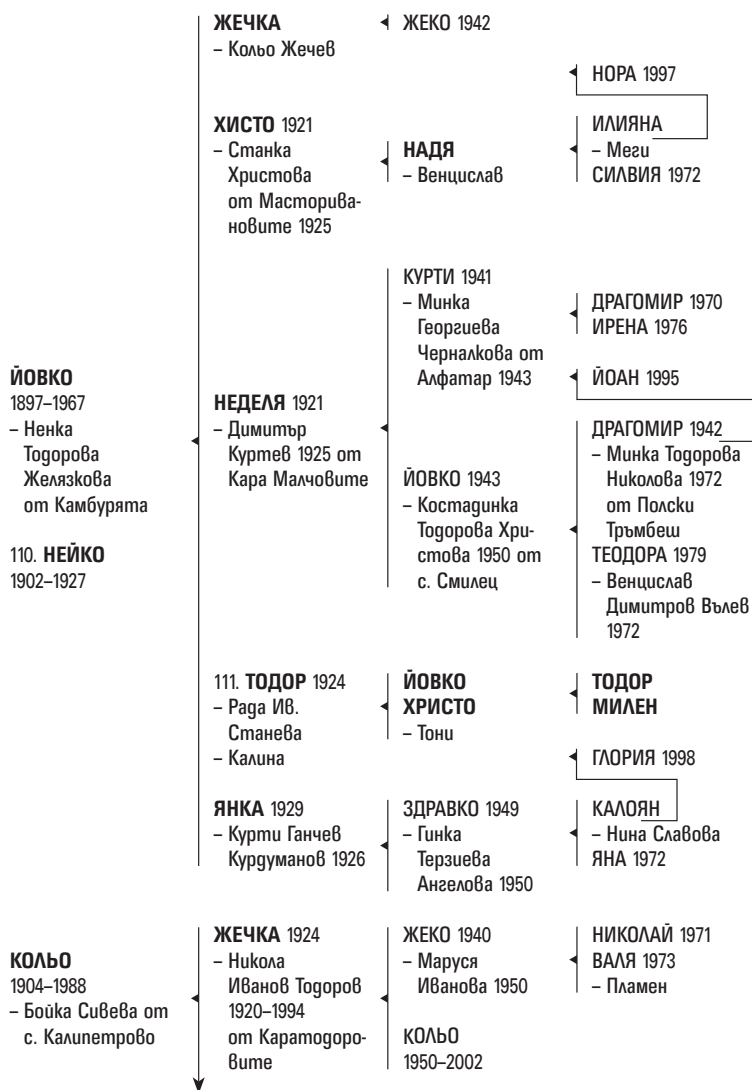

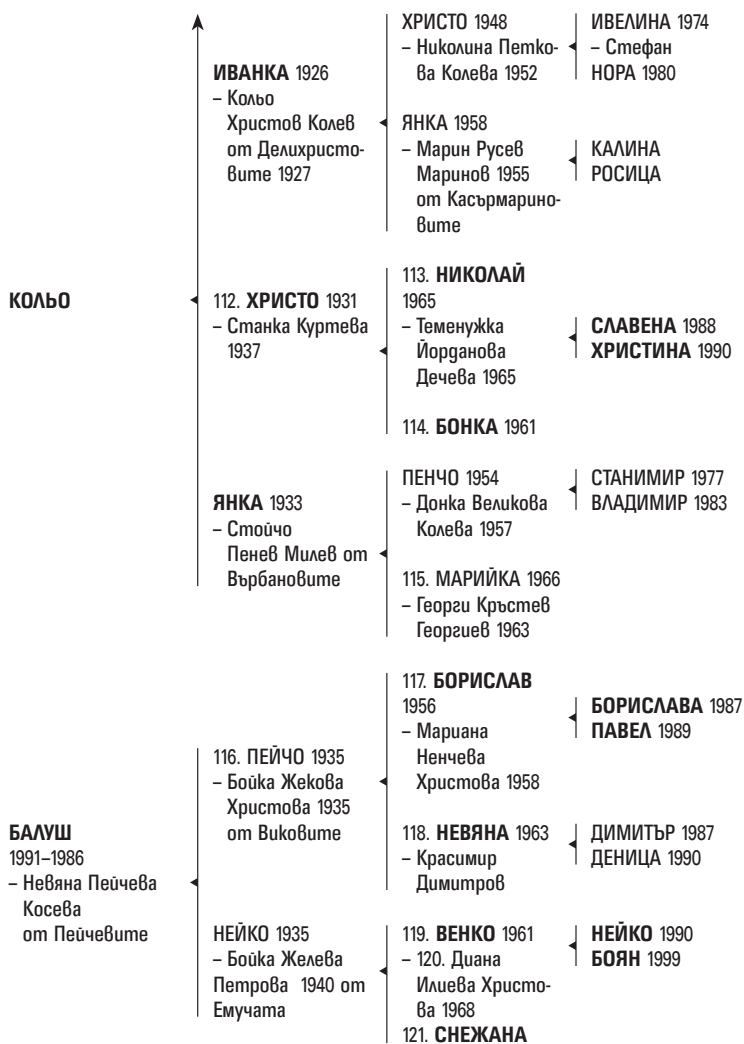
Продължава на с. 215

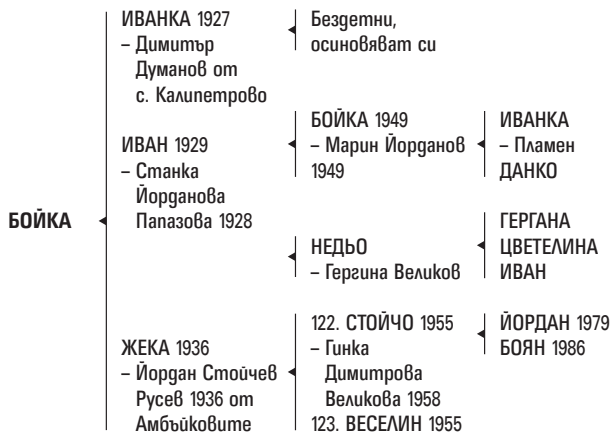

7. 109. **ХРИСТО ЙОВКОВ ПЕНЕВ** 1877–1957
– Жеча Нејкова Великова 1878–1969

Наследници: Йовко, Нејко, Кольо, Балуч, Бойка

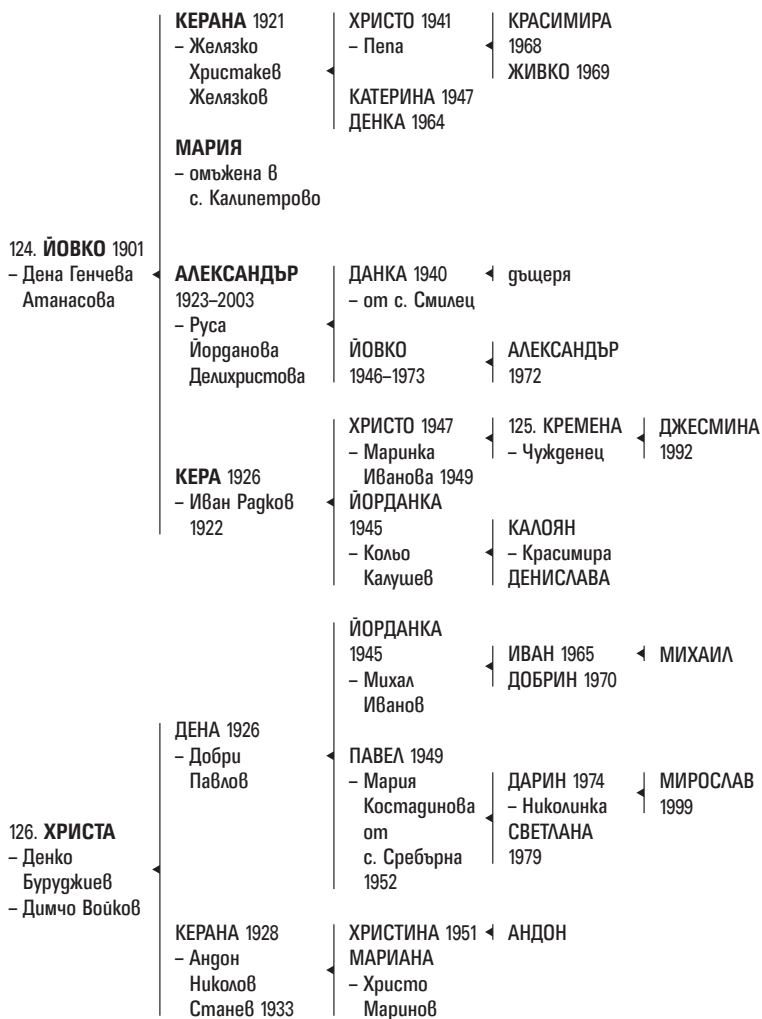

8. АЛЕКСАНДЪР ЙОВКОВ ПЕНЕВ

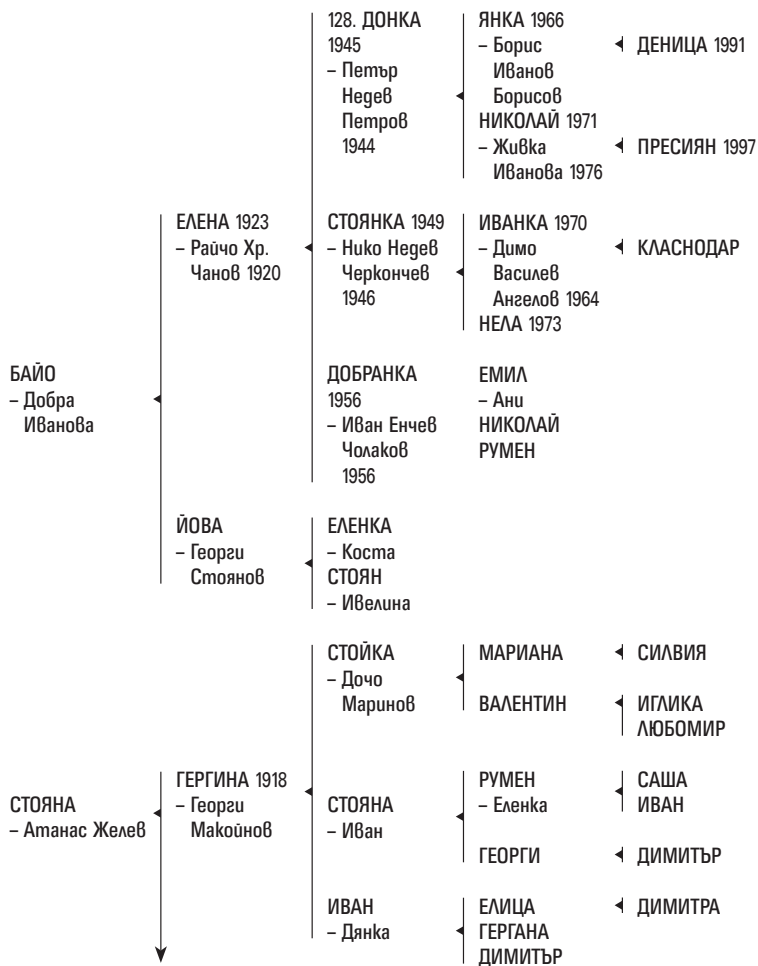
– Керана

Наследници: Йовко и Христа

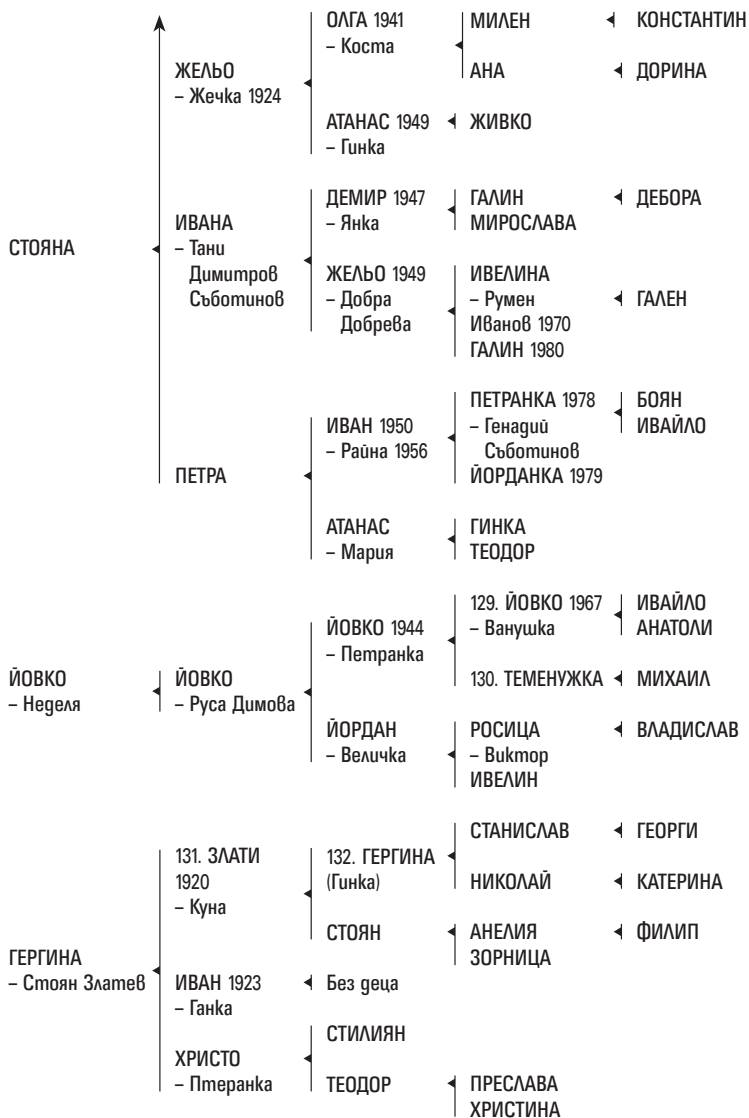
9. 127. **ЖЕКА ЙОВКОВА ПЕНЕВА**
 – Иван Боев от Баеджинските от с. Смилец

Наследници: Байо, Стояна, Йовка, Гергина, Яна, Руси

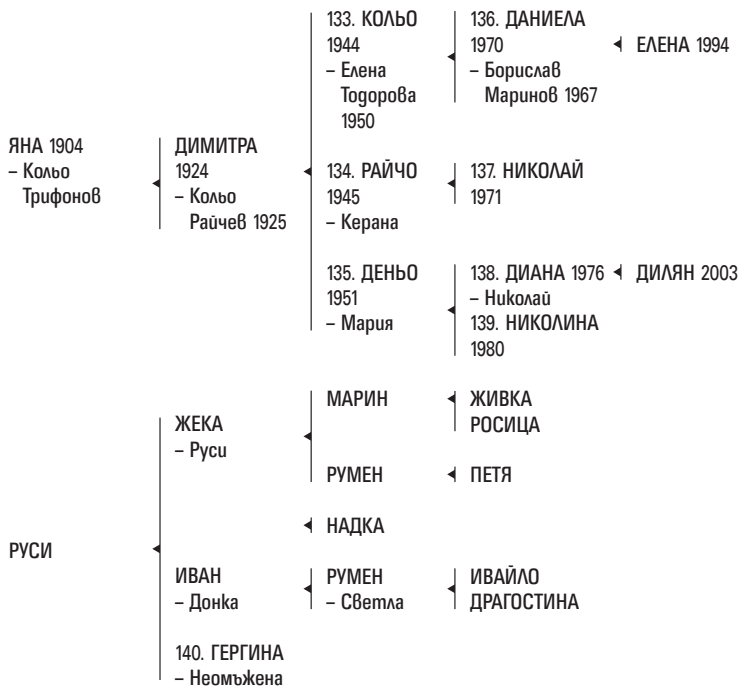
Продължава на с. 221

Продължение от с. 220

Продължава на с. 222

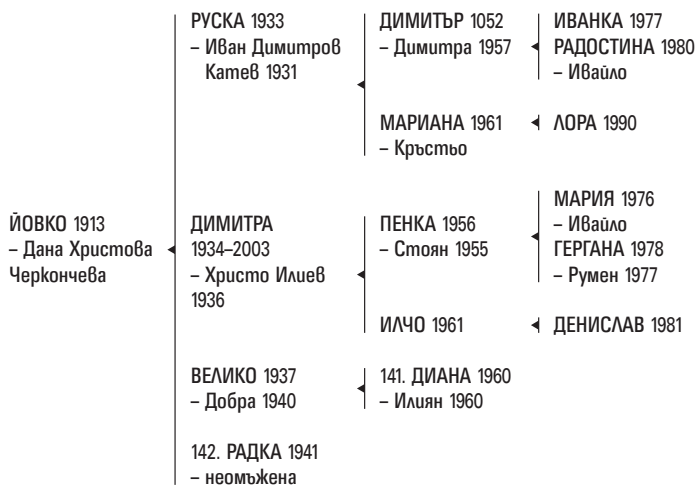
Продължение от с. 221

10. РУСА ЙОВКОВА ПЕНЕВА

– Велико Малчев

Наследници: Йовко

III. 143. ДИМИТРА ПЕНЕВА ПАРУШЕВА

IV. 144. ПЕНЬО БЕЛЕВ ВЕЛИКОВ

– Николина Добрева Хагжилиева

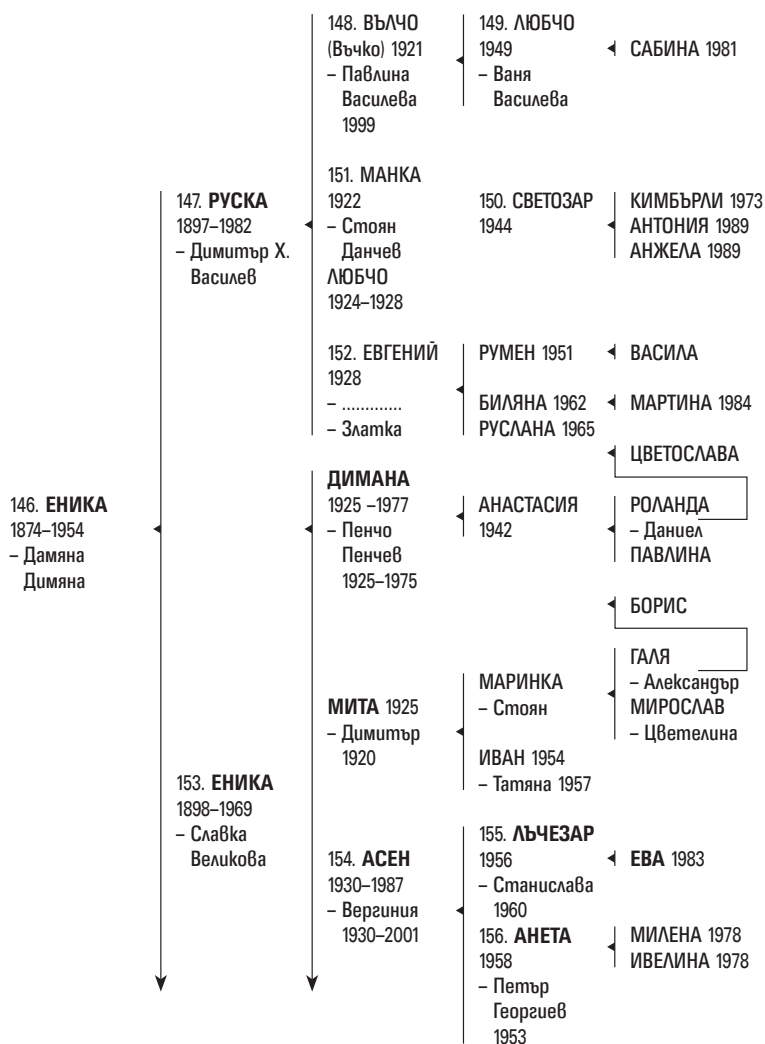
Наследници: Станка

Станка, наследниците ѝ живеят в с. Калипетрово.

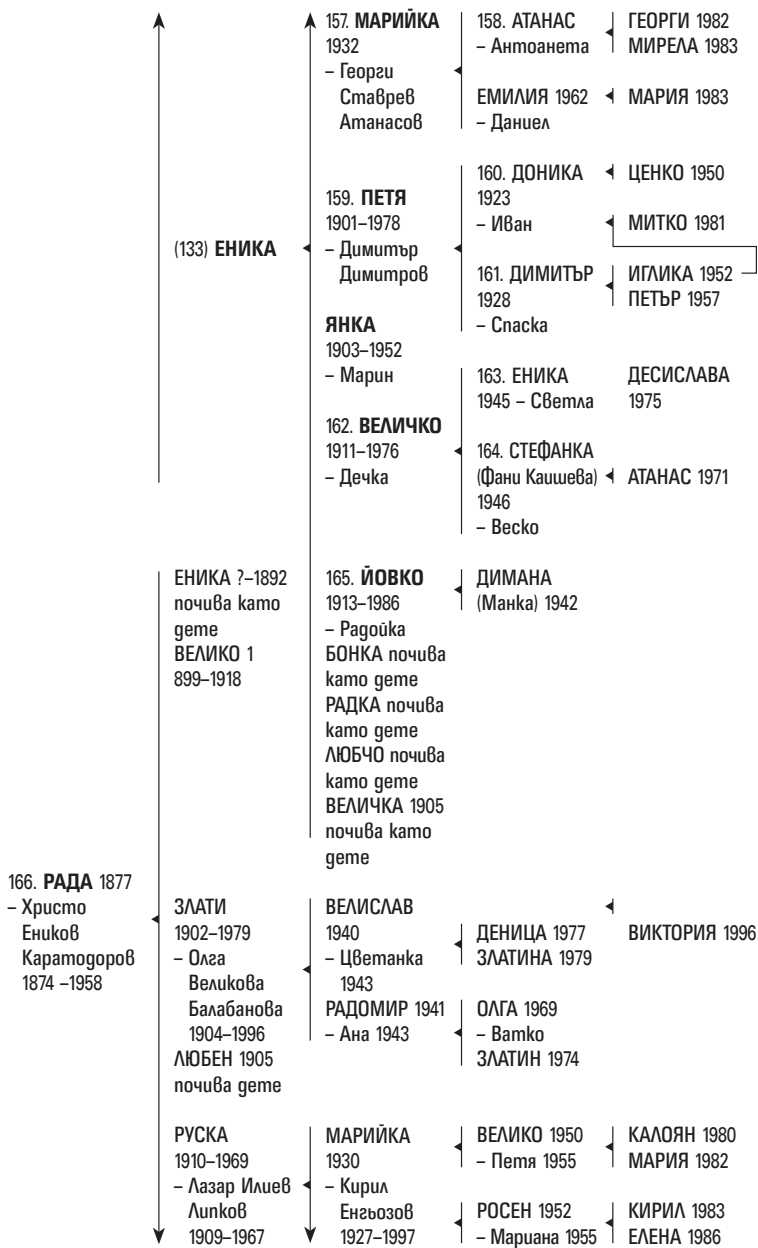
V. 145. **Велико Белев Великов 1855–1932**

– Руска Еникова Николова 1855–1927

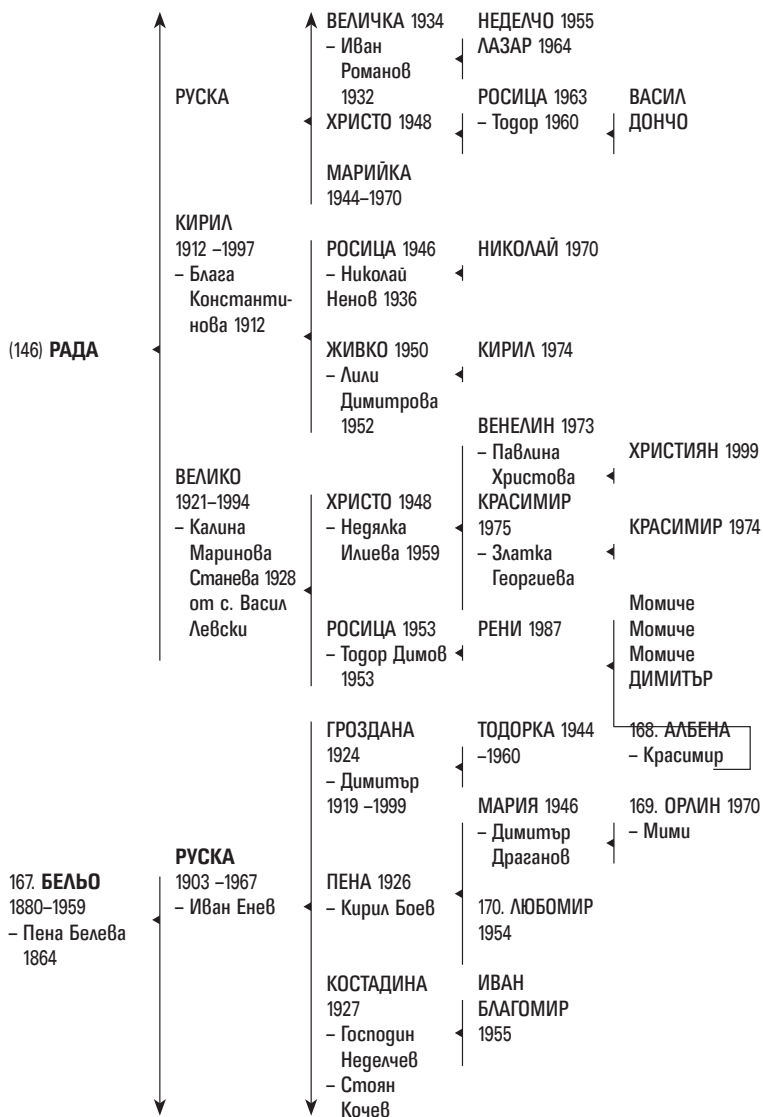
Наследници: Еника, Рада, Бельо, Яна, Дянка, Петор, Славея, Димитър

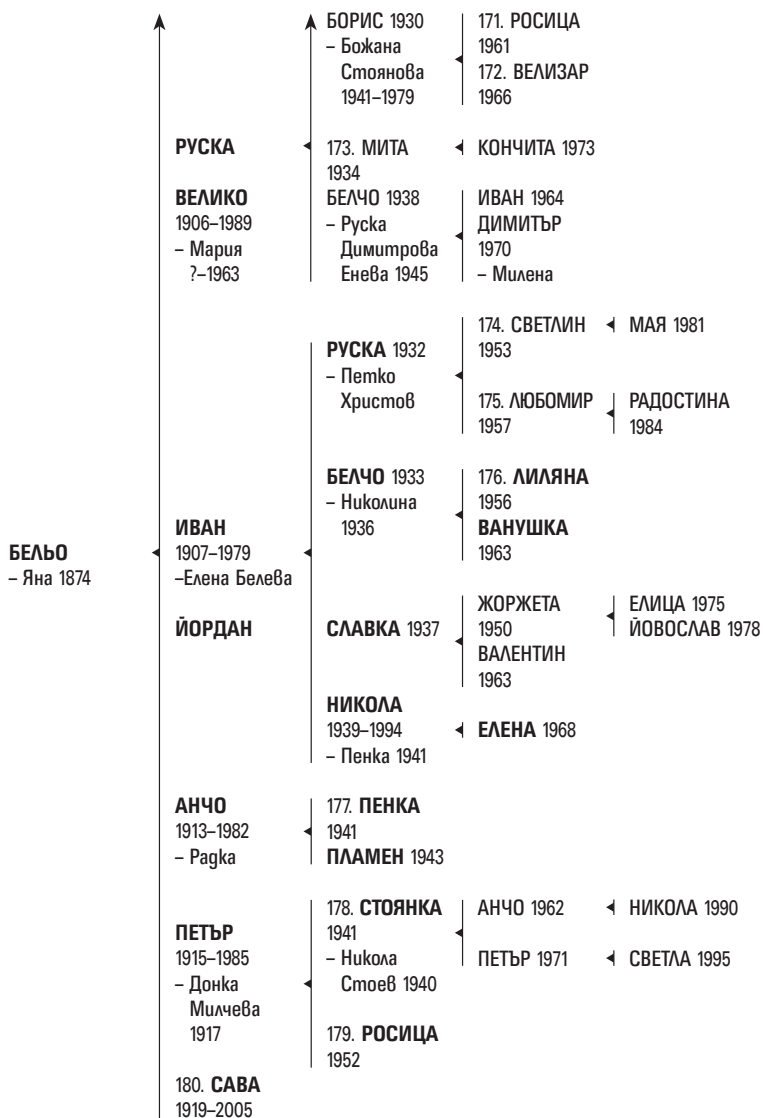

Продължава на с. 225

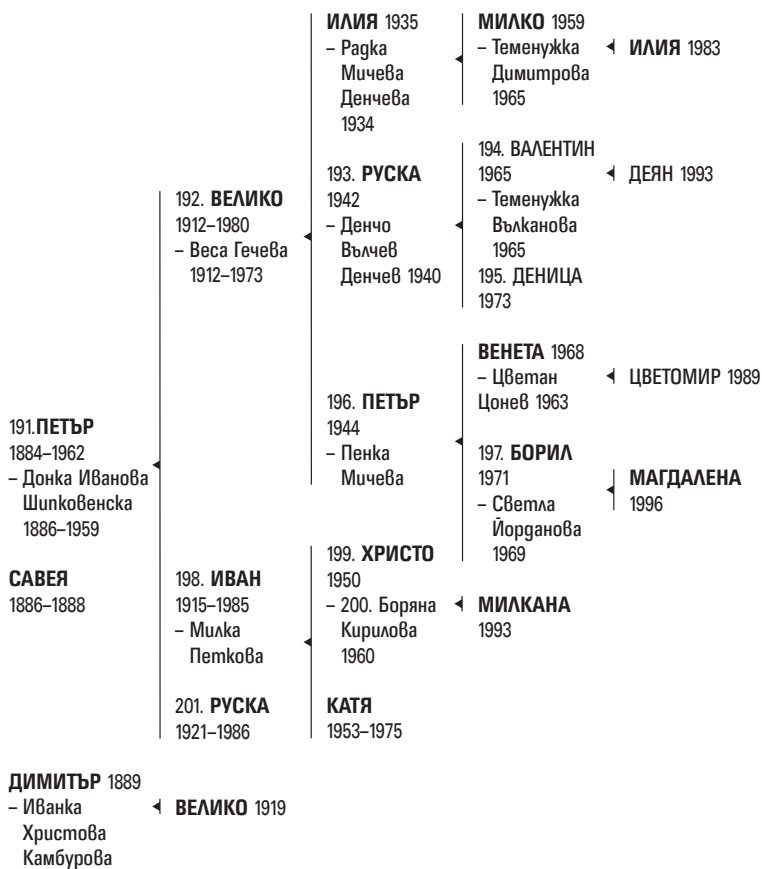

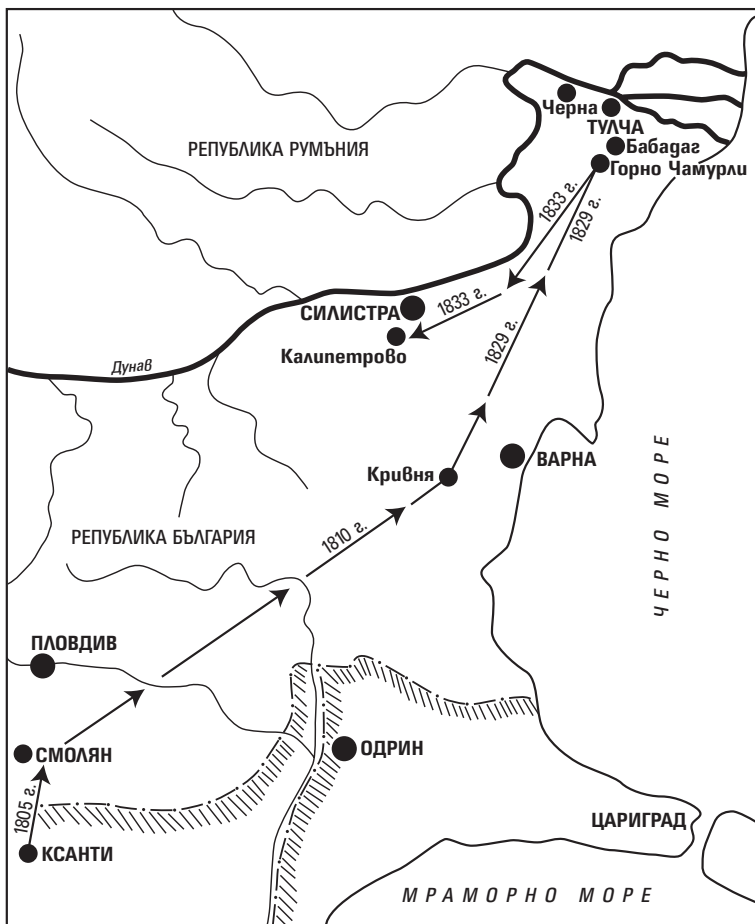
Продължение от с. 224, продължава на с. 226

		АСЕН 1920–1987	181. НИКОЛАЙ 1948	МАРИЯ ЦВЕТА
		182. РАДКА 1922 – Петър Петров 1920–1999	183. ТОДОР 1946	РАЛИЦА ПЕТЯ
	МИНКА 1901 – Никола Василев	184. ДЯНКА – Симеон Попов	ЯНИЧКА 1954 МАЛИНКА 1957	ДЕНИЦА 1984
		ВЪЛЧО (Въцко) 1933–1971 – Доменика	185. МИНКА НИКОЛА 1967	МАРГАРИТА 1979 ДОМЕНИКА 1982 ВЕЛИЗАР
	ПЕТЪР 1915–1985	ДЕНКА 1937 РУСКА 1942 СВЕТЛА 1949	ПАВЛИН ГЕОРГИ МАРИАНА	
	ЛЮБОМИР 1905–1973 – Гергана	186. ЗДРАВКА 187. ЖЕЛЯЗКО – Светла	БОЖАНА ЛЮБОМИР СТОЯН	МИЛЕНА ВЕНЦИСЛАВ
ДЯНКА ?–1965 – Желяз Тонев		188. НЕДКО 1937–1972	НИКОЛАЙ 1967 ВЕСЕЛИН 1974	
	РУСКА 1912–1964 – Нанчо Негков	189. ДЕНКА 1939 ЖЕЛЯЗКО 1941 РОСИЦА 1942	МИХАИЛ 1961 РАДМИЛА 1964 СРЕБРИНА 1957 РОСЕН 1976	
	ГЕОРГИ 1914–1984 – Милка Тодорова Тонева 1919–1991	ДЕЯНА 1953 – Стоил Стоилов – Недялко Иванов Стоянов 1944	190. ПЕТЪР 1981 ПЛАМЕН 1994	

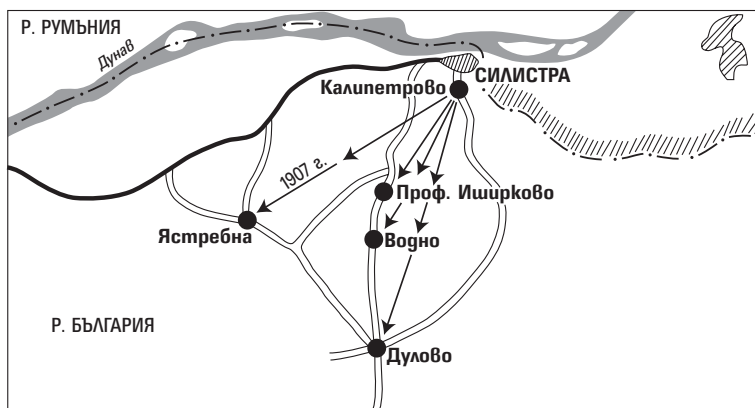

Карта 4. Движението (пътят) на Мангозовите и Виковите от Беломорска Тракия до Северна Добруджа и обратно до с. Калипетрово през XIX в.

Карта 5. Разселване на Виковите от с. Калипетрово в с. Проф. Иширково и с. Ястребна

Карта 6. Движението на Мангозовите от с. Калипетрово към с. Проф. Иширково, с. Ястребна, с. Водно и Дулово, 1907 г.

Наследници на Сава Ников Пенев

Нега Савова Никова и синът ѝ Пеньо Савов

Нечо Савов Ников и съпругата му Бина
Тодорова Негелчева

Погребението на Пеньо Савов Ников

От ляво на дясно, първи ред: Калина Савова Касабова – гъщеря, Нечо Савов Ников – син, Неда Савова Кирякова – гъщеря; втори ред: Сава Савов Ников – син, Пеньо Савов Ников – син, Еника Савов Ников – син, Никол Савов Ников – син (Мочито)

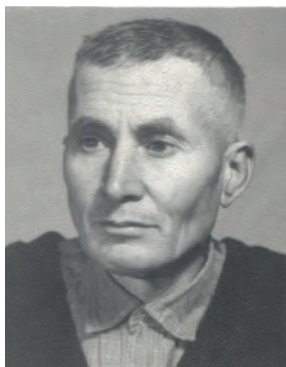

Сватбена снимка на Сава Нечев и съпругата му Николина

Павел Нейков Павлов с Дачка Савова, майка си Неда и баща си Нейко

Наследници на Тодор Нечев Савов

Тодор Нечев Савов

Станка Димитрова, съпруга

Йорданка Тодорова Нечева,
гъщеря, като ученичка

Тодор Нечев Савов,
майка му Бина Тодорова
Нечева, племенницата му
Бинка Еникова Нечева
и тъща му Пена

Йорданка и Нечо – деца на Тодор Нечев Савов
и Станка Димитрова Нейкова

Йорданка Тодорова със съпруга си
Димитър Тончев

Йорданка Тодорова Нечева (Тончева)
с дъщеря си Валентина на къшката
на иширковска къща

Йорданка Тодорова Нечева (Тончева)

Йорданка Тодорова Нечева (Тончева)
и Дачка Савова Савова (Пенева)

Валентина Иванова Тончева

Йорданка Тодорова Тончева със внучката си Диана-Мария Бароне

Сватбена снимка на Павлина Иванова Тончева и Пиерфранко Демичелис

Павлина Иванова Тончева със съпруга си Пиерфранко Демичелис и сина им Даниел

Наследници на Еника Нечев Савов

Сватбата на Еника Нечев Савов и Йорданка (Данка) Йорданова Савова

Еника Нечев и съпругата му Дана по време на сватбата (вляво) и по-късно (вдясно)

Нейчо Еников – син на Еника,
Десислава – дъщеря на Нейчо,
булката Живка е съпругата на
Емил Нечев, Емил – внук
на Еника, Николина Пейчева –
съпруга на Нейчо Еников

Емил и Десислава Нейчеви Еникови – внуци
на Еника и Данка

Бинка – дъщеря на Еника Савов
със съпруга си Доичо Маринов

Наследници на Иванка Нечева Савова (Куртева)

Иванка Нечева Савова със съпруга си
Вълчо Куртев

Курти Вълчев – син

Тодор Тодоров и Иорданка Нечева (съпрузи) с децата си Румяна и Валентин

Тодор Тодоров, Курти Вълчев (брат на Йорданка)
и Йорданка Вълчева Тодорова

Тодор Тодоров и Курти Вълчев

Наследници на Калина Савова Никова (Господинова)

От ляво надясно:
Нейко Господинов
Касабов, съпругата му
Калина Савова Никова,
Нечо Желязков
Делихристов
и съпругата му Бойка
Христова Вълнарова

Калина Савова Никова

Семейна снимка на Калина и Нейко с децата

Нейко Господинов Касабов,
съпруг на Калина

Станка Нейкова с дъщеря си Калинка

Руси Нечев, съпруг на Станка

Руска Русева Нечева

Калинка Русева Нечева

Михаил Иванов

Михаил Иванов и Руска Русева със своите внуци

Марчела и Ивелина – дъщери на Михаил Иванов
и Руска Недева Нечева

Иван Енчев – съпруг
на Марчела

Стелиян Николов – съпруг
на Ивелина

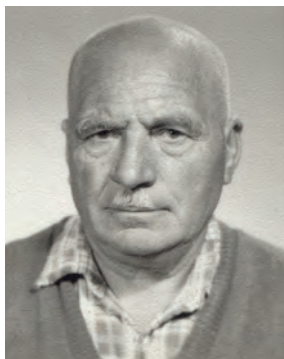

Велико Нейков като войник

Велико Нейков Господино (Касабов) и съпругата му Елена Тодорова
със сина им Нечо Великов

Наследници на Еника Савов Ников

Еника Савов Ников

Цона Ненова – съпруга
на Еника Савов

Петър Еников Савов със съпругата си Милка

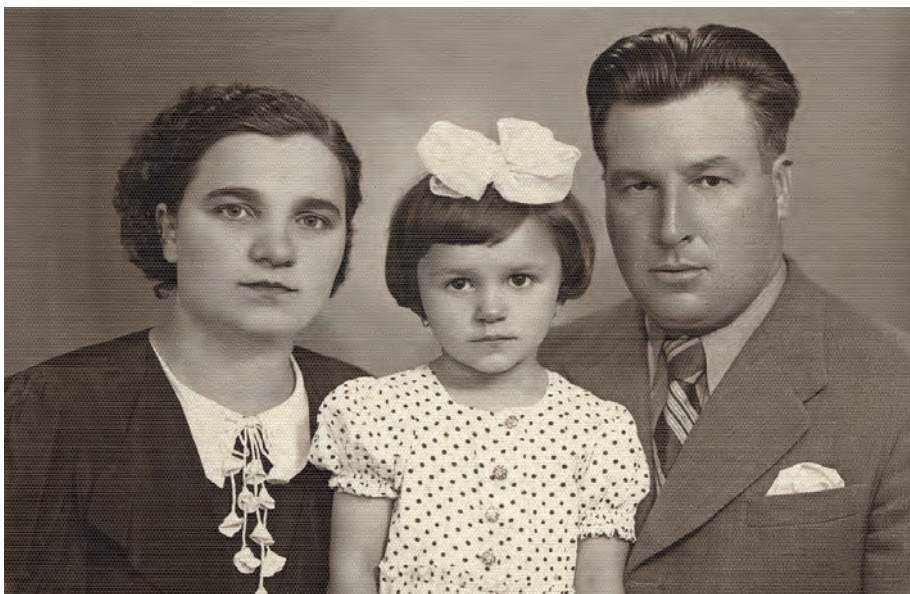

Маринка Еникова Савова със съпруга си Гичо и децата им
Венета и Светлин

Нено Еников и съпругата му Марича
на сватбата им

Наследници на Пеньо Савов Ников

Пеньо Савов Ников със съпругата си Петрана и дъщеря им Лиляна

Наследници на Сава Савов Ников

Сава Савов Ников (1912–1992)

Йордана Димитрова Савова
(1912–1999), съпруга
на Сава Савов Ников

Йорданка (Дана) Димитрова
Савова с внука си
Любомир Пенев

Дачка Савова Пенева, основена дъщеря на Сава и Йордана Никови, със съпруга си Димитър Михайлов Пенев и децата им Любомир Димитров Пенев и Даниела Димитрова Костадинова (снимката е от 50-годишния юбилей на Любомир в гр. Добриница, 2009)

Дачка Савова Пенева със съпруга си Димитър Михайлов Пенев и внуците им Славена Любомирова Пенева (в средата), Деница Любомирова Пенева (отдясно) и Веселин Митков Костадинов (отдясно зад Деница)

Семействата на Любомир Димитрова Пенев и Даниела Димитрова Костадинова, внуци на Сава Савов Ников и Йордана Димитрова Савова. Отляво надясно, първи ред: Деница Любомирова Пенева и майка ѝ Влада Кирилова Пенева с първородната внучка Катерина; на втори ред: Славена Любомирова Пенева, Любомир Димитров Пенев и сестра му Даниела Димитрова Костадинова, непосредствено пред нея е съпругът ѝ Митко Стоянов Костадинов; трети ред – Павел Николов, съпруг на Деница Любомирова Пенева и Веселин Митков Костадинов (снимката е направена през 2015 г. на събора на Рожен, Родопите)

Къща в с. Проф. Иширково

Къща в с. Проф. Иширково

Къща в с. Проф. Иширково

Къщата на Сава Никол Савов и Йордана (Дана) Димитрова Никова в с. Проф. Иширково

Наследници на Теодора Стоева Йовкова

Йовчо Димитров Йовчев (последният вдясно) с дъщерите си Тодорка и Димитра, внучката Денка Илиева и правнучките Елица и Кремена Ганчеви

Стойо Димитров Йовчев (последният вдясно) със съпругата си (с бялата забрадка) на сватбата на дъщеря си Тодорка и зет си Анчо Божилов Цанев. Двамата вляво са сватовете

Димитра Йовчева

Тодорка Стоева

Тодорка Стойчева и Анчо Божинов на сватбата на сина си Красимир Анчев Божинов. От ляво на дясно: Станислав Димитров, син на Димитър Стоев (с калпака), Ивайло Анчев (син на Тодорка и Анчо), Руска Тотева Йовчева (съпруга на Димитър Стоев Йовчев), Росица Стойчева Божинова (булката), Красимир Анчев Божинов (зетят), Тодорка Стоева Йовчева, Кольо Стоев Йовчев (брат на Тодорка Стоева), Иван Димитров Йовчев (син на Димитър Стоев и Руска Тотева) и Анчо Божинов (съпруг на Тодорка Стоева)

Наследници на Христо Ников Вълнаров

Семейството на Нико Христов Вълнаров на сватбата на сина му Тодор Ников и Кера. Седнали в средата: дядо Нико и баба Рада. Прави от ляво на дясно: Стойка Христова и Жеко Христов (съпрузи), след булката е Пена Христова и съпругът ѝ Христо Ников Вълнаров, клекналият отпред е Йордан Ников Вълнаров с децата си

Христо Ников Вълнаров и съпругата му Пена

Рада Христова Каргашева

Седнали от ляво на дясно: Цветанка Стефанова Кардашева, Христо Ников, Пена Христова, Веселин Георгиев Кардашев

Иванка Христова със съпруга си Георги Ангелов

Ганка Христова Иванова

Наследници на Христо Ников Вълнаров

Седналия в средата е Христо Ников Вълнаров по време на Междусъюзническата война (09.04.1913)

Младежи в национална носия – колегари. Отлява надясно: Кольо Киров Николов, Велико Стойчев Камбуров, Христо Ников Вълнаров и Кольо Христов Вълнаров

Наследници на Тодор Никол Вълнаров. От ляво на дясно: Татяна – внучка, Иван – син, Красимира – дъщеря, Стефан – зет и Бонка – снаха

Иван Тодоров със съпругата си Бонка Стоянова

Ненка Нейкова и съпругът ѝ Йордан Ников Вълнаров

Петър Йорданов, съпругата му Катя, Ненка – майка, Йордан – син, Даниела – снаха на Петър. Прави: внуците Калина и Петър

Семейството на Рагка Йорданова – дъщеря на Ненка и Йордан със съпруга си Георги Петров и синовете им Петър и Драгомир

Димитър Ников Вълнаров със съпругата си
Бялка Димова

Николинка Димитрова Жечева – гъщеря

От ляво на дясно: Ранчо Стойчев, съпругата му Танаса

Бойка Христова Вълнарова в средата със своите наследници на 93-годишния ѝ юбилей. От ляво на дясно, седнали: Димитър – син, Иво Койчев – правнук, Ганка Нечева – правнучка, Боян Христов Нечев – внук, баба Бойка, Боряна Стойчева – правнучка, Димитър Койчев – правнук, Славка Георгиева – снаха на Димитър Нечев. Прави: Койчо Иванов – внук, Антония – съпруга на Койчо, Мариана – съпруга на Жеко Димитров, Галя – гъщеря на Жеко Димитров, Жеко Димитров – внук, Симеон Христов – внук, Стоянка – снаха, Христо Нечев – син, Иванка – гъщеря, Нечо – внук, Елена – съпруга на Нечо, Димитър Стойчев, Гана – снаха, Господин Великов – съпруг на Елена Иванова и Елена Иванова – внучка

От ляво на дясно: Нечо Желязков Делихристов и Жеко Христов Вълнарлов в гр. Силистра около 1920 г. (сградата е зад Педагогическото училище)

Баба Бойка Христова Желязкова на своята 90-годишнина с децата си Христо, Иванка и Димитър Нечев

Баба Бойка Христова Желязкова с внуците си Нечо, Жеко, Елена и Койчо. Отпред са правнуците

Семейството на Елена Иванова Нейкова. Първи ред отляво надясно: Габриела Пламенова – внучка, Веселина Господинова – дъщеря, Елена Иванова и Йонка Господинова – дъщеря. На втория ред отляво надясно: Господин Великов – съпруг (автор на настоящата книга), Пламен Минков – зет, Радка Минкова – сватя и Магдалена Николова – внучка, дъщеря на Йонка Господинова

Семейството на Стойчо Димитров Нечев (отляво). До него Митко Стойчев – син, Славка Георгиева Нечева – съпруга и Боряна Стойчева – дъщеря

Христо Нечев и съпругата му Стоянка (Таня) Симеонова

Христо Нечев Желязов с внучките си Диспина Симеонова и Христа Симеонова

Семейството на Георги Маринов Пехливанов (Дели Марин): Минка Георгиева – дъщеря, Димитра Георгиева – дъщеря, Марин Георгиев Маринов – син (25.05.1914 г.), Георги Маринов и Добра Георгиева – съпруга

Георги Маринов (третият) като свързочник в Балканските войни

Добринка Димитрова – внучка на Георги Маринов

Семейството на Димитра Георгиева Димитрова с гъщеря си Мария Димитрова Ролева и съпруга си Димитър Стоянов. Детето в ръцете на Димитра почива невърстно

Сватбата на Димитрина Димитрова с Добри Михайлов Терзиев. Отляво на първия ред е бащата Димитър Стоянов, а отдясно на зетя – майка ѝ Димитра Георгиева Стоянова. На втория ред отляво надясно: Росица Николова Райнова, Мария Димитрова Райнова – сестра, Николай Райнов – съпруг на сестра ѝ Мария и втората гъщеря на Димитринка Николова Райнова

Групова снимка на наследници на Виковия род. На първия ред: Йорданка Иванова Маринова (Никова), Иванка Колева Маринова, Пенка Колева Тодорова, Славка Георгиева Нечева, Еленка Петрова Нечева, Еленка Иванова Коичева (Нейкова), Николай Маринов Тодоров. На втория ред: Иван Ников Маринов, Ганча Стойчева Нечева, Нико Маринов Ников, Марин Ников Маринов, Милка Великова, Стойчо Димитров Нечев, Нечо Димитров Нечев, последният е неизвестен

Семейството на Марин Ников – син, Йорданка Иванова Маринова – съпруга, Иван Ников – син, Красимир Ников – син и Никола Маринов Ников

Марин Ников Маринов със съпругата си Иванка Ролева Маринова с правнучката си Ренета Мирославова

Семейството на Жеко Маринов Ников и Райна Горанова Маринова с децата си – Мирослав и Иванка Жекови

Станка Жекова Христова и съпругът ѝ Михаил Гавазов с дъщерите им
Даниела и Светла

Кольо Христов Вълнаров

Георги Маринов Георгиев (вторият отдясно), септември 1912 г. – в навечерието на Балканската война

Павел Петров Йовков

Наследници на Христо Йовков Пенеv (Виков)

Отряд гвардейци на цар Фердинанд в края на XIX в. От ляво на дясно трети ред (прави) предпоследният е Христо Йовков Пенеv (Виков) от с. Проф. Иширково, Силистренско

Бойка Сивева Йовкова

Никола Христов Йовков

Христо Николов

Жечка Николова Йовкова със съпруга си
Иван Тодоров и двамата им сина

Иванка Николова Йовкова със съпруга си
Кольо Христов Колев

Стоянка Куртева

Бонка Христова

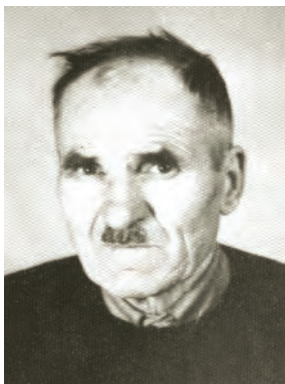
Полковник Николай
Христов Йовков

Семейството на Христо
Николов Йовков. Седнали:
Стоянка и Христо – съпрузи;
прави: Славена – внучка,
Николай – син, Бонка –
дъщеря, Теменужка – снаха
и Христина – внучка

Янка Николова
Пенева със съпруга
си Стойчо Пенев
Минев

Балуш Христов Йовков

Невяна Пейчева – внучка

Пейчо Балушев и Бойка Жекова на сватбата на сина им Борислав Пейчев с Мариана Ненчева

Нейко Балушев със сина си Венелин Нейков. На първия ред: Снежана Нейкова, гъщеря на съпругата Бойка Желева

Нейко Балушев и Бойка Желева с внците си

Наследници на Жека Йовкова Пенева

Йовко Йовков Йовков

Гергина Йовкова Йовкова

Злати Стоянов Златев

Гинка Златева Стоянова

Иван Стоянов Златев

Кольо Колев Костадинов

Даниела Колева
Костадинова

Деньо Колев Костадинов

Диана Денева Костадинова

Гергина Русева Баева

Сватба на наследница на Жека Йовкова в с. Смилец

Погребение на наследница на Жека Йовкова Пенева в с. Смилец

Велико Белев Виков (1855–1927) и Руска Еникова (Касабова) (1855–1932) със своите синове, снахи и внуци. От ляво на дясно, прави: ратая в семейството, Бельо Великов Белев (1880–1954) – син, Петър Великов Касабов (1884–1962) – син, Еника Великов Белев (1874–1954) – син. Седнали: баба Неда Придворница, Велико Белев – баща

Еника Великов Касабов (1874–1953)

Димяна Еникова Великова – съпруга на Еника Великов

Наследници на Еника Великов Касабов и Димяна Великова

Еника Еников Великов (1898–1969) – син

Савка Маринова Еникова (1903–1990) – снаха

Асен Еников Великов (1930–2001) – внук

Виргиния Стоянова
Великова (1930–2001) –
съпруга на Асен

Лъчезар Асенов Великов
(1956) – правнук

Станислава Готова
Великова (1960) – съпруга
на Лъчезар

Ева Лъчезарова Великова
(1983) – правнучка

Анета Асенова Георгиева
(1958) – правнучка

Петър Иванов Георгиев
(1953) – съпруг на Анета

Милена Петрова Георгиева
(1978) – правнучка

Ивелина Петрова Георгиева
(1978) – правнучка

Наследници на Еника Еников Великов от гъщеря му Руска (1897–1982)

Сватбата на Манка Димитрова Василева (1922) и Стоян Денчев

Внуци на Стоянка Петрова Белева (1941) и Никола Стоев (1940): Никола и Светла заедно с Тони (Антония) и Ани (Анжела) деца на Светозар Стоянов Данчев, художник, живеещ в Лос Анджелис, САЩ и внуци на Манка и Стоян

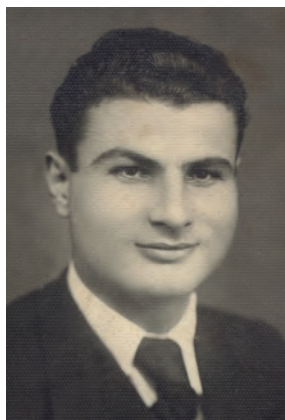
Вълчо Димитров Гинков
(Въцко)

Бельо Великов Белев
(1880–1959)

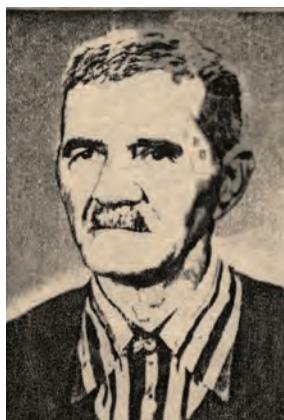
Пена Великова Белева –
съпруга на Бельо

Йовко Еников Белев
(1913–1986)

Любомир Кирилов Боев
(1954)

Велико Белев Великов
(1906–1989)

Кристиан и Кончита Еневи, правнуци на
Бельо и Пена и правнуци на дъщеря им Руска

Виржиния Белчева и Росица Петрова

Белчо Иванов Белчев (1933)

Лиляна Белчева (1956)

Анчо Белев Великов (1913–1982)

Петър Белев Великов (1915–1985) със
съпругата си Донка Милчева

Дядо Велико Белев (1855–1932) и баба Руска Еникова (1855–1927)
на сватбата на сина им Петър

Росица (1952) и Стоянка (1941) Петрови

Стоянка Петрова в Копривщица, 2001 г.

Сава Белев Великов (1919)

Сватбата на Руска Желязкова Тонева (1912–1964) и Начо Негков на 15.08.1934 г.

Минка и Николай (1967) Вълчеви Василеви

Наследници на Петър Великов Белев (Касабов) (1884–1964)

Велико Петров (1912–1980) – син, Петър Великов Петров (1944) – внук на Велико, Пенка Мичева – съпруга на Петър, дъщеря на г-р Руска Великова Денчева, Борил Петров Великов (1971)

Бонка Шиповенска (1886–1959) – съпруга на Петър Великов Белев (Касабов)

Валентин Денчев (1965) – син на Руска Денчева

Росица Петрова (1952), Росица Петрова Великова (1921–1986) и г-р Руска Великова Денчева (1942)

Иван Петров Великов (Касабов) (1915–1985) и синът му Христо Иванов (1950)

Руска Петрова Великова (1921–1986)

Три Добруджански рода – НЕТЕЗИЛОВИТЕ, МАНГОЗОВИТЕ И ВИКОВИТЕ – колко далечни и различни в миналото! Колко близки и еднакви в настоящето! Нетезиловите са наследници на старото местно добруджанско население – гребенци, заселили се край голямата река Дунав от неизвестни времена. Мангозовите и Виковите са наследници на славянското племе смоляни, обитавали югоизточните Родопи.

Силни родове, които никога не са скланяли глави пред враговете си. По време на трудни времена през турското робство преминават на север от Дунава в Румъния, а след замишше отново се завръщат в България. Мангозовите и Виковите отказват да плащат владишчината (църковен данък) на гръцките владици фанариоти. Това довежда започването на частично потурчване в района на Кръстополюето в Ксантийско в края на XVIII в. Тогава с много други родове успяват да се укриват дълбоко в Родопи планина, а после да се придвижат на североизток по посока към Русия.

Идвайки по тези земи Мангозовите и Виковите донесат своята местна култура – обичаи, празници, песни, облекло, своите кукерски игри, а жените – белите си ризи без ръкави, малката шапчица под „яламака“ (забрадката), „кичинката“ (дебела вълнен долна греха, също без ръкави, обличана под горните грехи през зимата).

От смесването на двете култури – местната и на дошлите от Родопите се ражда нова добруджанска култура, която е толкова автентична, че не допуска никакво румънско влияние.

ТОВА СА ТЕ – НЕТЕЗИЛОВИТЕ, МАНГОЗОВИТЕ И ВИКОВИТЕ – ТРИ ЗДРАВИ БЪЛГАРСКИ ДОБРУДЖАНСКИ РОДА.

Господин Великов

Април 2012
Проф. Иширково

Основни информатори

Нетезиловите

1. Димитър Михайлов Пенеv (1934), Силистра
2. Дачка Савова Пенева (1940–2014), Силистра
3. Иван Минчев, с. Попина, Силистренско (1934)
4. Мария Любенова Янева (1940), Варна
5. Люцкан Янев (1925), Варна
6. Мария Николова (1949), Варна
7. Йова Николова Иванова (1935), Русе
8. Илия Равадиев, Силистра
9. Валентин Драганов, Силистра

Мангозовите

1. Иван Нечев Недев (1905–1985), Силистра
2. Бойка Енчева Йорданова (1924), Силистра
3. Дачка Савова Пенева (1940–2014), Силистра
4. Енчо Димитров Камбуров (1931), с. Проф. Иширково
5. Стоян Иванов, Силистра
6. Михаил Георгиев Тодоров (1932), Силистра

Виковите

1. Бойка Жекова Балушева (1935), с. Проф. Иширково
2. Руска Петрова Касабова (1921–1986), с. Добротица
3. Стоянка Петрова Велева (1941), с. Добротица
4. Петър Георгиев (1953), Силистра
5. Дачка Савова Пенева (1940–2014), Силистра
6. Иванка Нечева Койчева (1919), с. Проф. Иширково
7. Мария Димитрова Райнова (1935), София
8. Жечка Колева Иванова (1924), с. Проф. Иширково

9. Кольо Колев Костадинов (1944), Силистра
10. Руска Великова Денчева (1942), Варна
11. Злати Еников (1902-1979), Силистра
12. Марин Русев Маринов (1916), с. Проф. Иширково
13. Иван Христов Караиванов (1924), Силистра
14. Върбан Пенев (1928), с. Проф. Иширково
15. Тодор Николов (1927), с. Проф. Иширково
16. Павел Иванов Илиев (1930-1999), с. Проф. Иширково

Благодарим на всички информатори родолюбци за помощта им в събирането и описването на последните спомени за техните родове. А на вас, скъпи родови наследници, с най-голямо удоволствие ви даваме тази книга с пожелание да я допълвате и предавате на вашите деца и внуци, а те на техните наследници. Където и да се намират да помнят своя корен. Защото Родината започва от родната стряха!

Авторите

Ползвана литература

- „Френски пътеписи на Балканите, т. 4, Сборник.
Библиографски речник „Революционните борби в Добруджа,
1878–1944 г.“
Изложение на окръжните управители за периода 1891–1900 г.
Документи на архиепископското наместванство,
ОД, Ф. 25, оп. 1, а. Е. 93.
Църковен архив, София, 1894 г.
Илчев Стефан. Речник на личните и фамилни имена в България.
С., БАН, 1969.
Румънските жестокости над отвлеченото добруджанско
население в Молдова. Анкета под уредничеството
на Петър Габе. София ДЦ, 1917.
Изложение на свщ. Янаки Георгиев за принудителното
откарване в Молдова, 1916 г. ДА, Силистра. Ф. 25 К,
оп. 1, а. Е. 505, л. 464–468.
Изложение на св. Никола поп Атанасов от с. Канлий,
ф. 25 К, а. Е. 505, л. 469.
Извори за историята на Добруджа, т. 1–2, БАН, 1992–1993.
История на Добруджа, т. 1, БАН, София 1984,
т. 3, 1988, БАН.
Колектив. Кратка история на Добруджа. Изд. Г. Бакалов,
Варна, 1986.
Великов, Г., М. Георгиев. Касабовия рог. С., Изд. Пенсофт, 2002.
Равалиев, И. С. Попина през вековете. Силистра, 1974.
Вестник Добруджа, Бабадаг, Северна Добруджа, 1916 г.
В. Добруджа, Силистра, 1901.
В. Дели Орман, 1894.
В. Белий свят, 1886.
В. Мир, 1900.

ЛЮБОМИР ПЕНЕВ

ДЪЛГ

Дядо Анжел Нетезилов

Дядо Георги Мангозов

Дядо Сава Ников

Баба Гина Нетезилова

Баба Дана Никова

Майка и татко,
Дачка и Димитър Пеневи

ПЕТАДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНИ ПО-КЪСНО

С внучката ми Катерина

Гледам им сега портретите на баба Дана и дядо Сава, на баба Гина и дядо Ангел, и защо ли, защо ли, една буца все се катери към гърлото ми? И докато умвах как да нарисувам с гуми тази огромна, безусловна и взаимна любов, любовта към внуците и любовта на внуците, като се чудех дали има изобщо аршин да измери благодарността към бабите и дядовците, взех че изведнъж приключих разказа си ей така, с това простичко признание:

Длъжен съм Ви! Господи, колко много съм Ви длъжен!

Люботир Пенев, из разказа „Дълъг“

НАРОДЕН ВРАГ

Дядо ми Анзел или стар татко, както го наричахме ние внуците му, беше човек трудолюбив, мераклия, майстор и политикан, но най-вече беше човек свободен по дух. Най-силното свидетелство за това си остава един надпис с големи букви на най-видната стена на къщата ни, към улицата:

Т Ж Н В

Като малък все се чудех какво ли означават тези букви, докато един ден съседските деца не подвикнаха след мен: „Тук живее народен враг!“

Попитах го тогава какво означават буквите. Той се позамисли малко, погледна ме и рече:

- Туї, вашите, комунистите го написаха.

- А защо не го замажеш?

- Който го е написал - той ще си го замаже!

Все пак го заличи при едно пребоядисване на къщата, най-вече под натиска на майка ми, която по това време вече се издигаше в окръжното ръководство. Трябва да е пазил надписа до госта късно време, може би докъм седемдесетте години, защото си го спомням много добре.

„Взеха го милиционерите с пушките, както си ореше по риза, от нивата“ - разказваше старата майка, или иначе баба ми Гина. „Затърчах се да му дам някоя греха, но не ми дадоха!“.

294 По това време дядо ми е бил активен член на земеделската

партия, „николапетковист“. През 1946 село Попина се оказва комай единственото в Силистренската околия, в което опозицията, водена от николапетковистите, взема връх над комунистите и спечелва изборите. Както се знае, в онези времена хората са си изпащали и за галеч по-малки провинения. Мерките не закъсняват и тръгнала съдбата и на дядо ми, и на Попина в друга посока.

На всички негови снимки – а те са много – той гледа винаги с гордост и самочувствие. Но кой ли българин от тази епоха не гледа от портрета си с гордост и самочувствие? Че как иначе да гледа човек, който сам отглежда хляба си?

Но имаше при дядо и груг един извор на сила и вяра в себе си. Той беше от чорбаджийски сой, внук на най-видния чорбаджия в селото, Тодор Нетезила. Според теорията на дядо, това родо-во име произхожда от френската дума „нете“, което означавало „горд, горделив“. Не е съвсем вярно май, но така казваше и най-вече мислеше той. Има запазен голям портрет на дядо Тодор. Мъж възтежък, с черни мустаци и още по-тежък поглед. Толкова тежък, че и сега не мога го погледна без да сведа очи.

Дядо Тодор имал много имоти, към 500 декара ниви, 200 декара гори и воденица на Дунава. От нея и досега е запазено едно крило от тежки дъбови дъски, обковани с железни шини. В Нетезиловата воденица се е крил Левски, още по времето на Велико Чорбаджи, бащата на дядо Тодор. Запазен е и един от четирите му огромни „кагуса“ (каци), които е пълнил с вино. Кагусът събира на око поне един тон и дядо Ангел трябвало да го разглоби, пренесе в новата си къща и сглоби отново, иначе няма как да го провреш през вратата. Дядо Тодор се е возил в двуколка – кабриолет, носил е револвер и обичал да го съпровождат гвама от внуците му, вече големи момчета по онова време, да свикват на чорбаджийски каяфет!

Явно тези каяфети ще да се позловидили на румънските власти, защото дядо Тодор бил свален един ден от кабриолета си от румънските жандарми, арестуван и закаран наред с много други видни българи от цяла южна Добруджа в „Молдовата, където го изяли въшките“, така казваше баба ми. Живяли са в землянки и е починал вероятно от тиф. Не са могли да го спасят и

парите му, защото Добруджа е трябвало да бъде обезбългарена! Всичко това се случило през 1916 година.

Ето защо дядо Ангел беше свободен! Защото се беше родил и израснал свободен, в род богат, род с влияние и самочувствие. Та оттам ще да е и тази негова сила, непречупена от побоища, следствия и нагласени разстрели в Дунава (на три пъти, доколкото съм чувал), че и петте години в Старозагорския затвор и Белене. Бил осъден на осем години затвор за антигържавна дейност и малко не му „достигнало“ за смъртна присъда. Бил обвинен в какво ли не, татко му чете досието цели три дни, след като отвориха по-сетне архивите. Графологични експертизи доказали пред съда, че не той е писал позивите, за които бил обвинен, намерило се дори и кой ги е писал, но и това не помогнало. Че как ще помогне, нали е трябвало да бъде затворен! Последните му думи пред съда били: „Кажете ми защо ще лежа тези осем години? Една кокошка да бях откраднал, да ги излежа!“. Тази история писателят Стефан Поптонеф разказа по-късно в книгата си „Босоногият и следствието“.

Хора, които са лежали с дядо ми в следствието в Силистра разказвали по-късно на татко: „Баща ти го биеха най-лошо от всички, защото много ги гразнеше. Често го носеха от разпунч в одеяло“. Може би ще си помислиш, драги читателю, че премерждията по следствия и затвори го бяха укротили? Не и него! Баба Гина криеше от него поканите за събранията на земеделската кооперация, защото той не пропускаше да изреди пред събранието къде са неразораните и още незасети по никое време ниви. „Ангеле, да мълчиш, че ще те затворят пак!“, викаше му баба Гина.

И досега из Попина се разказва като анекдот едно негово изказване на кооперативно събрание. Станал дядо Ангел и рекъл: „Искате ли да Ви кажа сега как работят нашите председатели? От понеделник до вторник си почиват от прасчето. В сряда понаобиколят тук-там малко, а от четвъртък започват да се гласят отново за прасчето“. „Прасчѐ“ на попински означава свиеня, на „прасчѐ“ ходят ловците в събота и неделя и май точно този стил на управление на кооперацията е изтипосал дядо ми на това събрание.

И прозираше тази рогова сила не само от дядо, но струеше и от братята и сестрите му. Брат му, чичо Тодор, е известен с много истории, за които май ще трябва да разказвам отделно. Той беше коняр в ТКЗС-то. Веднъж околийски и местни ръководители дошли на посещение и се отбили в конефермата, а там конете вързани за яслите с най-различни въжета. „Защо конете нямат юлари, бай Тодоре?“ – попитал го един от тях.

- Че откъде да имат, като ги свалихте от конете и ги сложихте на хората! – рекъл чичо Тодор.

Та, ако имам в себе си някаква сила, чини ми се, че и тя е дошла оттам, от роговото самочувствие и роговите истории, които слушам откакто се помня.

Много има написано за ужасите на Беленския затвор по комунистическо време. Дядо ми ги спестяваше, но веднъж ми разказа за едно голямо наводнение, когато придошлата река направила снабдяването невъзможно и затворниците останали няколко без храна. „Тогава водата довляче един удавен кон, целият подут. Ядохме от него цели три гения, и така Дунава ни оттърва!“

Беше изкусен занаятчия и докато бил в затвора направил „сто петдесет и девет каруци на гържавата“, така ми казваше. Занаятът му помогнал не само да оцелее, но и да завърже интересни приятелства. По някое време чирак на духалото в ковачницата му станал бай Боян Михнев от силестренското село Смилец, известен партизански командир, по-късно генерал, който бил пратен в Белене направо от другата страна на барикадата, от своите другари и съпартийци. Така народният враг и народният закрилник, рамо до рамо произвеждали каруци за народа цели няколко години, докато смъртта на Сталин не ги извадила оттам.

След госта време, бай Боян Михнев срещнал партийния секретар на Попина Дочо Бабаяшев, и го попитал:

- Абе, Дочо, защо вкарахте навремето бай Ангел в затвора, бе? Я да му намерите някоя работа сега!

И така по някое време дядо Ангел беше назначен като ношен дежурен в кметството, да осъществява при нужда връзката с висшестоящата гържавна власт. Ето какви странни обрати на съдбата се случват понякога.

От малък ме предизвикваше да споря с него за комунистите и Съветския съюз. Не ги обичаше нито едните, нито другите и не пропускаше да ми го натякне с доводи, които аз тогава разбира се не приемах никак. Ей така си спорехме докато пораснах. По неведоми причини, обаче доста време на стената в собата висеше цветен портрет на Леонид Брежнев с всичките му медали, взет от списание „Огоньок“. Та ето такива, попински работи!

Когато татко, без да прати хабер, завел за пръв път майка ми – девойка на 18 години – в Попина да я представи на родителите си, дядо бил на погребение. Върнал се по някое време, леко подпявайки и рекъл на сина си и бъдещата си снаха: „Ама че весела смърт беше!“ След което го късна гоба им разяснявал пагубната роля на Ленин и Сталин в историята. Майка ми си рекла тогава: „Боже, в какви хора съм попаднала!“

Пееше хубаво, а виното от старото му лозе боядисваше бялата порцеланова каничка, толкова беше гъсто. Лозето му беше на храсти, от стари добруджански сортове, черен зайбер и арджелян.

Меракът към красивото, към добре изпипаната работа, или „табиетлъка“ казано на нашенски, беше най-голямата му сила. По занаят беше коларо-железар, имаше майсторско свидетелство, работилница и всичко му идеше отръки. Къщата ни не е от най-големите в селото, но е правена с мерак, кажи-речи изцяло от ръцете му, макар и при голямо притеснение. Някога дядо и баба са живяли в голяма двуетажна къща в голната част на селото, но голямото наводнение на Дунава през 1940 г. ги докарва дотам да си спасяват малкото останала покъщнина с лодка през прозореца. Виждал съм някъде и снимка на това отчаяно действие. След това дядо започва да строи сегашната къща с булчинския наниз от пендари на баба ми Гина, сираче от Балканската война. И това при все чорбаджилъка на баща му, прадыдо ми Пеньо Нетезилов, който минавайки с кабриолета покрай строежа подвикнал на сина си: „Ангеле, голяма къща си захванал, ама не е ли тая лъжица голяма за твоята уста?“ Това му било помощта, според семейната история.

Но не е ли това всъщност истинската помощ, драги читателю? Колко велики дела са били предизвикани от дълбока обича и породеното от нея изгарящо желание за себедоказване?

А прагядо Пеньо бил въобще особен човек. На имотите на баща си им намерил колая, като ги раздал на синовете си „наповина“, ще рече срещу половината продукция. По жетва сядал на хармана и броял – една крина на него, една на сина. След туй пък зачезвал за доста време по града, банките, в Букурещ или в стара България. Когато поотраснах и взех рано-рано да пътувам по разни страни, баба ми рече веднъж: „А-а, на дяда си Пеня си се метнал! Не ще да се засидиш ти на село, виждам аз!“

Та къщата е правена не просто за живеене, а за живеене с кеф! Да почнем от мазата. Голяма, каменна, прохладна и най-важното проветрива. Баба разказваше, че всичките „камъци“ дядо ги е издялал с ръцете си. Всяка вечер докарвал пълна каруца и ѝ казал: „Гледай, гледай какви хубави камъци намерих днеска!“ Мазата и до днес служи предано на семейството ни. Няма я само голямата тава с обчето сирене. Няма ги и ръцете, които го правеха...

Горният етаж е със заявка повече за „градска“ къща, измазан с бели стени и тавани, с остъклени вътрешни врати и пестеливо украсени прозорци, все негова работа, както и изцялата салонна масичка, правена по „виенската мода“. Навсякъде има снимки. Големи портрети и цели пана от малки снимки, прилежно подредени по времена и теми... Като се почне от дядо Тодор Нетезила с тежкия поглед, та през прагядо ми Пеньо с оргените от войните, прабаба ми Парашкева с по класически строга женска хубост, дядо Ангел като войник в румънската армия, баба Гина като млада невеста... Колко е била хубава! По тънките черти на лицето ѝ няма и помен от отрудения и позагрубал израз на повечето селски жени от снимките по онова време!

Къщата е обградена от стари кайсиеви дървета, като от верни стражи. Отпред прохладна сянка все още хвърля старата асма на дядо, а под нея са гостоприемната маса и пейката, украсена от ръцете му. До портата имаше круша, на която трите клона раждаха по различно време и различни сортове, така я беше издокарал. А под нея – голямата леха с „планици“ (ягоди) на баба, до която не се припарваше, докато внуците не дойдеха на гости през ваканцията.

Дворът ни е голям, цели четири декара. Стопански постройки, голяма плевня, сайвант, дам, сундурма, „пулумбар“ за „гълъбч-

ме“ (царевницата). Беше пълен с живот, с двайсетина овце, пъстра свита от кокошки, пуйки и горди пуйци, патици или „раци“, както им викат попенци, петел, който ме нападеше редовно като малък, куче, гълъби, и разбира се кон. По едно време властта забрани конете, защото много се крадяло от ТКЗС-то, та дядо си взе магаре, но трябва да е било за кратко. Каруцата му беше малко голяма на горкото магаренце, нали дядо ми си я беше правил за кон. Скоро конят се появи отново. Не беше той по магарешките работи!

И сега като че ли го чувам из двора – „Гин-о-о! Г-и-но мари-и-й!“

Последната каруца, която си направи и украси с шарени цвeта и досега си стои в двора. И досега стои и шейната с лебедова шия, железни стъпала и красиви струговани украси, с която всяка година на Йордановден карал попа от черквата на Дунава, да хвърля кръста за здраве. Конете препускали по дълбокия сняг, накичени със синци, а „зильовете“ (звънчетата) пеели, пеели... Попът не искал да се вози в груга шейна.

Дядо си отиде през април 1981 година. Една сутрин го намерихме на огъра му, разсъблечен и целият вир-вода. „Какво е станало, тате?“, – попита го чичо ми Васил.

– Нищо. Цяла нощ едни милиционери ме биха, много ме биха... – отвърна той.

Винаги съм се чудил на дълбокия смисъл на надписа на къщата ни и какво ще рече „народен враг“ всъщност. Та нали дядо ми беше същият този народ? Може ли един народ да бъде враг на самия себе си?

Явно може.

ВОЙНИТЕ И СИРАЧЕТО

Прег очите ми, в стилна кафява рамка, поузмачкан и поизбелял, виси жълтокафяв лист с герба на Царството. Отдясно се вижда фигура на млада българка с хубаво, но тъжно лице, с венец в едната ръка и меч в другата. На листа пише:

ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ

Свидетелство за Народна Признателностъ

Редникъ Илия Димитр. х. Геневъ

Отъ с. Хаджикьой – Аккадънлар,

загиналъ геройски за Родината

на 10 юлий 1913 г. при с. Калиманци

1912–1913 1915–1918

Отгоду следва голям и засукан подпис. И точка.

Хаджикьой е сегашното добруджанско село Нова Попина, а Аккадънлар, което на турски ще рече „Бели кадъни“ – какви шедьоври понякога ражда турската топонимика! – е срачето Дулово.

Калиманци се намира в Осоговската планина, а битката е била между българските и сръбските войски по време на Междусъюзническата война и траяла от 4 до 11 юли по стар стил. Завършила с това, че българската армия спряла настъпле-

301

нието на сърбите, които напирали да се съединят с гръцките войски в долината на Струма.

Редникът пък е моят праядо.

Бил сирак от двегодишен и загинал на 18 години, в последния ден на битката. Няколко месеца преди това в далечната добруджанска земя му се било родило дете, което той дори не успял да зърне. Кръстили го Гергина – моята баба Гина.

Сърбите били спрени, макар това да не помогнало твърде за изхода на войната. Може и да е спомогнало да удържим Пиринска Македония, но затова пък селото на праядо ми, та и цяла Южна Добруджа станали румънски.

Ех, Македонийо, Македонийо! Какво върховно усилие е направил народът ни, от всичките му колена, от Бесарабия до Родопска планина, и от Черното море до Босилеград и Охрид, колко синове е пожелтал и колко забрадки е почернил, заради теб, пуста Македонийо, „да бидеш цела“! Нито си „цела“, нито си в България, нито пък днешните ти жители отвъд границата вярват, че сме правили нещо добро за тях някога! Александър Стамболийски бил комай първият ни държавник, който осъзнал обречеността на това свръхусилие, че и на всичко отгоре се осмелил да каже „стига“. Знае се, че това му струвало главата, която освен това била и разнасяна на кол из околните села, според някои. Съвсем по башибозушки термин, само че от братията македонци...

Така или иначе, юнаците спят отгавна вечния си сън, но питам се, има ли аршин да се измери пропастта, зейнала в душите на младата невеста и гетето ѝ? А има ли океан, който да побере на едно място сълзите на живите? Не ще да има, защото иначе Земята да се е пукнала отгавна, като презряла гиня, от натрупаната по нея мъка!

На листа за народната признателност има място за снимка, но снимка няма, та дори не знам как е изглеждал праядо. Не е успял дори да се снима.

И така започнала тази история – с един незапочнат живот...

Малкото сираче и майка му, прабаба ми Димитра, или Мита, били прокудени от гевер ѝ Павел, брат на праядо ми, който се разтревожил да не би невестата и сирачето да си поускат

гела от имота. Герашки истории в Добруджа колкото щеш, през къща! Били приютени най-напред от брата на баба Мита, Георги. Братова къща, не е да речеш съвсем чужда, но не е и своя. След време баба Мита се омъжила повторно за Димитър Карагенов от Попина, но и той починал скоро от туберкулоза. По-късно се омъжила за трети път за някой си Драган от Сребърна, но той взел, че се удавил неволно в Сребърското езеро, в „Драгановата локва“, запаметила това събитие с името му. Имала е син от този брак – Драган, който на свой ред загинал в Унгария, през втората голяма война, та баба Мита плакала отново над далечен гроб... Накрая ранената ѝ гуша намерила пристан в къщата на баба и дядо, в Попина. Аз я помня, трябва да съм бил на 4–5 години, една такава мъничка, седеше в пруста побрляла с ръка брадичката си, забрадена с черен чумбер, досущ като скулптурата на Иван Лазаров.

И така, минало време, баба ми Гина пораснала и станала лична девойка. Харесали са се с дядо, събрали се и захванали да градят дом. Завъдила се и челяд, четири момчета, но гбе от тях починали като малки. Най-после баба се видяла стопанка на свой дом – къща, градина, стока. Всичко тръгвало по установения от Бога ред, но ако беше продължило така твърде дълго, значи тази история нямаше да се е случила в милата ни татковина, а в друга някоя държава. През 1946 година дядо ми се проявил като застъпник на земеделското движение, и то на опозиционното му крило, водено от Никола Петков. С една дума, проявил политическа активност, но не в правилната посока. Освен това бил с чорбаджийска жилка, стопанин, а на всичко отгоре и „много приказвал“. Така ли? – рекли си прогресивно мислещите стопани на по-мърлявите дборове в селото и набързо му спретнали арест, процес и цяла епопея от побоища и мъки. И така дядо се намерил за осем години в затворите в Стара загора и Белене, от които излежал пет.

Баба ми разказваше, че от попинската агитка, която вкарала дядо ми в затвора – били са трима, истинска „тричленка“ – нито един не „прокопсал“. Единият умрял рано-рано, на другите двамата починали големи деца, и прочее.

И така, докато дядо карал Беленската си голгота си в бой, 303

труг и мъки, баба ми си карала другата голгота, на село. Най-напред, профилактично, арестували и нея. По-големият брат на дядо, чичо Мити ми разказваше тази история така: „Дотърча едно дете и викна – чичо Мите, дигнаха буля Гина! – Брех, рекох си, стана тя, каквато стана. Бърже тичайте да намерим Даня да оттървем булката, че ще я подлудят таз нощ в затвора!“ Даньо бил роднина, адвокат в Силистра, който впрегнал сили и познанства и успял да „оттърве“ баба ми навреме.

Как се е оправяла баба ми със стопанството и двете си малки деца цели пет години – тя си знае! Баща ми по това време започнал да учи в земеделското училище в Образцов чифлик, Русенско, някогашният чифлик на Митхад паша, а по-малкият му брат, чичо Васко, останал гругарче на майка си, на село. За да получи хляб в училищната столова, татко е трябвало да представи бележка, че семейството му е предало на държавата задължителните доставки от жито. И тъй като бележка нямало, на гругите ученици слагали хляб, а на него – четири картофа. И до днес не знам, дали баба Гина не е могла да предаде житото или просто не са искали да ѝ дадат бележка. Знам обаче от нея, че когато отишла за пореден път да моли тогавашния кмет Тодор Ериков за бележката, той ѝ рекъл:

– Синът на народния враг да яде пръст!

Но слава Богу, добри хора винаги е имало на тая земя. Една младичка служителка, наша съседка на име Мария, написала бележката на свой страх и риск. И така татко опитал отново вкуса на хляба.

Може би оттогава, а и може би и по-отрано, от детските ѝ години, по лицето на баба често пробягваше един особен, тревожен израз, белязан като че ли с усещането за някаква външна заплаха. С времето този израз се задържаше и почти не слизаше от лицето ѝ, въпреки че заплаха нямаше и че тя си беше иначе общителна и усмихната с комшиите и роднините, а най-много с нас – внуците.

Но дошло време, дядо се върнал от затвора и животът влязъл отново в руслото си. Предстояло само още едно премеждие, влизането в ТКЗС-то. Въпреки затворите и побоищата, дядо

пак се заинатил. Влязъл от най-последните, след като и синовете му вече го попритиснали, че нямало за тях бял свят от неговия инат. Три ноци не спал, преди да се съгласи, а още повече след като подписал. „Ох, каква я свърших, отице имото!“, тлюхкал се дядо през час.

За гадения в ТКЗС-то имот и инвентар дядо и баба получили следната „акция“:

ЧРЕЗ КООПЕРАЦИЯ КЪМ СОЦИАЛИЗЪМ
1 ДЯЛ № 10
за 2 лева
Ангел Пенев Нетеџаов
е член на РАЙОННИЯ КООПЕРАТИВЕН СЪЮЗ
в с. Попина, Силистренска ок.
и притежава един дял от два лева от дяловия му капитал
с. Попина 12.VI.1959 г.
Директор/Касиер: **Председател:**

Това без да се брои половината двор с голямата плевня и стопански постройки, които били конфискувани – дали по делото на дядо, дали заради житни доставки, не знам. Спомням си как плевнята се използваше от кооперацията за склад на слънчоглед докъм седемдесетте години. Е, случваше се баба Гина да гребне отвреме навреме оттам на кокошките и пуцките из двора...

Дворът и градината бяха стихията ѝ! Баба си гледаше добре къщата, готвеше от вкусно по-вкусно, но истинското ѝ призвание беше навън, всред многобройните и най-различни обитатели на двора, всред „фитариите“ (лехите) с домати, пипер, чушки, краставици, патладжани, бамя, бакла. Поне половината български народ навярно си спомня „оня“ вкус на зеленчука от градините на бабите, та няма нужда сега да се прехласвам на тази тема. Цветята ѝ бяха особен мерак – цели редици, редували се през различните времена на годината, около пътеките, пред къщата и откъм улицата. Гостът биваше посрещнат най-напред от цветята и стигаше до къщата през цял шпалир от хризантеми, лалета, латинки и божури.

Готвенето на село се случва набързо, защото има и много друга работа за вършене. След като поприключеше с далеч по-важните задачи из двора и градината, баба стъкваше набързо измазаното с жълта кал огнище пред къщата с малко „гълъбушина“ (царевичак) и гръвца. След това слагаше препатилия стар тиган или почернялата от служба тенджерата, хвърляше малко свинска мас, поприсягаше се наоколо из градината за зеленчук и подправки и... хайде да не се прехласвам и на тази тема!

Веднъж майка ми я попитала:

– Мамо, защото чорбите ти стават толкова вкусни? Защо не мога да направя такава чорба в града?

– Че отде да знам, къзъм? Виж, гуди (сложу) една цяла пуйка в тенджерата, гледай да е по-мазничка, пък може и да стане. И не жали лющяна.

„Лющяна“ идва от румънското име на девисила или селума, както наричат в някои краища тази божествена подправка. В Добруджа чорба от риба, кокошка или пуйка или пък геръзовско агне няма как да станат без лющяна. И досега лющянът си расте на огромен храст до бабиното огнище. Когато по-сетне си построиш къща, посадиш коренче от този храст в двора, положиш и един дялан камък от попинската къща, а върху него дървен дирек да държи покрива, издялан и украсен по точен тертип на дядовите диреци. Рекох си тогава – колко страни пребродих, колко усилия хвърлих, за да се съобия с това, което бабите и дядовците ми са имали винаги – къща с двор, къошк, и лющяна до огнището!

Пуйките, или „курките“ както ги наричат попинци, бяха, като че ли най-голямата страст на баба. Знае се, че пуйката е капризна птица и се гледа трудно. Баба обаче им беше хванала тертипа и в нейния двор те се чувстваха като в пуешкия рай. Готвеше им специални манджи от ярма и силно накълцана коприва и щир, говореше им. „Курка! Курка!“ – чуваше се нейният глас из двора по три пъти на ден, при което целият пуешки хор, и най-вече нагутите „куркои“ (пуяци) отговаряха заручно, надвиквайки се един друг. Имаше ги като деца, а те нея като майка, досущ като живо потвърждение на теориите на Конрад Лоренц, който получи Нобеловата награда за изследванията си върху поведе-

нието на животинките. Когато поостаря, синовете и снахите започнаха да я убеждават да понамали или направо се откаже от пуйките. Баба обещавахе и дори си вярваше, но всяка пролет, в някой прекрасен слънев ден, отнякъде от плевнята изведнъж се изпровираше пуйка, гордо вдигнала глава, с цяла чета пуйчета заз нея. Пуйки имаше в двора, докато баба си отиде. Сега вече няма.

Иначе освен че беше „работна“, баба си беше един неосъществен управленец или „мениджър“, както му се вика сега. Тя можеше да намери работа на една чета хора. Най-напред от това си патеше дядо ми, а след това и баща ми, който след пенсионирането си се пресели обратно в Попина, в бащината си къща. Дядо ми правеше всичко с табиец, работеше бавно, но изпипваше всичко, и най-вече обичаше да си почине след добре свършената работа. Само че баба не мислеше, че почивката е полезно занимание. И тогава се случваше да видя дядо да извършва разни движения из двора, малко по-резки от обичайното и най-вече да чуя на висок глас едни странни гуми. Той често „попържаше“ по разни поводи, но отвреме навреме българските крилати фрази сякаш не му стигаха и преминаваше на румънски – както се знае, комшийските езици, особено сръбският и румънският, са далеч по-богати и изразителни в това отношение от българския. Само един човек на земята можеше да го докара дотам да не му стигне българския, и щом чуех „Фу-у-у... ус, па-а-щеле...“ и прочее, аз си знаех каква е причината.

Изобщо, в Попина се използват повече румънски гуми и изрази, отколкото в останалите добруджански села, които са били в Румънско. Може би заради оживената търговия по Дунава или защото попинци се смятат за по-градски тип хора, не знам, но на възглавницата попинци казват например „пост“, на кревата – „пат“, на бялата риба – „шалф“, на патиците – „раци“ и прочее. На стената в собата имаше бяло ковчорче с поучителни слова на румънски, извезани със син конец от баба ми, като например всяка сутрин, като станеш да си измиеш очите, а преди всяко ядене – ръцете.

Езикът на баба беше цветист и богат, изпълнен с образи, гуми и изрази, които като че ли само тя използваше, все едно че си бяха само нейни. Като станах студент реших да се насоча към зоологията и да изучавам живота на бръмбарите. Първата

ми работа през ваканцията беше да проверя кои от тях се срещат около Попина и езерото Сребърна. Когато се появих на двора с ентомологичния сак и обясних на баба за какво служи, тя ме погледна, позамисли се и поклати глава:

- Убаво, минке, убаво. Ама кажи ми как да кажа из село, че с таз силната глава си тръгнал да събираш бръмбули!

„Минке“ е попинското гальовно обръщение за деца и внуци, сиреч „чедо“, „сине“. А когато разбра, че след университета занемавам за Москва за няколко години на аспирантура (така някога се наричаше сегашната докторантура) реакцията ѝ беше мигновена:

- А-ю-ю-ю, минке! Къде си тръгнал, мама, при тез илюцини!

Съдейки по снимките от по-младите години, баба е била гиздава и лична жена. Не беше снажна на ръст, по-скоро дребна, но с тънки и хубави черти на лицето. Гледам я на снимките, все облечена по „градски“ термин, с елегантна огърлица от един единствен пенгар (останалите отишли за строеж на къщата, но това е друга история), плисирана черна пола и контошче с лисича кожа, което и досега гъщерите ми използват, като се обличат в носиите на прабабите си на Тодоровден в разложкото село Бачево. Къде е Попина, къде е Бачево, ама нейсе...

През зимата баба си намираще друго занимание - тъчеше черги. Първа съветничка ѝ беше съседката и най-близка приятелка леля Дока. Двете се вдъхновяваха взаимно и се надпреварваха в този изкусен занаят. Бях позабравил тези черги, докато веднъж не попитах майка ми дали не е останала някоя, та да я постеля в рогонската си къща. Рогонски черги и халища колкото щеш, но исках да имам там и от Добруджа мил спомен.

- Знаеш ли, има останала само една, но много дълга. Няколко пъти се канех да я нарежа на по-малки, но все нещо ме спираше - отговори ми мама.

Постлахме я на чардака... и сълзи рукнаха от очите ми! Тя, чергата с внушителните 25-26 „лакътя“ - близо 12 метра! - грейна на мястото си след цели петдесет години на очакване, сякаш беше правена по размер точно за там, за моя чардак! В същия миг разбрах, че точно така е трябвало да се случи и че баба ни гледа и се радва там някъде, отгоре.

След година време потърсих още една черга, този път от леля Дока. Намерих се, постлах я и какво мислите? Същата дължина, същите досуци шарки, но бабината черга беше синя, като небето, а чергата на леля Дока – зелена като градините им! Сега стоят една до друга.

Веднъж, преди много време, се бяхме събрали всички – синове, снахи, братовчедки – на голямата маса под асммата. Гледайки цялата тази челяд, Баба Гина се беше умълчала, но по едно време рече:

– Гледам, минке, и се чудя – гледай, гледай колко народ се е пръкнал от мене и от стар ти татя!

Баба Гина си отиде на деветдесет години, изпратена от синове, снахи, внуци, роднини, съседи. Малко преди това била казала на чичо: „Не ми е жал за нищо веке, само дето не можах да се наработя!“

Така завърши историята на сирачето.

Печатът върху невинната детска гушица, особено ако е от онези, жигосващите печати, остава завинаги и прегопределя, като зла орисница житейския му път. Но неведоми са пътищата, по които печатът ще победи малкото създание, неизмерима е пропастта, в която може да го хвърли, но и незнайна е силата, която може да му даде! Сиротното и сиромашко детство на баба Гина ѝ беше гало голяма сила и воля да изгради свой дом, да го брани като орлица и да работи неуморно за него, да му даде по-добър живот. То ще да я е подготвило и за второто ѝ голямо изпитание, годините на следствия и затвори на дядо ми при „народната“ власт. Години на недоимък – с това нямало как да я уплашат – но и тормоз над нея и двете ѝ малки момчета, към които печатът е бил особено немилостив, не печат, а истинска дамга! Ето как мъдрата съдба събрала сирачето с отрасналия в достатък и себеувереност чорбаджийски внук и син, та да има равновесие в душите и сред людето. Навярно по същата неведома логика е събрала тя по-късно майка ми, осунувена и отгледана с любов от вторите си родители, и баща ми, дамгосания от малък син на „народния враг“ дядо Ангел. Но, това е друга история!

ПОПИНЦИ

Ох, Попина не е лесна за разказване. Попина е преживяване!

Някога голямо гунавско село с около четири-пет хиляди жители, две училища, пристанище и четиринадесет кръчми (да, да, граги читателю, правилно си прочел!), сега Попина е обиталище на 300-400 души, от тях десетина семейства английски пенсионери. През пристанището се изнасяло с шлепове житото, карано с каруци от вътрешните добруджански села, имало е професия „докер“, та дори и една друга специфична професия, тясно свързана с първата и упражнявана от нежната половина от човечеството. Тодор Опрев от недалечното село Добротица ми е казал: „Когато бях малък, ходехме с баща ми с каруцата в Попина, като на граг!“

Бащиният ми корен е от Попина, от големия и богат някога Нетезилов род. С него, с родовете истории и най-вече с паметата на дядо ми Ангел Нетезилов започнах този разказ, но по някакъв неведом, негов си закон, разказът се отплесна към най-различни чудати нрави и истории, които съм чувал в детството си и Попина изведнъж се намести в центъра на събитията. А паметата на дядо Ангел пък се оказаха твърде много и на свой ред си подкараха своя си отделен разказ.

Попинци са твърде особени. Смятат се за „гребенци“, сиреч най-старото население на Добруджа, но за мен не е твърде ясно какви са. Дали са наследници на дребни траки, или по-късно дошли кумани или печенегу не знам, но е от видно по видно, че нямат много общо със съседните добруджански села, а още по-малко пък с добруджанския характер. Най-вече се знаят като будни

и отворени хора, с остър хумор, лесно прекриващ тънката граница между смеха и подигравката, страстта си към гуляите и волния живот. Ракията, виното, и всякакви други напитки са на специална почит в скъпата на попинските ценности. Дори забегки от оковите на брака са се случвали в Попина, и то в онези далечни времена, когато таква събитие в останалите добруджански села се е смятало за нечуван срам! Изобщо всякакви окови са твърде противни на попинската душа и най-важната черта на попинци е свободолюбието.

- Ела да ти кажа как живеят попинци - казваше майка ми, която опозна и обикна Попина едва след като се преместиха с баща ми да живеят там след пенсионирането си. - Стане ли виното наесен, „прасчето“ не трябва да чака много дълго. По едно „прасче“ и една-две бъчви вино на къща - докато не свършат, няма спиране! Днес в единия, утре в другия. И така докато всичко привърши, най-много до януари, че и по-рано.

За непосветените в дълбините на специфичния попински говор и бит ще поясня, че „прасче“ на попински означава свиня, а в по-широк смисъл се използва за угощение, гуляй, ешмегеме. А свинското месо, особено по-крехките му форми, като рибичките например, попинци нежно наричат „късче“. Баба ми Гина приготвяше „късчето“ по много специален начин - запържваше го леко и го съхраняваше в големи буркани с олио. Няма вече такъв вкус, брате, и не само защото я няма баба, но и защото „прасчето“ не е вече дуп същото! Та така, докато има „късче“ и „винце“, попинци се радват на живота и гуляят здраво!

Като станах студент в София поне два-три пъти съм чувал израза „Хайде да пием, че да не минат попинци!“ и то в най-неочаквани и разнородни компании. Сиреч да пием бързо, че попинци ще ни изпият пиенето! Твърде съмнителна слава и май незаслужена, като гледам опустелите сега, но някога големи и богати къщи на Попина, украсените къшкови, складовете до Дунава и магазините в центъра на селото. А и като се знае откъде е дошло името на Попина - от многото попове, сиреч учени хора, които са излязали оттам. Е, има и друга версия - от латинското „porina“, което ще рече „гостилница, кръчма“. Откъдето и да се е взело името, откъдето и да се е пръкнал мостът за

„прослава“ на попинци, което си е истина – истина! Попинци обичат да си пийват и по комунистическо време бяха станали даже рекордьори с изпитите три тона коняк „Слънчев бряг“ за едно тримесечие. Доста време съседните села ги вземаха на подбив за този подвиг.

Една от попинските кръчми беше точно срещу нас, в къщата на бай Борис по прякор Аджията, че беше ходил на Божигроб. Кръчмата носеше благородното име „Фарът“ и този фар мъждукаше предано до зори за постоянните си клиенти, които осъмваха кажу-речи през вечер, изпозаспали по тезяха и масите. Къде е сега Мърквичка да ги нарисува! По късна доба кръчмарят често зарязваше верните си мъшерици да се разпореждат с шишетата, ведно с щедрите им обещания да си платят „после“. Понякога се явяваше и гъдулар с мечкарска гъдулка, с дванадесет „жици“. Протяжните и тъжни добруджански песни, а и не помалко раздиращите сърцето румънски мелодии докарваха дотам осъмването да стане неизбежно! Сега от прозорците на кръчмата избуяват салкъми и всякаква друга растителност, го сущ като в романите на Маркес...

Тук е мястото да поразея загабачата се тъга с някоя и друга попински истории, които съм чувал от чичо ми Васил. Наг дерето пред нашата улица има железен мост, наричан „Червения мост“. Една зима двама попинци се връщали от кръчмата по късна доба и единият бил взел бутилка вино под кожата си да си допият вкъщи. На Червения мост обаче виночерпецът взел, че се подхлъзнал, паднал и бутилката се счупила. Виждайки червеното петно на снега другарят му се опулил и рекъл – „Въвъъ... дано да е кръв!“

В споменатия по-горе „Фар“ кръчмар беше бай Иван с гръмката фамилия Балкански. Дядовият брат Тодор и неговият верен приятел, съседът ни бай Васил Шкодров, танкист и инвалид от войната, бяха кажу-речи всеки ден там на раздумка и най-вече на разпивка. Веднъж чичо Тодор попитал кръчмаря:

– Абе ей, Иване, с какво го разреждаш това вино бре, сога ли му слагаш?

– Ба, сога! Нали чешмата е до мен. Согата пари струва! – отговорил бай Иван.

И друга една история. По радиоточката на селото обявили, че вечерта в салона на читалището ще има представление и, че дори щели да докарат от града пиано. Една баба чула и рекла – „Лю-лю-у-у! То цялото село пияно, а те още едно щели да ни карат!“

Сега вече разбирам, че страстта към алкохола в Попина ще да е повече следствие, а не причина за разпада на това богато село. Попинци са си чешити хора и много неща вършат наопаки на останалия свят, та затова след Девети септември народната власт проявила към тях по-специално отношение и бързо-бързо се погрижила да влязат в крак с времето. Чувал съм от стари попинци, че селото започнало да запада по комунистическо време и вярвам да е така. Как да не пие човек, та какво друго му остава, като му отнемеш имота, поминька и свободата?

– То, че попинци пият – пият, ама това, че селото било пиянско не е вярно! В Попина винаги е имало, и още има много сериозни хора! – от ясно по-ясно ми разясни веднъж същият този мой приятел Тодор Опрев.

Попина е живописно сгушена между Дунава и околните хълмове, които припадат към реката царствено разстилайки пашаща, нивя и градини. Повечето попински къщи са пръснати в голямата равнина между склоновете и реката, сякаш повече ги тегли към Дунава, отколкото към недостъпните за наводненията околни баури. На влизане в селото, там гето се събират склоновете на няколко хълма има голяма белокаменна чешма, на нея привечер се събираха стадата на връщане от паша. А в Попина имаше много стада! Дядо Ангел имаше двадесет и четири овце – чини ми се те му поддържаха самочувствието на стопанин с имот и добитък в двора. Овците пашуваха в сюрията на махленския чобанин Гати, а всеки стопанин веднъж в месеца или по-често, според броя на овците си, имаше право да издои за своя употреба всичкото мляко на сюрията. Надоят стабаше на къшалата на Гати високо на един баур над Дунава, а подготовката започваше цял ден напред. Баба дълго и прилежно миеше съдовете и переше тънките платна за отцеждане на сиренето, гядо стягаше каруцата и тръгвахме към къшалата привечер. Ноцувахме там, на колибата, под обсипаното със звезди юлско

небе, а надолу проблясваха единствено светлините на шлепобетите, порещи тъмната и невидима лента на Дунава.

Дунава! Колкото и да е богата Попина със стага и ниви, тя е немислима без Дунава! Тази велика река има почти митологично звучене в гушите на попинци. Всичко в Попина по един или друг начин е свързано с Дунава, много повече отколкото с баурите наоколо. Нивите, пасищата, градините, горите – те съществуват само за да поддържат истинския живот, а той е край Дунава!

Отивам на Дунава – казват попинци. Това може да означава всичко. Отивам на реката да се поразтуша, отивам на риба, отивам да се потопя в топлите му води, да посъбера гърба, да пийна с приятели... И най-вече отивам да бъда свободен! Отивам да избягам от всекидневните грижи и тревоги, отивам да се слeya с голямата, вечна, и никому покорна ВОДА! Дори ако на някой попинец или най-вече попинка им дотегне теглото, те няма да се заканят, да речем да се обесят, а да се хвърлят „у Дунаво“.

На Дунава попинци са правили, правят и досега какви ли не шурави неща. Голям „джумбиш“ било да се качат на някоя тополя с врани гнезда, да изпразнят яйцата със спринцовка и след това да гледат как „гарванът седе на празни яйца“! Е, кажи ми, читателю, в кое друго село възрастни хора ще тръгват да се надлъгват с гарвана?

На празника на Дунава през август се прави една твърде любопитна и шантава нагпревара. На пристанищния понтон се закача гълга греда намазана с мазнина, най-често с грес от тракторите, а на другия ѝ край – чувал с прасенце! Който успее да мине по гредата и стигне до прасето – негово е! Е да, но тази работа хич не е лесна и докато мераклиите цамбурват във водата след комични гърчове по мазната греда, зрителите се заливат от смях и залагат – познайте на какво? На някоя и друга ракия, то е ясно!

В онези времена всичко идваше през пристанището на Дунава и всичко си отиваше през него. Корабът, а след него галеч по-бързите „комети“ и „метеори“ пристигаха по два пъти на ден, а с тях новините, пощата, учениците във ваканция, гостите... Пристанището си имаше началник, билетопрода-

вачница и разбира се – кръчма! С кораба са ме докарали и мен за пръв път в Попина. Баба ми Гина отишла цели двa часа по-рано с ново одеялие в ръце, че не я свъртало от мерак да види първородното си внуче. Като поотраснах прекарвах ваканциите си в Попина и, разбира се, на Дунава. Да къпем коня в Дунава с дядо беше преживяване, което спои навеки и без друго дълбоката ми връзка с него. Яхнал коня, под одобрителния му поглед, аз го пришпорвах във водата, а конят пръхтеше, цвилеше, но най-вече остреше уши и гледаше нащрек да не сгълупя да го подкарам към голямото течение.

Ако Попина е немислима без Дунава, то той пък е немислим без шлеповете и рибарите. Шлеповете се точеха непрекъснато, точат се и досега. Точат се в двете посоки, без да бързат, денем и нощем, като по време на велико преселение, без ведома цел, без край и сякаш без смисъл. Но има ли движение без смисъл, или смисъл без движение?

Понякога минаваха големи туристически кораби, на няколко етажа, а от приказно осветените им палуби се долавяше музика, смях, веселие – истински пратеници на един по-различен, богат и свободен свят. Това хубаво, но тогава, та май и досега, повечето наш народ ги гледа само от брега.

Най-свободолюбивото попинско племе са рибарите. До един чешити, няма как да бъде другояче. Рибарството е трудна работа, дори поддържането на изцялата гунавска сгървена лодка само по себе си е отделен занаят. То е задънване, почистване, „калафатене“ (насмоляване), пренасяне от място на място да не я отвлече ВОДАТА... Участъкът по течението, където се хвърлят мрежите „сетки“ се нарича „тоня“ и трябва да се почиства начесто от гънери и корени, горе-долу като да разореш нива, та да пожънеш нещо от нея, само че нивата е в Дунава. Сутрин рибарите стават рано, към четири часа трябва да са вече „у водата“, помъкнали цял арсенал от мрежи, сетки, канджи, клепала за сомове, винтери и какви ли не още такъми и всякакви чудати приспособления! Неотменна част от арсенала е и шишето с ракия, къде за собствена употреба, къде за нечакани гости посред Дунава, като румънските граничари например.

Пристигането на лодките на брега е цял ритуал! Винаги има 315

чакаци – кой да си купи риба, кой да чуе някоя прясна рибарска история, а кой просто да погледа улова с един особен блясък в очите, светнал от праисторическа ловна тръпка. Дунав все още си е богат на риба! Най-честа е бялата мряна – тя има доста кости и се продава най-евтино, но както казваше чичо Иван Карагенов, „туй, гражданята, не я смятат за риба, ама нищо не разбират!“ Той я приготвяше по стар рибарски термин – разпъната на клечки и забучена на гървен шиш, косо към жарта. Така рибарите пекал по островите и дунавската скумрия или карагъза. Карагъзът навлиза в Дунава от морето напролет да хвърля хайвер и е отдавна чакан улов за рибари и чребоугодници. Случвало се е цял пасаж да влезе наведнъж в мрежите, тогава лодката се напълва с риба, рибарските очи светват, а гушите им се размечтават за нови лодки, такъми, че и нова кола или къща. Дунавският карагъз не е дуп като черноморския и пак чичо Иван ми обясни веднъж разликата: „Абе, хем е една и съща риба, хем не е. Ял съм карагъз във Варна, но не мине ли през Дунава да я умий сладката вода, не ми я фали!“

Чест гост в сетките на рибарите е и бялата риба или „шалф“, както я наричат попинци по румънски табиег. Викат ѝ още „докторската риба“, защото често заминава армаган на лекарите. Макар и по-рядко се улавя и див дунавски шаран, който ако го сравниш с неговите охранени и тлъсти събратя от рибарниците ще речеш, че е съвсем друг биологичен вид. И на вкус няма нищо общо, то е все едно да сравняваш вкуса на горската ягода и полу-пластмасовите ѝ роднини или пък кокошките на баба с бройлерите от магазина.

Но наред с по-обикновения, пробляскващ на припадащия залез сребрист улов от мрени, платици, червеноперки, бабушки, каракуци, карабарсаи, распери и прочее шаранови роднини, гето заминават направо за тиганите на по-средната ръка купувачи, понякога изпод гърбените седалки на лодките се мъдри и някой от по-луксозните им събратя, я мустакал сом, я чига. Те са отрано наречени за ресторантите или мющерите с по-лъскави возила, наредени до пристанищния понтон. А ако пък попадне голяма есетра или пъструга с черен хайвер, тя дори не се и появява на брега, изпарява се по неведоми канали яко дим, още в реката.

Когато дойде време да се готвявам и, както си му е обичаят, да си поускам булката от родата и с погобавац салтанат, на татко му се прищяло да почетат сватовете от далечния Благоевград с една голяма риба, зер да видят в какъв богат край си дават шерката. Хвърляли, хвърляли мрежи цял ден и нищо! Накрая рекъл на чичо Иван, „хайде, Иванчо, за мой хатър, нека да хвърлим за последно!“ И излязла една голяма есетра за чудо и приказ, та събрахме цялата благоевградска рода и комшиите наоколо да цъкат с език и дивят на този недвижан звяр!

Но често се случва лодките да излязат празни, а рибарските очи да поглеждат уморено и някак философски към пустите мрежи. Или водата ще е висока, или е плитка, или пък е мътна, а най-вече си няма слука, и толкоз! Случвало се е да няма слука по цял ден, от ранна сутрин та до тъмно! Тогава човек се пита за какво ли е целият този зор, кому е нужен този тежък рибарски труд? Ех, драги читателю, само ако можеше да приседнеш под притихналото дунавско небе около чувена с рибена чорба, къкреща на тих огън някъде по островите, и докато лодките плавно се полюшват под приспивното припляскване на водата, да послушаи безкрайните рибарски истории – далеч, далеч от сивотата на неизживените животи....

Като малко момче баща ми мечтаел да стане рибар, но не се случило. Но дошло време и мечтата станала истина, макар и да я чакал дълго, чак до пенсионирането си. С пенсията дошла и свободата, та татко се присъединил към рибарската братия на другарите си от детството и години нарег скитал на воля по реката.

Туй свято нещо – свободата – всеки си я разбира различно. Някои ще ти рекат, че тя се купува с пари, други че се добива с власт, а трети че се грабва с меч. Има и такива гето смятат, че свободата все някой трябва да ти я подари, иначе няма как да се стигне. А тя си е досами нас, само да се протегне човек.

Но трябва да се осмелиш да прекрачиш борда на лодката, нали?

ДЪЛГ

На внучката ти Катерина

Грижила ли се е някога за теб родната ти баба, читателю, или казано иначе, *гледала* ли те е? А ако те е *гледала*, случвало ли ти се е да се затичаш с примряло от страх сърчице и да се скриеш в полите ѝ, далеч от ужаса на враждебния свят? Имал съм късмета да бъда първороден внук на три добруджански рода, та искам сега да ти разкажа нещичко за необятната бабина и дядова любов. Честит е този, който я е имал!

Родителите на баща ми, баба Гина и дядо Ангел, са от голямото дунавско село Попина, но аз съм роден по-навътре в Добруджа, в едно от най-китните добруджански села – Професор Иширково или някогашната Кичина (от комшийските села му викали Кочина, ама това е от ревност). Там е израстнала майка ми, оттам са родителите ѝ баба Дана и дядо Сава. Китното име Кичина било сменено по някое време на Професор Иширково, за да се запамети приноса на големия наш географ и етнограф Анастас Иширков, професор и академик, който оставил първото цялостно описание на Добруджа от времето между Балканската и Първата световна война. По онова време генералният щаб на армията е имал грижата да изпраща най-видните наши учени да проучват земите, присъединени към Отечеството през войните. Добре са правили, поне да знаем какво сме загубили отпосле, след националните катастрофи.

Селата от вътрешността на Добруджа не са като тези по Дунава. Докато дунавските хора са били открай време отворени към света, към промени и необичайни начинания, във въ-

трешна Добруджа светът бил по-различен – прегърнал здраво майката земя кърмилница, служението на която станало основна добруджанска добродетел, опора и смисъл на добруджанския характер, вдъхновение за добруджанската песен и сцена за върховния и неповторим добруджански ръченик! Та, колкото попинци, да речем, са склонни често-често да сменят изнурителния труд с волен живот, глуми и гуляйджийство, толкова иширковци са отгадени най-напред на работата и след това на всичко останало. Трудът за иширковци е свещенодействие, а строго то съблюдаване на извечните морални ценности на малките ни селски общини – закон! Празниците в Иширково бяха пъстри и богати, но и те се случваха по определените от вековете правила и най-вече след добре свършената работа. Събития, гето са ставали в Попина няма как да се случат в Иширково, и обратното. И обичаите са по-грузи, да речем кукерите – и в Иширково и в Попина имаше кукери на Сирни Заговезни, но иширковските са с нарочно ушити носии, твърде сложни за изработка, красиви и представителни, почти еднакви за цялата кукерска група, досуц като униформи. Попинските кукери, или куковете, както им викат попинци, са всеки сам за себе си, маските и „костюмите“ са правени кой от каквото намерил, и тяхната главна цел не е церемонията, а майтапът, глуменето и гротеската. Истински кукове! Тъй или иначе, и до ден днешен усещам как Попина и Иширково се борят в мен, като се почне от твърде деликатното разстояние между работната и гуляйджийската маси и се стигне до важни житейски стъпки, плод на терзания и безсънни нощи. Но с времето победата ще се усмихне сякаш на Иширково.

Нашият народ и досега лъкатуши по тези две толкова разпопосочни, но и преплетени една с друга пътеки, едната по равнината, а другата през планината или морето, пътеките на комитите и земеделците, на синовете и бащите, на кукерите и куковете, ако щете. Често се питам, защо например човеът с пушка е бил винаги на почит, независимо какви ги е вършил със същата тази пушка? Е да, но народът ни е сътворил и съхранил неизброими песни и легенди за юнаци, комити и поборници, а за земеделците май няма кой да съчини песен, освен тях самите.

Песните им са родени в упорен и тежък труд, песни, в които често не се вижда границата между радостта и мъката.

Нявярно нарамването на пушката е било онази съкровена, но трудна крачка към свободата, външната и още повече вътрешната, за която всеки от нас мечтае тайно в душата си, но рядко си признава, а още по-малко осмелява да направи? Блянът по неизживяното, по пропуснатия заминаващ кораб, на който всеки път аха да се качим, но все нещо ни спира...

Инак, не че от Иширково не са излизали хора с пушки. Последният, Белчо Панчев, хванал гората госта след 9-ти септември, през 1951 година, защото не искал, човекът, да бъде колективизиран! Крил се в Белчовата гунка, в местността Домус Кулак, близо до селото. Истински горянин, сиреч нещо като партизанин, но позакъснял и поради туй - без бъдеще. Милицията от Силистра го обградила, убила и прекарала през село в каруца. И друга опозиция е имало по това време в Иширково, тя и оттам госта народ, предимно млади момчета - гимназисти, минал през Беленските университети.

Баба Дана и дядо Сава бяха чада на големи добруджански родове. Баба имаше две сестри и двама братя. Прабаба ми Нега, майката на дядо, родила и отгледала петима сина и четири дъщери. Родове, къде задружни, къде не толкова, но винаги свързани чрез безусловната родова пълна връв, винаги готови да се притекат на брата си в нужда и опасност. Видях го и го помня. Първите ми детски години преминаха всред многото братовчеди от двете колена. Чувствах се защитен и силен всред голямата братовчедска чета - най-различни по възраст и способности, пригодни за всякакви случаи.

Докато била жива прабаба Нега, братята, снахите и многолюдната им челяд живеели в нейната къща. Баба Дана била най-младата снаха и на нея се полагало да скоква най-бързо, ако на някой му потрябва нещо. „Все си оставах гладна“ - разказваше ми тя. „Таман подвия крак и някое от децата викваше - Бульо, дай вода, бульо, дай хляб!“ . Но удивителна е родовата връзка и неведоми са нейните проявления! Баба и дядо нямали свои деца и не са истинските родители на майка ми, а нейни вуйчо и вуйна.

320 Дядо и сестра му Пенка се обичали много и тя все го утешавала:

„Е-е-е, Саве, недей се тревожи, че нямаш дете! Ще ти направя едно и ще ти го дам!“ След което смях и шегу! Откъде да знае горката, че така и ще се случи? Наистина им гала дете, но след като си отишла от този свят по никое време, млада и хубава, малко след като родила майка ми.

Къщата ни беше в горната махала, където мирно и задружно си живееха българи, турци, че и две-три къщи татари, уседнали в селото кой знае как и откога, срещу малката джамия с дървено минаре, полюшващо се на черницата в двора. От това минаре ходжата призоваваше виком правоверните комшии на намаз. След това се позагуби за известно време, но сега се чува от високоговорител от нова, по-голяма джамия. Баба и най-вече дядо говореха турски, дори и аз съм поназнайвал достатъчно, та да общувам с комшиичетата. Тогава, че и до ден днешен българският език в по-затворените турски общности не беше измежду важните житейски ценности, особено за момичетата. Имаше възрастни жени, които не знаеха и дума български. Когато се преместихме в града по-късно се случваше дядовите приятели турци да ни дойдат на гости и да останат да пренощуват. До късна нощ ги чувах да си разказват разни истории на турски.

Баба и дядо знаеха и по някоя и друга румънска дума, като спомен от времето, когато Добруджа е била харизана на Румъния след войните. За това време баба ми разказваше така: „Ние женехме на нивата, а чокоинът (румънският чифликчия, земевладелец) седеше на стол под един чадър и броеше снопите“. През румънската окупация е имало доста протести, съдебни процеси и затвори, защото иширковци са си будни и отворени хора. Имало е комунисти, имало е земеделци, и други партии, а след девети септември – и народни врагове, няма как иначе! По социалистическо време дори му викаха „царското село“, защото много от окръжните ръководители, между тях и майка ми, бяха иширковци. Но ето какво ми разказваше баба за посрещането на съветските войски по Девети септември:

– Като се чу, че руснаците идат, всичките млади булки и похубавите коне ни закараха в Каракуз и там се крихме в гората цели три дения, докато мине войската. Тъй и не я видяхме тая войска.

Къщата ни бе правена по стар добруджански – иширковски – тертип, със задължителния къошк отпред и голяма маза под него. Продадохме я по-късно на съседа ни бай Сагък и се преместихме в центъра на селото в старата румънска къща. Това всъщност е първият ми спомен – как пренасяхме покъщината с волската кола на един турчин със странен прякор – Каранито. Преди няколко години отидохме с майка ми в къщата – тя си стоеше, както си е била. Заснех я цялата и по-сетне в двора си в София си построих една малка добруджанска къща, със същите шарки на гредите и украси на прозорците.

Животът в Иширково по онова време протичаше на границата на две епохи. Онази, отминалата вече епоха, още надзърташе от забрадените с чумбери лица на бабите, подсмиваше се под мустак изпод черните овчи калпаци на дядовете, и си креташе с каручките до бостаните, лозята и градините. На нивите на ТКЗС-то, обаче, се ходеше вече с кооперативната „молотовка“ – съветски камион, много на мода тогава. С молотовката ходехме гори и на море – цяла каросерия пълна с родители и деца, с ококорени и блеснали от нетърпение очи кой пръв ще зърне морето зад балчишките хълмове.

Старата епоха беше богата и пълна, като селските празници! Там, на празника, тя захвърляше каскетите и дочените грехи и блясваше с пендарите, престилките, кукерските маски, провираше се всред голямото хоро, извиваше се с гайдата в зимния въздух и бъркаше с детските ръчички в сурвакарските торби. А в туй време, в големите, измазани с жълта пръст пещи, тавите вече къкрят от няколко часа и чакат челядта да се налудува на площада. Но ето идват си, с тях и гостите, дядовете се попривеждат към дълбокия зимник, поприсягат се към суджуците и настърмата на къошка и скоро ще чуеш я гъгулка да проплаче, я самотен вик нейде да пресече замръзналата тишина:

– Бря, бря! Бря-а, бря-а-а, бря-а-а-а!

Във времето, в което раснах, празниците бяха свързани най-вече с пиришества и веселие, и по-малко с техния изначален религиозен смисъл, та затова не се учудвай, читателю, ако разказът ми изобилства с описания на гозби и ръченици! Това съм видял, това и разказвам!

Коледа! След смълчаната коледна нощ на Бъдни вечер, рано рано на другия ден се чуваха свински писъци в разстроен хор, ту от единия, ту от другия край на селото. На двора сняг, голям огън и греяна ракия. Дядо пърлеше на огъня свинската глава по башибозушки, на кол. Варварско зрелище, но вкусно! Пресните рибици кацваха в тигана на баба направо от двора и набързо се превръщаха в касанско мезе. След това се слагаше голямото корито за каймата и „наденцата“, а греяната ракия и виното, то се знае, бяха първи помощници в този тежък труд. Докъм вечерта и бахурът вече вреше в тенджерата. А бахурът как върви с червеното вино – не ме питай! Бахурът в някои места се нарича кървавица, но в Добруджа тези гвете нямат нищо общо. В бахура не се слага кръв, но затова пък се слагат един куп други вкуснотии включително и ориз, което е най-важното отличие. И до ден днешен вкусът му ме пренася в онова отминало време, защото след като баба си отиде, мама реши, че на нашата коледна трапеза трябва винаги да има бахур. След като и тя си отиде, сестра ми реши същото и така до ден днешен, дай Боже и вовеки веков!

И така празнува селото няколко дни, коледа и сурвакари шетат по пъртините из дълбокия сняг, а с тях по къщите обикалят благословията и надеждата! Благодарните стопани пълнят торбичките с колачета, ошав, орехи, някоя паричка, а ако си ходил при роднините на баба, ще се намери вътре и някоя суджуче от кьошка.

Към края на лятото идваше и друг иширковски празник, несвързан с деня на някой светец, нито пък нарочен за такъв от народната власт – „развалянето“ на бостана. Повечето бостани на иширковци се сажяха към гористите Домус Кулак и Каракуз, защото дините растат най-хубаво на горска почва. Сутринта дядо впрягаше магарето, скоквахме в каручката и хайде на бостана. Когато се разваля бостан, се събира всичко – дините, пълешите, царевичката и пуканките от синуриите, боба, гаже и малките, още зелени динчета. Тях после изтъргахме с лъжици и на нарочно изкопано в земята огнище баба вареше динения мед, или маджуна, както му казват по някои други места. Диненият мед се слага на баници и „тонки“ (нещо като тутма-

ник), а през зимата баба след дълго бъркане с брашно на тигана го превръщаше в сладка каша, наричана по иширковски „ишмерия“. Магжунът се вари много време, но ние бяхме търпеливи, защото наградата за помощта беше сладка! След като баба разлееше меда по бурканите, тавата се даваше на цялата сюрня съседски деца, за близане. И така днес при едното комшииче, утре при другото, си подслаждахме есента с близане на тавите.

Но най-важният празник в нашите села е съборът, или „сбора“ както му викат добруджанци. В Иширково той се прави на 8 ноември. На сбора се събира родата, идват сватовете, кръстниците (сиреч кумовете), приятели от близо и далече. На сбор не се кани, всеки може да ти дойде на гости. Но не бери кахър – пещите в дворовете и пишниците са големи, събират по две тави с агнета. В Иширково агнето се прави с булгур и много лющян (дивисил) и често е мъжка работа. Пещта се опалва от вечерта, а на другата сутрин само се припалва с вършина, та оттам и приказката: „На опалена пещ, колко ѝ трябва!“. Като се сложи агнето, капакът отвън се замазва с кал, в която за здравина се слагат понякога и фъшкии от яхъра, и стопанинът поприсяга с комшиите и по-ранните гости на ракийца да го чакат да се изпече. И тъй като се чака поне четири часа и ракийцата бая се извървява. На сбора винаги ни идваше на гости баба Гина от Попина. Поприсягаха с баба Дана и докато си приказваха сладко-сладко „Сватя туй..., сватя, онуй...“ правеха за гостите цяла тава с клофтета, с чубрица, лук и много изкиснат хляб. Още сънувам вкуса им отвреме навреме и се опитвам да ги правя, но не стават като бабините.

А сватбите? Сватбите се правеха за по 200-300 души в салона на училището на няколко дълги, много дълги маси. На сватба се канеше цялата рода, докъм трето коляно. Отпочваше я най-напред сватбарската жална гайда, след туй гъдулките подкарваха тежко-тежко „на ракия“, а след тях не чакаха дълго и сборянката, ръката, опасна, правото хоро и накрая мъжкия ръченик за бащи майсторите. Трепереше пода и се люлееха лампите под тежките мъжки навуца, а женската половина им пригласяше: „Лю-лю-лю-лю-лю-у-у-у-у, и-и-и-йх!“ . А как се играеше на кръстника ръченица! Младите неженени девойки откъм двата рода, я сестри, я бра-

товчедки на зетя или булката, в грейнали носии, я подхващаха отдалече, от вратата, всяка с вдигнат над главата голям кравай, а върху него кацнал цял петел, сварен и зачервен с лют пипер! По някое време настъпваше кулминацията, изправяше се някой от по-гласовитите сватбари върху масата и почваше:

- Дядото дава-а-а.... хиляда лева! И един леген, да къпят бебето! - А булката се черви ли, черви и не знае накъде да гледа.

- Ба-а-бата да-а-ва бабо, вади бърже пендарите, не ги крий!

Последната такава сватба, на която бях беше собствената ми, когато се взехме с жена ми преди тридесет, че и повече години. Сватбарите бяха много, от трите големи рода, приятелите също. Изредиха се де що имаше читав оркестър и музикант в града да ни пеят и свирят.

Нашите родители винаги са били до мен и сестра ми, те не са се отделяли от дома за дълго време и ние се радвахме на изобилната майчина и бащина любов. Но истинското *гледане* беше в ръцете на баба Дана, а и на дядо Сава. Това *гледане* беше толкова самоотвержено и жертвоготовно, че и досега си мисля, че баба и дядо живееха сякаш само заради мен и сестра ми. Малко преди да си отиде баба рекла веднъж на мама: „За нищо не ми е жал, само ми е жал за хубавите ми деца!“

Тази самоотверженост имаше и твърде любопитни проявления. Бил съм много ревливо бебе и най-силното ми време на изява било към три часа посред нощ. Дядо чувал как плаче ВНУЧЕТО МУ, нахълтвал в стаята и започвал да гълчи:

- Не въ лий срам, едно дете да не можете да гледате? Я ставайте, занесете го в саята, при агънца, да са умири! - викал дядо. А навън дълбока нощ и люта зима!

А веднъж баба Дана била на бани в Момин проход. Майка и татко пък решили да ходят на екскурзия, но не дочакали баба и, както казваше майка ми, „с всичкия си акъл“ заминали и ни оставили на дядо, мен и сестра ми Даниела, а тя годиначе! Дядо, с мен за ръка и сестра ми на ръце, ни водел всеки ден на хоремага да ни храни с кебапчета и сме изкарали така криво-ляво близо седмица време. Как се е оправял сам не знам, но ето на - порастнахме! Кебапчетата бяха използвани като стимул и награда много пъти и по-сетне, например след като геройски изтърпявах без

да се разплача инжекциите в здравния участък. „Ашколсун, мойто момче!“, – казваше дядо и хайде в хоремага! По-насетне баба се включи в отглеждането и на правнуците. Когато се роди племенникът ми Веско и сестра ми и зет ми се видяха в зор, баба Дана беше командирована набързо в студентския град и изкара там близо три месеца на седмия етаж, комай и без да слезе на земята през това време. И след това си го гледа вкъщи, докато стана голямо момче.

Баба и дядо сякаш не си бяха твърде лика-прилика в разбиранията си за живота. Баба следваше непоклатимите си иширковски принципи за премерено поведение, строгост и приличие, отгаденост на семейството и спестовност. Следеше семейните работи и имущество да си остават вкъщи, „да не приказват хората“. По-късно, като се позахванах с „бизнес“ и си пролича, че около мен се позавърта някой лев, баба, гледайки неодобрително как харча с широки пръсти, ми рече:

– Любче, да си пазиш паричките, баба! Не ги раздавай и на никою да не казваш колко пари имаш! И на майка си и татко си, бия да не казваш! Че някой ден ще свършат и тогаз ще чешеш... айде, да не казвам какво!

Дядо ми, обратното, обичаше да раздава и да се раздава. По някое време се преместихме да живеем в Силистра, в един неговлям, но многолюден тогава блок, с много съседи. Имахме маза и тя се пълнеше наесен с какви ли не плодове на добруджанската земя, в натурален и преработен вид. Дядо не можеше просто така да гледа цялото това богатство, несподелено с никого. Току канеше съседи и приятели в мазата:

– Вальо, лук имаш ли? На, вземи таз плетеница. Чакай, чакай, а чесън имаш ли? Чакай, къде тръгна, яла да пием по едно вино! – И така горе-долу докъм Коледа мазата се поуизприваше подозрително бързо.

Мазата беше за дядо „светая светих“. Слизаше до нея от четвъртия етаж, не се знае по колко пъти на ден, че и на нощ. Намираше си все някаква работа, подреждаше и пренареждаше буркани и шишета от едно място на друго и обратно, но най-вече беше близо до буретата. Мазата беше и съседски клуб, където привечер се събираха най-заклетите почитатели на Бакхуса.

Смущение настъпваше само, когато по стълбите се зачуваха тежките стъпки на някоя от разярените половинки – тогава компанията се разтуряше моментално и всеки се спасяваше в своето си мазе, където незабавно даваше вид, че се труди неморно за поддръжането на семейните запаси и имуществва. И досега, когато смут нахлуе в гушата ми, започвам и аз да поддръждам и пренареждам мазата си – лек от добър, по-добър и от лесен – по-лесен!

Баба разбираше от шега и се смееше често, но прекаляването с майтапите не ѝ се нравеше твърде, а пък пиенето и пияните – хич! Дядо ми, обратно, обичаше да си пийва и да си прави „джумбиш“. Виното зиме и бирата лете му бяха като кислорода. „Вино лошо няма“, – казваше той. На младите години се случваше баща ми да попрекали на някоя вечеринка и на другия ден се чувстваше твърде зле, направо боледуваше. Коментарът на дядо беше неизменен: „Абе, като не можете да пиете, защо барем хабите виното!“ А когато поведението на младите му се струваше твърде за критика заключаваше накрая дълбокомислено: „Хем учени, хем прости!“

Вечер дядо се прибираше по обичая си леко почерпен, след което чуваш често от стаята им:

– Саве-е, Саве! Ще ма умориш! Ще умра от таз твоята пукница!

– А че умри ге! В земята мечки няма я! За мене не бери кахър! Тодора още ма чака – смееше се дядо.

Така и не разбрах коя е Тодора, нявярно ще да е била някоя изгора от младите години.

Гледам им сега портретите на баба Дана и дядо Сава, на баба Гина и дядо Ангел, и защо ли, защо ли, една буца все се катери към гърлото ми? И докато умувах как да нарисувам с гуми тази огромна, безусловна и взаимна любов, любовта към внуците и любовта на внуците, като се чудех дали има изобщо аршин да измери благодарността към бабите и дядовците, взех че изведнъж приключих разказа си ей така, с това простичко признание:

Длъжен съм Ви! Господи, колко много съм Ви длъжен!

ДАМГА

Горкият наш народ! Колко пъти през последното столетие му се случило да види как построеното с усилен труд се срутва в небутието, и след това да гради отново, от нищото! А на баща ми това се случило два пъти!

Виждал ли си как мечка разравя мравуняк? Ровне с лапата, оближе мравките, после пак ровне и така. А след нея мравките по цели дни поправят... докато мечката не мине отново. Та така и ние, рушим и градим, рушим и градим, че понякога и сами помагаме на мечката.

Когато през 1949 година арестували дядо ми Ангел за „противодържавна“ дейност, татко бил на петнадесет години, ученик в земеделското училище в Образцов чифлик, Русенско, тъкмо във възрастта, в която момчето става мъж, оформя характера си и залага темелите на житейския градеж. Какъвто печат ти удари животът в тези години, така ти върви и по-нататък, в самочувствие и доволство или обратно – в липсата им, зер печатът може да е пропуск за бъдещето, но може и да е вълчи билет. На татко тогава хич не му провървяло с печата. Докато дядо Ангел бил раснал в заможно семейство, като бъдещ господар на имота и съдбата си, синовете му били от малки дамгосани „геца на народен враг“, сиреч хора ненадеждни и подозрителни, бъдещи врагове и те – абе, змиѝчета и толкоз, а змиѝчетата трябва да се смачкат, горде е време!

Знайно е, че гругарят Сталин обичал да казва: „Синът не трябва да отговаря за деянията на баща си!“ Може и да си е вярвал, но ела питаѝ баща ми, така ли е.

Най-напред дамгата, а след нея – тормоз! След като пристигнали сведенията от Попина, родното село на баща ми, за съучениците му изведнъж станало по-здравословно да не сядат на един чин с него, а на девоичките по вечеринките пък им било направо забранено да танцуват със сина на народния враг. Народен враг е това – опасен човек!

Баща ми в затвора, хляб няма, а пари никак. Но криво-ляво, гладувайки и гледайки повече към земята, отколкото към светлото бъдеще, татко успял да завърши зоотехника и с диплома в ръка се завтекъл да строи новия живот. В родната Попина, както сигур вече се досещате, работа за него не се намерила и затова опитал късмета си в недалечните Добротица и Дулово. Уви, печатът си пътувал с него и на председателите на токущо родените ТКЗС-та тутакси им се отпускали ръцете, щом му прочетели характеристиката от Попина.

След близо четиридесет години случи ми се и на мен да сръбна от тази нашенска попара. Завърнах се в милата родина през 1992 година, след близо осем години работа в Москва, в Руската академия на науките. И аз като баща ми, с диплома в ръка, че и с някоя и друга научна титла отгоре, се втурнах към българската наука, пълен с мерак за работа. А тя, науката, таман се беше освободила от оковите на комунизма, а демокрацията се беше развихрила на всички фронтове! Мислех си, сега дойде времето да покажа какво съм научил. И взех да го показвам, ама откъде да знам, че не това било нужно, а нещо друго? Та намериха се колеги с бдителна демократична съвест и тутакси някой ме дамгоса набързо за „агент на КГБ“, „болшевик“ и прочее. Демократите и те трябва да са бдителни, не по-малко бдителни от бдителните комунисти! Слухът се поде от други и работа за мен не се намери, та трябваше след година безработица и оскъдица да се захващам с неща, дето нито бях учил, нито вършил, сиреч да стана търговец, и то от зор! Всъщност, май се втурнах в новото си поприще повече от яд. И тъй, на сина на народния враг се наложило от немай-къде да строи социализма, а на внука – пак от немай-къде – капитализма!

По този повод приятелят ми от студентството Гергин казваше: „Не се коркай, брато, изписаха ти вежгите!“

Но да се върнем при баща ми. След като постоял година без работа, дошло време за военна служба. Няма смисъл да ме питаш дали са го пратили в трудови войски. И то не в какви да е, а направо в Бобовдолските мини. Първата гледка за пристигналите в Бобовдол новобранци била твърде въодушевяваща – девет трупа на войничета, наредени пред входа на мината, загинали от избухване на газ. Иначе през втората година татко изкарал хубава служба в Мелник като пощальон и художник на поделението. Пощата се доставяла на кон, та през тази година се наяздил до насита. Другар по квартира му бил един поп от Габровско, пратен и той в трудовите войски за превъзпитание. „Сутринта попът ставаше рано, присягаше се към гамаджаната под леглото, отпиваше една юнашка глътка мелнишко вино, протягаше се и викваше: – О-ха-а-а! Откакто бабите от селото разбраха, че си имат поп от войската, гамаджаната не оставаше празна. И така всеки Божи ден, докато се уволнихме“, разказваше татко.

След казармата пак безработица за близо две години, докато най-накрая късметът го закарал в село Професор Иширково, на петнадесетина километра от Силистра. Тамошният партиен секретар, бай Велико Черния, го харесал, намерил му работа и го приютил. И не само това, но докато бил на власт го бранил самоотвержено от всякакви доброжелатели измежду най-преданите на партийните повели гругари. Не минала година и връзката с Иширково била заздравена и на нежния фронт от една лична иширковска девойка – майка ми. След има-няма година съм се появил и аз, а след още малко време и Даниела, сестра ми.

И така баща ми станал иширковец, а след време и личен иширковец, посветил целия си живот на добруването и развитието на това китно село. Най-напред станал любимец на момите и запалянковците като вратар на футболния отбор – майстор на умопомрачителни „плонжове“. По едно време бил нарочен дори за първия по това време в околията футболен „трансфер“. От друго голямо село – Добротица – много му харесвали играта, и след като бързо забравили, че е син на народен враг, го поускали за вратар, че дори му намерили и работа, но късно! Иширковци не го дали. По-късно стана треньор на сел-

ския отбор и така посвети на футбола много мерак и усилия, та и досега рядко пропуска мач по телевизията.

Голямата му страст, обаче беше и си остава животновъдството, а и изобщо животинките. По-важно занимание от тях нямаше за него, няма и до ден днешен. За тях той винаги намираше време, намира и досега, макар някогашните хилядни стада да се представляват сега само от кучката Джена, котаракът Дочо и десетина пчелни кошера. В ония времена, обаче, животновъдството беше мащабно занимание – той заедно с други млади хора – зоотехници, ветеринарни лекари, агрономи – градиха с вяра и мерак едно голямо и образцово стопанство, по последната гума на науката тогава. А тамко следеше науката по животновъдните списания без пропуск! Производството беше удивително. Кравефермата беше обзаведена с най-нови технологии, със закупени от чужбина породисти крави и доилни инсталации и по някое време стана дори национален първенец, та народният враг даже получи медал от народната власт. Всяка вечер до късна гоба разписваше дажбите на кравите, а аз, приседнал до него, прелиствах големите дневници и проверявах коя крава е дала най-много мляко през деня, но най-вече следях дали моите любимки държат първенството. Познавах ги всичките, до една.

Голямо преживяване бяха животновъдните изложби – като на всеки един панаир, там се виждаше кой колко пари струва или както казват добруджанци, „кой колко коня е ранил“. Кравите се водеха в кръг пред комисия и нямаше по-горд от мен, когато ми поверяваха повода на някоя от тях! Но истинското зрелище бяха биковете и кочовете. Различни по порода и цвят, те до един излъчваха първична сила и всемогъщество, която омагьосваше всичко наоколо. Който си го има – го има! По-мъжествено нещо няма как да видиш! Няма защо да се чудим, че Зевс се появил пред нимфата Европа като бик, а не като лъв или някой друг звяр, например. Никой не можеше да извади бика от височайшото му презрение към суетящите се нищожества наоколо, освен някой друг подобен император, минаващ по-близо от позволеното. Тогава четири, та и пет души не смогваха да удържат синджирите на гордия Зевсов любимец!

Макар и по-малки на бой, кочовете не отстъпваха на бико-

вете по сербезлък и мъжественост. Кръвясалите им очи гледаха тежко и намусено изпод витите рога, а главите им все набедени наголу, готови за нападение! Стъпваха тежко, а надиплените им шиш и мъжки достоинства царствено се поклащаха наляво-надясно. За кадем, във всяка сюрня кажи-речи винаги се отглеждаше и по един „коч-кабак“ – овен без рога, по рождение. Безрог, безрог, но сербез и той! По цяло лято кочовете бяха „командировани“ по обцветъдните ферми, заети с изнурителната дейност по оплождането на стотици овце. Като ученик работих няколко лета във осеменителната станция на иширковската овцеферма, та знам как ставаха работите. Най-напред на коча връзвахме брезентова престилка на корема и го пускахме измежду овцете, за да намери някоя по-разпасана измежду тях. След това щастливката се слагаше на станок и кочовете се пускаха един по един да ѝ се качват, но в последния съблимен миг кочът беше ловко измамван от тъй наречения осеменителен техник, който му надявяше едно маншонче, затоплено с вода до точно 43 градуса. И така, един по един, им откривахме божествената течност и тя стигаше вече за много овце – иначе разсипията е голяма! За овцата пък оставаше само наградата от ухажването, нищо друго! Церемонията продължаваше доста време, защото се знае, че коч никога няма да тръгне да скача на овцата веднага, като разпасан мъжкар, без да я пообиколи, поухажва и да спази целия уважителен ритуал – баш както го е описал Николай Хайтов в един от дивите си разкази. Накрая кочовете получаваха по едно прясно яйце за награда, а най-вече да се подкрепят и съберат сили за другия ден. Към края на деня ги чакаше и друга, по-истинска награда – щом техникът и овчарите си тръгнаха, първата ни работа беше да им пуснем някоя и друга овца в кошарата, за разтуха. След това яхвахме конете и се надбягвахме с вятъра по околните баири.

Измежду всички свои питомци, татко обичаше най-много овцете – гледат се най-лесно, а дават най-много от себе си. Само в Иширково имаше над 5000 овце, а стада имаше и в съседните села. Когато годината беше по неспорна и трябваше да се помогне парично на другите производства, овцете бяха винаги насреца. Бригадата на овчарите беше голяма, водена от колоритния

Чобан Колю. На Гергьовден Чобан Колю лично приготвяше хайдушкото чеверме за овчарската чета. Хайдушкото чеверме се прави в трап, агнето се слага в кожата си и се зарива с жар.

И така баща ми намерил в Иширково своето истинско призвание и му се отдал с любов и страст. И призиванието му отвърнало със същото. То излекувало обидата му, накарало го да се чувства нужен цели тридесет и пет години, че и повече ... докато един ден мечката не се появила отново!

И досега българският народ се пита как можаха няколко умници от двете страни на жълтите павета в далечна София, дето бяха виждали стадо само на кинопрезлед – дали поради още зелен или пък увреден ум, или пък от едничката продажност – да взорчат и отровят препитанието на цяло едно поколение и да прогонят децата му да служат на чуждо, немилни-негрази? Горките ни управници – чуждоземни господари ги били накарали да разрушат всичко, де що имаме, та да ни продават вноското си мляко и краставици – ама те, управниците, иначе се били дърпали, съпротивлявали се! Масоните, и те се били наговорили да ни вземат препитанието, та да ни направят аржати на тъмните конспиративни сили! Не заради масоните и американците, братя, а от простотия го направиха, ако питате мен!

За има-няма петдесет години – хем насилствена колективизация, хем насилствена приватизация! А ако пак речете да питате мен – туй са две големи насилствени разрушения! Или две разрушителни насилия, ако по ви харесва. А иначе казано, загучените думички „колективизация“ и „приватизация“ комай се подхилкват два чутовни пладнешки грабежа!

Питайте, обаче току-що изулият цървулите си каймак на обществото, и ще чуете, че барабар с международното положение, криви са ни или империалистите, или комунистите, а найкриви са ни турците, зер заради турското робство народът ни не бил узрял да бъде колективизиран и приватизиран, на кой както му скимне.

Аланкоолу! Ако нещо работи, оставете го на мира, върнете го на хората, или продайте ако щете, ама защо зорлем го рушите? Но пък иначе, аферим! Да откраднеш два пъти едно и също нещо се иска бая акъл!

И така дошли един ден в Иширково едни отракани адвокати-чета, чак от Русе, сюрреалистично наречени „ликвидационна комисия“. И наистина ликвидирали всичко за има-няма няколко дена. Събрали хората в читалището и обявили пред настръхналото събрание:

- До вдруги ден кравите да ги няма!

И започнала поредната Валпургиева нощ за българския градеж! Част от кравите били раздадени на хората, та от модерната кравеферма елитните холандки се преселили по оборчетата и сайванти, дето от тридесеттина години не бил стъпвал добултък. Други татковци питомци били направо изклани от циганите прекупвачи, току-речи пред кравефермата. Сред тях имало двадесет и седем бременни, с теленца. След това дошъл ред на овцете, след тях на тръбите от поливните и доилните инсталации, и накрая на черчетата и керемидите на стопанските сгради. И така във всяко българско село... В нашата околия май само попинци се заинатили, за пореден път. На изборите през 1946 опозицията победила комунистите само в Попина, там и ТКЗС-то станало с най-голям зор. Сега попинци решили пак да са в опозиция, не си развалили кравефермата и тя съществуваше допреди няколко години.

От старите хора се знае, че ако се заколи бременно животно, голям грях пада върху селото и такъв грях се трудно изкупва. Селото става дамгосано. Колко бременни животни се изклаха по това време в цялата ни обръкана и обезумяла от разрушения и алчност страна? Чет нямат, затуй няма да имат чет и бедите дето се стовариха отпосле върху всинца ни, затуй и много време ще мине докато изличим дамгата, дето сами си я турихме на челото!

Баща ми гледал всичко това, гледал как делото на живота му се срутва пред очите му и сърцето му не издържало. Подал си оставката и се пенсионира без време. Не хванал гората, но хванал Дунава – преселил се в родната Попина и скитал няколко години по реката и островите ѝ, като волен рибар.

Дунавът го очаквал и приютил, такъв какъвто го помнел от детството си – свободен, никому подвластен, никога колективизиран и никога приватизиран. Засега.

МАЙКА

Някой беше казал – ако човек се провикне напред мездана, че обича майка си навярно ще го сметнат за луд. Че кой не обича майка си? Така си е, но нека все пак ви разкажа за моята майка. Казваше се Дачка, рядко срещано име, което тя не си харесваше твърде.

Тя беше чедо на два рода и рожба на две епохи.

От единия, Мангозовия род, мама беше попила жив и пързав ум и любов към знанието, гарбата да общуваш с всички и умението да събереш на една маса всякакви хора, та дори и кръвни врагове. Другият, Виковият род, я бе дарил с пословичната си, стигаща до себеотрицание доброта, заради която по село казваха, че на Виковите и ризата от гърба да им вземеш, няма да ти се разсърдят!

Знайно е, че повечето български имена имат две, че и повече версии за произхода си, едната с привкус на гордост и големство, а другата не чак толкова. Според някои Мангозовите или Мангозията се викали така от „мон-гъоз“, което на арабски значело прозорлив и учен човек, предводител. Другата версия казва, че в рода ни е имало някога циганска жилка (ако е вярно ще да е била доста силна, та да ни остави чак и родово име!), та от „манго“ сме станали „Мангозови“. Кое е вярното не знам, но помня, че родният баща на мама дядо Георги Мангозов беше за циганите в Дулово нещо като тартор – той ги представляваше пред държавната власт, той ги съобряваше, женеше и развеждаше, а и си говореше на цигански с тях.

Случваше се дядо Георги да дойде по работа в Силистра и 335

колчем ни срещнеше очите му се изпълваха мигом с издайническа влага, тъй непривична за този иначе едър и силен човек. Влагата пропакваше и от очите на мама. „На дядо ти му е много мъчно за нас, но защо ме е дал тогава?“, казваше ми тя, но сякаш повече питаше него, незримо.

Как я е „давал“ дядо Георги – той си знае. А я дал не на друг, а на родния ѝ вуйчо Сава от големия Виков род, прострял трибевковни издънки от далечна Беломорска Тракия, през Провадийско и Бесарабия и накрая пуснал здрав корен в Добруджа. А се случило това даване, защото майка ѝ Пенка си отишла от света на има-няма тридесет години. Дядо Георги все едно че гръм го ударило – сам с две деца в битка с беднотията, вуйчо Сава вече подтичвал, а майка ми – на ръце! „През 1942 година – пише той в пестеливата си, написана на сбит машинопис автобиография – се спомина моята другарка.“ Пред нас той не промълвяше и дума за това време. Много се пазеше да не докачи никого, нито мама, нито нас – родните си внуци, кръв от кръвта му, нито втората си жена баба Христа, но най-вече новите родители на мама, баба Дана и дядо Сава. Ей такъв деликатен човек беше. Каквото имаше да казва, го казваха очите му.

Но веднъж не устискал. Минал дядо през Силистра да ни види, влязъл в стаята ни, а там сестра ми Даниела сладко спяла. Извърнал се като опарен и проплакал на майка:

– Даче! Сякаш видях майка ти, толкоз ми заприлича на нея, тя така спеше! Да знаеш едно – с майка ти бяхме бедни, но влезе ли човек в къщата ни, не оставаше гладен... Майка ти можеше да нахрани човека с едната блага дума само!

Дядо Георги почина в ръцете на дадената си някога едностепенна щерка. Ето такива работи се случват понякога по този хем грешен, хем хубав свят.

А в новото си семейство майка била посрещната сякаш звезда от небето им влязла в къщата! Баба Дана и дядо Сава се измъчвали много от бездетието си и цялата им натрупана горест изведнъж се преобърнала в любов, и то такава любов гето се ражда само след голяма липса и дълго чакане! И като повечето истински любови леко и неусетно се превърнала в самоволно, пълно и самотвержено себеотричане.

- Когато бях малка винаги се чудех, защо баба ти и дядо ти са толкова глупави та ми дават най-хубавите късчета от яденето? Защо не ги вземат за себе си? - казваше ми майка с характерната си полдусмивка-полутъга на лицето.

Истории за осиновявания има колкото щещи! Нанизани от човешка радост, болка, признателност и неблагодарност ще намериш там. Мамината история продължила и приключила така, както и започнала - в прошка и уважение без недоизказани тайни или горчиви като отрова недомлъвки.

Та толкоз за двете семейства на мама. Сега за двете епохи.

Едната епоха, тази на някогашната патриархарна и общинна селска България, закърмила майка ни със здравото родово чувство на общност и съпричастност към всичко и всички, докато накрая самата тя се превърна в корен и опора на големите родове, в сред които живя. Другата епоха, на „новата социалистическа България“, мама презърнала с цялата вяра и надежда на младостта си и ѝ служи всеотдайно, до края. Епохата се отблагодари подобаващо, тя ѝ даде възможност да разшири кръгозора си и разгърне най-голямата си дарба - дарбата да помагаш на хората. Тази същата епоха я рани и дълбоко, тя причини на мама една от най-трудните за преглъщане житейски болки, болката да видиш как граденото от теб се срутва пред очите ти, как кумирите се превръщат в лъжепророци преди да са пропели и трети петли, а предателството става, за кой ли път вече в пренатилата ни история, в чалъм на оцеляването. Мама се пребори и с това, тя не затаи обидата и не потърси сметка на никого. Макар сърцето ѝ да бе предано на своето време, душата ѝ беше широко скалъпена и все намираще колаи да опрости всичко и на всички.

Много още ще се пише и говори за тази епоха дошла с чужди танкове през един далечен септември, в който половината български народ влязъл с надежда, а другата половина - с безпокойство, уплах и обреченост. Едната половина надвила над другата, но не минали и петдесет години и двете се завихрили и омесили отново в поредния самоубийствен танец на вековната българска история на разделението.

В нашия род имаше всякакви хора. Дядо Георги беше човек с

„прогресивни“ убеждения, както чета от автобиографията му, сиреч комунист. Дядо Сава беше член на комунистическата партия, но много-много не се интересуваше ни от партията, ни от политиката ѝ, а по партийните събрания най-вече си подремваше. Дядо Анжел Нетезилов, майчиният свекър, обаче си беше чиста проба „народен враг“ и беше изпитал на собствения си гръб колко убедителни могат да бъдат доводите на прогресивното човечество по комунистическите лагери и затвори. Но така се случило един ден, че прогресивният дядо Георги, който назорвал хората да влизат в ТКЗС-то подочул, че скоро ще се сватосва с дядо Анжел, виден кулак и реакционер от близкото село Попина. Дядо Анжел току-що бил влязъл от немай-къде в ТКЗС-то, най-последен от цялото село, макар че Беленските зандани още се мержелеели пред очите му, а и си знаел, че вратите им са винаги отворени за такива като него. На всичкото отгоре, освен че били колеги по занаят – коларо-железари, те били горе-долу от един набор и една черга. За дядо Георги немотията била винаги най-верна другарка от ранно детство. И дядо Анжел не беше да речеш богат, но жилката му беше чорбаджийска, а да си криеш жилката не е лесна работа, а той хич не се и опитваше. Но минало време, двамата сватове прескочили барикадата откъм двесте ѝ страни и почнали да бистрят политиката на сладка почерпка. Дошло и време, когато дядо Георги осъзнал, за голям кеф на сват си, че кооперативното движение май има и кусури. Дядо Анжел и така си го знаеше, а освен туй въобще и не вярваше, че от тази орташка работа може да излезе нещо свястно.

Но това се случило после, а преди още да станат сватове, като разбрал на кой се кани да пристане мама, дядо Георги изпаднал в голямо притеснение. Не ще да е я спирал, а и как ли би могъл, та тя си имала баща и майка – но заръчал по доверени хора да ѝ кажат, че тази работа хич не е читава за бъдещето ѝ, а и е рано да се задомява, трябва да учи! Влюбената му до уши осемнадесетгодишна дъщеря се замислила върху бащиното предупреждение толкова, колкото за ланския сняг. И скоро след това съм се появил аз, а след мен и сестра ми не чакала дълго.

А съм се появил в един студен ноемврийски ден, в голяма болка. Татко бил по работа в далечния тогава град Русе, а майка се

запревивала от родилни мъки по никое време. Бабите по селото, все експерти по акушерство, отдавна били прегрекли, че ще бъде момиче и било решено да се казвам Галя, на името на татковата майка баба Гина. Но се появило момче с къдрави кичури и без име! Акушерката като го видяла, плеснала с ръце и рекла:

- Боже, какво хубаво бебе! Ще го кръстим Любомир!

На кой Любомир ще попитате, навярно? Все едно няма да повярвате, но съм кръстен на приятеля на акушерката, на един млад софиянец зъболекар, пратен по разпределение на работа в нашия далечен край, в който тя била безпаметно влюбена! Липсата на телефони улеснила работата, защото нямало как да питат отсъстващия татко и ето ме - Любомир! Това му се казва късмет - да бъдеш заченат, роден и наречен в любов!

Ранната женитба и сродяването с народния враг явно не ще да е попречила на кариерата на мама и тя тръгнала лека-полека нагоре по утъпканата стълбица на административната йерархия. Най-напред завършила загочно педагогика в Софийския университет. Казвала ми е е, че се явявала на изпитите след цяла нощ пътуване с автобус до Силистра, след това до Русе, а оттам с влака до София. Така се спестявали и парите за хотел. Мама си беше много работлива, но за това което постигна голяма заслуга имаха и баба и дядо, които по стара нашенска традиция, щом се появихме ние, сиреч внуците, тутатъкси прехвърлиха обичта и мерака си върху нас и се заеха с отглеждането ни. Татко и той се отдаде на голямата си страст - животновъдството и така се заформи историята на едно средно статистическо „образцово социалистическо семейство“, както се казваше по онова време, състоящо се от мама и татко, две деца, баба и дядо, апартамент в града, лозе и москвич, който с напрежка на обществото се смени с жигула.

Социализмът е красиво нещо от Христа насам, че и отпреди него. Кой как го разбира, а да не говорим прилага, е друга работа, но за мама социализмът беше не толкова идеология, колкото естествена среда за вътрешното ѝ усещане за справедливост и равенство. Тя презърна тази идея и си ѝ вярваше до края. Състраданието и обичта към хората, но най-вече към немощните и слабите тя имаше не като професионално или

грузо някакво задължение – те бяха нейният човешки дълг пред съвестта ѝ и пред Бога, както тя си го разбираше. Мама не можеше да е спокойна, а да не говорим щастлива, ако наблизко имаше страдание и първата ѝ работа беше да потърси думи на утеха и средство за помощ. И кажи-речи винаги успяваше. „Ако някой ден се върна на тази земя, ще се занимавам единствено и само с благотворителност, защото много обичам да правя добро на хората!“, рекла тя пред братята и снахите си в последната вечер преди да ни напусне, тъй неочаквано и безсмислено, в нелепа автобусна катастрофа. Благотворителността ѝ идеше отвътре и нали си беше истинска, не търсеше признание в публични благодарности, грамоти и табели по гуварите.

Разделението между хората ѝ беше напълно чуждо. Професията ѝ я срещаше с какви ли не хора, вкарваше я в сложни перипетии и много неща зависеха от нейното решение, а стигне ли се до решения, няма как да угодим на всички! Случеше ли се неразбирателство с някого тя изпадала в смут и не се умириваше, докато не укроти недоразумението. И винаги успяваше.

Мама, както се казва сега, беше във властта. Дълги години тя управляваше образованието и културата на целия ни окръг, като заместник-председател на Окръжния народен съвет. В кабинета ѝ беше върволица, а през вечерите и вкъщи. Напоследък не съм срещал някой по улиците на Силистра или околните села, който да не си спомни за някаква добрина сторена от нея. „На майка ти се дължи тази хубава сграда сега да е исторически музей, а не музей на революционното движение“ – казва един, „майка ти оттърва църквата в Бабук, когато ѝ бяха вдигнали мерника по едно време“ си спомня друг, „майка ти ме назначи на работа и ме спаси от уволнение, когато се разведох“, и все такива, го безкрай.

– Любчо – рече ми веднъж моят ментор в биологията и най-близък приятел Росен Илиев – помниш, че дойдох в Силистра, когато ти беше малко момче и се пенсионирах тук. За тези четиридесет и кусур години, та и досега, не съм срещал друг човек в този окръг, с който да се работи хем толкова лесно, хем толкова успешно!

340 Мама беше човек на дълга, но за нея той не бе бре-

ме, а естествено състояние, като благотворителността. Отговорността ѝ в работата беше всеизвестна, но тя някакси не отделяше професионалните си задължения от тези към хората. Към всички, с които я срещаше работата ѝ, към професори и пастори, към всесилните на гения, но най-вече към немошните духом и телом. Тя говореше свободно езика на политическия и интелектуалния елит на България по онова време, но добре помнеше и говореше езика на тези, от които същият този елит се беше пръкнал, езика на мегданите и малките пейчици пред селските къщи.

Беше израснала в турска махала и турците ѝ бяха слабост, а и те я търсеха постоянно за съвет или утеха. А турците, както е известно са благодарен народ, та неведнъж сме изпадали в любопитни случки покрай тях. Една вечер се позвъни в къщи и на вратата се показа възрастен турчин с голям чувал в ръце, а в чувала – агне.

- Това тука е армаган за Дачето! Голямо мерси да ѝ кажеш, че ни отпърва!

Така и не разбрах от какво ги е „отпървала“ но чух, че майка подскочи отвътре като ужилена.

- Бай Сагък! Какво е това? Да си го носиш обратно, няма да го взема!

И бай Сагък, какво да прави човекът, поувяхна, взе чувала и си тръгна. Дядо Сава, подочул олелията, тутакси се появи и той със собствено мнение по въпроса.

- Ва-а-а, Даче! Не та ли досрамя да върнеш човека, да го докачиш ли искаш? А и агнето готово оправено, какво ще го прави сега, ще го съживи ли?

И хукна след бай Сагък, с който си бяха комшудували едно време да го моли за прошка. А след това чух, че двамата си изляха агнето слагко-слагко на село.

Ех, тези рицари на социализма! Най-много бяха те в сред тѝ наречения „среден управленски ешелон“ на тогавашната власт. Ръководните другари по софийските върхове следваха малко по-друга философия и по наше време бяха вече госта попрели с власт и привилегии. Младите кадри отголу, комсомолците, напиреха бодро към върха, къде водени от идеализъм и наивност,

къде повече от неверие и цинизъм. Те се интересуваха от социализма толкова, колкото да се пробутат по-близо до първите. Средният кагър, дето му беше съвестно да вземе едно агне, не само изработи социализма на гърба си, но накрая излезе и крив заради него, та остана обруган и обиден да се свива в скромните си апартаментчета. Такива ми ти работи!

Всъщност вярата на мама се пропука най-напред пак заради турците, когато по някое време се захванаха да ги правят насила българци, по време на „възродителния процес“, наречен тъй сякаш от самия Оруел. Тогава ѝ стана от ясно по ясно, че тази политика няма да изкара дълго. Стана така, както беше предрекъл гядо Ангел, нищо че не му вярваше и спореше с него до премала. Когато изглеждащата непоклатима система падна, или речено по-право се свали сама, мама изживя най-голямата си житейска грама, дотам та на един ред се почувства дори лично виновна за случващото се. В един такъв ден пред къщи я срещнал старият силистренски свещеник поп Петко:

– Дачке, нещо си разтревожена! Какво лошо си сторила та да се тревожиш? Помниш ли когато по Великден все те нимахме дали да правим шествие, а ти ни казваше – карайте, както си знаете и не берете грижа, аз отговарям за Вас! Ето сега ти казвам, продължавай както си знаеш и не бери грижа, ние отговаряме за тебе. Ха сега вдигни си главата!

След като се завъртя спиралата на поредното българско разтурване, мама се върна към първата си професия, педагогиката, и така се пенсионира. А след това, пак по стар нашенски обичай стана земеделка, макар и не по своя воля, защото макар и отраснала на село, кърската работа не ѝ беше от най-любимите. Нямаше много избор, защото татко се пресели в бащината си къща в Попина и се отгаде на вечното си хоби – животинките и майка, ще не ще, трябваше да се пресели и тя покрай него. Изкарваше по два-три дни в сред доматите и овоцните гръбчетата, след това се връщаше в града да понаобиколи приятелките си и вдъхне малко от въздуха, с който си беше най-свикнала, и пак обратно. Но с времето земеделцето лека-полека ѝ се услади, та се случи дори през една лоша година само нейните домати да оцелеят, за срам на комшийките, дето цял живот друго не са

правили. Тези, „Дачкините домати“, още се разнасят из Попина на семе и разсад. А загадеше ли се плодородната добруджанска есен, зарзаватът и плодовете се разпределяха прилежно в торбички, връзки, щайги и кашони и тръзваха армаган по приятели, съседи и роднини.

Попинският период в живота на мама се беляза от един твърде специален неин „проект“, както бихме го нарекли в днешно време. Едно съседско момче се позавъртяло покрай нея из градината, започнало да ѝ помага, а тя мигом усетила, че и тя трябва да му помогне с каквото може, защото детето живеело само с баща си, баба си и малкото си братче. Тази помощ лека-полека прерастна в нещо като осиновяване, та накрая Радославчо беше провъзгласен от мама за тяхно „четвърто внуче“. Доиде време Радослав да учи средно образование в Силистра и мама пое и тази грижа. Денят на завършването му, когато Радослав се оказал първенец, та и знаменосец на випуска беше един от най-щастливите в живота ѝ – та това беше нейната лична победа над бездушието и безхабернето на тежките години, когато прохождахме към демокрацията! След това гоиде ред и на малкото му братче, а самият Радослав стана студент, с което си продължи и грижата за него. И така до ден днешен, макар че след като „пътеводната звезда“, както Радослав наричаше мама си отице, той сякаш загуби пътеката. Дано да я намери отново!

От всички къщни дейности мама най-много обичаше готвенето. След пенсионирането си тя се отдаде на това занимание с много мерак, навярно защото все го правеше за някого – за деца, внуци, приятели, съседи. Когато им гостувах – всъщност може ли човек да гостува в родната си къща? – масата ме чакаше отрупана с всичките ми любими ястия – ухаеща на люциан чорба от домашна кокошка или пуйка, пълнени чушки, пиле с ориз, сърми в лозов лист, пържена дунавска риба и какво ли не още, като че ли можеш дори да опитам, камо ли да изям всичко това. Ей така, в случай че ми се прииска.

Целият ѝ живот премина всред приятели, много приятели. От нея научих безценния урок, че приятелството е рядък дар, но и дар краткотраен, не го ли отглеждаш с любов и грижа, като свещна рожба. Тя пазеше в паметта си десетки телефонни

номера на всичките си многобройни приятели и колеги, та чак ни учуваше с тази си гарба. А това е било защото е мислела за тях и все ги е търсила да попита как са, що са...

Беше жизнерадостна и общителна. Гледам я на снимките от младите години, гледам как от тях струи обич и веселие. С времето закачливият поглед става все по-взгъбен, преминавайки лека-полека в полутъгата на отиващата си, но все още щастлива зрялост.

Нашата майка така и не остаря. Или ние не я почувствахме остаряла, макар напоследък да ни го напомняше.

Майко, майко, усещаме те в себе си, опитваме се да постъпваме понякога, както навярно би постъпила ти, но защо ли сме толкова далеч от планината на твоята любов и сме само в подножието на твоята доброта?

Е, поне знаем, че ги има, видяхме ги и живяхме с тях, до неотдавна...

Почивай в мир!

Господин Великов
Любомир Пенев
ТРИ ДОБРУДЖАНСКИ РОДА

Редактор и коректор *Любомир Пенев*
Предпечатна подготовка *Жеко Алексиев*
Българска. Първо издание
Формат 60/90/16
Печатни коли 21,5

Печат *Полиграфически комбинат „Дипитър Благов“*

Васил Василев Василев е роден през 1947 г. в с. Проф. Илариово, Силистренска област. Завършил е Педагогическия университет в София през 1973 г. Специализирал е в специалност История. Участвал е 32 години в развитието на околните селища и директор на основното училище. В периода 1965–1967 г. е секретар на Общинския съвет за история пред с. Проф. Илариово, след това е на организационна работа.

Автор е на книгите:

„По пътя на безземелието“

„Село Проф. Илариово“ (второ издание 1991)

„Косовският рог“ (2002)

„Васковският рог“ (2003)

„Сто години ширба в с. Проф. Илариово“ (2007)

„Барибарският рог“ (2008)

„Село Проф. Илариово“ (второ редактирано и допълнено издание 2010)

„Едно Тодоров – отбелязана и изследва рог“ (2011)

„За мрак, за дъждове и за слънце в мизантропията и смелостта“ (2011)

„По пътя на безземелието“ (второ редактирано и допълнено издание 2012)

„Три добрушкини рога“ (2016)

Добромир Димитров Пенчев е роден през 1959 г. в с. Проф. Илариово, Силистренска област. Професор по български език в СУОЗ, автор на научни публикации, съветник и редактор на 8 изд. „Околната среда“ и управител на сградната и техническа служба на „Ленсофт“. Починал на 31 януари 2017 г. в семейни родни места. Описани в тази книга, Добромир Пенчев иницира, подпомага, редактира и участва в разработката на изключително тежък на следния век от са публикувани и шест книги роказа от детството му.

КЛ